TESI DE DOCTORAT

OBTENCIÓ D'UN INDICADOR MICROTERRITORIAL DE RENDA FAMILIAR DISPONIBLE A PARTIR DE DADES MACROTERRITORIALS CONTRASTACIÓ EMPÍRICA A NIVELL DE SECCIÓ CENSAL: EL CAS DE TERRASSA

Autor: Josep Maria Escofet i Figueras
Director: Dr. Arq. Josep Roca i Cladera

DOCTORAT EN GESTIÓ Y VALORACIÓ URBANA I ARQUITECTÒNICA
DEPARTAMENT DE TECNOLOGIA EN L'ARQUITECTURA
CENTRE DE POLÍTICA DE SÒL I VALORACIONS
ESCOLA TÈCNICA SUPERIOR D' ARQUITECTURA DE BARCELONA

ETSAB Escola Tècnica Superior d'Arquitectura de Barcelona

OCTUBRE - 2016

UNIVERSITAT POLITÈCNICA DE CATALUNYA BARCELONATECH

CPSV CENTRE DE POLÍTICA DE SÒL I VALORACIONS

QUARTA PART

Annexos

Annex I

1 HISTÒRIA DE TERRASSA I DEL SEU CREIXEMENT

1.1 INTRODUCCIÓ

En Josep Pla en la seva famosa Guia de Catalunya publicada per primera vegada l'any 1971 i il·lustrada amb fotografies de Català Roca feia un repàs literari però a l'hora crític i incisiu sobre les contrades del nostre país, crec que per fer una introducció definitòria de com era la Terrassa d'aquella època ens podem remetre totalment a la seva visió de la ciutat.

"Terrassa (135.000 habitants) és, com Sabadell, un dels centres industrials mes importants d'aquest país trenta quilometres de Barcelona, damunt un altiplà del Vallès, a tres-cents metres sobre el nivell del mar i a vuit quilometres de la muntanya de Sant Llorenç del Munt, de parets vermelloses que contrasten amb els colors grisos del paisatge, amb les pinedes una mica migrades i elegants del país. Terrassa és un nucli d'una gran ancianitat. És la vella ciutat romana d'Egara, que a l'Edat Mitjana fou seu episcopal, de la qual resten pedres i documents d'un gran valor, d'una importància definitiva.

És un centre exclusivament de treball, col·locat damunt un pla molt esbaldregat; els seus carrers pugen i baixen amb una certa monotonia. Són carrers estrets d'una amenitat ben escassa. Hi és perceptible, sempre, l' obsessió del valor del pam. No hi ha sinó naus industrials, fàbriques i habitatges, de presència escassa. És una ciutat sorprenent en el sentit que hi ha pocs cafès, ben pocs elements de sociabilitat. i el comerç, de cara al carrer, potser no hi té la vivacitat d'altres poblacions menys importants. Terrassa ha passat dels antics obradors artesans dels Gremis medievals: el Gremi dels Paraires) al maquinisme i a la industrialització vuitcentista, per les «quadres», els «vapors» i finalment, les grans naus fabrils. Aquest procés ha estat tan obsessionant que no ha deixat als terrassencs temps per a res més. Treballar, sembla que és aquest el destí de Terrassa. En aquest sentit, és una ciutat tan catalana que no disposa de cap contrapartida ni d'aquell punt d'amor a l'amenitat que de vegades ens completa.

És, doncs, natural que la vida de Terrassa giri al voltant de les institucions professionals. Destruïda l'organització gremial a les Corts de Cadis per influència de les idees de la Revolució francesa. fou substituïda pel Gremi de Fabricants i per l'Associació de Fabricants per a la compra i venda de deixalles de llana, entitats que es fusionaren l'any 1873 donant origen a l'Institut Industrial, que és la primera entitat representativa de la indústria tèxtil terrassenca. Com el Gremi de Fabricants de Sabadell, aquesta entitat s'ha mantingut sense solució de continuïtat, a despit de tots els avatars de la política espanyola dels últims decennis, mantenint preocupacions de caràcter social, tècnic i laboral de la més gran importància. Com Sabadell. Terrassa està subjecta a la immigració de masses humanes procedents de les zones més pobres d'Espanya. Els seus suburbis són desordenats i caòtics. Aquesta pressió potser és més forta a Terrassa que a Sabadell.

En aquesta zona del teixit, una de les maneres més corrents de passar l'estona consisteix a fer comparacions i imatges basades en el contrast entre Sabadell i Terrassa.

Les històries i anècdotes són inacabables. A mi em sembla que Sabadell, si el podem comparar en res, i guardant totes les proporcions, s'assembla poc o molt a una petita ciutat anglesa tèxtil on no hagi estat encara arrasada la saba i la vida popular. A Sabadell tot és poble, fins els fabricants més importants. L'anhel d'ascensió social és sistemàtic i molt fort. Terrassa, també guardant totes les proporcions, podria ésser comparada a una ciutat francesa tèxtil. En aquestes ciutats franceses tèxtils, hi impera una tristesa, un ensopiment, una tenacitat superior a totes les formes de la depressió o del neguit vital. Són ciutats grisoses. No hi ha sinó burgesia i assalariats. Els vells motlles són difícils de rompre. Els interessos hi són estàtics. Passejant pels salons, solemnes i buits, d'estil pompeià, del Casino de Terrassa, amb aquelles dues làmpades que té, que són l'admiració de propis i estranys, em semblava que em trobava en un Cercle d'una ciutat del nord de França —encara que potser amb més

fred, glacial i car, burgès—, mancat de simplicitat. El mateix podem dir de la Basílica arxiprestal de la ciutat, restauració important, sobretot si pensem en els milions que ha costat. Es d'un estil burgès pompós.

Així, doncs, la força de Terrassa és gran. Les seves Escoles industrials —sobretot la de formació d'enginyers amb un autèntic oasi inoblidable: les esglésies romàniques. Per a accedir-hi és agradable de passar pel torrent de Vallparadís[1], indret accidentat que forma, però, un dels paisatges més amens dels voltants d'aquesta ciutat. Les tres esglésies romàniques formen un clos que constitueix un encant autèntic.

De l'antiga basílica d'Egara, se'n conserva el magnífic mosaic i un tros de paviment davant el baptisteri. El que hi resta en peu són tres esglésies: la parroquial de Sant Pere, romànica; el raríssim baptisteri de Sant Miquel, bastit sens dubte amb materials de l'antiga basílica visigòtica d'Egara; l'església de Santa Maria, que és la típica església romànica catalana d'influència llombarda, planta de creu llatina i coronament esfèric. El baptisteri servia, com el seu nom indica, per a batejar-hi; la parroquial de Sant Pere era el centre de la vida; Santa Maria era utilitzada com a temple mortuori. Devia tenir el cementiri al costat. El conjunt de les tres esglésies forma un clos que, urbanitzat amb un gran sentit, constitueix un monument inapreciable.

A l'església de Sant Pere, hi assenyalarem el retaule encaixat a l'absis, exemplar únic a Catalunya, i les seves pintures, que hom fa datar del segle X: són les més antigues del país. El curiosíssim baptisteri de Sant Miquel[2] és de planta quadrada, amb absis en arc de ferradura, damunt el qual veiem fragments de pintures, i té una cripta subterrània amb tres capelles. Tant en la part de dins com part de fora d'aquest temple són visibles els elements visigòtics que foren aprofitats en la seva construcció.

L'església de Santa Maria té un cimbori quadrat a la base i després vuitavat; el campanar té un gran interès. A l'absidiola hi ha unes pintures murals del segle XII que representen el martiri i la mort de Tomàs de Canterbury. Hi ha, a més, a l'església, dues pintures gòtiques magnifiques: el retaule d'Huguet, de Sant Senén i Sant Abdó, del 1460, i el de San Miquel, d'autor desconegut, obra tanmateix excel·lent d'un pintor del segle XV)

Jo aconsellaria d'acabar la visita a les esglésies de Terrassa passant pel petit Museu rectoral contigu. A part uns vestigis molt antics. hi són dignes d'admirar les taules del quatre-cents del pintor Borrassà, que representa escenes de la vida i el martiri de sant Pere."

El conjunt del clos romànic de Terrassa és prodigiosament bell, i el lloc, agradabilíssim. Vet aquí la joia de la ciutat, rexecutoria de la seva noblesa i un timbre de glòria dels homes que restauraren amb tan bon sentit i amb tant d'amor aquests monuments. El conjunt és de propietat eclesiàstica; Sant Pere és una de les quatre parròquies de la ciutat; a despit de la precarietat que, en el nostre país, sempre caracteritza la conservació de monuments, el clos romànic de Terrassa és prou ben tractat. No val una sola visita, sinó dotzenes. El contrast entre la ciutat feinera i aquesta meravella és d'una suggestió inoblidable, d'una fascinació viva."

---

[1] *Si ens fixem en l'etimologia del seu nom, Vallparadís ha estat al llarg dels segles un paradís: allà on els primers pobladors trobaven l'aigua necessària per a conrear les seves fèrtils terres; allà on era més fàcil poder viure i s'hi establia un primer nucli de població. Des de fa un milió d'anys, Vallparadís acull diverses formes de vida i cultura humana: els jaciments fòssils, els ibers, els romans, l'edat mitjana, la revolució industrial, la Terrassa de les grans transformacions del segle XX .avui, des de març de 2011, Vallparadís ens suposa als actuals habitants de la ciutat poder disposar de més de 395.000 m², de zona verda al mig de la ciutat. Tanta concentració de bellesa i cultura històrica va motivar que el 9 de setembre de 1951 fos declarat aquest espai com a Monument Històrico-Artístic per part del Govern de l'Estat. Vallparadís és el pulmó verd de Terrassa. Un pulmó que també fa d'escenari de múltiples activitats lúdiques i culturals, i que s'ha consolidat com un dels punts de trobada habituals dels terrassencs i terrassenques per als seus moments d'oci i de lleure*

[2] *De les tres esglésies, Sant Miquel és la del mig i després dels darrers treballs de restauració i reconstrucció s'ha descobert que no era un baptisteri com va dir Puig i Cadafalch en la seva restauració, ans al contrari resulta que és un temple mortuori, tot i que a mi m'hi van batejar.*

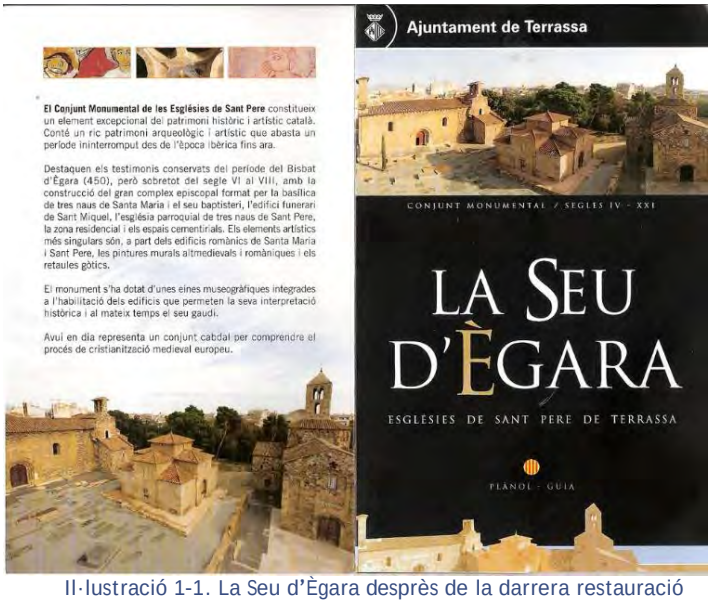

Il·lustració 1-1. La Seu d'Ègara després de la darrera restauració

Il·lustració 1-2 Detalls de les pintures interiors de les tres esglésies esmentades. Elaboració pròpia

Evidentment en Josep Pla va quedar encisat de la joia monumental de Terrassa, actualment encara més espectacular que quan ell la visità, la actual seu d'Egara, així com el seu entorn natural l'actual parc de Vallparadís, no obstant pel que feia a la resta de ciutat la seva opinió sobre la seva estètica era més aviat decebedora, actualment la visita a la ciutat és bastant més agradable que a començaments dels anys setanta, de fet els meus records de la ciutat d'aquella època no difereixen gaire dels que plantejava en Pla. Els fenòmens orogràfics continuen presents, ja que són inherents a la complicat emplaçament on es troba la ciutat, això no obstant la grisor de la ciutat ha minvat força amb la quasi desaparició de la industria terrassenca per naturalesa, la indústria tèxtil, que fou la que originà el desenvolupament de la ciutat en el segle XIX.

1.2 L'EMPLAÇAMENT

L'emplaçament és el lloc concret de l'espai geogràfic on es funda, apareix o es comença a desenvolupar una ciutat. En tot cas l'emplaçament originari és ben diversificat i condiciona els detalls del desenvolupament urbà.

El terme municipal de Terrassa té una extensió de 70,23 Km^2 i una longitud màxima des del extrem nord-oest a l'extrem sud-est de 15,48 Km, dels quals la zona urbanitzada per a us habitatge, inclosos els polígons industrials interiors és de 16,1, els polígons industrials perifèrics ocupen 4,4 Km^2 , les urbanitzacions perifèriques 5,2 Km^2 i sòl urbanitzable segons el POUM de 2003, 3,4 Km^2. Per tant entre zona agrícola, forestal i el camp de golf del Prat queden 41,13 Km^2, on encara queden algunes masies, gran part d'aquesta superfície correspon al parc natural de Sant

Il·lustració 1-3. Terme municipal de Terrassa i municipis limítrofs. Font: Cartografia i Ortofoto ICC i Ajuntament de Terrassa. Elaboració pròpia

Llorenç del Munt i serra de l'Obac. És el segon terme municipal de la RMB en extensió. després de Barcelona i el setè de la provincia.

El casc urbà actual de Terrassa és fruit del creixement a partir de com a mínim dos emplaçaments relativament propers entre si, però ben diferenciats.

En primer lloc, hi ha un emplaçament que es remunta a l'època ibèrica, encara que això no implica, de cap manera, una continuïtat de l'hàbitat fins l'actualitat. Aquest emplaçament correspon al barri de l'Antic Poble de Sant Pere on estan ubicades les esglésies de Sant Pere, que actualment és coneix com el conjunt monumental de la Seu d'Ègara. És un indret fàcilment defensable damunt la unió en angle agut format per la unió dels torrents de Vallparadís i Monner. Aquest emplaçament a 294 metres d'altura sobre el mar. El lloc determina, condiciona o afavoreix el creixement d'un petit nucli de sud a nord que correspon a l'eix de l'actual carrer Major de Sant Pere.

Al sud de Sant Pere i a la riba esquerra del Torrent, es basti el castell de Vallparadís, més tard es convertí en cartoixa, amb domini sobre la quadra del mateix nom, que era un conjunt de masos dispersos.

Un altre emplaçament correspon a un nucli emmurallat que s'organitza entorn del castell-palau de Terrassa, al marge esquerre de la Riera del Palau. Aquesta riera presentava un aspecte als seus marges que no havia de ser gaire diferent a la fisonomia actual de la part meridional de Vallparadís o dels marges de la riera de la Grípia, amb el corresponent bosc de ribera ben constituït. Aquest indret a 278 metres sobre el mar.

Entorn d'aquest nucli inicial comença una expansió urbana amb la Vilanova i el Raval i el creixement seguint el camí de Sant Pere. El primer creixement industrial es fa al nord i sud d'aquest casc en el pla suaument inclinat de l'interfluvi entre la Riera del Palau i Vallparadís.

Un quart emplaçament que hom reconeix seria el castrum romà al marge dret de Vallparadís, entre la Creu Gran i el Passeig. Aquí caldria situar-hi el municipium Flavium Ègara.

Altres emplaçaments serien els masos dispersos, englobats en el nou teixit urbà, molts desapareguts, però que han donat nom als barris perifèrics de la ciutat. (Can Palet, Ca n'Anglada, Can Jofresa, Can Parellada, Can Tusell, Ca n'Aurell, Can Boada, Can Roca, i el recent polígon industrial dels Bellots).

Emmascarats en el teixit urbà, els casc antic entorn de la torre del Palau i el nucli de Sant Pere prenen les funcions de punt de referència ciutadana. En el primer cas, les funcions de centre político-administratiu, la localització del C.B.D., i la monumentalitat d'algunes instal·lacions industrials obsoletes són determinants com a punt de referència. En el segon cas, li correspon una funció de referència cultural, monumental i d'identificació històrica.

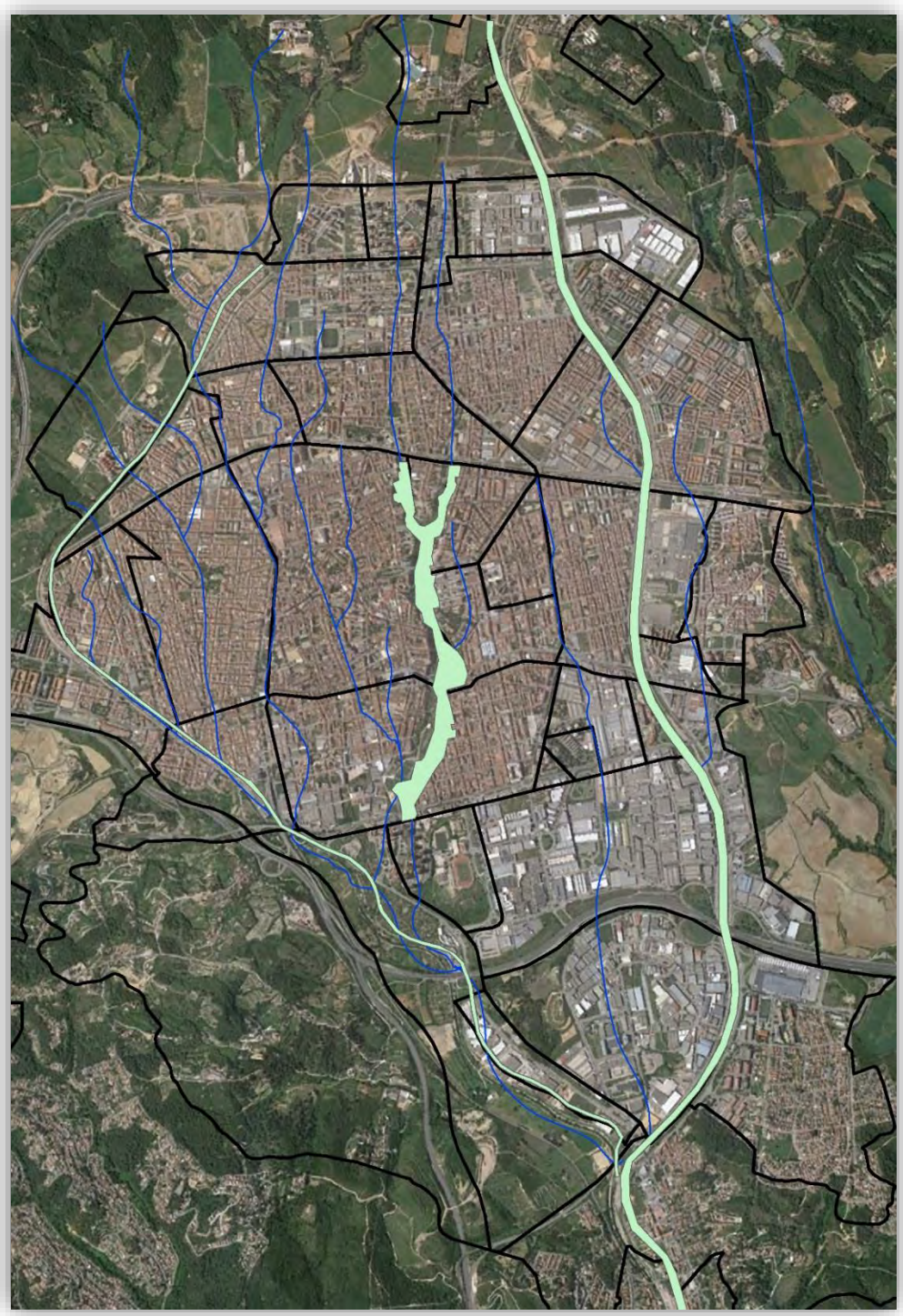

Mapa 1-1.- Terrassa 2012. Elaboració pròpia a partir de la foto aèria de Google Earth pro i ArcMap. Amb la superposició de torrents i rieres. Elaboració pròpia

1.2.1 EL MARC GEOGRÀFIC

En la infraestructura on s'assenta Terrassa, és convenient observar i assenyalar-ne les característiques físiques, doncs, com tot el substràtum geogràfic, estan presents d'una forma més o menys palesa, en l'assentament humà i en el desenvolupament històric de la comunitat.

Per això, la referència al marc geogràfic es centra en el relleu, la climatologia, la hidrografia i, en el resum, que són la vegetació i el paisatge.

El relleu, les formes estructurals i la pluviometria, són decisius, entre d'altres coses per a situar la projecció històrica i econòmica de la ciutat. Enfront d'un Vallès Occidental predominantment sec, magre d'aigües de secà, es troba amb el més gras , més humit i fèrtil Vallès Oriental. En aquest entorn concret Terrassa va optar per la indústria, activitat que ha imprès el caràcter a la ciutat des de l'Edat Mitjana.

La pluviometria i la hidrologia també han marcat la ciutat, però en una història més recent i encara tangible, així les conseqüències, de les riuades del 1962, són latents i pesen avui en la vida ciutadana i han deixat una forta petjada en la morfologia de la ciutat.

Il·lustració 1-4. Superposició del terme Municipal de Terrassa en l'entorn metropolità

La història, és el resultat de l'esdeveniment diari, de les activitats humanes, que necessiten un escenari natural, les característiques més paleses del qual es traçaran en línies generals, que incideixen a determinar el fet històric de la ciutat.

1.2.2 RELLEU

El terme terrassenc se situa en la zona occidental del Vallés, i ocupa una superfície de 70 Km^2, fonamentalment a la plana o corredor prelitoral marcada per les altures discretes dels sistemes orogràfics prelitoral i litoral.

El municipi de Terrassa limita al N amb el municipi bagenc de Mura, al NE amb Matadepera, a llevant amb els termes de Castellar del Vallès i Sabadell, al SE i al S amb Sant Quirze i Rubí respectivament, al SO amb Ullastrell i finalment a ponent limita amb els municipis de Viladecavalls i Vacarisses.

La ciutat es troba a una altitud mitjana de 277 m, en el fons d'una ampla depressió, envoltada per un amfiteatre de muntanyes i travessada longitudinalment per una xarxa de rieres molt ben desenvolupada. La plana terrassenca, a manera de pla inclinat, descend progressivament cap a migdia i llevant.

Il·lustració 1-5.- Visió amb el Google Earth de l'entorn de Terrassa

El pla és truncat pels solcs de les rieres i els torrents que tallen el terme en direcció nord-sud, el qual s'aixeca en forma de pla inclinat des de Les Fonts (180 m d'altitud) per a assolir de forma progressiva el Pla del Bon aire (380 m) i a partir dels 400 m. s'encrespa sobtadament per incorporar-se als contraforts del massís de Sant Llorenç del Munt i aconseguir les màximes cotes terrassenques a la Serra del Pou (944 m), Castellsapera (932 m) i, en l'aspecte de les comunicacions, la collada de l'Obac (643 m), portell per a l'accés al tram mitjà del Llobregat i a la comarca del Bages. Al Nord de la ciutat, entre els barris perifèrics i els relleus muntanyencs, s'estenen amplament, d'oest a est el pla de Marà, el pla d'en Roca i el pla del Bonaire, tots entorn dels 380 m d'alçada. Més cap a llevant, en direcció a Sabadell, els plans de Can Bonvilà se situen

a 300 m - on s'ubica actualment el camp de golf del Prat- i el pla de les Fonts, a l'extrem meridional del terme, on el nivell ha baixat fins a 180 m. Es a dir de nord a sud del nucli urbà hi ha un desnivell aproximat de 200 m.

El paisatge de l'entorn de la ciutat ve determinat pel impressionant teló de fons de tot el conjunt de la serralada que composa el parc natural de Sant Llorenç del Munt, i la serra de l'Obac amb els seus cingles típics, coronats pel puig arrodonit de la Mola (1.095 m), on es pot trobar l'antic monestir benedictí lligat al monestir de Sant Cugat, situat al terme municipal de Matadepera, que presideix la panoràmica del Vallès Occidental, conjunt que es completa des de diversos punts, amb la visió del Montserrat pel flanc oest i, per llevant, la més llunyana del Montseny, màxim punt de l'orografia vallesana

A més de la muralla de Sant Llorenç, que clou el terme i pràcticament la comarca pel nord, cal assenyalar les elevacions més modestes de les Pedritxes (759 m) i de la Pineda (670 m) com a estreps al sud-oest de Sant Llorenç i contra-forts de l'Obac amb el turó fe la Carlina (944 m.) i Castell Sapera (932 m), i al sud es tanquen amb el serrat de les Martines entre 300 i 400 m d'altitud.

Per l'est, el pla inclinat de Les Fonts a Matadepera s'obre camí cap a Sabadell des de la riba esquerra de la riera de les Arenes, amb els petits serrats per on transcorre el "camí dels Monjos", d'escassa significació geogràfica excepte pel fet de constituir la divisòria d'aigües entre, les conques del Llobregat i del Besòs.

Il·lustració 1-7.- Castellsapera. a 932 m. d'alçada

Il·lustració 1-6.- Turó de la Carlina 944 m.

En la direcció est-oest la plana que ocupa la ciutat te nombrosos accidents geogràfics de petita escala comparats amb la direcció nord-sud, però que condicionen seriosament l'urbanisme i la morfologia urbana, tots aquest accidents són el resultat de les lleres de les rieres i torrents que travessen el terme municipal de nord a sud com es veurà posteriorment en el subcapítol corresponent a la hidrologia

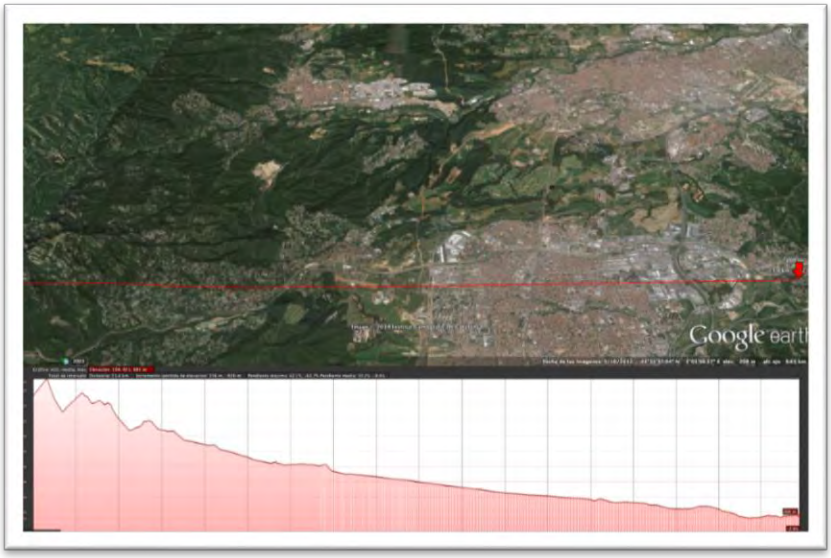

Il·lustració 1-8 . Perfil del terme municipal de Terrassa en direcció Nord-Sud. Font: Google Earth. Elaboració pròpia

Aquesta teranyina de rieres i torrents alguns força importants pels cabals que porten en moments determinats com es veurà més endavant donen lloc a un tall transversal com es pot veure a la següent Il·lustració 1-9 on a l'examinar el perfil es pot comprendre la frase d'en Josep Pla inclosa en la introducció "col·locat damunt un pla molt esbaldregat; els seus carrers pugen i baixen amb una certa monotonia"

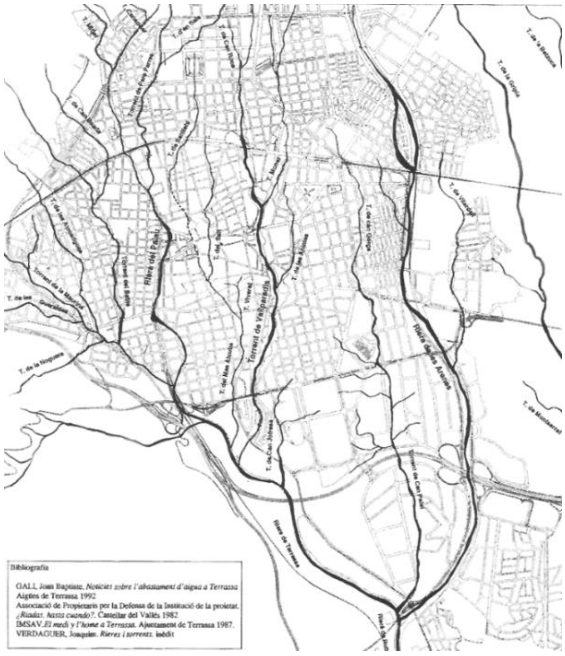

Mapa 1-2.- Rieres i torrents principals de Terrassa. Font: Rieres i Torrents del terme de Terrassa /Autor: Joaquim Verdaguer

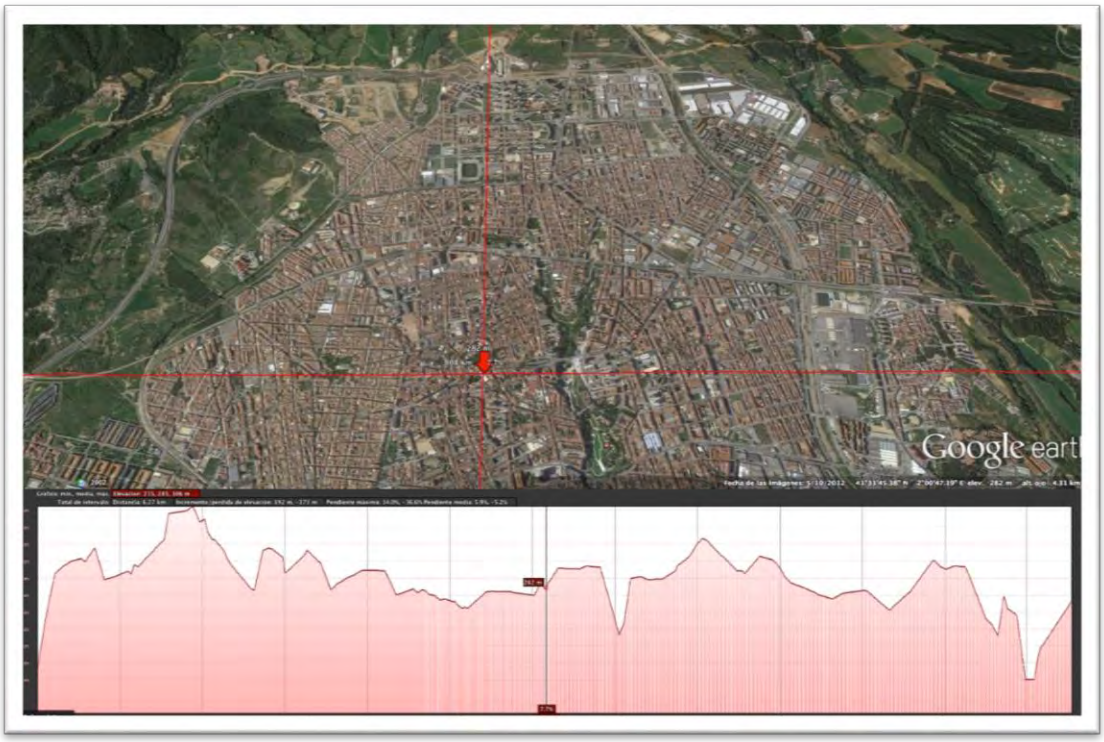

Il·lustració 1-9.- Perfil del terme municipal de Terrassa en direcció Oest a Est en la línia de màxima amplada del espai urbanitzat que passa pel centre de la ciutat. Font: Google Earth. Elaboració pròpia

1.2.3 LA HIDROLOGIA

Com s ha indicat, diversos jaços hidràulics tallen el terme municipal en direcció nord-sud, des del massís de Sant Llorenç cap ala zona baixa de la plana, amb aportació de llurs cabals a les conques del Llobregat i del Besòs, doncs Terrassa es troba situada a la partió dels vessants dels dos rius citats, amb una tendència clara vers el Llobregat, perquè, al Besòs, només hi aporten llurs aigües els torrents de la Betzuca i de la Grípia i els rierols que solquen el pla inclinat de Torrebonica cap a Sabadell, els quals aflueixen al riu Ripoll, tributari del Besòs.

Els cursos d'aigua restants deriven cap el Llobregat, a través de la riera de Rubí, que pren aquest nom aigües avall de la confluència de la riera de les Arenes amb la del Palau, al barri de les Fonts (comprés entre els termes municipals de Terrassa i Sant Quirze del Vallès). La riera de les Arenes amb una conca de 25 km.^{2} i una aportació mitjana de 2 Hm^3/any, recull les aigua del vessant occidental del massís de Sant Llorenç de Munt, per a discórrer per Matadepera i el sector oriental de la ciutat, mentre que per la dreta rep el seu afluent, la riera del Palau, procedent de la serra de les Pedritxes, que recorre els límits per ponent, si bé el seu curs natural era per la Rambla, on s'encubà en un col·lector subterrani a principis del segle XX, però a conseqüència de les desastroses inundacions del 1962 fou desviat pel anomenat "Transvasament" per la zona més occidental de la ciutat dividint físicament els barris de Can Boada i la Maurina, mitjançant un canal artificial. En idèntica circumstància es canalitzà igualment, des de Matadepera fins a Rubí, la riera de les Arenes, amb diverses correccions de llit i proteccions de les ribes.

D'altres torrents seguen el continu urbà com es pot veure en el perfil representat en la Il·lustració 1-9 els de la Maurina, del Batlle, Monner, Mitger, de Pere Parres, Bruixes, de les Animes i d'una forma destacada per la seva presència paisatgística i palès relleu històric, el de Vallparadís. El règim de les rieres i els torrents, d'acord amb la pluviometria local, s'adapta plenament al tipus mediterrani amb prolongades secades estiuenques i sobtades crescudes especialment notòries en els períodes equinoccials. Les riuades dels cursos fluvials els darrers cent anys no havien representat greus problemes per al nucli urbà, doncs que, a excepció de la Rambla, pràcticament canalitzada i edificada a la primeria del segle, els altres torrents passaven molt lluny del nucli urbà —les Arenes— o encaixonats dins les terrasses quaternàries —Vallparadís.

Es molt important per comprendre una part de la història de l'urbanisme de la ciutat on s'acumulen tots els mals de la manca de planificació urbana, de l'especulació, dels forts fluxos d'immigrants, etc. les inundacions ja esmentades del 1962, que assolaren el Vallès Occidental, especialment la del 25 de setembre, com a conseqüència d'un insòlit fenomen de dinàmica atmosfèrica que va provocar una forta pluja a la nit del citat dia 25, amb 223 litres a Terrassa i en major quantitat a la cubeta de Sant Llorenç; el nivell de la riera de les Arenes pujà fins al desbordament i envoltà els grups de Sant Llorenç i el barri de les Arenes, per la vora dreta, la riera obrí un nou llit, recuperà l'antic i arrasà les cases situades en el denominat barri de l'Hoquei, avançades sobre l'antiga llera, mentre que aigües avall, a Les Fonts, després de la confluència de les rieres del Palau i de les Arenes, el desbordament inundà el sector inferior de la barriada. A la Rambla, l'obturació de col·lector pels materials arrossegats va impulsar la riuada superficial, i les aigües assoliren dos metres d'alçada, amb greus danys a les cases i a les instal·lacions. També d'altres zones en resultaren afectades a Can Boada, a la Maurina i a les carreteres de Martorell-Olesa, amb particular intensitat però menor àrea damnificada. Hom calcula que el cabal de la riera de les Arenes pogué assolir els 700 metres cúbics per segon o 200 la riera del Palau al pas de la Rambla. El trist resultat d'aquest fenomen va ser un elevat nombre de víctimes mortals i nombrosos danys materials, sobre aquest episodi s'han escrit molts llibres i s'han fet gran quantitat d'exposicions i fotografies. A tall d'exemple la molt coneguda i tristament desapareguda periodista Concha García Campoy (Terrassa, 1958 - València, 2013), va explicar la seva terrible experiència en un programa de televisió de com va haver de fugir per les teulades de les cases als seus 4 anys per no ser arrossegada per les aigües totalment desbocades d'aquella fatídica data, en un relat que feia posar la pell de gallina. Tanmateix són nombrosos els testimonis escrits dels drames ocorreguts i jo personalment, encara que només tenia cinc anys, tinc gravades a la memòria aquelles escenes dantesques del barri de Les Arenes, del barri d'Ègara i de la Rambla

Però en aquest any 1962 les inundacions no van acabar el 25 de setembre hi va haver unes inundacions posteriors del 4 i 7 de novembre de, a conseqüència d'un temporal de llevant, que van significar unes precipitacions de 135,5 litres el dia 4 i de 67,3 el 7 a Terrassa ciutat, totalitzant, dels dies 3 al 7, una altura pluviomètrica de 255,2 litres, mentre que a la Mola de Sant Llorenç del Munt el total de període fou de 444.7 litres, dels quals van correspondre 249,5 litres al dia 4 i

120,1 litres al 7 de novembre. La característica principal d'aquestes dues inundacions fou la precipitació continuada, que, malgrat les variacions i irregularitats, resulta constant en tot l'aiguavés del sistema hidràulic de les Arenes. Així, a Sant Llorenç del Munt, dels 249 litres del dia 4 en varen caure 167 entre les 6 i les 12 del matí, amb la major intensitat de les 8 a les 10 amb 96 litres. Les pluges del dia 7 resultaren més minses, encara que 82 litres dels 120, recollits a San Llorenç del Munt caigueren en 6 hores

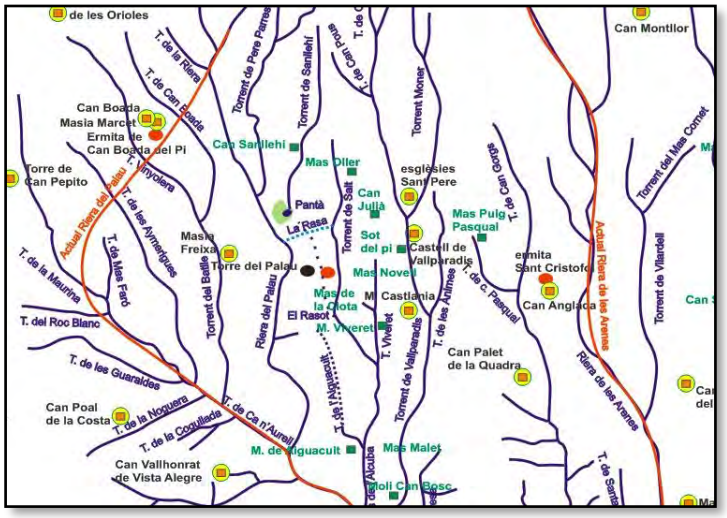

Il·lustració 1-10. Detall dels torrents i rieres de Terrassa en la seva zona urbana

Els efectes d'aquesta dues riuades foren també molt importants, hi hagué estralls materials , però en canvi la població adoptà mesures de precaució, doncs ja estava més alertada i les revingudes no van ésser nocturnes, a diferència del 25 de setembre, que van agafar desprevingudes les víctimes de la primera riuada. En aquesta ocasió es reproduiran els desbordaments i la ruptura de marges als grups de Sant Llorenç, per la riba dreta, les aigües van irrompre en el grup Egara, així com per la part alta de Sant Pere fins a desembocar en el torrent de Vallparadís. La Rambla es veié novament afectada i també Les Fonts, on el desbordament arrasà habitatges novament.

El tràgic balanç de les inundacions és molt diferent segons les fonts el diari Terrassa dóna la xifra de 351 morts, el Govern Civil, 343, la revista Serra d'Or elevà el número a 418 i el nombre de ferits oscil·la entre 150 i 300 segons les mateixes fonts. Per altra banda, els habitatges desapareguts foren 350, i 300 els greument perjudicats. Les pèrdues en els diversos serveis públics pujaren 40 milions de pessetes, a les indústries 300 milions, 48 milions als comerços i 25 milions a l'agricultura; les pèrdua totals foren avaluades en 800 milions de pessetes.

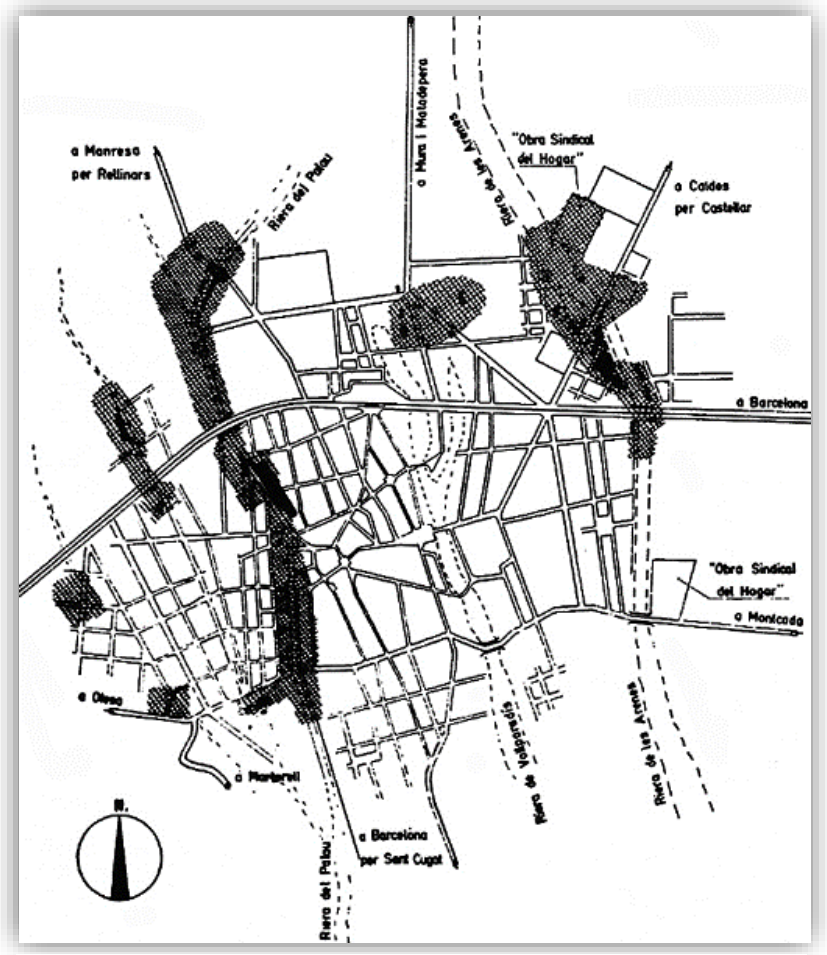

Il·lustració 1-11.- . Zones més afectades per les riuades

S'ha dit anteriorment, només la riera del Palau, al seu pas de la Rambla, havia originat problemes per riuades i inundacions. Entre altres, el 1865 les aigües van desbordar-se del seu llit que passava per l'actual carrer de Vinyals i assoliren els patis de les primeres cases del carrer de la Cisterna; l'any 1877 l'Ajuntament, per evitar inundacions en el sector que es perfilava com a zona d'eixample de la ciutat, proposà la desviació de la riera del Palau anticipant-se a una obra que s'executà noranta anys després: el 7 d'agost de 1913 es tornaren a produir les inundacions per l'obturació del jaç de la riera a causa de les obres de canalització i el 1930), el 18 de juny, una avinguda inesperada de la riera s'emportà tres nois en les obres de prolongació de la Rambla, a l'altura del carrer de Cervantes, els quals van ofegar-se i foren trobats llurs cossos aigües avall. Però en canvi la llera per on discorria la riera de les Arenes, a l'estar molt lluny de la zona urbanitzada de la ciutat no havia causat mai estralls.

Il·lustració 1-12. Efectes de la riuada sobre els barris obrers d'auto-construcció. Imatges de desolació. Fotos exposició Riuades 1962. Elaboració pròpia

Il·lustració 1-13. La riera de les Arenes al seu pas pels grups de Sant Llorenç obra de recent construcció. La obra pública social també es va situar en llocs poc adients. Els blocs s'eleven sobre la riera com si fossin un illot

Il·lustració 1-14. Diverses imatges de la Rambla, i de la via del tren un cop l'aiguat s'havia emportat el pont

Il·lustració 1-15. Destrosses a les Indústries de la Rambla, aquí es pot veure l'actual MNATEC, una joia arquitectònica del modernisme industrial

Mapa 1-3. Mapa actual de barris de la ciutat. Font: Ortofoto ICC 2014, Ajuntament de Terrassa. Elaboració pròpia

1.3 DES DELS PRIMERS NUCLIS DE POBLACIÒ FINS A FINALS DEL SEGLE XIX

1.3.1 POBLAT IBÈRIC D'EGOSA (600-200 A.C.)

Tot i que el territori que ocupa l'actual terme municipal de Terrassa ha estat poblat des de entre 5.000 i 3.000 anys AC del que s'han trobat restes en coves de les muntanyes del terme, la primera població/civilització s'assenta en l'esperó triangular format per la confluència dels torrents de Vallparadís i Monner resultat de la forta erosió de les aigües d'ambdós torrents i que reunia les condicions de defensa per a que allí s'ubiqués un poblat ibèric anomenat Egosa (600 a.C) que ja està documentat pel geògraf grec Claudi Ptolomeu (160 d.C).

L'esperó triangular format per la confluència dels torrents de Vallparadís i de Monner reunia les condicions de defensa per a que allí s'ubiqués un poblat ibèric. Aquest esperó actualment està ocupat pel Barri de l'Antic Poble de Sant Pere

Il·lustració 1-16. Vista nocturna de l'esperó de Sant Pere, a l'esquerra queda el Torrent Monner i a la dreta el de Vallparadís. En primer pla queden el grup de les esglésies de Sant Pere on s'han trobat les restes. Foto: Manel Marquès. Publicada a Flickr

Com a Període Ibèric Final o Iberoromà (200-50 a.C.) s'identifica la fase en que a presència dels romans i el seu procés de romanització faria perdre els trets definidors de la cultura Ibèrica. La majoria dels poblats existents o formats en la fase anterior assimilaren la nova cultura romana i les diferents formes de vida que implicava.

Va ésser un procés d'aculturació lent abans que la civilització ibèrica desaparegués. Egosa i Rubricata (l'actual Rubí) es transformaren en ciutats romanes i altres desaparegueren sense continuació.

Paulatinament el poblat ibèric ubicat a l'esperó de l'actual barri de Sant Pere (Terrassa) va ésser abandonat i el seus habitants ocuparen la nova ciutat, a l'altra banda del torrent de Vallparadís, concretament a la part mitjana de l'actual carrer de Sant Antoni.

D'aquest procés tan sols es te un testimoni. Es tracta de la inscripció funerària dedicada a Titínia Bastogaunin . Es tracta d'una placa de pedra dedicada pel seu marit que porta un nom romà, Licini, i un cognom indígena, Neitinbeles. La datació és Augústea (29 a.C.- 14 a.C.).

1.3.2 MUNICIPI FLAVI D'ÈGARA (29 A.C)

Un dels elements importants de la romanització va ésser l'aparició d'una societat urbana. La ciutat romana es va convertir en un centre imposant dins l'estructura socioeconòmica. Com hem vist anteriorment, les ciutats romanes eren el resultat de la transformació del poblat ibèric o de creació de nova planta.

Ègara fou un municipi d'època Flàvia que va obtenir l'estatus jurídic amb les reformes introduïdes a Hispània per l'emperador Vespasià (69-79 d. C.). Els testimonis arqueològics deguts a troballes casuals i aïllades a la rodalia de Terrassa evidencien la importància i el desenvolupament que va tenir Ègara

El pedestal epigràfic dedicat per la ciutat a l'emperador Antoninus Pius (anys 120-140), és el testimoni més important per conèixer l'estatus jurídic de la ciutat (Il·lustració 1-17)

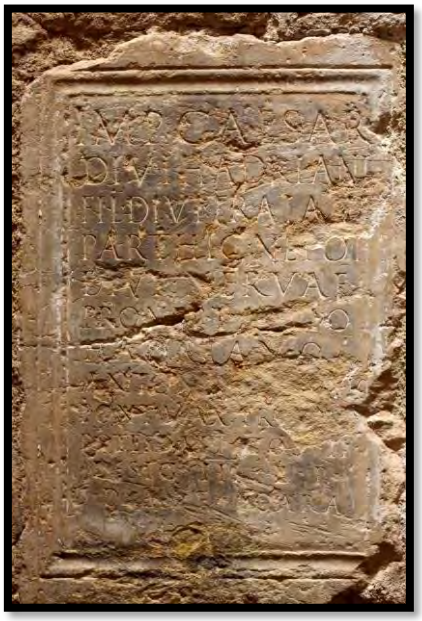

Traducció del pedestal: Al Cèsar emperador Titus Eli Adrià Antoninus August Pius, fill del divinitzat Nerva, pontífex màxim, dotat de la tribunícia potestat, cònsol per segona vegada, designat per a la tercera, pare de la pàtria per decret dels decurions, el municipi flavi d'Ègara.

Il·lustració 1-17 Pedestal epigràfic dedicat per la ciutat a l'emperador Antoninus Pius

La concessió de terres als veterans romans llicenciats va produir una intensa ocupació de la plana. Es tractava d'assentaments als voltants del Municipi d'Ègara que tenien estructura de villa

les "villae". En conseqüència es produeix una forta expansió de l'agricultura com a principal activitat productora.

Les vil·les romanes ocupaven llocs aptes pel conreu i les localitzem amb regularitat a una i altra banda del curs de la riera de les Arenes. Aquesta proliferació la constatem des de Matadepera fins a Rubí.

1.3.3 L'ÈGARA VISIGODA (SEGLE V)

L'edat mitjana comença a finals del segle IV (o a començaments del segle V) quan arribaren a Ègara uns nous pobladors: els visigots. Es tractava d'un poble germànic, el qual acabà per adquirir la religió dels antics pobladors. Així, en l'any 450 es funda el bisbat a convertir-se en seu episcopal —una de les més importants del que seria després Catalunya. A Catalunya hi ha poc art visigot, així el terme que s'emprava a les esglésies de Sant Pere com a visigòtico-romàniques, no és del tot correcte, sinó que es tractaria d'art romànic o pre-romànic de l'època visigoda.

Aquest bisbat fou construït sobre les ruïnes de l'Ègara romana, i la seva demarcació devia coincidir amb la de l'antic municipi com ocorria generalment. La seu episcopal egarenca comprenia la basílica d'Ègara del segle VI (edificada sobre la primitiva basílica paleocristiana, del segle IV). Les restes de pintures murals de l'època són la resta més significativa que perdura, avui, de l'època de l'Ègara visigoda, juntament amb els diversos edificis eclesiàstics que componen el conjunt de Sant Pare.

L'any 598 es va celebrar un concili a Osca amb la presència de la majoria de bisbes de la província eclesiàstica de la Tarraconense. En aquesta trobada els prelats no van signar les actes per motius desconeguts, per aquest motiu divuit anys després es convocava un altre concili per ratificar i signar les actes d'aquell concili d'Osca. El lloc escollit pel metropolità de Tarragona, el bisbe Eusebi, va ser Ègara; el dia 13 de gener de l'any 615 es celebrava a la catedral egarenca l'esmentat concili.

L'escenari del Concili d'Ègara va ser la seva catedral. Quan la ciutat d'Ègara va esdevenir Seu Episcopal l'any 450 va ser necessari dotar-la d'una infraestructura adient a les necessitats episcopals i a les seves funcions religioses, es a dir la catedral. El testimoni arqueològic de la presència d'aquest edifici el trobem dins el clos de les esglésies de Sant Pere. Les excavacions han deixat fe de la presència de successives catedrals.

Aquest municipi va tenir el seu màxim esplendor amb la creació de la Seu Episcopal i va entrar en decadència amb les successives crisis, fins a l'abandó gradual de la ciutat al segle VIII.

El bisbat d'Ègara desapareixia l'any 714 amb la invasió sarraïna i no es restituirà fins l'any 2004, 1290 anys més tard. Després de la dominació visigòtica, amb l'arribada dels sarraïns, el nucli d'Ègara desapareix, però no així el nom, que va ser remembrat durant uns segles per identificar les reconstruïdes esglésies de Sant Pere d'Ègara, fins que van ser reconegudes com Sant Pere de Terrassa.

Il·lustració 1-18. Reconstrucció hipotètica de la Catedral / Dibuix Francesc Riart-Museu de Terrassa

1.3.4 INVASIÓ SARRAÏNA (716 D.C.- 801 D.C.)

La desaparició d'Egara es deu a l'aterridora invasió sarraïna és evident, doncs, que durant tot el segle VIII (718-801), aquest territori estigué hostilitzat per l'enemic musulmà i és sabut que els pobles que els resistiren foren irremissiblement enrunats, i pels seus efectes ha d'admetre's que la ciutat d'Egara tanmateix fou de les que els plantà cara, i per això la destruïren, com consta que ho feren amb altres ciutats episcopals catalanes: Tarraco, Empúries, Ausona i Urgell. (Cardús S. , 1960)

Amb la invasió de la Península Ibérica pels sarraïns acaba l'hegemonia visigoda pràcticament en tot aquest territori. En l'àmbit de Terrassa, es considera que els àrabs van destruir la ciutat pels voltants de l'any 716. D'aleshores endavant ja no es tornarà a parlar d'Ègara: l'antiga ciutat no es reconstruí ni tampoc es restabliria el bisbat una vegada retirats els musulmans i establert el domini franc.

Tan sols es va salvar de l'enrunament l'edifici baptismal (actualment se sap que no era baptismal sinó mortuori) que devia romandre gairebé intacte, gràcies potser a la gran semblança que el seu interior guarda amb les mesquites musulmanes i és possible que per aquesta raó fos respectat destinat als seus cultes.

1.3.5 DES DEL CASTELL DE TERRASSA FINS L'EDAT MODERNA

Tot i que Ègara no es reconstrueix, les fonts documentals esmenten, al principi del segle IX, un Terracium castellum (castell de Terrassa), el qual devia estar situat, aproximadament, en el marc de l'actual plaça Vella. Es creu que aquesta fortificació ocupava la posició d'una antiga torre de vigilància romana, que venia a ser l'avançada estratègica del nucli egarenc.

L'esmentat Terracium castellum constitueix el nucli primari de la ciutat que es desenvoluparà al seu entorn. D'aquest nucli primari encara avui es pot observar un vestigi: l'antiga torre de l'homenatge coneguda popularment, avui, amb el nom de Torre del Palau.

La Terrassa medieval es trobava envoltada de muralles, i tenia com a nucli principal la plaça Major (avui plaça Vella). Aquestes muralles eren construïdes per les necessitats defensives característiques de l'època, amb motiu de la inestabilitat política imperant. El castell de Terrassa fou en essència una construcció militar fins al segle XI, en què els comtes de Barcelona el convertiren en castell palau.

Il·lustració 1-19. Illa de cases entre el carrer Cremat, el I carrer Gabatxons, el Raval de Montserrat i la Plaça Vella **(la Plaça Major de l'antiga vila de Terrassa)**

Il·lustració 1-20. Torre de l'homenatge del Terracium Castellum. Avui en dia coneguda com la Torre del Palau

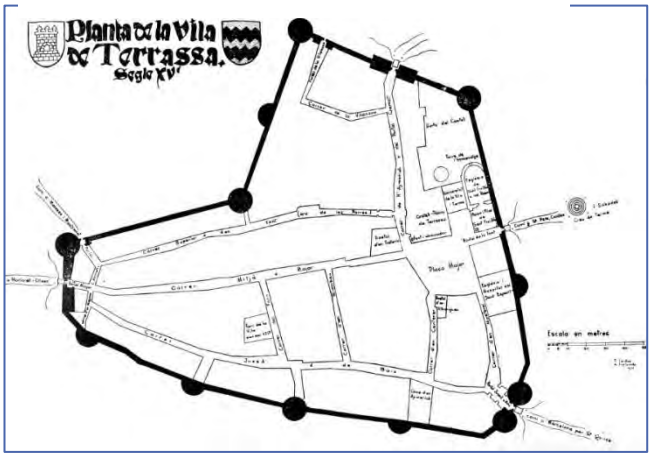

I·lustració 1-21. Plànol de Terrassa del segle XV. Segons l'historiador Salvador Cardús (Cardús S. , 1960)

Durant els segles XII i XIII, la primitiva vila medieval es va formar a partir dels contingents de pagesos provinents dels territoris més propers.

Al llarg del període medieval, el castell i vila closa de Terrassa constitueixen un nucli que progressivament va creixent, bé que, al principi, sense sortir del contorn emmurallat. En el cens

de Pere el Cerimoniós, l'any 1359, Terrassa consta amb 228 focs (130 dins la vila més 98 en masos dispersos), o sigui una 1140 habitants, aproximadament

Il·lustració 1-22, Probable distribució de la Terrassa medieval

De la vila medieval terrassenca es conserva un edifici particularment interessant: es tracta de l'anomenat castell cartoixa de Vallparadís. Aquesta obra fou iniciada al segle XII, en un indret aleshores força allunyat de la vila, i la seva estructura responia a una funció bàsicament militar. A partir del segle XIV el castell canvià de destinació i passà a ser la seu d'un orde religiós (d'ací el nom de cartoixa). El canvi va comportar unes modificacions en l'estructura original de l'edifici, però malgrat això mantingué un marcat caràcter monumental, el qual perdura en l'actualitat

Il·lustració 1-23.- Castell cartoixa de Vallparadís

1.3.6 DE L'EDAT MODERNA FINS L'EDAT CONTEMPORÀNIA

1.3.6.1 DEMOGRAFIA

L'evolució demogràfica d'aquest període patirà alts i baixos, a parir dels fogatges i les talles s'ha pogut reconstruir aquesta evolució de la població entre 1350 i 1787, (Gràfic 1-1), la demografia d'aquesta època depenia molt de les condicions de fams i de la, arribant a un mínim l'any 1481 arribant al 1717 a 2.935 hab. (aprox.).

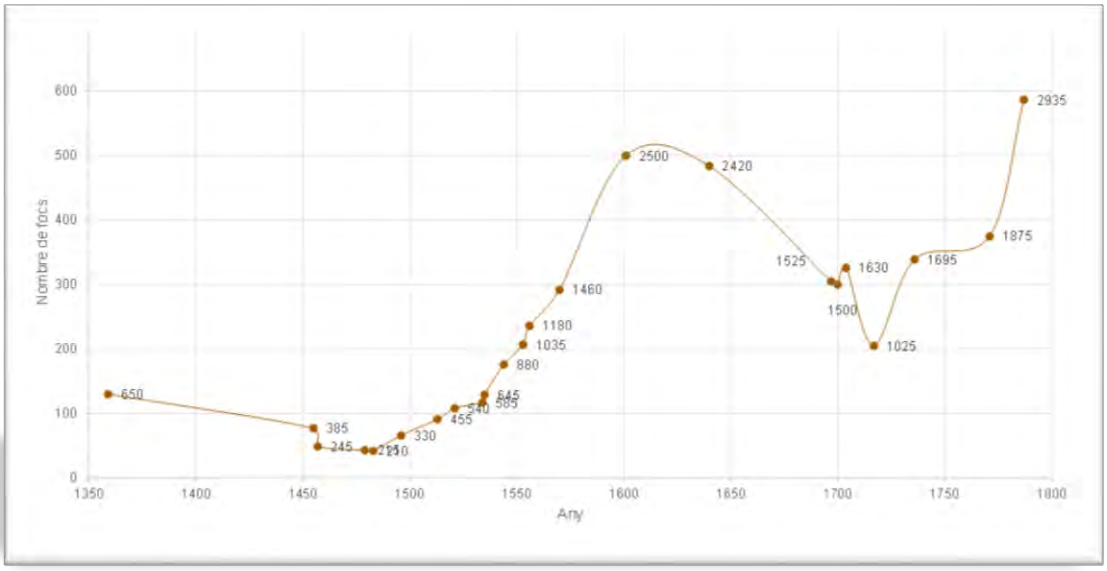

Gràfic 1-1 Nombre de focs/habitants entre 1350 i 1787. Font: Salvador Cardús. Elaboració pròpia

Un problema que presenta el fogatge es que no se sap la quantitat de persones que habitaven en un foc, es compta entre 4 i 5 (aquí s'aplicarà 5 per a la conversió) , tanmateix si hi havia focs exempts del llistat quantes persones representaven?

El Comte de Floridablanca va elaborar el primer cens modern l'any 1.787 (just al final de l'edat moderna, dos anys abans de la revolució francesa), un cens amb informació sobre l'estructura de la població per sexe, edat i estat civil. La població comptabilitzada a Espanya va ser de 10.268.110 i per Catalunya 899.287 habitants. En el cas concret de Terrassa donava 2.933 habitants per la vila , 1.143 per Sant Pere i 16 per Sant Jaume de Vallparadís, en total 4.092 habitants.

1.3.6.2 CREIXEMENT DE LA VILA

Entre 1548 i 1601 es construeix a la vila de Terrassa l'església del Sant Esperit (actual catedral de Terrassa), dada significativa perquè serà després del seu acabament que es procedirà a la constitució de dos termes parroquials diferenciats: el de Sant Pere i el de Terrassa (en concret, l'any 1602).

En el ja esmentat segle XVI ja hi havia vint cases fora les muralles, ja que la vila era incapaç d'allotjar més persones i més arquitectura. Així, dona, al marge de la "Vila Vella" sorgeix la

nomenada "Vila Nova", que encara perdura en "actual carrer de la Vila Nova, que comprèn també l'antic suburbi annex conegut per "Raval", nom que avui encara subsisteix.

Així tenim que a la xarxa primitiva de carrers (carrers Major, Cremat, de la Vila Nova, de les Parres, del Forn, de Baix, de Bestard, Mosterol, Cantarer i la plaça Major) s'afegeix un primer cinyell de nous vials (carrers de Sant Pere, de la Font Vella, de Gavatxons, del Puig Novell, de la Palla, del Joc de la Rutlla, del Portal Nou, del Sant Esperit, de Goleta, de l'Hospital, raval de Montserrat i placeta dels Cèrcols). També en aquesta època hi havia l'Hospital de Sant Llàtzer antic convent i l'església de Sant Francesc, edificis que, juntament amb la Casa Baró (de l'any 1602), han perdurat fins a l'actualitat.

El nucli de la vila continuà la seva expansió entorn del traçat de les muralles, bo i prosseguint els eixos dels camins medievals, de tal manera que a finals del segle XVIII el perímetre exterior de Terrassa corresponia als actuals carrers de la Rasa, de Sant Pau, del Puig Novell, del Vall, de la Cisterna i de la Unió.

1.3.6.3 RENAIXEMENT DE LA CIUTAT D'ÈGARA. SANT PERE DE TERRASSA (SEGLE XVI)

D'altra banda, l'antiga ciutat d'Ègara, desaparegué en l'edat mitjana, això no obstant, el nom d'Ègara s'emprarà per a referir-se a les terres i els entorns de les esglésies de Sant Pere, antic centre del nucli desaparegut. Tanmateix, en el darrer quart del segle XVI es torna a desenvolupar-se en aquesta zona un nou centre de població, conegut amb el nom de Sant Pere d'Ègara o de Terrassa. Des d'aquell moment la demarcació de la parròquia de Sant Pere comprendrà dos nuclis concentrats (Terrassa i Sant Pere de Terrassa) i un important nombre de masies disseminades.

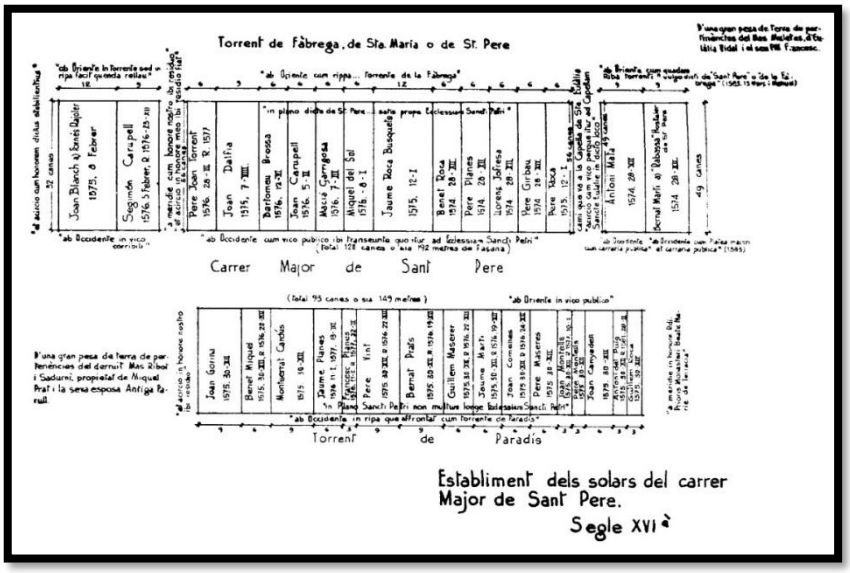

Il·lustració 1-24. Alineació de solars al Carrer Major de Sant Pere al segle XVI. (Cardús S. , 1960)

L'any 1626, acabà la construcció del pont de Sant Pere (Il·lustració 1-25), important obra que facilita les relacions entre els pobladors de la vila i els del nucli de Sant Pere. Aquest important element de comunicació va ser projectat l'any 1579 i sembla que la construcció va finalitzar el 7 de gener del 1626 (amb 47 anys de retard). El pont té 19,30 m d'alçada, 57 de llarg i 3,5 d'ample.

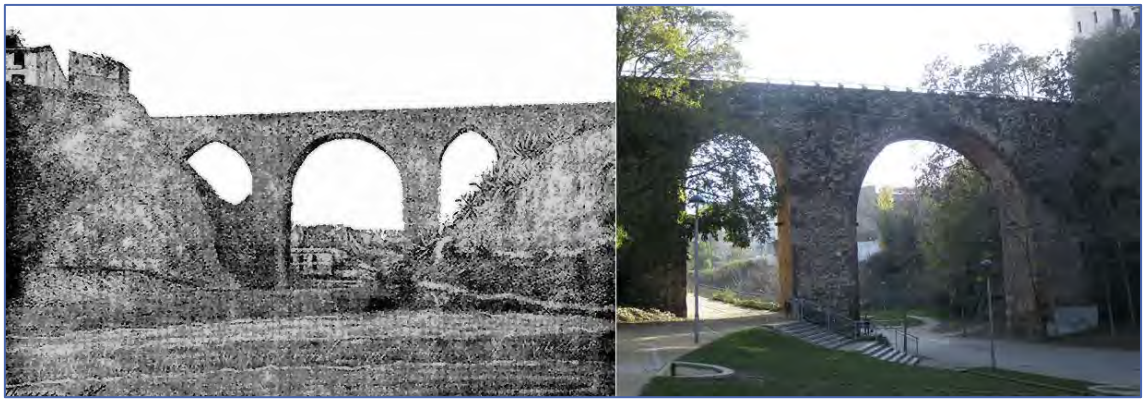

Il·lustració 1-25. Pont de Sant Pere A finals del segle XIX i en l'actualitat.

Aquest pont simbòlicament representa salvar un dels accidents orogràfics esmentats anteriorment i unia el nucli de Terrassa amb el de Sant Pere de Terrassa

El nucli de Sant Pere, per la seva part, incrementà l'edificació a les vores del seu eix vertebrador: el carrer Major de Sant Pere. A l'any 1800 el terme de Sant Pere es deslligà completament del de Terrassa, assolint la seva plena independència con a municipalitat.

El municipi es tornarà a incorporar a Terrassa l'any 1904, després de dividir el seu extens terme municipal entre Terrassa i Sabadell

1.3.6.4 EVOLUCIÓ DES DE L'ARTESANIA TÈXTIL FINS A LA INDÚSTRIA TEXTIL

Es controvertit entre els historiador l'arribada del tèxtil a Terrassa. Hi ha una certa confusió històrica sobre si és en aquests segles que es produeix el naixement desenvolupament del tèxtil a Terrassa, així la historiografia tradicional terrassenca ha seguit fidelment aquest camí, lligant la importància de la ciutat al desenvolupament tèxtil; d'aquesta manera la seva tesi ha estat absolutament clara el creixement de Terrassa als segles XIII i XIV havia d'estar portat essencialment pel fet tèxtil.

Segons alguns autors l'existència de una agricultura pobra portava a un aprofitament de la ramaderia i per tant la possibilitat de tenir matèria prima per tenir una sortida tèxtil en el mateix municipi, així ja en escrits del segle XII es parla per primera vegada a la història de manera clara i concreta de draps de sarja de Terrassa, això no obstant altres historiadors daten aquests documents en el segle XV, existeixen doncs diferències importants en la data del començament de la tradició de la "industria tèxtil" a Terrassa.

De fet no es pot parlar d'una manera clara de que en el segle XVI de la presència del gremi de paraires[3] a la ciutat. El gremi de paraires sobresortí sobre la resta d'oficis durant el període

[3] Un paraire és un menestral que tenia com a ofici comprar i preparar la llana, abans que fos convertida en draps. També havia de fer la feina de rentar la llana, d'emborrar-la, de pentinar-la, de cardar-la, etc., abans que esdevingués un teixit. De fet, era el "senyor del drap", que participava en la majoria de les operacions de transformació o almenys les dirigia (els batedors o els abaixadors només eren els seus ajudants).

preindustrial, des del segle XIII fins a començaments del XIX va ser una figura essencial a la indústria tèxtil catalana. A partir del segle XIX va quedar substituït per la figura de l'empresari tèxtil industrial

Durant els segles següents hi ha una creixent prosperitat a la vila de Terrassa a causa de l'activitat fabril, i en particular els teixits de llana. El Gremi de Teixidors elaborà les seves ordenances al segle XVI, i el Gremi de Paraires es constituí en sindicat el 1635.

Pel que fa a la indústria tèxtil, la producció de draps de llana de qualitat mitjana i alta (el producte que presidirà el creixement i l'especialització tèxtil dels segles XVIII i XIX) va ser iniciada per artesans arribats durant la segona meitat del segle XVII, quan es començava a tancar la crisi demogràfica que va presidir la part central d'aquesta centúria.

El ram tèxtil ostentava l'hegemonia econòmica urbana de la Terrassa d'aleshores, que mantindria fins a l'esclat industrial del segle XIX: la seva representació visible, era el gremi de "paraires"[4]. Hi ha una incipient industrialització, però la base econòmica primordial, a nivell del conjunt del terme, és encara l'agricultura.

De les diferents etapes del procés productiu tèxtil, la del filat la del filat era la que requeria —donades les tecnologies disponibles abans de la mecanització la del filat era la que requeria — donades les tecnologies disponibles abans de la mecanització de finals del segle una oferta de mà d'obra més voluminosa. Aquest treball de filatura havia de ser necessàriament barat i el gremi de "paraires" va trobar una oferta molt elàstica en les famílies pageses pobres de la vila. Al segle XVIII, quan la demanda de fil va incrementar de manera significativa, el filat pagès es va estendre més enllà del nucli urbà per créixer com una taca d'oli en el hinterland rural de Terrassa.

Què feia aprofitable aquesta oferta de mà d'obra pagesa? La seva pobresa i la disponibilitat de petites porcions de terra que els permetia tenir una part mínima de la seva subsistència coberta, però que alhora els forçava a acceptar retribucions molt baixes pel seu treball. L'elevada estacionalitat de conreus com la vinya, que implicava àmplies etapes d'inactivitat i, finalment, el baix cost d'oportunitat del treball dels membres femenins o dels més vells i joves de la família. Tots aquests elements són conseqüència directa d'una especial estructura demogràfica de la vila forjada en els seus origen i que es repetirà al llarg de la seva història moderna.

L'ocupació dels terrassencs el 1.717 eren principalment petits pagesos i artesans, tot i que durant els segles XVI i XVII, la producció de teixits de llana s'havia convertit en aquesta activitat artesanal fins a finals del segle XVIII, no es produeix la revolució industrial va iniciar un procés de desenvolupament especialment centrat en el subsector llaner.

[4] *Persona que es dedicava a qualsevol de les operacions a les quals és sotmesa la llana, des del rentatge fins al perxatge. El paraire fou essencial en la indústria tèxtil dels Països Catalans des del s. XIII fins a les acaballes del XVIII i el principi del XIX: dins la indústria de la llana (drap), exercia l'element empresarial i directiu; comprava la llana i la donava a treballar als oficis subalterns —teixidors, tintorers, abaixadors— tot reservant-se l'aprest final i la comercialització. Gaudia d'una situació preeminent dins la jerarquia dels gremis des del s. XV fins al XVII. Es diferenciava del draper o comerciant de teixits de llana perquè la seva activitat era essencialment industrial i, sembla que la indústria de la llana als Països Catalans durant l'Antic Règim es caracteritzà pel seu accentuat caire menestral, puix que la direcció requeia en ell i no en el draper (Gran Diccionari de la Enciclopèdia Catalana)*

1.3.7 TERRASSA DE VILA A CIUTAT INDUSTRIAL (FINAL DEL SEGLE XIX)

1.3.7.1 CREIXEMENT DEMOGÀFIC EN EL SEGLE XIX

Aquesta etapa de la història representa l'evolució des de l'antiga vila agrària fins a la ciutat industrial que ja es configura a principis de segle, i esdevé un interval clau per a la determinació de les bases de l'actual ciutat.

Durant la primera meitat del segle, pràcticament una quarta part de la població de Terrassa era originària de fora del municipi, i aquesta proporció es mantenia d'una manera força constant. Un sector provenia de pobles rurals de la mateixa comarca del Vallés, d'altres del Pla de Barcelona, del Bages, la Plana de Vic i també d'algunes contrades pirinenques. A finals de segle el flux migratori continuava, bé que la procedència era aleshores lleugerament diferent: segarrencs, valencians, la majoria de Morella i d'Alcoi.(Taula 1-1).

Per avaluar el creixement de la població s'utilitzarà la taxa de creixement anual acumulatiu entre l'any n i l'any n+m, el càlcul es fa segons la següent equació

$$TCA = \left(e^{\left(\frac{\ln(P_{n+m}) - \ln(P_n)}{m} \right)} - 1 \right) .100$$

Essent TCA l'índex de creixement i P_{n+m} la població a l'any $n+m$ i P_n la població a l'any, n l'any inicial del període a calcular i m el nombre d'anys entre les dues dates

Any	Població	Taxa de creixement anual acumulatiu
1.717	1.835	
1.787	4.092	1,146
1.857	10.915	1,402
1.860	11.187	0,82
1.877	14.215	1,409
1.887	16.265	1,347
1.900	20.360	1,727

Taula 1-1 Creixement de la vila de Terrassa entre 1717 i 1900. Dades procedents dels censos Centre Estudis Demogràfics. Població de fet Elaboració pròpia[5]

[5] *Amb la creació de la Comissió General d'Estadístiques del Regne en 1857 i l'elaboració del Cens del mateix any, comença una sèrie de censos oficials: 1860, 1877, 1887 i 1897. Des de 1900 hi ha hagut un cens de població cada deu anys fins el 1981 que es realitzarà els anys acabats en 1*

1.4 ULTIM TERÇ DEL SEGLE XIX FINS A L'ACTUALITAT

1.4.1 L'ACTIVITAT ECONÒMICA

L'acumulació de capitals procedents de l'agricultura i el comerç, així com de la indústria incipient, afavorirà el procés d'inversions que es troba en la base del desenvolupament industrial terrassenc del segle XIX.

La innovació tecnològica, associada a la primera mecanització, fou introduïda immediatament. Aquesta primera mecanització es basà en l'energia animal i en l'energia hidràulica. Un handicap important, que es tractarà més endavant és la manca de recursos hidràulics en el terme de Terrassa, el que ocasionà que les noves màquines instal·lades havien e ser mogudes per mitjà de vogis[6] impulsats per mules i cavalls i, en el cas de les màquines de filar mule jenny, per l'energia humana.(Il·lustració 1-26)

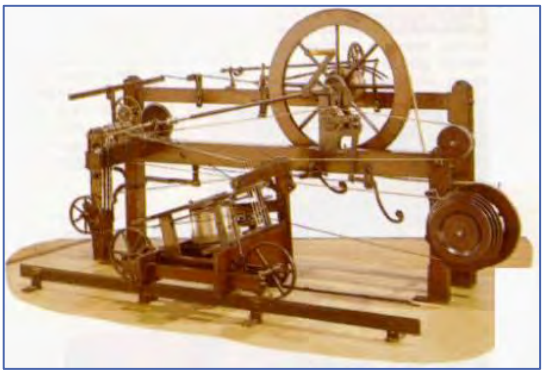

Il·lustració 1-26. Mule Jenny

El resultat de la mecanització fou la centralització de la producció, especialment la preparació i la filatura, fet que comportà la desaparició d'aquestes activitats als pobles de l'entorn. Això , no obstant el tissatge continuava essent en bona part domiciliari, però algunes empreses ja havien començat a centralitzar-lo en es seves instal·lacions .

Tot al llarg del segle XIX el creixement industrial serà constant. S'inicia amb força a partir del 1808, després de la guerra del Francès, i es paralitza en les etapes d'inestabilitat política (en especial durant les guerres carlines). La tècnica serà, en principi, l'heretada del segle anterior: artesanal i manual.

Els petits obradors es transformaren en grans naus amb els seus carrers. Naixien així els anomenats vapors. Tals establiments fabrils eren utilitzats no solament pels propietaris, sinó que aquests també llogaven les quadres o naus a tercers, i, així mateix, venien l'energia a d'altres industrials.

[6] *Camí que segueix l'animal que dóna voltes a una sínia, un trull, etc.*

Correlativament a l l'esclat industrial de la ciutat, es dugué a terme la introducció d'una sèrie de serveis que tot just començaven a generalitzar-se: l'any 1860, per exemple es substitut l'enllumenat de fanals d'oli per la instal·lació de la llum pública a gas (97 fanals).Altres serveis que s'instal·len són el telègraf (1865).

L'any 1870 ja s'havia afermat la indústria tèxtil llanera a la ciutat amb l'aplicació del vapor i la consolidació de la burgesia industrial després d'un procés industrialitzador que havia tingut a Terrassa les següents característiques: un desenvolupament industrial des d'inicis del segle XIX gairebé exclusivament llaner; unes costoses inversions realitzades pels fabricants terrassencs en molins lluny de la vila per aprofitar l'energia hidràulica fins que el vapor — d'aplicació força precoç— no es va generalitzar, i el caràcter més concentrat de la indústria tèxtil respecte altres poblacions

Aquest procés industrialitzador va venir acompanyat de transformacions en molts altres aspectes: la constitució de la "Mina Pública de Aguas de Tarrasa" l'any 1841, que fou un fet cabdal per a la utilització de l'aigua com a força motriu; la construcció del ferrocarril l'any 185b, que va permetre l'arribada del carbó anglès provinent del port de Barcelona; l'adaptació de l'agricultura de Sant Pere de Terrassa als nous mercats urbans, així com la seva especialització; la transformació de l'entramat urbà amb l'obertura de nous eixamples i la constitució d'un terme municipal amb l'annexió de Sant Pere de Terrassa l'any 1904, que adequava millor la racionalitat administrativa amb la realitat urbana.

La consolidació de la burgesia terrassenca és palesa en el naixement de les institucions: l'Institut Industrial de Terrassa, fundat l'any 1873; la Caixa d'Estalvis de Terrassa el 1877; el Banc de Terrassa el 18 81; la Banca Marcet l'any 18 7 2, encara que les seves activitats dataven d'anys abans; la Cambra de Comerç el I886 i l'any 1906, l'Acondicionament Terrassenc, el primer d'Espanya.

Els darrers trenta anys del segle XIX, la indústria tèxtil va experimentar la mecanització del tissatge —que permeté l'aparició de la figura del teixidor auxiliar o "drapaire"— i la difusió d'innovacions tècniques com ara els leviatans en el rentat o les selfactines en la filatura. A més, aparegué la producció de llanes regenerades i sobretot de l'estam — afavorida per la reforma en sentit proteccionista de l'aranzel de 1891— que es desenvolupà intensament a la localitat.

1.4.1.1 LA INDÚSTRIA ENTRE DUES GUERRES

L'esclat de la Guerra Europea va suposar una gran demanda per a la indústria tèxtil, sobretot en comandes mili-tars i en l'abastiment dels mercats que havien abandonat els països bel·ligerants. Tot i les dificultats hagudes en l'exportació, en la provisió de primeres matèries i en una espectacular inflació, la indústria llanera va produir intensament per satisfer aquesta demanda.

Poc després d'acabada la Guerra, els països bel.ligerants recuperaren la seva producció normal, i la indústria local va experimentar una forta crisi a partir de 1920-1921, amb un atur que l'any I927 afectava més de la quarta part dels tre-balladors de Terrassa.

A finals dels anys vint, tanmateix, s'esdevingué la recuperació —tot i la crisi internacional de 1929—, que continuà els anys de la 2a. República, quan la bona conjuntura de les indústries de consum es veié afavorida per l'expansió del mercat intern a causa dels increments de salaris en el camp espanyol.

En els anys de la I a. Guerra Mundial s'inicià la substitució del vapor per l'electricitat com a força motriu a causa de les dificultats en l'obtenció del carbó i la forta demanda energètica. A partir de 1915, la ciutat comptava amb dues companyies proveïdores: La Companyia Barcelonesa de Electricidad i la Sociedad General de Electricidad.

Es crearen algunes societats anònimes que tindrien una notable incidència: la Sociedad Anónima de Peinaje e Hilatura de Lana (SAPHIL) i Tarrasa Industrial Sociedad Anónima (TISA) l'any 1919. Al costat d'aquestes grans empreses, sis de les quals realitzaven el cicle llaner integral, existien els drapaires i teixidors auxiliars que realitzaven una determinada fase del procés productiu llaner.

La indústria del gènere de punt experimentà un intens creixement als anys vint, i l'any 1932 ocupava 2.351 treballadors, esdevenint la segona indústria en importància de la ciutat.

La metal·lúrgia es dedicava prioritàriament a la reparació i fabricació de màquines per a la indústria llanera.

En el sector bancari, el Banc de Terrassa, portat per la febre especulativa dels anys de la 1 a. Guerra Mundial i a fi d'evitar la seva fallida, va desaparèixer convertint-se en el Banc Comercial de Terrassa l'any 1920. L'antiga Banca Marcet, ara anomenada Fill de Bonaventura Marcet, havia estat traspassada l'any anterior al Banc Hispanoamericà, i la Caixa d'Estalvis de Terrassa experimentà un creixement espectacular en els seus dipòsits.

L'esclat de la Guerra Civil originà una transformació social i econòmica. Pel que fa a l'economia suposà la col·lectivització de les indústries —sancionada posteriorment pel Decret de Col·lectivitzacions de la Generalitat—; suposà també la creació de nous organismes —el Comitè de Banca i el Comitè d'Indústria que, el setembre de 1936, cediren el lloc a la Comissió d'Economia de Terrassa—; una transformació de l'organització productiva i de l'activitat industrial en alguns casos —fabricació d'armament i de mantes i vestits militars—; i finalment, a mida que la Guerra es perllongava, acreixeren les dificultats de tota mena per a mantenir la producció, en especial en els proveïments, en els mercats, i en un procés enterbolit per la inflació i el deteriorament de les condicions de vida.

1.4.1.2 L'ECONOMIA A LA POSTGUERRA: EL FRACÀS DE L'INTERVENCIONISME ESTATAL

La política econòmica seguida pel règim del General Franco es va caracteritzar durant els primers vint anys per l'intervencionisme i la substitució d'importacions. Aquesta política va ocasionar nombroses estrangulacions en sectors vitals de l'economia —transports, energia, matèries primeres— i va perjudicar la indústria de consum, arrelada sobretot a Catalunya. (Calvet, 1993)

Per a la majoria de la població foren anys de supervivència, amb llargues jornades laborals, uns salaris exigus i un extens mercat negre —on s'adquiria el 80 %. dels productes per al consum familiar.

L'acumulació de grans fortunes era paral·lela a l'existència d'una misèria generalitzada, agreujada per l'extensió de malalties nervioso-vegetatives i tuberculoses.

La fi de la 2a. Guerra Mundial suposà el fracàs del projecte polític del franquisme. El fracàs del projecte econòmic fou palès a finals dels anys quaranta en arribar la primera crisi econòmica seriosa enmig d'unes dificultats que mai no s'acabaven (restriccions elèctriques, mercat negre,...). La dècada dels anys cinquanta fou, en l'aspecte econòmic, un pols entre els intervencionistes i els aperturistes, fins que la crisi econòmica de finals de la dècada inclinà definitivament la balança cap els segons, i l'any 1959 s'aplicà el Pla d'Estabilització —que suposà la liberalització econòmica— tal com aconsellaven els organismes internacionals.

La indústria tèxtil seguia essent, en acabar-se la Guerra Civil, l'eix sobre el qual es movia tota la vida ciutadana. L'any 1940, un any després d'acabada la Guerra Civil, Terrassa era una ciutat de 45.682 habitants —la cinquena de Catalunya després de Barcelona, L'Hospitalet, Badalona i Sabadell (que tenia llavors 47831 habitants). El repartiment en tant per cent de treballadors per sectors productius era l'any 1942 el següent:

Activitat	Percentatge
Agricultura	2,3
Tèxtil	74,3
Metal·lúrgia	4,7
Construcció	5,8
Altres indústries	5,3
Transports	1,5
Comerç	3,6
Altres serveis	2,5
TOTAL	100

Taula 1-2.- Distribució dels treballadors segons activitats econòmiques. Font: Elaborat a partir de les xifres d'afiliats a la CNS. CNS i Memòries de la Cambra de Comerç. Citat a Duocastella, "Estudio socio-económico y de planificación de servicios sociales". ISPA, 1967, p. 58

Pel que fa a la indústria tèxtil, els primers vint anys de franquisme foren d'una conjuntura extraordinària que contrastava amb el baix nivell de vida de la població i amb la situació d'estancament general de l'economia catalana. Tots els indicadors ho assenyalen així: des de

l'increment de llanes condicionades fins a l'augment dels dipòsits de les entitats financeres locals, passant per la forta immigració provinent sobretot d'Andalusia. Les causes d'aquesta conjuntura tan favorable eren la forta demanda continguda durant els anys de Guerra, el desviament cap al consum de capitals acumulats i les perspectives de negocis fàcils i ràpids realitzats gairebé sempre en el mercat negre. (Calvet, 1993)

En resum, els primers vint anys de franquisme, en especial els anys cinquanta, foren molt bons per a l'economia terrassenca, en comparació amb la d'altres indrets de Catalunya. La indústria tèxtil, i secundàriament la metal·lúrgia, treballaren intensament —tot i les limitacions imposades per les restriccions elèctriques o la falta de matèries primeres. Les entitats financeres acreixeren ràpidament els seus dipòsits encara que altres sectors, com el comerç, no pogueren aprofitar tan intensament la conjuntura.

L'estructura industrial de Terrassa es caracteritzava pel predomini de grans empreses —l'any 1953 n'existien 19 amb més de 200 treballadors— i l'existència de moltes altres de petites —el nombre de drapaires era de 250 a 300. A finals dels anys cinquanta, mentre començava a desenvolupar-se el sector de la confecció, el gènere de punt sofrí una greu crisi amb el canvi de moda de les mitges sense costura, després d'haver realitzat fortes inversions en maquinària.

El sector de la construcció va passar del 5 % de la població activa l'any 1940 al 10,2 % l'any 1965. Aquest increment era degut bàsicament a la creació i ampliació d'edificacions industrials i no tant d'habitatges, ja que en trobar-se els lloguers intervinguts i ésser tan baixa la capacitat adquisitiva, foren anys de poca edificació d'habitatge, excepte en el cas de l'autoconstrucció. (Calvet, 1993)

Respecte al comerç, si l'any 1940 s'hi dedicava el 9,8 % de la població activa, l'any 1965 era només el 7,4 % degut a les dificultats per a exercir l'activitat comercial en una situació de mercat intervingut i de mercat negre A partir de finals dels anys cinquanta, el dinamisme comercial s'incrementà.

Pel que fa al sector financer local, aquest estava representat per la Caixa d'Estalvis i pel Banc Comercial de Terrassa, que l'any 1956 fou absorbit pel Banc Comercial Transatlàntic, al qual estaven unides influents famílies de la ciutat. Aquesta desaparició ha deixat el dubte sobre si, a la llarga, aquest fet ha restat potencialitat a l'economia local.

Tanmateix, aquesta bona conjuntura no palesà avenços importants en l'economia a llarg termini, perquè no afavorí ni la innovació tècnica, ni es crearen serveis a l'entorn de les empreses, ni s'emfasitzà la qualitat ni la comercialització, ni els capitals acumulats tingueren sovint el destí més adient, ni —en definitiva— es modificà l'estructura industrial. I encara en el sector financer es perdé la banca local. La bona conjuntura contrastava amb la situació de les capes mitjanes i treballadores que patiren els baixos salaris, les llargues jornades laborals, l'"estraperlo" i la fam.

1.4.1.3 ELS ANYS DE LA PROSPERITAT (1960-1972)

La dècada dels seixanta s'inicià amb les inundacions de 1962 que causaren a Terrassa, tal i com s'ha explicat en la primera part de l'annex. L'aiguat palesà el creixement anàrquic que s'havia donat, però tampoc serví per a plantejar aquell model de creixement a causa de la rigidesa política i administrativa del règim i a causa, també, de la rapidesa amb què arribaren els ajuts, fet que contribuí a apagar les possibles protestes.

La indústria tèxtil se'n veié llargament afavorida. L'obtenció de crèdits i la posada en marxa l'any següent del primer Pla de Reestructuració Llanera (1963), posaren les condicions per a modernitzar la maquinària, encara que alteraren ben poc l'estructura del sector. D'altra banda, les estrangulacions d'aquesta indústria s'anaren superant: la falta de matèries primeres amb la liberalització econòmica, les restriccions elèctriques amb la creació de noves centrals hidroelèctriques, i el que era fonamental, la limitació del mercat interior; se superà conjunturalment amb l'increment de la capacitat adquisitiva. (Calvet, 1993)

La indústria metal·lúrgica, en les especialitats de maquinària elèctrica i tèxtil, accessoris metàl·lics i béns d'equip, va experimentar un increment important. Els salaris més elevats que pagava aquesta indústria foren la causa d'un trasviament de personal, generalment el més jove i actiu, cap aquest sector.

La construcció, que era generalment el primer treball de la població immigrada, era realitzada per empreses de dimensions mínimes i amb poca o gens mecanització degut a l'abundància de mà d'obra, fet que provocava uns rendiments força baixos.

Realment, l'increment del comerç havia estat força inferior a l'increment de la població, que encara es trobava instal·lat al centre de la ciutat, deixant desabastida tota una perifèria externa

Tanmateix, mentre es donaven aquests augments de població, l'Estat no només no era capaç de resoldre les demandes més peremptòries de la població (com ara l'habitatge, la sanitat o l'ensenyament), sinó que sovint negligia els serveis infrastructurals més indispensables. A mitjan anys seixanta, era palès el malestar de certs sectors de les capes mitjanes terrassenques que criticaven l'actuació de la burgesia local, en especial la seva incapacitat per a ésser present en els centres de decisió política.

Resumint, els anys dels Plans de Desenvolupament foren anys de creixement industrial, un cop superats els colls d'ampolla ocasionats per la política econòmica dels vint anys del primer franquisme. La indústria terrassenca féu un salt endavant amb la consolidació de la metal•lúrgia, la construcció, l'alimentació, el moble i les arts gràfiques i, dins de cada.

1.4.1.4 LA DAVALLADA DEL SECTOR TÈXTIL

Els anys 1972-1981 foren anys de crisi, tant econòmica com política. D'una banda, s'inicià una crisi econòmica mundial que repercutí en l'economia catalana —especialment en la indústria

(a partir de 1975) en la construcció (a partir de 1977)—, accelerant el descens dels sectors més tradicionals (com el tèxtil) i frenant l'expansió dels més dinàmics (com la metal·lúrgia i les arts gràfiques). D'una altra banda, s'esdevingué una crisi política amb la llarga agonia del franquisme i la lenta transició cap a un règim democràtic.

La crisi posà sobre la taula el model de creixement que s'havia donat la dècada anterior. L'ascens d'un potent sindicalisme, la fi del paternalisme com a forma de control social i l'existència d'un profund malestar polític que incidia fortament sobre l'economia, foren el rerafons que existia a l'inici d'aquesta etapa. Al final, en canvi, el rerafons, un cop bastit el nou edifici democràtic, fou l'existència d'uns índexs d'atur molt elevats que palesaven la greu crisi econòmica, la davallada dels moviments reivindicatius i unes institucions polítiques amb poc rodatge i gens consolidades.

Els canvis en el teixit econòmic i social terrassenc es pot veure en l'ocupació per branques d'activitats entre els anys 1975 i 1983, fou la següent:

Activitat	1975	1983	Diferència
Agricultura	511	106	—80
Indústria	32.745	20.385	—38
Aigua, gas i electricitat	307	103	—66
Construcció	5.737	1.555	—73
Comerç, restaur. i hotels	4.824	3.338	—31
Transports	1.686	778	—54
Financers, assegurances	1.317	1.264	—4
Serveis públics i personals	8.101	5.637	—30
TOTAL	55.228	33.166	—22.148

Taula 1-3 Evolució de l'activitat econòmica en el període de crisi 1975-1983. Font: CEP i INSS. Elaborat i citat a F. Solé, J. Serra i M. Mestres a "Terrassa 2001" p. 93

Resumint, la crisi va impactar fortament la indústria terrassenca sense, però, assolir els índexs d'atur tan alts d'altres ciutats catalanes. Les causes d'aquesta crisi han estat comunes arreu del nostre país: els efectes de la crisi econòmica internacional i la inestabilitat política de la transició. I si no hi ha dubte que a Terrassa la crisi afectà especialment la indústria tèxtil, frenant també l'expansió dels sectors més dinàmics, tampoc no hi ha dubte que ha transformat algunes estructures econòmiques permetent-ne el seu renovellament durant la dècada següent.

La indústria tèxtil ha sofert intensament la crisi econòmica, en la qual hi han incidit tant factors externs -com ara l'entrada a la CEE, la competència de països de l'Est Asiàtic, etc.- com factors interns -la inadequada estructura industrial, una política comercial poc agressiva, la falta de serveis generals a l'entorn de l'empresa, etc. El Pla de Reconversió Tèxtil (1981 -1986) ja plantejava alguns aspectes innovadors com el disseny, la moda, la marca, la qualitat i la millora dels intangibles.

Un cas especial és el de CIRSA, empresa de màquines escurabutxaques, que ha creat al costat d'aquesta empresa un complex empresarial, tot diversificant les inversions.

Pel que fa al sector del comerç, els reptes més importants dels darrers anys han estat la creació d'hipermercats i la renovació i especialització dels establiments tradicionals. En resum, el darrer creixement econòmic de Terrassa ha vingut condicionat en gran manera per les actuacions de les administracions, especialment per l'oferta de sòl industrial, la millora de les comunicacions o les zones ZUR. Dins del sector tèxtil ha crescut especialment la confecció, però també ha experimentat un intens dinamisme el comerç, la química o les arts gràfiques. La característica del creixement econòmic actual és el fet de ser més equilibrat i més diversificat, i aquesta és, segurament, la diferència fonamental amb el creixement d'altres etapes històriques. (Calvet, 1993)

L'evolució de treballadors ocupats en els sectors econòmics ha sigut la que es mostra en la Taula 1-4. Com a exemple, llàstima que la sèrie sigui curta, es pot veure en la Taula 1-4 com a les columnes de índex 100 l'any 1987 (11 anys després de la crisi important del tèxtil que ocupava gairebé a tota la població) en el període entre 1987 i 2011 els assalariats a la indústria han disminuït de l'índex 100 a 1987 a 37,2 el 2011, el sector servei s'ha anat incrementant gairebé doblant l'índex de 1987 i la construcció que al final del període ha tornat a l'època de 1987 havia arribat en el boom de la bombolla l'any 2006 a doblar l'índex de 1987. Fins i tot l'any 2007 el percentatge de treballadors ocupats a la construcció van ser només 4,8 punts menys que els empleats en la indústria.

Sectors d'activitat	Treballadors					Percentatge s/assalariats			Índex 100 (1987) sobre el percentatge		
	Treb. assalariats	Agricultura	Indústria	Construcció	Serveis	Indústria	Construcció	Serveis	Indústria	Construcció	Serveis
1987	36.548	21	20.528	2.537	13.462	56,2	6,9	36,8	100	100	100
1988	38.613	28	20.545	3.102	14.938	53,2	8	38,7	94,7	115,9	105,2
1989	40.554	22	21.132	3.446	15.954	52,1	8,5	39,3	92,7	123,2	106,8
1990	43.914		19.392	3.624	20.898	44,2	8,3	47,6	78,6	120,3	129,3
1991	43.774		18.730	3.842	21.202	42,8	8,8	48,4	76,2	127,5	131,5
1992	43.009		17.667	3.554	21.788	41,1	8,3	50,7	73,1	120,3	137,8
1993	39.268		15.558	2.899	20.811	39,6	7,4	53	70,5	107,2	144
1994	41.942	19	16.082	3.420	22.421	38,3	8,2	53,5	68,1	118,8	145,4
1995	43.331	18	15.644	3.449	24.220	36,1	8	55,9	64,2	115,9	151,9
1996	44.621	18	15.209	3.393	26.001	34,1	7,6	58,3	60,7	110,1	158,4
1997	48.415	20	15.929	4.031	28.435	32,9	8,3	58,7	58,5	120,3	159,5
1998	50.971	49	16.857	5.086	28.979	33,1	10	56,9	58,9	144,9	154,6
1999	56.871	65	17.317	5603	33.886	30,4	9,9	59,6	54,1	143,5	162
2000	58.864	65	16.997	6159	35.643	28,9	10,5	60,6	51,4	152,2	164,7
2001	59.490	46	16.182	6560	36.702	27,2	11	61,7	48,4	159,4	167,7
2002	61.022	80	15.505	7.116	38.321	25,4	11,7	62,8	45,2	169,6	170,7
2003	67.174	94	14.664	7.618	44.798	21,8	11,3	66,7	38,8	163,8	181,3
2004	69.151	99	13.848	7.846	47.356	20	11,3	68,5	35,6	163,8	186,1
2005	71.415	139	13.102	8.650	49.524	18,3	12,1	69,3	32,6	175,4	188,3
2006	67.544	148	12.827	9.590	44.979	19	14,2	66,6	33,8	205,8	181
2007	67.190	195	12.279	9.491	45.225	18,3	14,1	67,3	32,6	204,3	182,9
2008	62.451	191	11.188	6.841	44.231	17,9	11	70,8	31,9	159,4	192,4
2009	52.850	19	10107	5.941	36.783	19,1	11,2	69,6	34	162,3	189,1
2010	49.948	23	10.002	5.017	34.906	20	10	69,9	35,6	144,9	189,9
2011	47.417	36	9.907	3.564	33.910	20,9	7,5	71,5	37,2	108,7	194,3

Taula 1-4.- Assalariats segons activitats. Font: Anuari Estadístic de Terrassa any 2012. Elaboració pròpia

1.4.2 CREIXEMENT DEMOGRÀFIC

L'Evolució de la població de dret des de 1900 fins a 2015 es pot veure a la Taula 1-5 i gràficament en el gràfic Gràfic 1-2

La dada que explica l'impacte de les onades migratòries és la taxa de creixement anual acumulativa i observant el Gràfic 1-2 es poden veure tres pics , un en el primer terç del segle XX, el segon, i més important entre 1950 i 1980 i el tercer entre 1999 i 2009.

Any	Població	Taxa de creixement anual acumulatiu	Any	Població	Taxa de creixement anual acumulatiu
1900	20.195		2001	174.756	1,72
1910	21.986	0,85	2002	179.300	2,6
1920	29.188	2,87	2003	184.829	3,08
1930	37.470	2,53	2004	189.212	2,37
1940	45.682	2	2005	194.947	3,03
1950	56.828	2,21	2006	199.817	2,5
1960	91.597	4,89	2007	202.136	1,16
1970	136.952	4,1	2008	206.245	2,03
1981	155.614	1,17	2009	210.941	2,28
1986	160.105	0,57	2010	212.724	0,85
1991	158.063	-0,26	2011	213.697	0,46
1996	163.862	0,72	2012	215.678	0,93
1998	165.654	0,55	2013	215.055	-0,29
1999	168.695	1,84	2014	215.517	0,21
2000	171.794	1,84	2015	215.214	-0,14

Taula 1-5.- **Evolució del creixement demogràfic el segle XX fins l'última aprovació del padró Continu. Font Dades:** Centre estudis demogràfics de la població de dret dels censos 1900-1991, de 1996 a 2015 dades aprovades del padró **continu per l'INE. Elaboració pròpia**

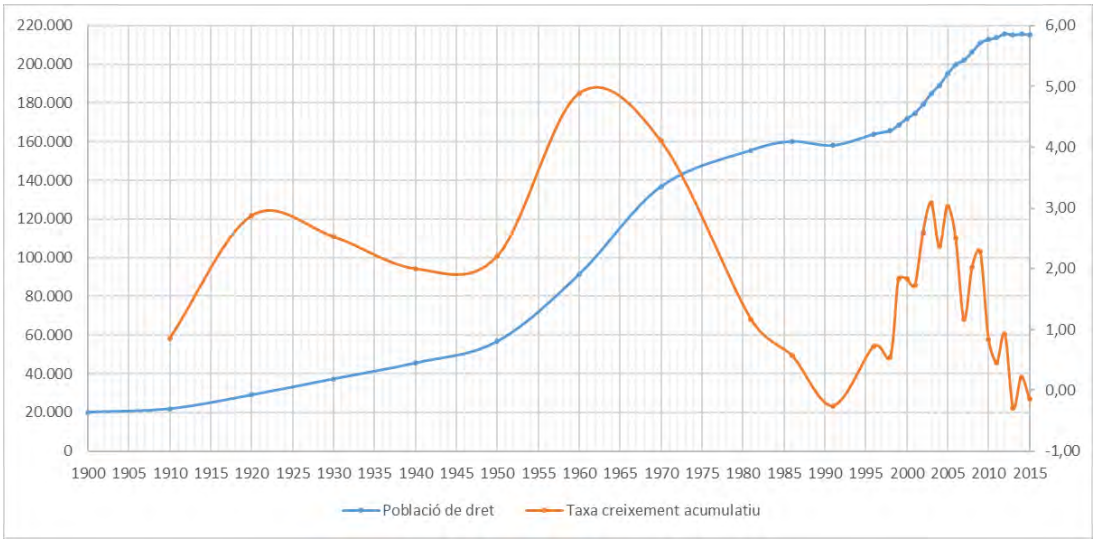

Gràfic 1-2.- Creixement de la població entre 1900 i 2015. Font Dades: Centre estudis demogràfics de la població de dret dels censos 1900-**1991, de 1996 a 2015 dades aprovades del padró continu per l'INE. Elaboració pròpia**

1.4.2.1 DISTRIBUCIÓ DEL CREIXEMENT DEMOGRÀFIC EN EL TERME MUNICIPAL

Per veure el creixement en nombre d'habitants per zones s'aprofiten les dades publicades en "El municipi de Terrassa 1877 -1977"[7] de la ciutat per zones que contemplava el creixement per districtes en els anys 1940,1950,1960,1970 i 1975, això no obstant els districtes van canviar

[7] Llibre que pertany a la sèrie del centenari de la ciutat publicada per la Caixa d'Estalvis de Terrassa, en aquest cas l'autor és Jordi Baulies

totalment l'any 1990 amb motiu dels treballs previs afegit dades posteriors a la publicació del llibre aprofitant les dades del cens de 1981,1991 i 2001 i altres dades procedents del padró continu referides als districtes antics. (Mapa 1-4)

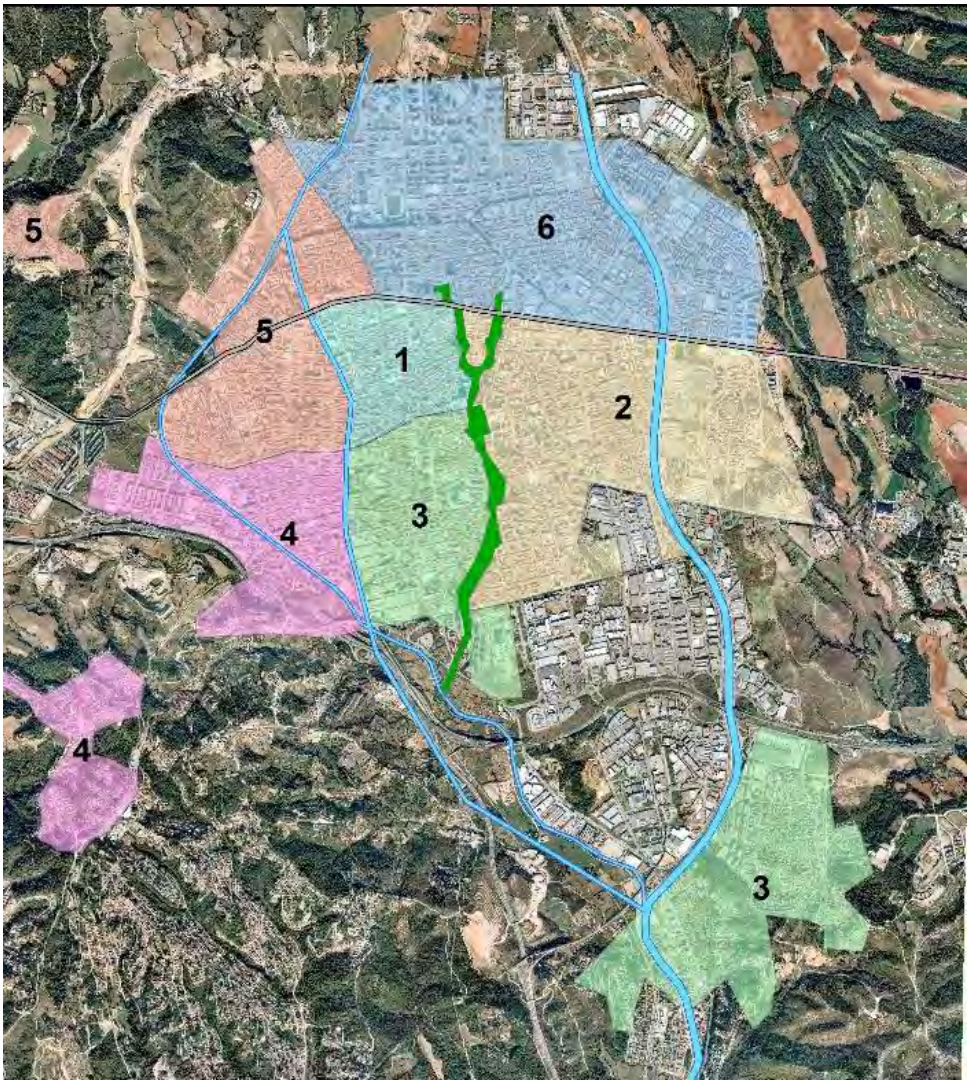

Mapa 1-4.- Distribució de la ciutat en districtes abans de 1991. Elaboració pròpia

Districte	1940	1950	1960	1970	1975	1981	1991	1997	2001	2006	2011
1	9.356	11.109	8.785	8.868	9.793	7.486	7.216	7.491	8.860	10.960	11.327
2	6.682	7.410	19.974	36.550	41.489	44.204	42.372	43.530	43.042	50.780	54.524
3	7.851	9.620	11.512	11.524	16.496	15.329	16.215	17.394	17.567	20.746	23.306
4	11.112	14.533	10.697	11.832	11.625	11.944	12.500	14.105	16.398	19.184	21.067
5	8.917	14.060	18.858	29.696	32.562	30.143	30.142	30.992	31.096	35.184	36.004
6	1.163	2.142	22.408	40.227	49.714	46.135	49.618	53.284	56.812	63.924	67.555
Total	45.081	58.974	92.234	138.697	161.679	155.241	158.063	166.796	173.775	200.778	213.783

Taula 1-6. Creixement de la ciutat segons zones, concretament la distribució en districtes anteriors a 1991. Mapa 1-4

Districte	1940	1950	1960	1970	1975	1981	1991	1997	2001	2006	2011
1	129,7	153,9	121,7	122,9	135,7	103,7	100	103,8	122,8	151,9	157
2	15,8	17,5	47,1	86,3	97,9	104,3	100	102,7	101,6	119,8	128,7
3	48,4	59,3	71	71,1	101,7	94,5	100	107,3	108,3	127,9	143,7
4	88,9	116,3	85,6	94,7	93	95,6	100	112,8	131,2	153,5	168,5
5	29,6	46,6	62,6	98,5	108	100	100	102,8	103,2	116,7	119,4
6	2,3	4,3	45,2	81,1	100,2	93	100	107,4	114,5	128,8	136,2
Total	28,5	37,3	58,4	87,7	102,3	98,2	100,0	105,5	109,9	127,0	135,3

Taula 1-7. Creixement de la ciutat segons zones amb l'índex 100 per l'any 1991

En els treballs previs al cens de 1991 es va fer una redistribució dels 6 districtes per encaixar els barris com a sub-unitats dels districtes. A aquests efectes les dades posteriors a 1981 s'han agrupat per fer-les coincidir en la configuració dels districtes anteriors a 1991.

1.4.3 LES IDEES AL VOLTANT DE COM HA DE SER LA CIUTAT. ELS PLANS D'ORDENACIÓ I EL CREIXEMENT

1.4.3.1 ELS PRIMERS PASSOS DEL CREIXEMENT DE TERRASSA A FINALS DEL SEGLE XIX

Pel que fa a l'urbanisme a arrel del procés d'industrialització a partir de la segona meitat del segle XIX es deixa enrere, l'estructura urbana medieval. Com a conseqüència del creixement demogràfic, i amb la urbanització de la carretera de Montcada, la implantació del ferrocarril i la construcció de l'Estació del Nord l'extensió de la ciutat és molt important en aquest període, produint-se encara entre les dues barreres naturals, la riera del Palau i el torrent de Vallparadís.

Una nova concepció de l'urbanisme anirà prenent forma correlativament, i la seva aplicació pràctica portarà a un canvi d'imatge radical d'aquella originaria ciutat pagesa i menestral.

La introducció de l'energia de vapor i la mecanització seran els elements generadors de la dinàmica expansiva de la ciutat, en uns termes fins aleshores desconeguts. La nova fesomia de Terrassa vindrà caracteritzada, i amb un fort contingut simbòlic, per les xemeneies fumejants dels vapors industrials, bo i destacant-se per damunt de qualsevol altra edificació.

El desenvolupament de l'activitat comercial està estretament lligat al creixent d'urbanització i exigeix una adequada xarxa viària de transports on el comerç trobarà la seva possibilitat d'expansió. En aquesta línia l'any 1852 s'inaugura una nova carretera entre Terrassa i Barcelona. Pocs anys després, una carretera unirà Martorell amb la ciutat vallesana[8]. El ferrocarril, procedent de Barcelona, arriba a Terrassa l'any 1856, i el seu enllaç amb Manresa es completarà

[8] *Aquesta carretera que uneix el Vallès amb el Baix Llobregat, amb lleugeres modificacions és la que encara est fent aquest servei. Es una carretera estreta amb moltes corbes i amb una alta densitat de trànsit que hauria de ser substituïda per 4rt cinturó per actualment això, al menys a curt termini, continua essent una utopia (només h ha dos tram deslligats) El més greu per això, és que dues ciutats industrialment tan importants que només estan separades 14 Km. si hom vol anar-hi amb tren es pateix l'estructura radial d'haver de passar primer per Barcelona, per la qual cosa es tarda una hora i 20 minuts*

quatre anys més tard; aquest mitjà suposà una veritable fita a nivell local, ja que implicava una sensible millora en la comunicació amb el port de Barcelona, receptor fonamental de les primeres matèries (el carbó, especialment) per a la indústria.

Il·lustració 1-27.- Cases d'en Mauri. Conjunt de cases situades al carrer Sant Cristòfol. Edificis protegits pel pla de protecció.

Cap el nord-est del casc antic, entre aquest, l'estació i el torrent de Vallparadís, es desenvolupa el primer eixample residencial de Terrassa, principalment al llarg del carrer del Nord, i també d'altres nous carrers adjacents a aquest com són, per una banda, el carrer Mas Adei en prolongació del carrer

Il·lustració 1-28.- Evolució de les trames urbanes, detall dels primers eixamples, sobre el mapa actual Elaboració pròpia

Els primers eixos de creixement més enllà del recinte antic definit a principis del segle XIX són, bàsicament, la prolongació del carrer Sant Pere a través del camí que porta a aquesta

població, la prolongació de la Fontvella a partir del carrer Sant Pau seguint l'antic camí a Sabadell, el carrer de la Rutlla seguint l'antic camí a Rubí, i l'eix del carrer Sant Antoni en el seu tram inferior, corresponent al nucli de l'antic municipi de la Quadra de Vallparadís, que segueix la traça del camí que unia el convent de Sant Francesc amb el municipi de Sant Pere.(Il·lustració 1-28)

L'excepció a aquest tipus de creixement es produeix en l'àmbit anomenat" l' Eixample de la Creu Gran",(Il·lustració 1-29) que correspon a una retícula de carrers que segueix una disposició geomètrica definida per la successió de carrers paral·lels al carrer Nou de Sant Pere i emfatitzada per la seva intersecció amb el carrer Garcia Humet. Aquesta excepció produeixen una disposició d'illes rectangulars amb unes dimensions transversals força constants i la presència d'una parcel·lació molt regular en els carrers que van en sentit est-oest i que dóna lloc a que els fronts del carrers perpendiculars a aquests sovint es trobin definits per les tanques dels patis interiors i les façanes laterals dels primers casals. Tot aquest teixit conforma un àmbit amb força homogeneïtat tipològica en de "casal"—ja força estesa a partir del primer terç del segle XIX—, seguint totes elles una disposició directament lligada a la presència del carrer com a únic element estructurador de l'espai urbà.

La ciutat que es configura durant aquest període, que marca el pas d'una vila agrícola a una ciutat que es va industrialitzant —a partir de l'aparició del primer vapor l'any 1833 en l'àmbit ocupat posteriorment pel Vapor Marcet—, dóna lloc a un teixit força singular i caracteritzat per una ocupació del sòl força peculiar. L'espai públic es redueix a una xarxa de carrers de poca secció —a l'entorn dels set metres llevat del carrers principals—, i a la creació d'illes de grans dimensions que donen lloc a extenses bosses d'espais en el seu interior. La percepció d'aquesta ciutat des dels carrers és força densa; en canvi, la seva configuració global és força esponjada.

La localització dels vapors i els magatzems sovint ocupen àmplies bosses de sòl compreses entre els diferents carrers. Ja que aquest sistema de creixement deixa grans buits intersticials que van quedant entre els diferents fronts de parcel·lació i d'edificació que defineixen els carrers, es produeix de forma progressiva i a continuació de la primera ocupació de l'habitatge.

Així doncs, aquesta configuració del teixit urbà, es produirà bàsicament fins al darrer terç del segle XIX. Així es dóna lloc a una trama força singular, prototípica del creixements no basat en una planificació concreta que tendeix a la creació de grans illes irregulars, molts cops tancades únicament per dos o tres dels seus fronts, i amb uns espais interiors en els quals es produeix una diferent combinació d'elements: patis particulars, horts i jardins, i edificacions de gran volum destinades a usos industrials. quant a les característiques de les edificacions i de la parcel·lació regular, com també del paisatge urbà que bàsicament s'ha conservat fins avui, essent objecte d'especial consideració i preservació per part del vigent Pla Especial de Protecció del Patrimoni.

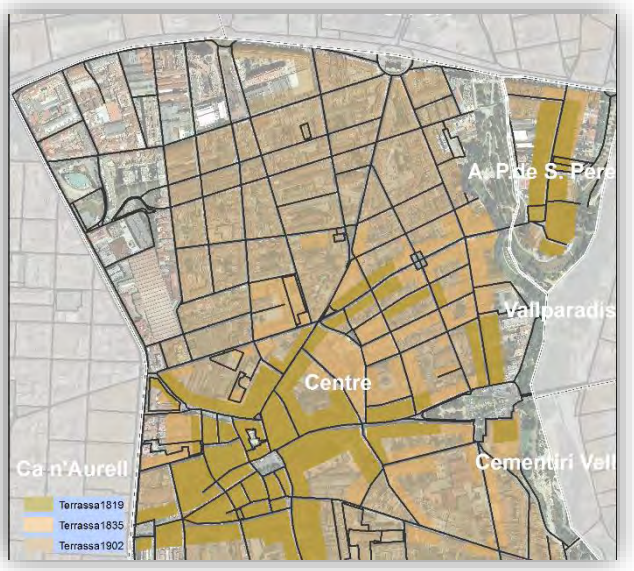

Il·lustració 1-29. Eixample nord "de la Creu Gran" de la ciutat cap a l'estació del tren. Elaboració pròpia

En aquell època el primer creixement de Terrassa ja va ser polèmic, així La Revista Tarrasense de 8 octubre de 1885, num. 176 (Marcet X. , 1994) publicava el següent article:

> *"¿CESARAN LOS ABUSOS? Ya que tenemos nombrados definitivamente arquitectoy maestro de obras municipales, oportuno creemos y de mucha utilidad hacer breves consideraciones referentes a las alineaciones de calles y urbanización de terrenos. Es este un ramo de la administración pública que tiene grandísima importancia para el desarrollo y belleza de una población y a pesar de esto, hemos de reconocer y confesar que ha venido siendo hasta el presente extraordinariamente desatendido por todos los Ayuntamientos que se han sucedido en nuestra ciudad.*
>
> *El propietario interesado, cegado constantemente por su interés particular mal comprendido, y aprovechando la ocasión de ser concejal o de tener amigos o influencia en los Cabildos ha obtenido la aprobación a proyectos de urbanizaciones trazados a su voluntad y capricho por más que pugnasen con la convivencia pública y las reglas más sencillas de los trazados de calles. Y la mayoría de los facultativos de nuestro Cabildo se han doblegado a estas exigencias, y olvidando los sagrados deberes de su profesión, han suscrito dictámenes favorables a tan absurdas pretensiones.*
>
> *Esto ha dado como resultado que toda la parte nueva de Tarrasa, que podía ser espaciosa y bien alineada y distribuida, sea en su mayor parte defectuosa, contrahecha y mezquina. Vías destinadas a grande circulación no alcanzan más que seis, siete u ocho metros de anchura; calles como la de San Leopoldo, San Alfonso, San Isidro y otras, han quedado interceptadas de la manera más absurda; calles como la de San Francisco, y de Rubí, la de Prim y la del Pantano, que podían seguir en línea recta, han sido torcidas y desviadas por conveniencias siempre de algún propietario, que para utilizar algún solar o poderlo tener regular y bien cortado, ha sacrificado el interés y el ornamento públicos.*
>
> *(...) Es hora, pues ya, de que cesen estas negligencias y estos abusos, de que se estudien bien así las alineaciones como las rasantes de las calles, de que no prevalezcan, como por desgracia ha venido sucediendo, el egoísmo, la terquedad o la ignorancia del propietario, por poderoso que sea, por más que sea concejal, tenga amigos en el Municipio; es menester, en fin, que en vez de estas contemplaciones y de estos arraigados desvíos administrativos, triunfen los principios de la buena policía urbana, las sanas reglas de la vialidad y, en vez del interés particular, perturbador y mezquino, la justicia, la conveniencia y el ornato públicos.."*

Il·lustració 1-30. S'enderroquen "les cases del Castell", últims vestigis del Castell-Palau medieval (1881) Font: Arxiu Tobella

1.4.3.2 PLANS D'ORDENACIÓ

El creixement de Terrassa a finals del segle XIX es troba limitat per dues barreres orogràfiques al est el torrent de Vallparadís – a partir de 1904 perquè anteriorment l'altra riba del torrent corresponia a Sant Pere de Terrassa -, a l'oest la Riera del Palau i una antròpica al nord que correspon al traçat de la via dels ferrocarrils de la "Compañia del Norte" (RENFE) que es va produir el 1856. Mentre al sud hi ha una altra barrera antròpica però molt més permeable que era la Carretera a Barcelona, també de l'any 1856.

El creixement de Terrassa, es troba doncs amb unes barreres concretes que impedeixen que prossegueixi el seu creixement urbà, per una banda, hi ha la dificultat que ofereixen els obstacles del mateix territori força alterós, com ja s'ha assenyalat: a ponent i a migjorn és el curs de la riera del Palau, a llevant és el torrent de Vallparadís. A més a més encara restaven alguns antics portals medievals, que progressivament serien enderrocats, com ho havien estat les muralles l'any 1881.

Terrassa des de 1878 fins a 2003 ha tingut una llarga sèrie de plans de reforma , d'eixample o ordenació, la majoria dels quals no van ser mai aprovats (exceptuant els dos darrers), i desgraciadament els que van ser-ho no es van complir, per tant no és estrany el desori de la urbanització de Terrassa impulsada per la pressió demogràfica i la anomia total que van fomentar els successius Ajuntaments, fins i tot la deixadesa total que es va produir especialment en l'època franquista tal i com es veurà mes endavant.

Seguidament es presenten els plans aprovats o no de finals del segle XIX (Curet) i dels segle XX i XXI:

ANY	DESCRIPCIÓ BÀSICA	ARQUITECTE
1878	Pla de reforma i eixample de Terrassa. Primer Pla Global. Canalització de la riera de Palau i cobriment. (no aprovat)	Miquel Curet
1910	Pla d'Eixample (no aprovat)	Antoni Pascual
1917	Pla General i de Reforma (aprovat en part)	Josep M. Coll i Bacardi
1919	Primer Pla Vinyals (no aprovat)	Melcior Vinyals
1934	Pla General M. Vinyals, Aprovat 1106/1934	Melcior Vinyals
1949	Pla General (revisió Pla Vinyals)	Josep Pratmarsó
1951	Pla Baldrich de la Comisión Superior dc Ordenación Provincial (no acceptat per l' Ajuntament) (no aprovat)	Manuel Baldrich
1958	Proposta dc Pla de Pratmarsó i Alsius (no aprovat) (Contraproposta al Pla Baldrich) (no aprovat)	Josep Pratmarsó i Jordi Alsius
1965	Pla General d'Ordenació Urbanística de la ciutat de Terrassa. Iniciat 8/11/63 i aprovat pel Ministerio de la Vivienda 30/11/65 (aprovat)	Joan Baca
1973	Revisió Pla Joan Baca (no aprovat)	
1979-1980	Pla Plurimunicipal de Terrassa. Matadepera. Ullastrell. etc. (el 1979 s'envia als ajuntaments per a consulta pública)	
1983	Pla General d'Ordenació (Primer en democràcia) iniciat 28/03/82 i aprovat 11/05/83	Gerència Municipal d'Urbanisme de Terrassa.
2003	POUM (Pla d'Ordenació Urbanística Municipal). Iniciat el 2002 i aprovat el 2004	Gerència Municipal d'Urbanisme dc Terrassa

Taula 1-8 Plans generals d'ordenació de la ciutat de terrassa 1878-2004

Com es veurà les principals problemàtiques dels plans d'eixample es troben en les barreres orogràfiques i antròpiques i en la complexa orografia de on s'assenta la ciutat, que fa impossible un creixement ortogonal a pesar de les idees dels arquitectes que els van elaborar. Punts que estaran presents en gairebé tots els plans excepte en el primer seran:

1. La connectivitat nord-sud interrompuda per la via del tren del nord i els seus passos a nivells
2. La superació dels torrents i rieres que dificulten el creixement en el sentit est-oest
3. L'any 1921 s'afegeix l'entrada fins el centre de la línia dels Ferrocarrils Catalans per la Rambla al descobert, cosa que no s'hagués hagut de permetre mai amb els seus passos a nivell. Mentre a Sabadell ja entraven soterrats fins la mateixa Rambla
4. Que fer amb el torrent de Vallparadís?
5. Després de la riuada es construeix el transvasament de la riera del palau creant una nova cicatriu en el territori que separa barris sencers a l'oest de la ciutat, Can Boada, La Maurina, Poble Nou, (al pla de l'any 2003 es preveia cobrir-lo, però com que era una obra que es tenia que finançar pels privats que realitzessin les zones de nou creixement al límit oest de la ciutat, a l'esclatar la bombolla immobiliària es frena el projecte)
6. La vialitat, el centre per als automòbils o per a les persones?
7. La vialitat de circumval·lació de la ciutat.
8. La zonificació, introducció de zones de ciutat-jardí

1.4.3.2.1 PLA DE REFORMA I EIXAMPLE DE TERRASSA DE MIQUEL CURET,

Coincidint amb la recepció del títol de ciutat, i degut al començament del creixement demogràfic impulsat pel creixement de la indústria tèxtil, l'Ajuntament de Terrassa encarrega un primer pla de reforma i eixample a Miquel Curet.(1878)

El Pla de Reforma i Eixample de Terrassa del mestre d'obres Miquel Curet, (Serra & Montaña, 1992) representa el primer pla global de la ciutat que es pot considerar com el primer pla urbanístic, el qual, sense ni tan sols ser aprovat per la corporació municipal, va servir de base per a l'expandiment ciutadà. Des del punt de vista urbanístic, aquest pla és la demostració més palesa de l'esperit progressista de Terrassa.

En l'exposició celebrada a Barcelona amb motiu del centenari del prestigiós enginyer Ildefons Cerdà, s'exposà entre els plànols vuitcentistes més destacats, aquest Plànol de Terrassa, ordenat per Miquel Curet, de planimetria quadriculada segons la tesi urbanística de Cerdà. Com a urbanista, preveu les possibilitats de la futura ciutat que emmarca el creixement cap al sud de la ciutat i cap a l'oest un cop coberta la riera del palau, limitant el creixement cap al nord per la presencia de la línia de ferrocarril de Barcelona a Manresa i cap a l'est el que després serà objecte de tots els plans d'ordenació, el torrent de Vallparadís .

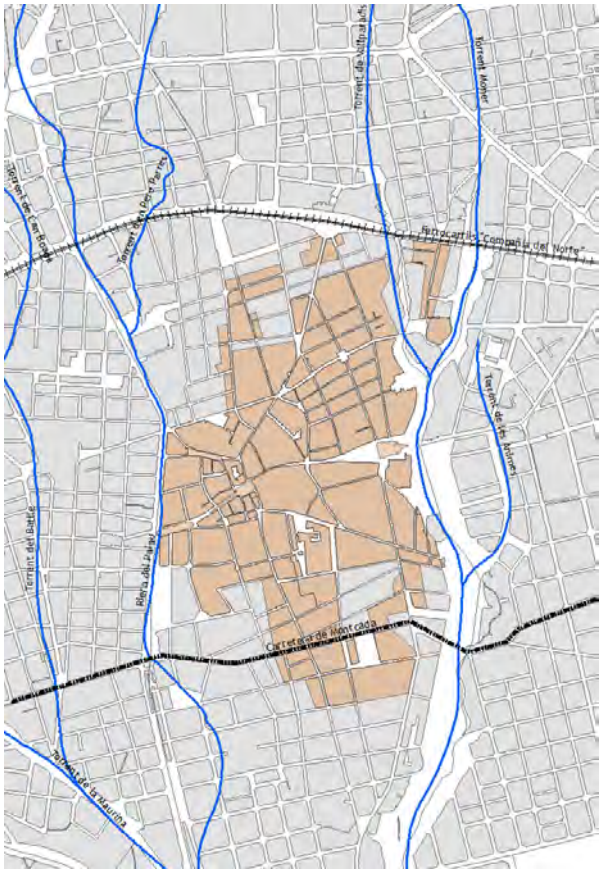

Mapa 1-5.- Terrassa 1878. Font: Pla de reforma i eixample Miquel Curet. Elaboració pròpia

Curet traçava la canalització de la Riera del Palau, la Rambla actual, ja que preveia l'extensió de Terrassa "a l'altra banda" cap a l'oest, fins a l'antic torrent de Can Boada o del "Batlle", el seu curs correspon aproximadament a la traça dels actuals carrers Edison, Faraday i

Josep Trueta, mentre que cap al sud, la trama d'eixample s'acaba de forma imprecisa a l'alçada del punt de confluència entre l'antiga riera del Palau i el torrent de la Maurina. Estableix una rígida trama ortogonal de carrers i illes orientades en sentit nord-oest, sud-est, si bé en el sector nord-oest de la nova ciutat, comprès entre la riera del Palau i el torrent de Can Boada, la malla es fa més complexa. D'aquesta manera apareix una interessant proposta de jerarquització de carrers seguint dues amplades prototípiques que es van alternant en sentit nord-sud, tot definint una especialització entre carrers amb una major funció circulatòria, i carrers d'abast més local.

El pla no fou aprovat, això no obstant deixa l'empremta de la canalització de la riera del palau com a solució per a l'extensió de Terrassa cap a ponent, al menys fins el proper entrebanc orogràfic el torrent del Batlle. Per tant defineix un petit eixample cap a l'oest, que correspondria a la part est de Can Aurell i curiosament també preveu l'ampliació de l'antic poble de Sant Pere traspassant la via del tren (tenint en compte que El poble de Sant Pere de Terrassa en aquells moments no pertanyia a la ciutat - no ho farà fins a 1904-.

La disposició indiscriminada de la retícula ortogonal per damunt del curs natural de la riera del Palau en el seu tram final —a partir de la carretera de Montcada cap al sud— i dels marges laterals d'aquesta —actual sector industrial del barri del Segle XX—, no resulta gens ajustada a les condicions topogràfiques d'aquest sector. No es dóna una idea clara d'enllaç entre la ciutat i els seus límits. Aquest factor és especialment important pel que fa a la configuració de l'espai urbà entre la via del ferrocarril i la ciutat.

El Pla Curet conté també, una primera proposta de reforma a l'interior del recinte històric de la ciutat, que abasta diferents operacions puntuals de rectificació d'alineacions i d'ampliació d'alguns espais, algunes de les quals foren dutes a terme. Cal remarcar com a elements més destacats l'ampliació de la Plaça Vella —en aquells temps Plaça Major—, amb l'enderroc de les edificacions i restes de la muralla del Castell del Palau que es trobaven a la façana nord de la plaça, en la confluència amb el carrer Cremat (realitzat el 1891), l'embocadura d'aquest carrer amb la plaça i el carrer Major, així com també la redefinició de les alineacions de l'antic carrer Unió en perllongació del carrer Cisterna per damunt del carrer Major.

El Pla Curet és un pla controvertit, donades les diferents forces que intervenen en la ciutat —de la mateixa manera que succeeix en d'altres ciutats on en aquells temps es despleguen plans d'eixample—, i té una aplicació parcial i La sistemàtica creació de la ciutat es basa encara en la realització paulatina de diferents trams de carrers, que es van aprovant i traçant sobre el terreny a instàncies dels propietaris del sòl interessats en edificar o parcel·lar, i es troba molt lluny encara de regir-se a partir d'esquemes de creixement programat i d'una planificació prèvia. El projecte de traçat de carrer l'instrument urbanístic en base al qual es construeix la ciutat. A partir de l'últim terç fins a finals de segle, i durant els primers deu anys del segle XX, la ciutat va creixent dins dels límits físics que defineix el Pla Curet.

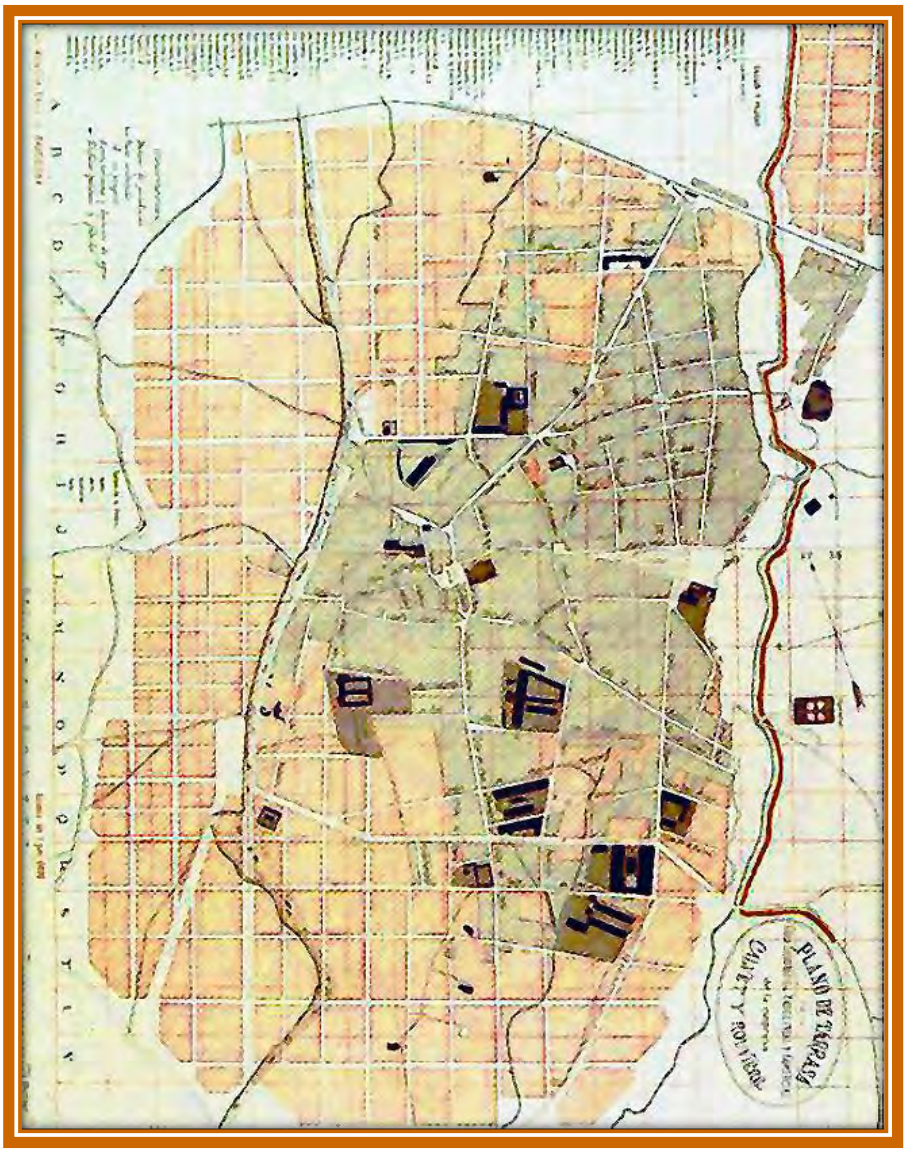

Il·lustració 1-31.- Pla de reforma i eixample de Terrassa, redactat pel mestre d'obres Miquel Coret el 1878.
El plànol ha sigut pintat per diferenciar la trama existent de la projectada. Elaboració pròpia

La primera obra que no forma part del pla Curet l'any 1895 és la construcció de l'anomenat Pont del Passeig, sobre el torrent de Vallparadís, amb la qual s'obre la possibilitat d'obrir un nou front d'expansió urbana, aquesta vegada cap a l'est. Aquesta construcció significa el primer pas per obrir Terrassa cap a l'est, opció que Curet no contemplava 10 anys abans.

La importància d'aquest pont per la ciutat ha fet que s'hagi anat ampliant amb el temps, així hi ha una primera ampliació l'any 1960 i una segona l'any 1994. Tal i com es pot veure en la Il·lustració 1-34 fotografiat des de sota en el parc de Vallparadís.

Poc temps després s'inicien en aquesta zona dues construccions ben significatives: el Vapor Sala i de l'Escola Municipal d'Arts i Oficis, creada el 1886 (1902-1914), aquesta última a càrrec de

l'arquitecte Muncunill i d'estil neoromànic (una de les seus que te la UPC actualment). A partir d'aquest moment comença l'època daurada de l'arquitectura terrassenca.

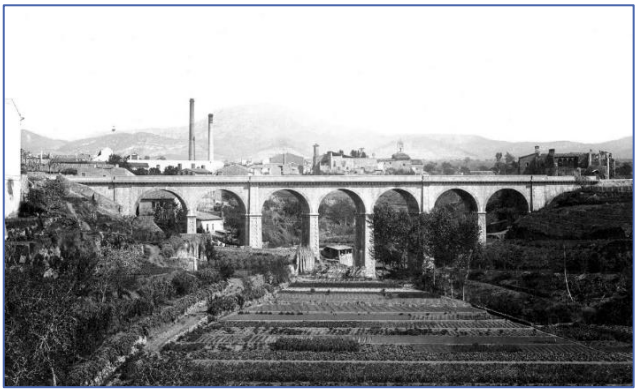

Il·lustració 1-33. Construcció del pont de passeig, des de la mateixa ubicació que la Il·lustració 1-32

Il·lustració 1-32.- Barrera arquitectònica del Torrent de Vallparadís abans de fer el pont de passeig l'any 1890. Fons Ragon-AMAT

Il·lustració 1-34.- . Pont del Passeig vist per sota amb les ampliacions corresponents. Elaboració pròpia

El 1896 s'acaba la canalització del sector de la riera del Palau que discorria al costat del nucli edificat, i es comença la urbanització del futur eixample en direcció a Ca n'Aurell previst en el pla Curet.

1.4.3.2.2 PLA D'EIXAMPLE D'ANTONI PASCUAL (1910)

L'any 1910 s'elabora el pla d'eixample de l'arquitecte Antoni Pascual(Il·lustració 1-35), que recull bàsicament la refosa de les diferents actuacions d'obertura d'uns carrers que s'han anat creant en els darrers anys, i l'ajust de bastants dels continguts del Pla Curet a la seva concreció real. Estableix una nova malla d'eixample per a l'àmbit sud de la ciutat -Segle XX- que, encaixant-se amb els carrers ja oberts i consolidats anteriorment, defineix una retícula d'illes diferents de les del Pla Curet, amb carrers que tenen diferents amplades en funció de la seva modulació -

disposant-se un carrer amb més secció i amb cruïlles, fent xamfrà cada dos carrers-, disposició plenament prototípica dels eixamples.

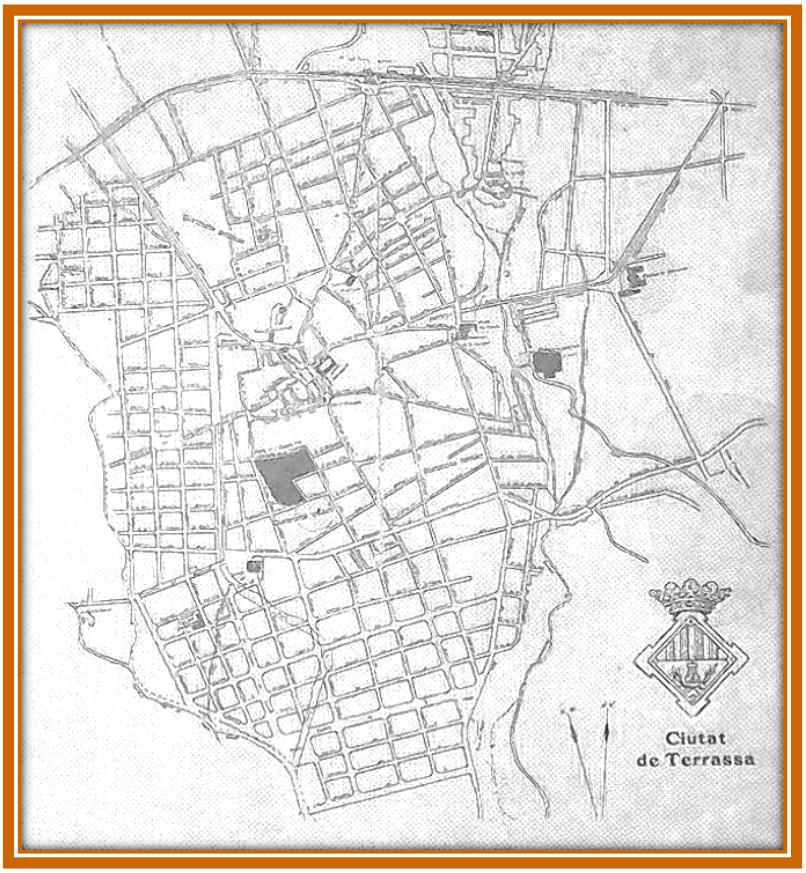

Il·lustració 1-35.- El pla d'eixample d' Antoni Pascual

1.4.3.2.3 PLA GENERAL I DE REFORMA (APROVAT EN PART) DE JOSEP M. COLL I BACARDI (1917)

L'any 1917 s'aprova parcialment el nou Pla General i de Reforma elaborat per l'arquitecte Coll i Bacardí, que conté una proposta de reforma interior generalitzada del centre de la ciutat. Aquesta reforma abasta el casc històric i diversos carrers corresponents als creixements de la primera meitat del segle XIX. Aquest nou pla, veritablement revolucionari, incorpora també com a element primordial la proposta bucòlica d'ordenació del Torrent de Vallparadís, entès com a gran parc urbà des del carrer Navas de Tolosa fins a la via del ferrocarril. En la Il·lustració 1-36, es pot veure un romàtic pont que travessa el torrent Moner i que unia l'antic poble de Sant Pere amb el nou barri de Vallparadís.

Actualment aquest pont existeix encara que es tracti d'una passarel·la moderna (Il·lustració 4-13Il·lustració 1-38), tanmateix es pot veure en primer terme els murs de contenció del que seria la casa d'en Salvans i que foren obra de Lluís Muncunill que encara existeixen com es poden veure en la Il·lustració 4-12

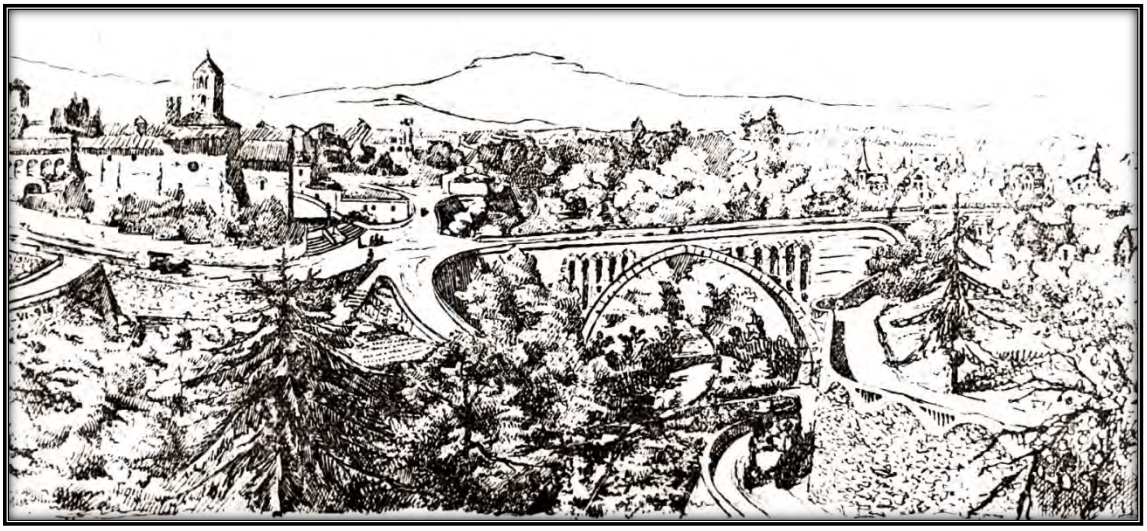

Il·lustració 1-36.- Pla General de Reformade Coll i Bacardi per a l'ordenació de torrent de Vallparadís

Il·lustració 1-37. Mur de contenció de la casa Salvans. Obra de Lluís Muncunill, tal i com apareix en el projecte de Coll i Bacardí

L'ordenació del Parc Vallparadís contempla la creació d'un gran jardí estructurat a partir de diversos recorreguts interiors i d'un eix longitudinal nord-sud, establint la creació d'uns camps d'esports al sud del pont del Passeig, a l'alçada de l'Hospital de Sant Llàtzer. Aquest Pla s'elabora de forma molt acurada, amb una gran precisió planimètrica i amb detalls a escala 1/250.

Pel que fa al centre, conté propostes —moltes d'elles realitzades— tan espectaculars com: l'obertura del nou carrer de la Unió, unint el seu tram inicial —entre el Raval i el carrer Iscle Soler— amb el carrer del Col·legi, travessant els carrers de les Parres, Major, Baix Plaça i del Vall, i establint el tram superior del carrer que anteriorment anava des de la carretera de Montcada fins al carrer Dr. Cabanes. Es contemplava també la prolongació del carrer de la Unió, per damunt del Raval fins a enllaçar amb el carrer de la Indústria —aquesta proposta encara estava present en el pla de 1983 però ja ha desaparegut el pla de 2003. De fet amb la peatonalitat dels carrers del centre tampoc tenia massa interès aquesta obertura.

Il·lustració 1-38. Passarel·la actual entre les esglésies de Sant Pere i el barri de Vallparadís sobre el torrent Moner

1.4.3.2.4 PRIMER PLA VINYALS 1919

Immediatament després, l'any 1919, apareix el primer Pla Vinyals, que esdevé posteriorment el primer gran Pla General a escala de la ciutat actual i en què figura per primera vegada la idea d'una gran ciutat.

Aquest Pla defineix, no obstant, algunes idees i bases generadores que estan presents en els futurs plans de la ciutat durant el present segle. Aquest pla, presenta un traçat i un disseny que abasta una extensió pràcticament equivalent a la de la ciutat avui existent —llevat dels creixements a l'altra banda de la Riera de les Arenes i dels sectors de Can Parellada i Les Fonts. Defineix per primer cop la creació d'un gran cinturó de relació i de comunicació que envolta perfectament el sector inicial de ciutat, emmarcat dins un perímetre que correspon aproximadament a l'anella virtual que estableixen l'avinguda Àngel Sallent, el tram sud del transvasament de la Riera del Palau, l'avinguda Santa Eulàlia, l'avinguda de les Glòries Catalanes, l'avinguda Barcelona, l'avinguda Jaume I, l'avinguda Abat Marcet —amb un traçat corbat que permetia enllaçar, segons un acord continu, amb el tram superior del transvasament— i l'inici de l'avinguda Àngel Sallent.

Els projectes d'obres públiques i d'urbanització més importants d'aquests anys són: el carrer de Salmerón, la carretera de Castellar, l'avinguda de Jacquard a l'altra banda del torrent de Vallparadís i el carrer Major en el centre de la ciutat.

Il·lustració 1-39. Projecte general de reforma i avantprojecte d'eixample . autor Vinyals (1919). Font: Arxiu Tobella

A nivell del transport públic arriba la línia dels Ferrocarrils Catalans (1921) que comporta la remodelació de l'antic Portal de Sant Roc i la creació de l'espai de la futura plaça Anselm Clavé. Per l'arribada del ferrocarril genera una nova ferida urbana , la traça del ferrocarril que entra a Terrassa per la superfície al costat de la soterrada riera del Palau així mentre es suturava la cicatriu que significava la Riera del Palau se n'obre una de paral·lela, la del ferrocarril elèctric (Ferrocarrils Catalans). Així doncs un error greu torna a separar la ciutat que no es solucionarà fins l'any 1986 amb el seu soterrament 65 anys més tard.

1.4.3.2.5 SEGON PLA GENERAL MELCIOR VINYALS (1933)

Melcior Vinyals torna a elaborar un nou Pla General de Reforma i Eixample de la Ciutat que finalment és aprovat l'any 1933, després de la dissort del presentat l'any 1919 . Probablement l'agosarament que presenta en aquell primer pla i els problemes que li ocasionà i després d'un sondeig amb els responsables que l'havien d'aprovar el Pla i donat el seu caràcter conservador, burgès i influent va fer l'eixample d'acord amb els seus gustos i preferència en perjudici d'una ciutat que necessitava d'altres alternativa més vàlides i agosarades. En aquest pla Melcior Vinyals,

cal dir que, a diferència del seu anterior pla, renuncia en gran part als plantejaments globalitzadors de l'anterior, i en desvirtua d'altres que es mantenen de l'anterior formulació. El Pla té una important perfecció tècnica concretant el traçat de les noves alineacions previstes i preveu un creixement important per l'ampli abast territorial, No obstant s'han de destacar les grans mancances i renúncies d'aquest pla, possiblement per aconseguir que aquest pla s'aprovés per l'Ajuntament.

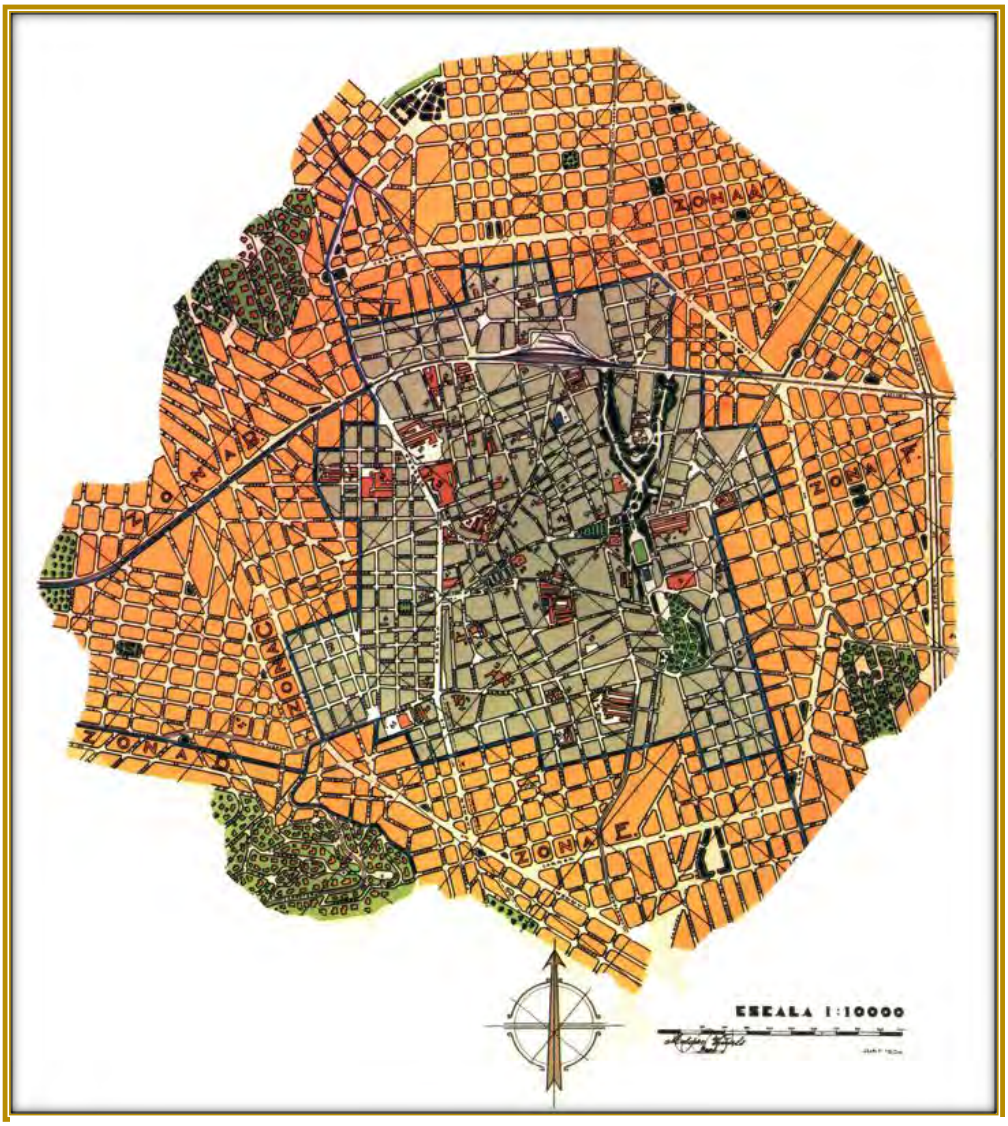

Il·lustració 1-40.- Pla Melcior Vinyals de 1933. Primer pla aprovat de Terrassa , Reorientat i retocat per a una millor comprensió respecte a la orientació nord-sud. Elaboració pròpia

Així, la magnífica proposta de creació d'un vial perimetral a la ciutat es concreta en una anella octogonal incompleta, amb avingudes de menor amplada a les previstes inicialment i sense continuïtat pel cantó nord-oest, entre l'encapçalament de l'avinguda Àngel Sallent i l'inici de l'actual avinguda Abat Marcet. Aquest fet va convertir la Rambla en un eix viari de gran intensitat

(actualment el seu trànsit només és permès a veïns, taxis i busos[9]) , que ha d'assolir les funcions de la part oest de l'anella, tema que actualment es soluciona amb la Ronda de Ponent que va a banda i banda del transvasament de la Riera del Palau.

Cal destacar també la mínima previsió de nous espais públics i d'equipaments en els sectors de nou creixement. Tanmateix s'estableix una xarxa d'eixample que es va estenent per tota la perifèria, de vegades recolzant-se en les directius de les noves avingudes previstes, i d'altres col·lisionant i girant respecte a aquestes com si es tractés de les costures d'un vestit. (Serra & Montaña, 1992)

Tot i la perfecció del suport cartogràfic el més greu és que malgrat i l'enorme precisió amb què es tracen els nous vials —arribant a grafiar-se els radis de corba dels acords entre diferents trams—, sovint la disposició d'aquesta anella d'eixample, o bé el territori, resulta del tot inadequada. Així, es torna a reproduir l'errònia implantació d'una retícula abstracta sobre un territori difícil, que es configura al voltant del tram sud de la Riera del Palau, o es disposen alguns sectors, com en el cas principalment de la Maurina que preveu la seva urbanització amb un terreny extremadament complex orogràficament ple de forts desnivells, el resultat del qual es pot observar actualment transformat en un barri força caòtic, on aquesta rígida i elemental forma de disposar la vialitat donarà lloc a uns resultats força problemàtics.

Es produeix la renúncia a l'idea inicial de tractament del Parc de Vallparadís, després del projecte espectacular de Coll i Bacardí de 1917. Vinyals el redueix al tram comprès entre el Pont del Cementiri Vell i el ferrocarril, aproximadament un Km dels 3,2 que té actualment. Contempla la desaparició de la branca de l'antic torrent de les Ànimes —actual Rambla de Sant Nebridi—, la creació d'una zona de creixement de ciutat-jardí en el tram entre el pont del Cementiri Vell i el pont del Gall (Pont de la Carretera de Montcada sobre el Torrent de Vallparadís), i la urbanització completa a partir d'aquest últim.

Un punt important és que aquest pla estarà en vigor fins el proper pla aprovat que serà el Pla General de 1965, tot i que durant aquest període es va refusar l'interessant Pla Baldrich de 1951 per tant serà l'únic instrument sobre el qual es construirà la ciutat fins a les riuades del 62.

1.4.3.2.6 PLA GENERAL (REVISIÓ PLA VINYALS). MODIFICACIÓ DE PRATMASRSÓ

L'any 1949 s'aprova el nou Pla General elaborat per l'arquitecte Josep Pratmarsó, que ve a ser una reedició del Pla Vinyals del 1933. Aquest es limita a recollir l'operació de remodelació del

[9] *El seu trànsit ha estat desviat als dos carrers paral·lels a l'oest en el barri de Ca n'Aurell, que són el carrer d'Arquímedes direcció Sud-Nord i el carrer de Galileu en la direcció Nord- Sud. Aquests dos carrers actualment pateixin una quantitat de trànsit que el seu traçat (amplada i zona blava) els fa pràcticament intransitables, ja que al final son una comunicació entre la zona nord de la rambla i la carretera de Martorell.*

Passeig i de la plaça del Doctor Robert, amb la construcció del Monument als Caiguts (1944) i la nova reordenació del Cementiri Vell i el seu entorn a partir de la seva clausura (1946).

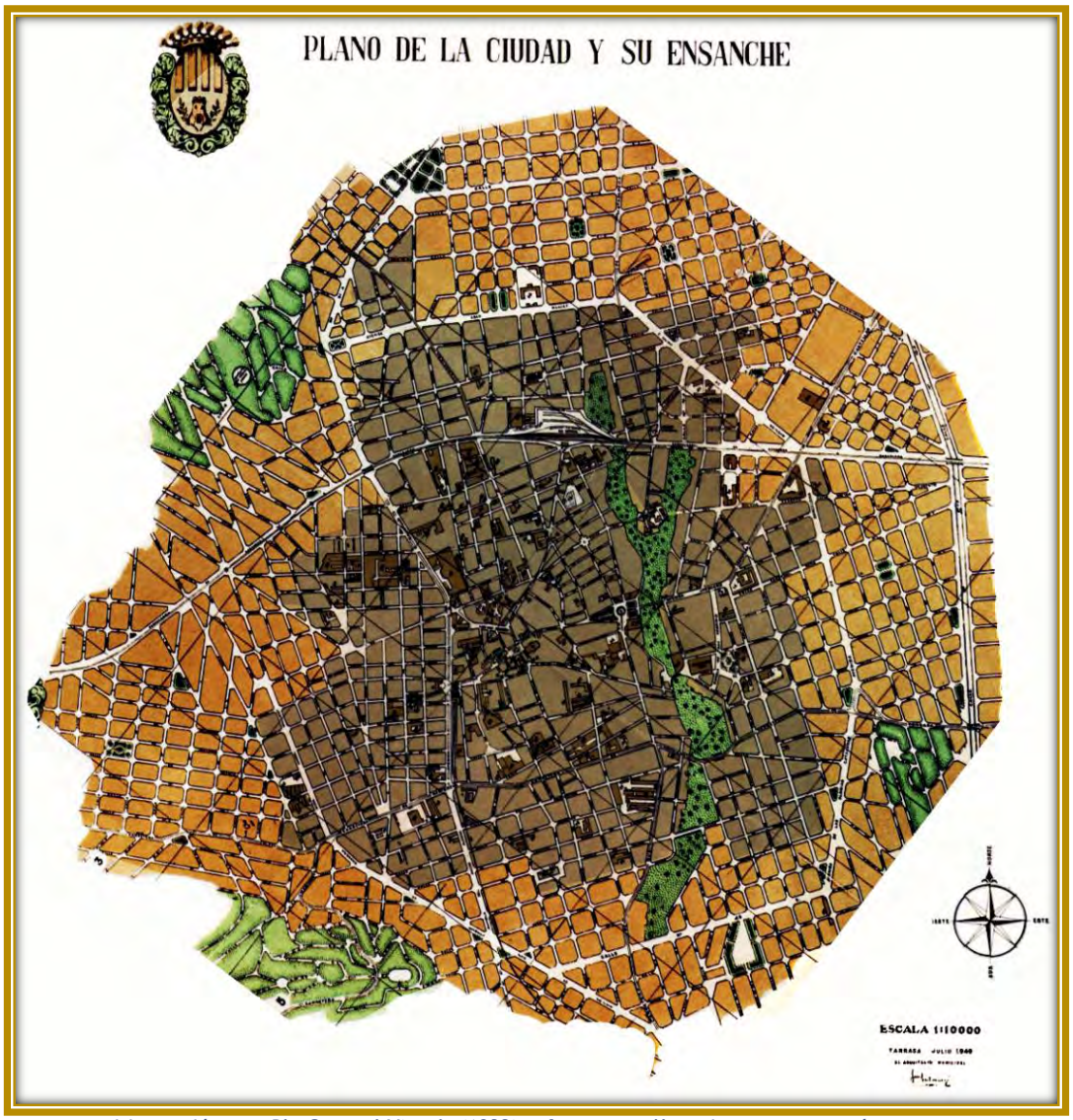

Il·lustració 1-41. Pla General Vinyals (1933) reformat per l'arquitecte Pratmarsó. AMAT

Cal destacar, com a element molt important d'aquest pla, la recuperació de la idea que el torrent de Vallparadís esdevingui un gran parc urbà, establint la potenciació del seu àmbit al llarg del tot el seu traçat. També cal apreciar la nova ordenació de la franja paral·lela a l'oest de la carretera de Castellar , sobre la qual ja s'ha implantat la primera fase del gran complex industrial de la fàbrica AEG, la popular "Electra" i de les illes que a continuació seran on posteriorment s'edificaran el primer grup d'habitatges públics de Terrassa en el barri que es coneixerà com Ègara.

1.4.3.2.7 PLA BALDRICH DE LA COMISIÓN SUPERIOR DE ORDENACIÓN PROVINCIAL (1951)

Aquest pla va córrer la sort d'altres plans, al final no fou aprovat per l'Ajuntament.

La Comissió d'Ordenació Provincial de la Diputació de Barcelona, a través d'un equip de tècnics dirigit per l'arquitecte Manel Baldrich, elabora un "Pla General d'Ordenació de la Província de Barcelona" que pretén dotar cada ciutat important d'una nova planificació adequada tant a les

noves circumstàncies sòcio-econòmiques que sobrevindran en el futur, com també a l'aplicació dels nous principis i criteris consagrats a la Carta d'Atenes, que el moviment modern aporta a la urbanística.

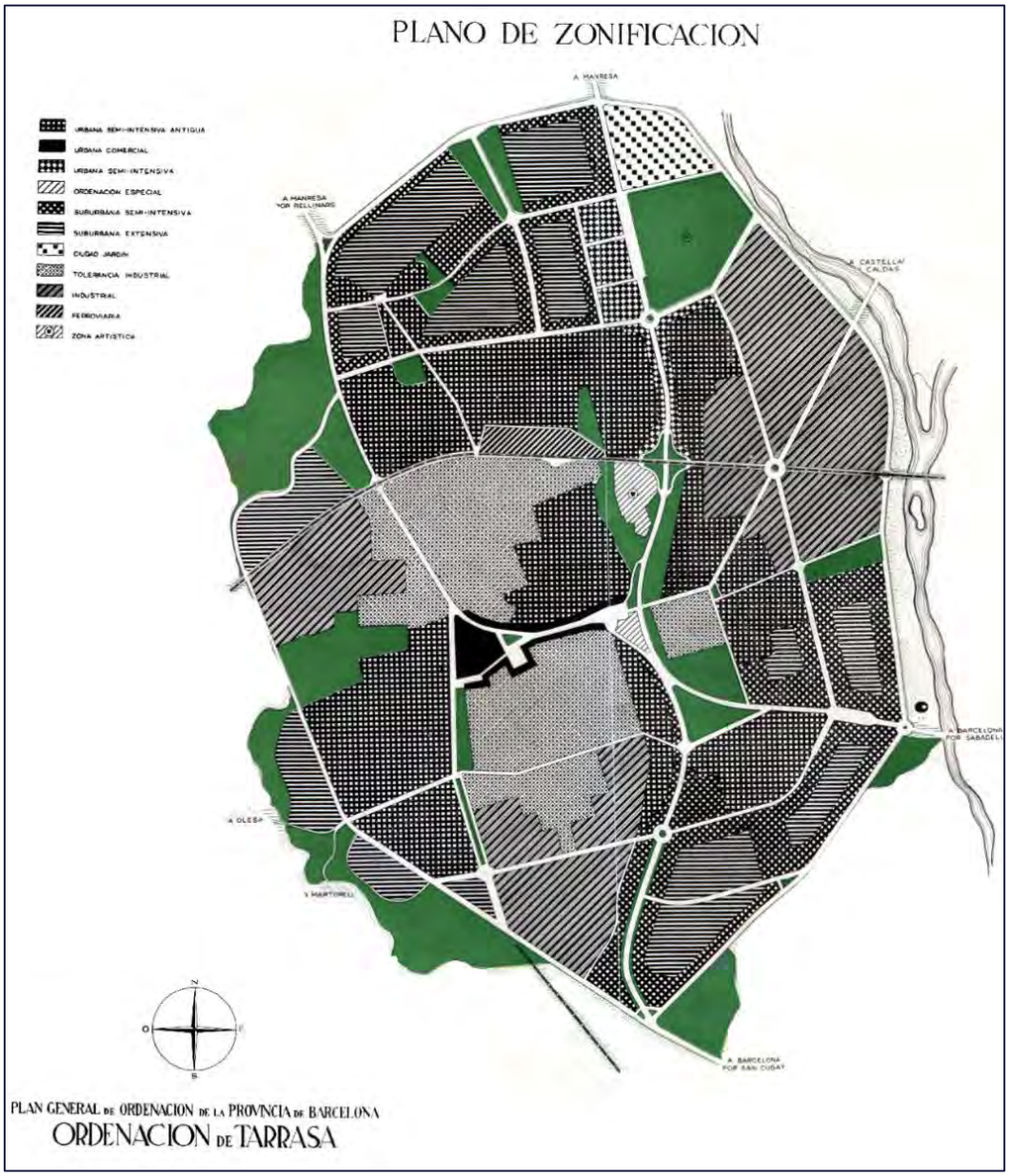

Il·lustració 1-42.- Pla Baldrich (Baldrich, 1951)

Aquest pla que, juntament amb el de Sabadell, constitueixen l'exemple més concret i acabat d'aquest intent no reeixit, per part de l'Administració tutelar de l'urbanisme en aquella època, incorpora certs elements i tècniques que incidiran ja en les futures planificacions dels anys 60 i 70, com el "zonning" o especialització de les diferents parts de la ciutat en funció d'usos i tipologies edificatòries diverses. Apareix per primer cop una proposta de divisió radical entre la residència i la indústria en sectors especialitzats, l'establiment de diferents tipus d'ordenació de l'edificació en funció de les característiques intrínseques a cada sector, i la planificació global de la ciutat com un conjunt funcional format per la suma de parts especialitzades que han de jugar

un paper determinat i al servei del qual s'ha de sacrificar qualsevol altra consideració, amb l'aparició del concepte de sistemes generals que han d'estructurar la ciutat: el viari i les dotacions.

El 1951, la Comissió Superior d'Ordenació Provincial, dirigida pel l'arquitecte Manuel Baldrich i Tibau, presenta un Pla General per a Terrassa. Davant la presentació Boix (Boix, 1977) manifesta la gran alegria i satisfacció per aquest esdeveniment, doncs Terrassa necessitava urgentment una responsable ordenació urbanística, pels motius que ja s'han anat enumerant.

El planejament en qüestió resultava innovador i inconformista —com havia de ser—, per la qual cosa nombrosos interessos particulars se'n senten afectats. Això fa que l'Ajuntament retardi les seves conclusions, que, finalment, acabaran essent desestimades.

Aquest pla no és acceptat amb l'excusa de considerar-lo exagerat i utòpic. La qual cosa era completament falsa, perquè resulta que fins i tot era poc previsor, ja que urbanitza Terrassa en vista a l'any 2.000, preveient que la ciutat, aleshores, assoliria els 160.000 habitants, quan aquesta xifra es van assolir ja l'any 1975.

Diuen que, a aquest pla provincial, li serà presentada una rèplica a través dels parers urbanístics terrassencs. No cal demostrar de forma més clara l'escàs desig que hi hagué de fer un altre pla des de Terrassa, perquè varen transcórrer vuit anys fins que no es va començar el pla-rèplica. En resum, transcorreran catorze anys més —fins el 1961— entre unes coses i d'altres perquè Terrassa tingui un altre Pla General d'Ordenació aprovat oficialment. Aquest notable espai de temps és suficient per a comprendre els irremeiables desordres urbanístics que, en el curs d'aquests quinze anys es van produir i que foren decisius per a convertir Terrassa en una ciutat de caràcter monòton i suburbial, amb el problema afegit que es van crear situacions que el temps demostrarà que pràcticament foren irreversibles, sense entrar amb una excavadora com s'està fent actualment en la zona nord de Ca n'Anglada.

"Una de les bases de l'urbanisme modern —argumenta la Memòria de l'esmentat Pla— és el que es denomina "política de perímetres urbans». Es tracta de definir, per a cada aglomerat urbà, una àrea de desenvolupament, dintre la qual cal endegar, obligatòriament, el creixement de la població; aquesta àrea urbana de desenvolupament queda limitada per un perímetre, fora del qual es crea el cinturó rural, en el qual l'edificació queda totalment restringida. La política de perímetres urbans és fonamental per a evitar el desenvolupament anàrquic de l'edificació". (Baldrich, 1951)

Es tracta d'un tema —diu la Memòria— que fou oblidat fins al present i al qual el modern urbanisme concedeix l'atenció que mereix, perquè de l'interès que posin els projectistes en la composició arquitectònica dels nuclis urbans depèn, de fet, el nivell de la ciutat com a obra artística. El fons del problema és, com ja sabem, tractar de substituir els projectes, simplement planimètrics, de traçats urbans, per projectes de volums adaptats a les realitats físiques del terreny i concebuts amb una clara intenció del paisatge urbà que desitgem obtenir. Això exigeix un estudi conscient de les ordenances d'edificació que convenen a cada sector i obliga, així mateix, a adoptar projectes directors que marquin les línies generals de l'arquitectura urbana en vies o

llocs singulars de la ciutat. Un cas especialíssim d'aplicació d'aquest criteri, el constitueix la nova via-parc de Vall Paradís. La magnificència que ha d'assolir aquesta avinguda en projecte exigeix un estudi complet de l'arquitectura que ha d'enquadrar-la, a fi de mantenir els elements urbans existents d'interès reconegut i d'introduir tots aquells altres que puguin valorar la panoràmica que emmarca a dreta i esquerra la nova avinguda i que desitgem que ofereixi variades perspectives en el seu recorregut." (Baldrich, 1951)

Corn es pot comprovar, s'intentava de posar fre a la inconscient expansió dels barris locals. Afegia, també, que "l'estructura d'una ciutat es complementa amb el sistema d'espais verds que, juntament amb el sistema principal de vies urbanes, permet de configurar els barris o parròquies i les unitats urbanes secundàries en general. En qualsevol cas, l'àrea destinada a zones verdes ha de complir, en el seu conjunt, el que hi ha legislat sobre la matèria: 10 per cent de l'àrea, com a mínim. A Terrassa cal recuperar el dèficit d'espais verds existents i assegurar la creació del percentatge obligat, a mida que es vagi desenrotllant la ciutat".

Segons aquest lloable criteri, el pla donava especial importància al torrent de Vall Paradís, ja que oferia la possibilitat d'establir una via-parc que travessés una àrea amb abundosa arbreda i emmarcada pel castell i les esglésies.

En síntesi, el Pla de Zonificació quedava establert d'acord amb un programa de zones d'usatge, tals com urbana semi-intensiva antiga, urbana comercial, urbana semi-intensiva, ordenació especial, suburbana extensiva, ciutat-jardí, tolerància industrial, industrial, ferroviària, zona artística i suburbana semi-intensiva. Més enllà del seu interès com a element referencial en la història urbana de la ciutat, i com a document inspirador de principis i actuacions que s'implantaran posteriorment en futurs planejaments, aquest pla pateix tots els defectes i conté les virtuts pròpies de l'aplicació entusiasta i una mica irreflexiva d'uns principis planificadors excessivament messiànics, vint anys de dubtosa aplicació dels quals han determinat la seva qüestionabilitat. Idees com l'establiment d'una gran xarxa arterial molt potent en forma d'una doble anella entrellaçada —que porta a la proposta de crear una gran avinguda dins del Parc de Vallparadís—, la voluntat d'esponjar el centre de la ciutat —que porta a un esventrament total del seu nucli històric—, i l'ordenació dels seus creixements residencials —al nord i al sud de la ciutat—, enteses com a ordenacions "obertes" en forma de blocs que no presenten cap idea de lligam amb la ciutat existent ni de conformació d'espais urbans en sentit estricte, defineixen simultàniament les bondats d'aquesta proposta i les seves mancances.

El pla conté una exhaustiva zonificació de la ciutat d'acord amb els tipus d'ordenació que es defineixen en el Pla Baldrich, i que seran també adoptats en el pla del 65 en un intent de racionalitzar i especialitzar el desenvolupament dels usos i les tipologies edificatòries que s'estenen per la ciutat. Manté també, en termes similars, la proposta viària general del Pla Baldrich, i en particular la creació d'una via ràpida a l'interior de Vallparadís que enllaci la ciutat de nord a sud.

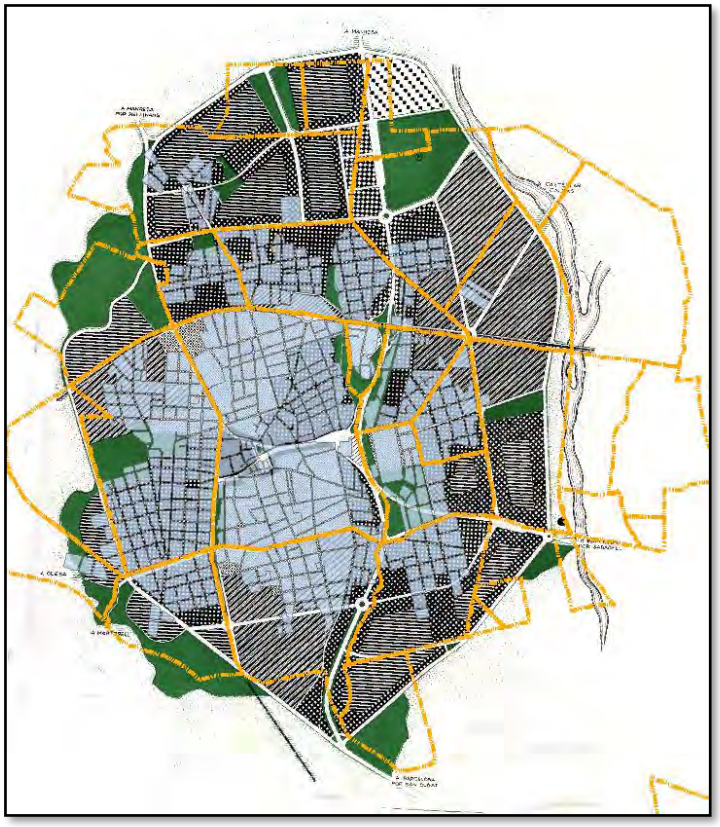

Il·lustració 1-43, Superposició de la superfície construïda l'any 1949 i la zonificació Baldrich.

Proposa també l'esventrament del centre, amb la creació d'un gran espai públic des del Raval de Montserrat fins a la Plaça Vella, l'ampliació del primer tram de la Font Vella i del carrer de l'Església, així com l'obertura del Portal de Sant Roc —propostes recollides també en el Pla del 65 i aquesta última realitzada anys després.

Il·lustració 1-44.- Projecte de l'autopista de Vallparadís.

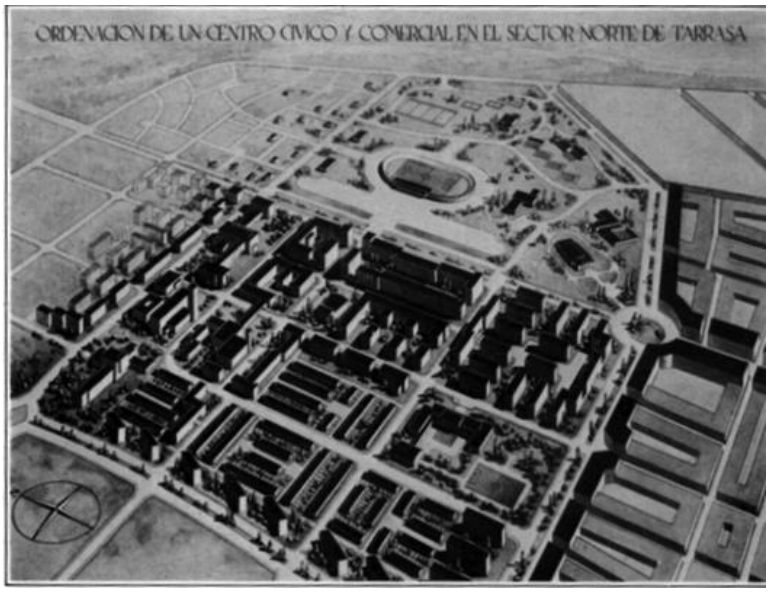

Il·lustració 1-45.- Ordenació d'un centre cívic i comercial en el sector nord de Terrassa. (Baldrich, 1951)

1.4.3.2.8 PLA GENERAL D'ORDENACIÓ URBANÍSTICA DE LA CIUTAT DE TERRASSA . JOAN BACA (1965)

El 1965 s'aprova —per fi!— el nou Pla General d'Ordenació, confeccionat, en principi, pels arquitectes Josep Pratmarsó i Jordi Alsius, i després revisat pel següent arquitecte municipal, Joan Baca i Pericot.

No cal relatar amb minuciós detall el que va suposar per a Terrassa el retard en l'execució i posterior aprovació d'aquest Pla que venia a substituir ni més ni menys que el Pla del 1933, posat, aquest, en vigència quan Terrassa comptava amb 41.000 habitants, mentre que l'aprovat el 1965 ho era quan la ciutat ja tenia 118.000 habitants. Un salt en el buit massa gros, de conseqüències completament fatals i sense remei, ja que els anàrquics barris i els carrers fent parella, que mentrestant havien anat sorgint, no poden transformar-se, o millor dit, reformar-se fàcilment, és a dir, de la mateixa manera com s'enderroca o es construeix una casa. Mentrestant, entre el Pla del 1933 (Viñals), el Pla del 1951 (Baldrich) i aquest darrer, fou publicada la transcendental Llei sobre Règim del Sòl i Ordenació Urbana (1956), amb la intenció de normalitzar i reglamentar, sota d'aquesta ordenança legal administrativa, la política urbanística del país. Aquella llei representa una innegable ajuda, una orientació per a les tasques urbanístiques. No obstant això, la dita Llei del Sòl, en certes ocasions, és marginada, igualment com els plans locals d'ordenació, quan es ventilen interessos econòmics de notable envergadura.

Una de les reformes més arriscades, doncs, que proposava el vigent Pla d'Ordenació —suposem que totalment desestimada—, era la que impulsava "la creació d'un veritable centre de la ciutat mitjançant la supressió de les illes de cases compreses entre els carrers Cremat i Gavatxons, pel nord de la placa d'Espanya i Cantarer, i Església pel costat sud, creant d'aquesta manera un gran espai lliure central' que. unit al carrer del Raval, eixamplat en el seu front nord amb el Mercat, uneixi l'Avinguda del Caudillo, obtenint així la possibilitat d'una fàcil circulació i aparcament en el centre de la ciutat".

Amb l'accelerat increment industrial de l'automòbil i la seva ràpida divulgació popular, les reformes interiors del casc antic de la ciutat es manifesten mancades de tota lògica, perquè allò que avui és un carrer espaiós i suficient al cap de pocs mesos resultarà esquifit i insuficient. A *més* a més, destruir el centre de les ciutats, amb el seu caràcter secular, per donar positiva eficàcia urbana a la producció automobilística, és un *fet* molt greu, però que ha trobat, en aquesta època de consum i materialisme, els seus interessats i infatigables propulsors.

L'executòria d'aquest Pla de Terrassa aprovat es desglossava per quinquennis, dels quals gairebé no se n'ha complert cap. En primer terme, la seva actuació es projectava, tal com ja hem dit, a reformar el casc vell i, en segon lloc, a contemplar la possible urbanització de l'extens torrent de Vall Paradís, de la qual solament hem vist, fins ara, com les escombraries i les runes anaven empetitint allò que hauria pogut ser un dels més grans orgulls cívics de Terrassa. Així mateix, aquest pla pateix d'una formació polivalent, *geogràfica,* econòmica, històrica, artística. etc.. necessària per a resoldre problemes arquitectònics complexes, carregats de nombroses implicacions sociològiques.

Abans hem esmentat la Llei sobre Règim del Sòl. I és en ella on trobem els mitjans que, recolzant-nos en el predit Pla d'Ordenació per a Terrassa —ja el 1969 escrivíem en un estudi a aquest respecte—. es pot deturar l'expansió de la ciutat, albirant uns avantatges que ens podrien beneficiar a nosaltres i a les generacions futures. El Pla de Terrassa. com el Pla del 1951, té una limitació territorial que no va tenir el del 1933. O sigui, que defineix fins on pot edificar-se, fins on arriba el conglomerat urbà i on comença la zona denominada agrícola o rural.

En la Memòria d'aquest Pla d'Ordenació de Terrassa s'indiquen quatre zones de reserva urbana. Això vol dir que, en els propers trenta anys, Terrassa solament podrà atendre's dins d'aquesta quatre superfícies. La més gran d'aquestes zones de reserva edificable és la delimitada al nord de la ciutat, ja que els terrenys hi són més planers i més saludables. Les altres tres zones es divideixen al sud. a l'est i a l'oest, essent aquesta la més petita, pel fet que allí les abruptes anfractuositats no permeten una eixampla gaire considerable. D'aquesta manera, se li ha posat un cinturó a Terrassa, una muralla invisible, que no permet cap expandiment al marge dels interessos col·lectius.

A mida que vagin passant els anys, la ciutat es veurà obligada a ampliar-se en alçada, factor literalment avantatjós per a tothom i, amb el temps, un resultat molt eficaç per a l'erari municipal.

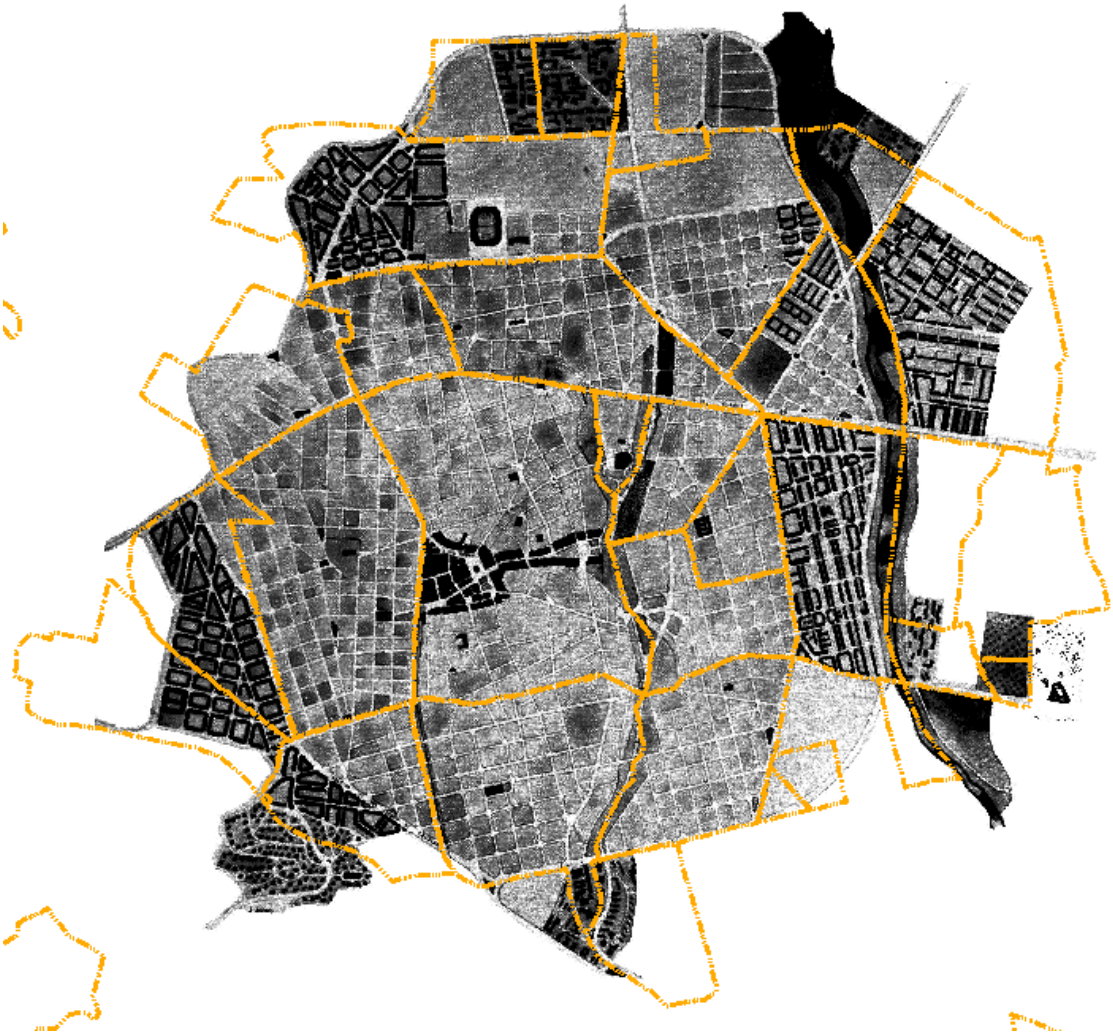

Il·lustració 1-46.- Pla General aprovat l'any 1965. Joan Baca

També és poden afegir d'altres avantatges que representen per a Terrassa la necessària contenció del seu perímetre. Un d'aquests avantatges cal trobar-lo en la solució del problema que plantegen els solars sense edificar, que a Terrassa són nombrosos, i que, a causa de l'especulació del seu progressiu valor per part dels seus propietaris, fan que la ciutat es vegi obligada a expansionar-se cap als extrems, mentre els propietaris especuladors retenen aquella superfícies, ara inútils, esperant fer-hi un gran negoci a esquena de la comunitat. Doncs bé, per a defensar l'ús comunal dels solars no edificats, apareix la Llei del Sòl, que a l'article 119 recalca: "Els solars resultants de la urbanització seran edificats en els terminis que assenyali la declaració d'interès immediat de la urbanització i edificació de Villa de cases o polígon. Si els solars no s'edifiquen en els terminis fixats, quedaran subjectes a expropiació".

Tenim aquesta Llei, que és un altre mòbil perquè Terrassa s'eixampli en els diferents espais sense edificar que abunden en la seva planimetria. Per altra banda, la Llei del Règim del Sòl posa en mans de les corporacions municipals la dau per a controlar el creixement urbà i que, en aquest cas, resulta molt profitosa per a la nostra ciutat. Aquesta Llei permet als ajuntaments d'adquirir terrenys per a regular el preu en el mercat de solars i constituir els patrimonis municipals del sòl,

que són obligatoris per als municipis de més de 50.000 habitants. Aquesta faceta conté tot el secret perquè a Terrassa ningú no comerciï i urbanitzi pel seu compte, i facilita a l'Ajuntament un mètode de prioritat executiva. En això radica, sense cap mena de dubte, l'arma decisiva contra el liberal creixement que ens ocasiona mals irreparables. Per tal d'evitar l'especulació en el valor dels terrenys a càrrec d'aquells que volen jugar amb avantatge, la Llei del Sòl obliga els ajuntaments a formar un pressupost especial d'urbanisme i consignar, en els seus pressupostos, quantitats equivalents al cinc per cent del seu import, per a la formació i increment del denominat "Patrimoni Municipal del Sòl", que, amb un altre cinc per cent del seu import per a l'execució d'urbanitzacions, significa l'ensorrament de l'avidesa especulativa a favor dels interessos ciutadans. En resum, la missió d'aquest Patrimoni és la de prevenir, encarrilar i desenvolupar, tècnica i econòmicament, l'expansió de les poblacions, i s'adscriurà a la gestió urbanística per a la preparació i alienació immediata de solars edificables i reserva de terrenys de futura utilització. Per tant, l'Ajuntament adquireix la força jurídica, la responsabilitat tècnica i la primacia econòmica per a l'harmonitzat planejament de la ciutat de les quals abans no disposava, i que eren la causa del desordre econòmic, social i urbanístic existent.

Encara que sembli senzill d'exposar aquesta sèrie de qüestions primordials, d'enorme importància per als terrassencs, portar-les a terme amb normal i ordenada efectivitat ja resulta més complicat. A Terrassa persisteixen, encara, uns complexes i uns prejudicis de poble, que s'infiltren en els diversos estaments i influeixen i regeixen el progrés de la ciutat, impedint una acció eficaç, ja que, quan no són els interessos dels uns, són els interessos dels altres els que creen un embolic de dificultats que fan que Terrassa i el seu urbanisme siguin el mirall i el reflex de les nostres avideses particulars i individualistes.

1.4.3.2.9 PLA GENERAL D'ORDENACIÓ (PRIMER EN DEMOCRÀCIA) APROVAT 11/05/83

D'aquest pla només disposo dels plànols de detall però no d'un pla global, de totes formes, crec que el més important del pla és la diagnosi prèvia de la situació de la Terrassa l'any 1981-1982, en un període de forta crisi del tèxtil i de poca activitat immobiliària i poca demandes urgents d'habitatge, cas ben diferent del marc en que es van dissenyar els anteriors plans. Es per tant el oment d'ordenar el desgavell que s'han produït en tants anys de despropòsits urbanístic, ja que el gap entre la Terrassa real i la planificada és força important.

1.4.3.2.9.1 DIAGNOSI DE L'URBANISME EN LA TERRASSA POSTFRANQUISTA

Una primera diagnosi (Montaña & Serra, 1996) de la situació de Terrassa l'any 1983 es pot resumir en:

1. La ciutat es el resultat de la desfeta de l'urbanisme descontrolat, especulador i desordenat de les dècades pretèrites. Els grans problemes urbanístics que s'han vist en els diferents períodes encara hi són presents:
    a) El parc de Vallparadís continua essent d'ús mixt entre horts urbans, selva urbana i abocador, tret d'alguns trossos molt concrets on el pas de vianants és possible.

b) Les dues línies ferroviàries continuen anant per la superfície amb el corresponent entorpiment de la fluïdesa de desplaçaments entre les diferents parts de la ciutat ja sigui en vehicle o com a vianant, els passos a nivell continuen essent punts negres i causen víctimes mortals.

c) La ciutat no està, en absolut, compactada, ans al contrari està plena de buits entre els diferents sectors que van néixer com a bolets i amb molts problemes d'urbanització de carrers. Així doncs quatre anys després dels primer ajuntament democràtic la política municipal s'enfronta amb greus problemes d'estructura urbana.

d) El problema afegit de la crisi del tèxtil que es ve arrossegant des de mitjans dels 70's no ajuda massa a un clima social tranquil, en aquests moments els plans de reconversió tèxtil estan fent estralls en una economia bàsicament centrada en aquest sector.

e) La pròpia ubicació de la majoria d'indústries que encara estan concentrades en el centre urbà entre carrers estrets i poc adaptats a mitjans de transport de mercaderies massa grans per l'entorn, el que crea problemes logístics importants. A part, dels problemes funcionals que pateixen les industries en el centre de la ciutat que perjudiquen el desenvolupament normal de la seva activitat , la seva presència crea fortes discontinuïtats en el teixit residencial del centre i a ca n'Aurell, tot i el valor arquitectònic d'algunes d'aquestes naus industrials i vapors al seva estètica queda eclipsada per la tristor que percep el vianant per les immenses illes de murs fabrils de color gris.

f) Un altre problema que viu la ciutat és la manca d'ordenació del trànsit rodat, la impressió que transmet, és la d'una ciutat orientada a l'automòbil amb carrers estrets i voreres més estretes encara, pel que fa al centre, que dificulta el passeig i la vida urbana que significa una desvitalització del centre, només els carrers per a vianants de Sant Pere i del Portal Cremat ofereixen una imatge amable als passejants.

g) Pel que fa a la vialitat general no hi ha una idea clara del marc a seguir per a l'ordenació de la mobilitat tot i que les plans anteriors havien fet proposta d'una ronda exterior de circumval·lació encara no s'ha concretat en accions fermes.

2. Possibilitats i carències que ofereix l'espai urbà

a) El tipus, característiques i circumstàncies del model de creixement, en especial, del la segona meitat del segle XX, que és "a batzegades", sense una intervenció efectiva dels poders públics per a tenir la iniciativa –d'altra banda desbordants– per a mantenir una ciutat equilibrada i no deficitària. El grau de creixement que introdueix la forta immigració de les dècades de 1950 i 1960, i la nova forma de produir de la ciutat, entesa funcionalment més com a ciutat per parts, amb actuacions poligonals, tant projectades, com absolutament descontrolades per part dels operadors públics de la ciutat, tendeix a organitzar uns sectors de creixement autònoms, tant pel seu teixit com per la relació escassa amb la ciutat.

b) Les dificultats d'un territori irregular i accidentat, no precisament idoni per anar traçant eixamples, sense comprometre la correcta connexió entre les successives parts antigues i noves de la ciutat, i la possibilitat de generar situacions urbanes marginals.

a) La relativa influència del planejament urbanístic i dels successius projectes urbans, com a instruments de previsió i d'ordenació global del territori, ja que llur paper determinant, ha estat més el de referència i pauta general i la possibilitat de consolidar drets i expectatives, que no pas el d'ordenació racional i coherent del creixement urbà, si bé és evident la utilitat que han tingut, per reducció a simples esquemes d'alineacions i als paràmetres físics més necessaris i elementals (alçades, ocupació, etc.), fins i tot, repetidament vulnerats.

b) La ciutat feta a "trossos" i mancada d'una estructura capaç i suficient, podria ser l'expressió més sintètica de la problemàtica urbanística fonamental de Terrassa, i també l'enunciat del gran repte urbanístic del moment. La millor definició que es podria fer de la ciutat és que és una "ciutat per parts", ja des de la morfologia de malles històriques, on s'aguditzen els problemes de la ciutat del 1980, funcionalment zonificada i de teixits diferencials. Els sectors exteriors pengen umbilicalment del centre i deixen entre ells extenses àrees lliures que s'han anat omplint amb un nou teixit, constituint una nova sutura dels elements de l'estructura d'ordre superior, on es recolzen, reproduint un cop més, el model morfològic de creixement de la ciutat de Terrassa.

c) La barreja i superposició de "parts" diferenciades, tant per l'estructura física i geomètrica de les trames i traçats, com pel diferents tipus d'edificacions, com pels diferents usos i activitats que s'hi ha instal·lat, obliga a un mínim exercici de classificació –que necessàriament ha d'ésser esquemàtic com tota la visió classificada de la realitat– per poder descriure el fet urbà de Terrassa, i poder establir una regulació urbanística allunyada d'excessives complexitats inassequibles.

d) Com s'ha pogut veure àmpliament Terrassa no és el resultat d'un procés de projecció i gestió d'un eixample, que ordena amb un mateix criteri tota la ciutat, sinó que és el resultat de diverses malles en quadrícula, definides bàsicament com a "projectes d'alineacions", amalgamades i cosides mitjançant elements de soldadura de diferent caràcter (barreres físiques com la riera de les Arenes, el Transvasament, el torrent de Vallparadís, els FGC, la Rambla, les carreteres, etc.)

e) Pel que fa als barris hi manquen serveis bàsics i obres d'urbanització, dèficits heretats dels creixement descontrolat, d'altra banda el problema de la manca d'habitatge ha millorat gràcies a les noves construccions i sobretot a l'aturada del creixement demogràfic degut a la crisi. No obstant els habitatges col·lectius provinents de les promocions públiques d'habitatge, exceptuant els darrers polígons del Pla del Bon Aire i de Can Jofresa, que ofereixen un millor nivell de qualitat, tot i que en tots els casos queden molt allunyats del centre de la ciutat amb espais intersticials buits que desvirtuen el concepte de ciutat.

1.4.3.2.9.2 OBJECTIUS I ACCIONS A REALITZAR EN EL PERÍODE DE VIGENCIA DEL PLA

La Gerència d'Urbanisme de Terrassa proposa un nou Pla General d'Ordenació que suposa un canvi important en la concepció urbana de la ciutat. Els objectius del pla es concentren en l'intent de socialització de la ciutat, és a dir, que els habitants se la tornin a fer seva. Les línies bàsiques del pla son:

- Materialització d'una estructura urbana policèntrica, descentralitzada, homogènia i eficient;
- Revitalització i manteniment del caràcter industrial de Terrassa mitjançant un creixement no-desenvolupista;
- Revitalització i aplicació quantitativa del sector terciari i;
- Reequipament general de la ciutat.

Un element a destacar és la porta oberta que deixa el pla per a la creació d'una gran zona de vianants al centre de la ciutat. El pla no en defineix els seus aspectes concrets però ja insinua que s'ha d'abandonar la idea de mantenir el centre de la ciutat ocupat per l'espai destinat a l'automòbil. Com es portarà a terme uns anys mes tard

Pel que fe al sistema viari, s'aposta clarament per una xarxa mallada, tancada a la vegada per una ronda interna i una d'externa formada per les grans infraestructures de connexió de la ciutat.

En aquest pla es manifesta clarament la necessitat de soterrament de les dues línies de ferrocarril. De fet, en el moment de redacció del mateix, ja hi ha contactes amb les administracions implicades per a desenvolupar aquests projectes.

La ciutat s'enfoca cap a una especialització sectorial i cap a un reompliment dels espais buits. Del 1983 al 2003 es fa un gran esforç per a portar a terme el pla tot i les mancances econòmiques primerenques.

Manquen pendents, però, els grans projectes de redreçament de les rieres.

1.4.3.2.9.3 ACCIONS DEL PLA

Les primeres actuacions se centren en la consolidació dels espais buits dins la ciutat, permetent d'aquesta manera la connexió dels polígons residencials perifèrics amb la trama del nucli urbà. Moltes d'aquestes actuacions van enfocades a l'enjardinament de molts espais públics que fins llavors havien estat oblidats per l'administració municipal.

La primera de les grans actuacions que es porten a terme és el soterrament de la línia dels Ferrocarrils de la Generalitat de Catalunya. Aquesta obra era de menor envergadura que el soterrament de les vies de RENFE, i per tant, ja s'encarreguen els primers estudis a l'inici de la democràcia.

Finalment, el 1986, s'inaugura la nova estació soterrada dels FGC i també la reforma de la rambla d'Ègara entre el portal de Sant Roc i la carretera de Montcada. Aquesta reforma consisteix

en eliminar el passeig central en forma de rambla i traslladar-lo al marge dret de l'antiga riera, ja que és on es concentren la majoria de comerços i habitatges.

En aquest mateix període, també s'impulsa el cinturó interior descrit al Pla General d'Ordenació del 1983 i format per la rambleta del Pare Alegre, la rambla d'Ègara, i les avingudes de Josep Tarradellas, l'Abat Marcet, Jaume I, Barcelona, les Glòries Catalanes i Santa Eulàlia, fonamentalment redissenyant els encreuaments. Queden pendents l'encreuament de l'avinguda de Barcelona amb l'avinguda de les Glòries Catalanes i la carretera de Montcada i la connexió entre la Rambleta i l'avinguda de Santa Eulàlia. Ja presents d'una forma més o menys similar en el primer pla Vinyals i que no s'havia executat

Un altre dels fronts d'actuació és la millora dels accessos a Terrassa, per part de la Diputació i de la Generalitat. L'any 1988 s'inaugura l'autopista de Terrassa a Manresa, i és llavors quan s'ha de remodelar el nus sud d'accés per la Rambleta. Paral·lelament es millora el traçat de la carretera de Matadepera, i s'amplia la secció fins a 10 m, però no als 15 m previstos; i també s'eixampla la carretera de Rubí.

En motiu de la nominació de Terrassa com a subseu dels Jocs Olímpics de Barcelona de l'any 1992, es porten a terme tot un seguit d'actuacions de millora de la ciutat, especialment a la zona esportiva. En aquest sentit es prolonga l'avinguda de Béjar fins a la riera de les Arenes i des de la carretera de Matadepera fins al pont sobre la riera del Palau. També es construeixen els laterals de la riera de les Arenes (avinguda del Vallès), prioritzant-se la contemplació del vial del marge dret. Es millora el pont del ferrocarril del Nord al seu pas per la Rambla, eliminant l'estructura vella amb molts pilars que dificultaven la circulació fluida.

Per abans de la celebració dels Jocs Olímpics, el consistori vol tenir enllestit el soterrament de la línia de RENFE, però degut a la magnitud del projecte i als diferents retards, no resulta possible. No és fins al 1994 que el primer tren circula pel traçat soterrat. Posteriorment, es porta a terme la urbanització del nou passeig del Vint-i-dos de Juliol, i s'aprofita per la creació de la rotonda a l'enllaç entre aquest passeig, la carretera de Castellar i les avingudes de Jaume I i Barcelona. Això suposa una millora substancial en la mobilitat degut a la nova possibilitat d'efectuar tots els girs possibles. Aquest soterrament suposa una millora molt important per a la mobilitat nord-sud gràcies a la desaparició dels passos a nivell que tant marcaren la vida quotidiana de la ciutat.

Les administracions públiques segueixen insistint en la millora de la xarxa interurbana, i l'any 1995 s'inauguren els túnels de Vallvidrera i l'autopista Sant Cugat – Terrassa (inicialment E-09 i actualment C-16/E-09). Per aquest motiu també es prolonga l'eix procedent del túnel de Vallvidrera, com a carretera, però no com a autovia, tal i com preveu el pla. El vial es construeix per l'est dels sectors de Can Parellada Residencial fins la seva intersecció amb l'autopista C58.

L'any 1996 s'executa la millora del traçat i connexió amb la xarxa bàsica urbana, de l'eix Terrassa – Sabadell (N-150 carretera de Montcada), preveient la seva connexió amb la ronda Sud de la ciutat (avinguda de Santa Eulàlia) a partir del seu desviament, un cop passat el cementiri,

ampliant el camí Farcan i salvant la riera de les Arenes. Aquesta obra pretenia descongestionar, la sempre molt congestionada, carretera de Montcada, i de fet l'objectiu es va assolir. Però l'obra no va estar exempta de crítiques ja que crea una via ràpida de quatre carrils i que degut a la complexa orografia passa a trossos a nivell dels habitatges , a trossos en pas deprimit i a trossos en forma de viaducte.

Per un costat hi ha una clara tendència a reomplir aquells espais buits de l'interior de la ciutat, a la vegada que es densifiquen els espais propers al centre històric. De fet, es produeix una densificació de la ciutat fragmentada prèviament i per tant comportarà, una compactació de la mateixa

S'accentua el procés d'expulsió de la indústria cap als polígons industrials de l'exterior de la ciutat

Es reformen els espais alliberats per la indústria cap a usos residencials i terciaris juntament amb la creació de zones verdes i d'esbarjo.

El nou creixement des de finals del segle XX fins a l'actualitat degut també a la immigració i a l'arribada de nous residents provinents de l'Àrea Metropolitana de Barcelona, també força la creació de nous barris residencials perifèrics, però aquest cop, amb les degudes condicions de planejament integral de serveis i consolidats i agrupats a la ciutat i amb els serveis bàsics i equipaments garantits. Paral·lelament s'expandeixen les zones dedicades a equipaments comercials també a l'extraradi.

Comencen a sorgir zones d'ús terciari predominant, que ajuden a trencar la monotonia creada per els extensos polígons industrials del sud de la ciutat. Un exemple d'aquesta activitat és la zona d'oci i compres del Parc Vallès.

1.4.3.2.10 EL PLA D'ORDENACIÓ URBANÍSTICA MUNICIPAL DE 2003

Aquest es el darrer pla aprovat. Un cop assolits els grans objectius del pla de 1983 que era un pla de racionalització de tota la irracionalitat amb que s'ha forjat la ciutat en els anys 1950-1975, i s'han corregit els talls urbans que representava el pas superficial dels trens, amb la desaparició dels passos a nivell, amb el anhelat parc de Vallparadís pràcticament acabat, ja només queden dos problemes bàsics per corregir els errors del passat el transvasament de la riera de Palau i la manca de una vialitat fluida tan per la comunicació Intermunicipal l'acabament del quart cinturó o l'Autovia Orbital (substituint d'una banda l'antiga i anacrònica carretera de Martorell i que permeti enllaçar adequadament amb el corredor Mediterrani) que ha de millorar la logística i la competitivitat de la producció industrial, sense oblidar acabar de tancar una vialitat intramunicipal que encara té moltes assignatures pendents. Entre les infraestructures del futur,

Es defineixen els objectius bàsics a potenciar:

a) Ciutat productiva
b) Ciutat de serveis

c) Ciutat patrimonial i cultural
d) Ciutat universitària
e) Ciutat tecnològica
f) Ciutat del parc Natural

1.4.3.2.10.1 LA REQUALIFICACIÓ INTERIOR

Atenció especial a la ciutat interior consolidada. En aquest sentit una de les principals estratègies respecte l'habitatge es concentra sobre tres elements claus d'aquest nova ciutat:

1. Les Àrees Centrals de Millora Urbana.

Aquestes noves àrees hauran de ser dinamitzadores d'una extensió de ciutat molt més enllà de la inclosa en el propi sector. Es tracta d'estendre el quadrat central de la ciutat actual localitzant espais de barreja d'usos i tipologies edificatòries, sovint mesclats amb la presència d'edificacions de forta significació dintre del paisatge urbà de la ciutat de Terrassa, el Vapor Gran, el Vapor Cortès o la mateixa AEG i que clarament hauran d'esdevenir referents de les transformacions que es donin al seu voltant.

2. Les actuacions en els carrers amples.

Tal com es desprèn del reconeixement realitzat sobre els carrers, Terrassa és una ciutat de carrers i estructura parcel·laria molt estreta, on la presència d'amplades superiors als 15 m en els carrers i 6 m en les parcel·les són un percentatge molt reduït del nombre total existent. Donat que l'espai viari potencial sobre el que edificar promocions plurifamiliars amb activitat a les plantes baixes es concentren precisament sobre aquest reduït nombre de carrers, el Pla defineix una estratègia que afavoreixi l'agrupació de les seves parcel·les, per garantir que sobre les mateixes es podrà fer efectiva la potencial localització d'habitatges nous i d'activitats comercials i terciàries complementàries de les residencials a les plantes baixes.

1.4.3.2.10.2 ELS CREIXEMENTS EN EXTENSIÓ

Pel que fa al creixement, que podríem anomenar exterior, és aquell relacionat amb el sòl urbanitzable, el pla determina tres sectors que en conjunt suposen prop del 40% de l'oferta de nous habitatges del Pla. Fonamentalment, es tracta d'àmbits situats al llindar de l'arc oest i nord-oest de la ciutat, a l'altra banda del transvasament de la riera del Palau, sobre el sòcol de la serra de les Aymerigues. L'oportunitat i les condicions favorables d'aquests àmbits identificats per al nou desenvolupament de ciutat per a l'habitatge, resideixen més que en les seves condicions morfològiques concretes, en la seva disposició estratègica al voltant de l'eix del llavi exterior del Transvasament, i per tant, del seu enorme potencial de transformació dels seus actuals entorns. La possible aposta per la transformació profunda de l'actual transvasament en un nou passeig urbà que transformi radicalment la fesomia dels barris de l'oest de la ciutat i al mateix temps permeti superar una altra de les grans cicatrius que ha condicionat la forma de la ciutat, precisaria també

del desenvolupament de noves operacions de creació de nova ciutat que reforcin i aportin centralitat a aquest nou eix urbà.

Dins d'aquest entorn es contemplen els tres sectors residencials: les Aymerigues, Can Marcet, i el Torrent Mitger - Can Colomer.

1.4.3.2.10.3 PRESERVACIÓ I INTEGRACIÓ DEL SÒL LLIURE I DE L'ENTORN NATURAL

La localització privilegiada de la ciutat, en una posició final d'una més gran regió metropolitana, a les portes de l'espai natural de Sant Llorenç i envoltada d'un territorio d'alta qualitat paisatgística i biològica, així com la situació central respecte la connexió entre Collserola i el mateix Sant Llorenç, són elements que el Pla incorpora i relaciona amb la resta del sistema dels espais lliures de la ciutat central.

El nou Pla proposa una millora d'aquesta condició verda de la ciutat, basant les accions en quatre línies d'actuació complementàries i relacionades:

a) Els parcs territorials i de contacte amb el territori natural de l'entorn.
b) La localització i ampliació de nous espais lliures urbans.
c) La interconnexió de les "peces" (parcs i places) per una xarxa d'itineraris verds.
d) La consolidació del model actual.

1.4.4 EL CREIXEMENT REAL

Per analitzar el creixement real sobre el plànol s'han utilitzat varis medis, plànols de l'Ajuntament de Terrassa del l'Arxiu Municipal Ajuntament de Terrassa (AMAT), Arxiu Històric de Terrassa i Comarcal del Vallès Occidental (AHT-ACVOC), Les ortofotos de l'ICC de 1947 i 1957 reconstruint les zones ocupades, informació dels propis plans d'ordenació i l'antiguitat dels habitatges segons el Cadastre, gràcies el Centre de Gestió Cadastral i l'Ajuntament de Terrassa. Gràcies a totes aquestes fonts s'ha aconseguit una sèrie de 16 mapes, encara que aquests no són d'una periodicitat exacte, ja que són funció de la formació disponible que es mostren en les Il·lustració 1-47 i Il·lustració 1-48.

Il·lustració 1-47. Evolució dels creixements de la ciutat de Terrassa des de 1500 a 1965. Font: Diverses. Elaboració pròpia

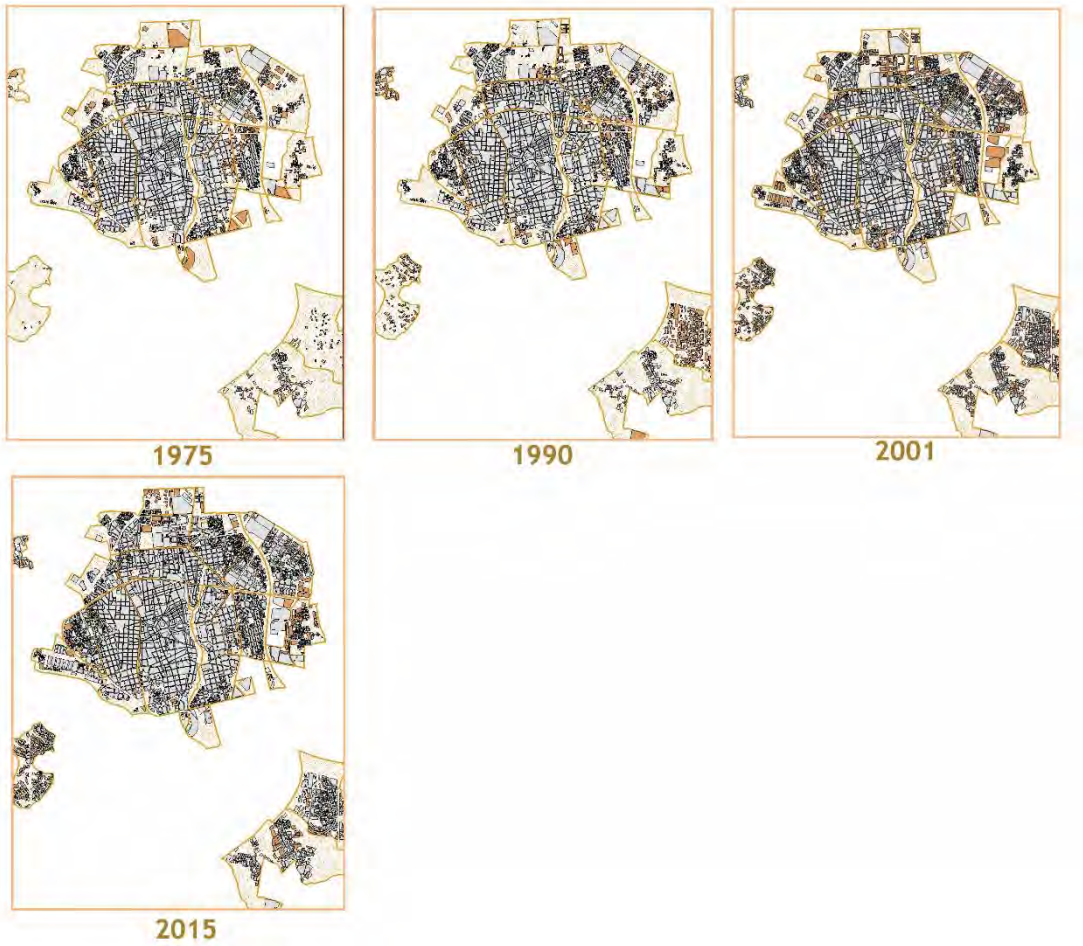

Il·lustració 1-48. Evolució dels creixements de la ciutat de Terrassa des de 1975 a 2015. Font: Diverses. Elaboració pròpia

Fins l'any 1878 es pot veure com el creixement de la ciutat es produeix dins el marc de l'actual barri del centre i de l'Antic poble de Sant Pere (en aquest moment independent de Terrassa). La primera extensió fora de l'àmbit del centre és cap al sud pel que serà el barri del Segle XX.

L'any 1902 s'observa un cop coberta una part de la riera del Palau l'extensió cap a l'oest pel barri de Ca n'Aurell i l'antic poble de Sant Pere s'estén cap al nord pel que serà posteriorment el barri de Sant Pere.

L'any 1923 la ciutat continua creixent en les zones annexes al barri del centre, per l'oest en el barri de Ca n'Aurell amb una extensió més continua, als barris de Can Palet, Cementiri Vell, Vallparadís, Escoles, Sant Pere, Pere Parres i la Cogullada d'una forma més isolada creant nous nuclis de creixement separats del centre.

L'any 1947 com es pot veure en la ortofoto de 1947 del vol militar americà on s'han representat la zona construïda. Es pot veure que a part de continuar creixent al voltants dels primers nuclis separats del centre. Comencen tres nuclis d'expansió nous, Poble Nou, La Maurina, Sant Pere Nord, i a Ègara s'aixeca la fàbrica de l'Electra, posteriorment

Il·lustració 1-49. Foto aèria 1926. Es pot veure, la catedral, la Torre del Palau, la Masia Freixa la barreja de naus industrials(vapors) i cases angleses i els camps de Ca n'Aurell

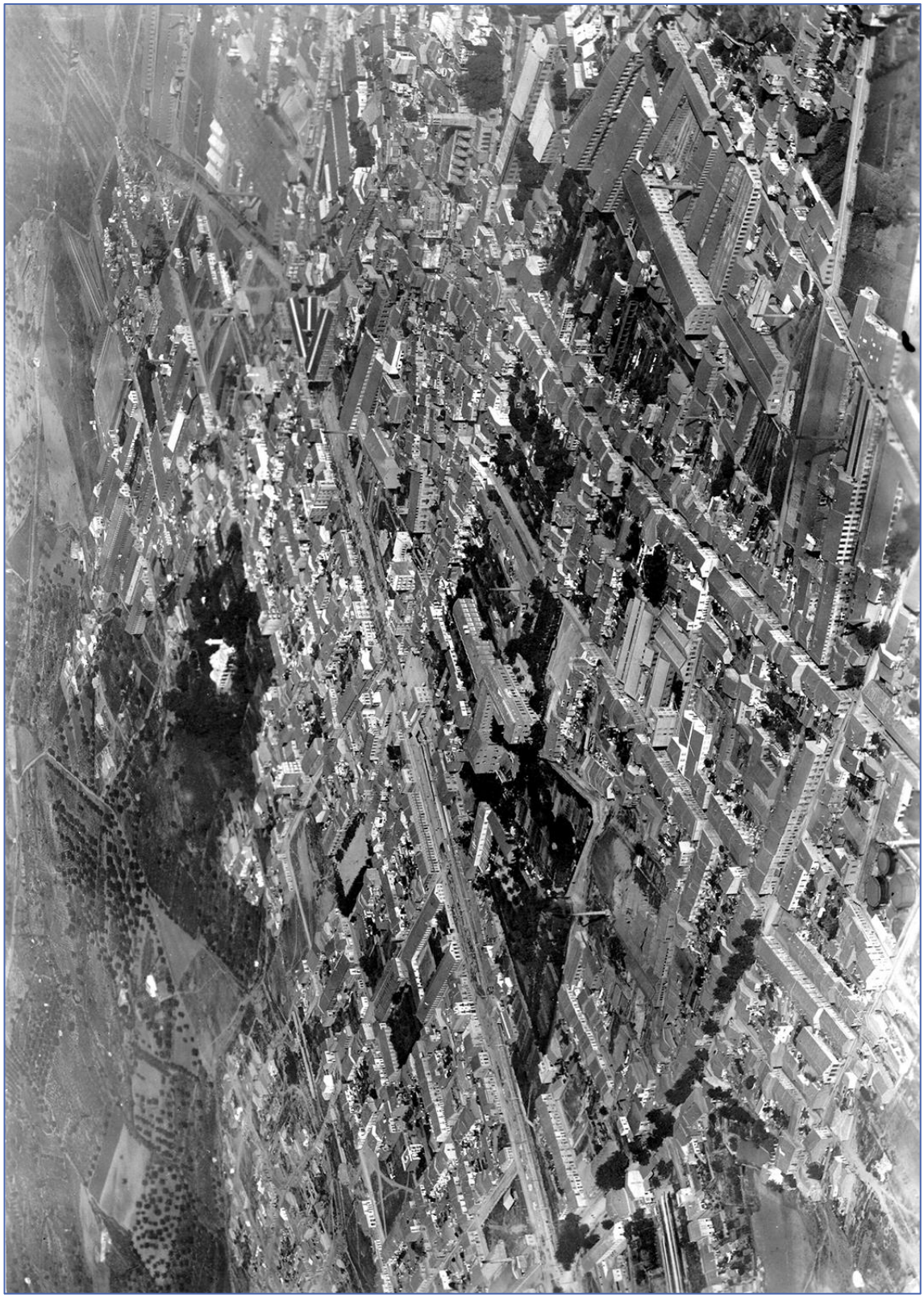

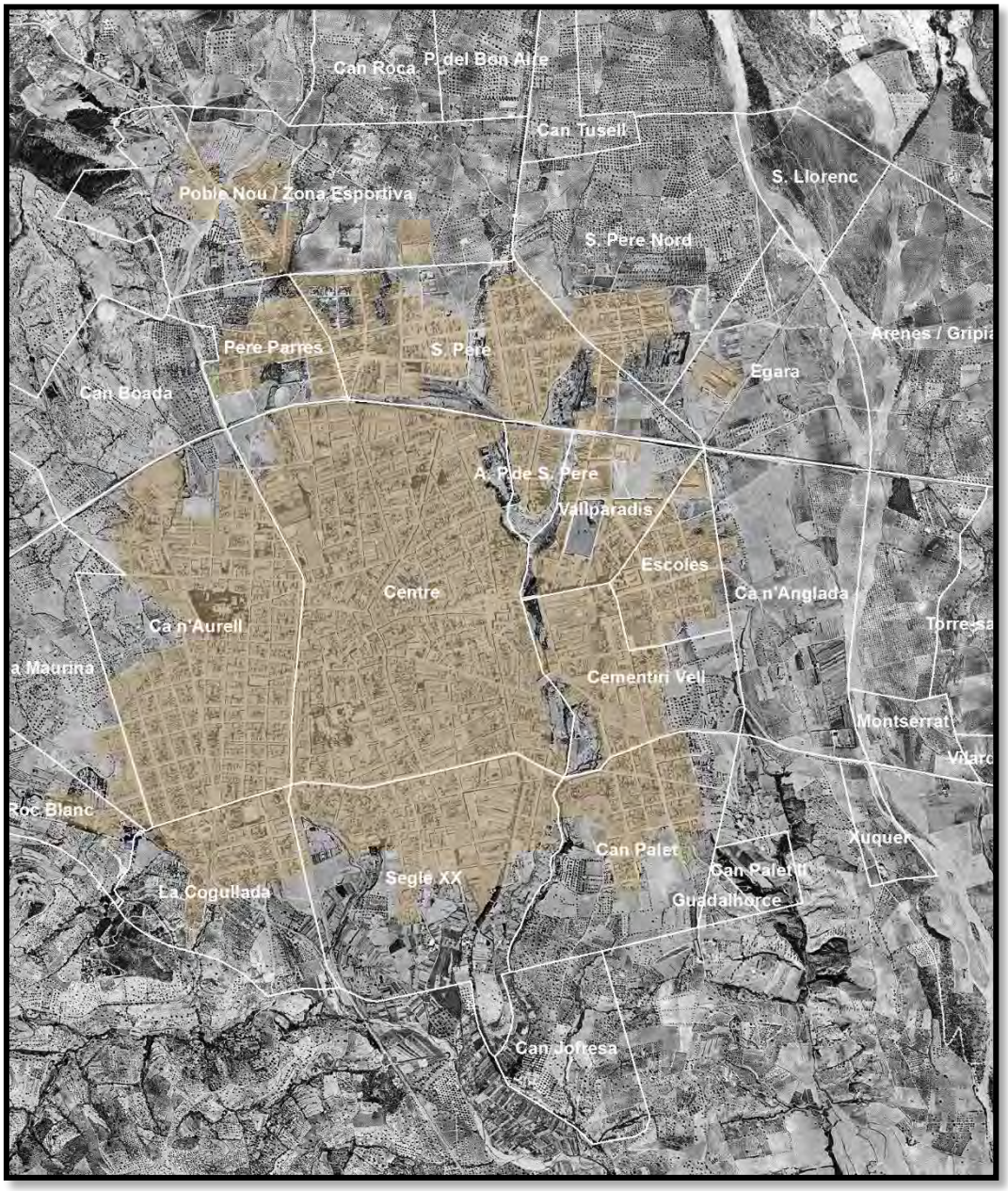

Il·lustració 1-50.- Dibuix de les illes sobre l'ortofoto del vol americà de 1946. Font. ICC. Elaboració pròpia

En l'ortofoto de 1956, apareixen ja els primers polígons de la obra sindical del Hogar en la Il·lustració 1-51 marcades amb un cercle vermell, com es pot veure entre aquests polígons i la resta de la ciutat quedaven extenses zones d'espai sense edificar, també es poden veure les primeres edificacions del sud de Ca n'Anglada, de la Maurina, el Roc Blanc (llavors anomenats les "Islas Perdidas", les Arenes just al costat de la riera (que seran victimes de les riuades de 1962), Sant Pere Nord i Poble Nou, la immensa majoria corresponien a habitatges d'autoconstrucció, en aquells moments ja s'estava immers en la necessitat imperiosa d'habitatges pels immigrants que anaven arribant.

Alguns barris es pot dir que ja estaven completament desenvolupats com Ca n'Aurell, Sant Pere, la part nord de Can Palet i del Segle XX. També existeix un nucli important de cases a la Cogullada i neix el nucli de Can Boada.

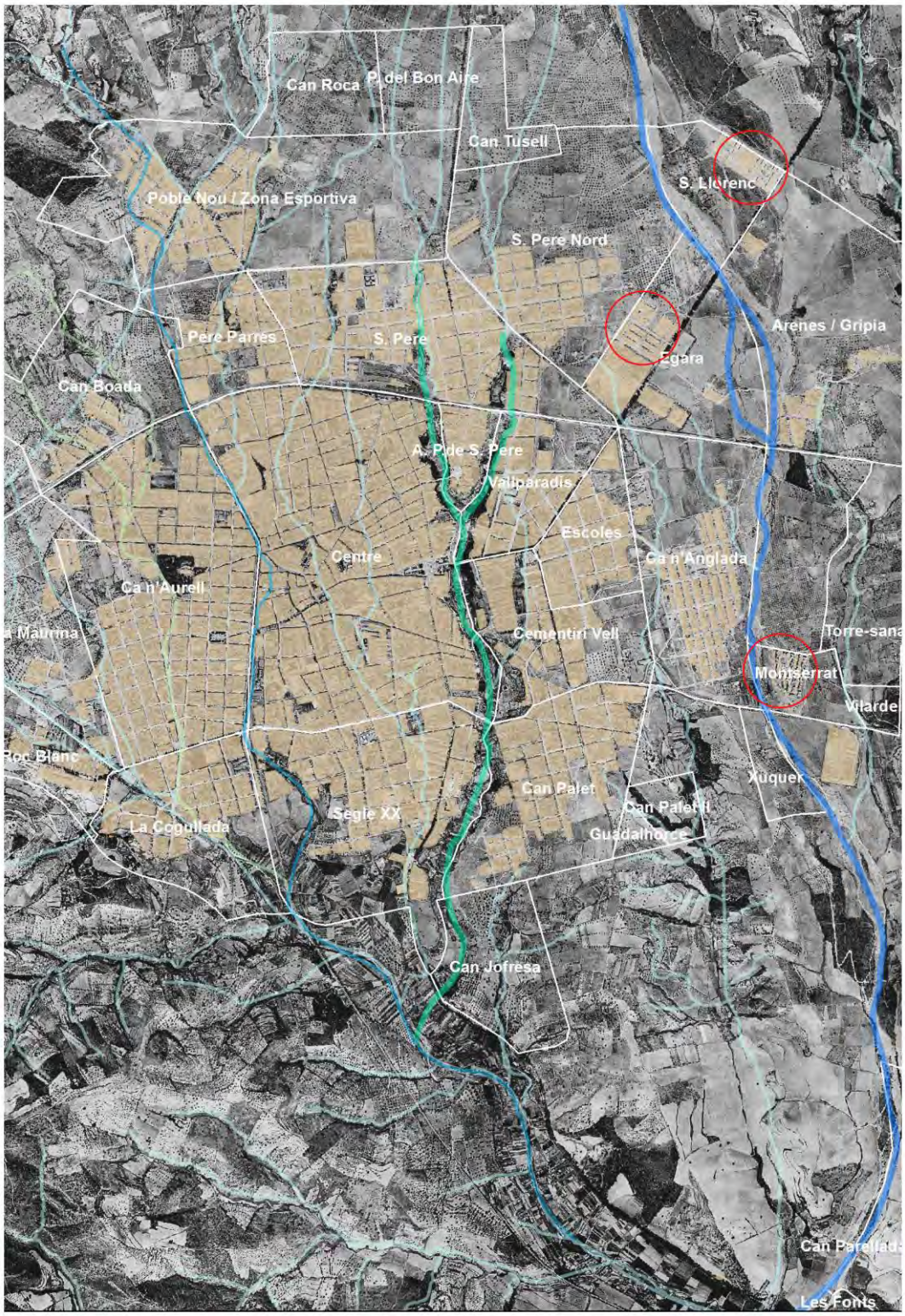

Il·lustració 1-51.- Dibuix de les illes sobre l'ortofoto 1956. Font. ICC. Elaboració pròpia

Si es compara aquest creixements amb el pla de Reforma vigent (Pla Vinyals de 1933) ja es pot veure que molts d'aquests nuclis de creixement estaven fora de l'abast del pla, fins i tot les illes de Ca n'Anglada previstes en aquet pla es divideixen per dos en direcció nord-sud i es travessen per un carrer estret duplicant el nombre d'habitatges potencials. Aquesta modificació es recollirà en el pla de 1965 per la política dels fets consumats.

L'any 1965, ja es pot veure la ubicació de l'estadi municipal al nord de Sant Pere (de l'avinguda de l'Abad Marcet) al costat de la llar de l'ancianitat que ja estava en el plànol de 1946. S'inauguren la segona part del pisos de l'OSH dels Grups de Sant Llorenç, comencen a aparèixer nuclis de creixement en espais fora del pla de 1965 com són Torre-sana, les Fonts i Can Parellada, i sorgeixen els primers habitatges isolats en la zona esportiva darrera de l'estadi, fins i tot a Can Roca, però es tracta d'habitatges aïllats que no configuren ni tan sols mínims trams de carrer. Per tant Terrassa es configura amb un nucli més o menys compacte al voltant del barri del centre i un conjunt de satèl·lits que sembla que tinguin vida pròpia i creixen com bolets alguns al marge del pla d'ordenació o com a màxim mantenint el lineaments de carrers previstos.

Il·lustració 1-52.- Situació aproximada de la construcció a 1975. Font. Cadastre. Elaboració pròpia

L'any 1975, tal i com es pot veure en detall en la Il·lustració 1-52, apareixen ja els dos polígons de la OSH que estaven previstos en el pla de 1965, amb un cercle vermell, als extrems nord i sud de la ciutat i tot un conjunt d'habitatges de VITASA (Viviendas de Tarrasa S.A.) una empresa municipal amb col·laboració amb altres ens com la Caixa d'Estalvis de Terrassa, que són els polígons marcats amb un cercle en verd, situats al sud de Can Palet a can Boada Nord, a la Maurina i a Ca n'Anglada, com es pot veure l'habitatge d'iniciativa pública es desenvolupa en els marges de la ciutat. La resta de creixement es pot veure que es tracta d'habitatges aïllats d'auto-construcció, de totes formes es veu com algunes zones es van soldant i apareix ja una continuïtat que estava absent fins ara. A partir d'aquest moment comença la crisi i s'alenteix el creixement al anar disminuint la pressió sobre la necessitat d'habitatges nous.

L'any 1990 és pot veure el creixement extensiu de Can Parellada i ja només queden alguns espais intersticials entre construccions preexistents, es van omplint espais en les zones més consolidades i les grans bosses de sòl estan a la zona esportiva a Can Roca a l'est de Les Arenes/La Gripia, al nord de Sant Pere Nord, per sobre de la Rambla de Francesc Macià, a Torre-Sana i al Roc Blanc

Seguint el pla de 1983 l'any 2001 ja apareixen edificacions en la zona esportiva, el Roc Blanc queda totalment desenvolupat, la zona nord de Sant Pere Nord també comença a omplir-se en gran part de edificacions públiques de serveis Centre Cívic, L'Església Evangelista, etc.

En l'any 2015 es pot considerar que la majoria de la ciutat està més o menys compactada sense espais lliures, ja que els espais lliures que apareixen en el plànol la majoria corresponen a parcs de barri i zones verdes

1.4.4.1 CARACTERÍSTIQUES TIPOLÒGIQUES GENERALS

A. *Nucli antic,* comprèn els nuclis originaris de Sant Pere i Terrassa i els reompliments que es produïren entre els camins del segle XIX (la Rambla, la Rasa, carrers del Teatre, de Sant Pau, de l'Om, de la Font Vella, de Puignovell, del Portal Nou, de la Rutlla, del Vall, portal de Sant Roc i nucli de Sant Pere entre el torrent de Vallparadís i el passeig del Vint-i-dos de Juliol).

   Els carrers són estrets i les illes tancades irregulars i de totes dimensions. La parcel·lació dominant és la de "casal", amb edificis residencials unifamiliars o plurifamiliars, molts transformats en comerços i oficines, i d'altres deshabitats. Sobretot entre el carrer Major, portal de Sant Roc i el carrer del Vall, s'han substituït els antics edificis de casal per noves edificacions d'oficines i comerços que agrupen diverses parcel·les. En tres o quatre illes hi resten instal·lacions de certa dimensió, a punt de poder-se transformar en d'altres usos.

   Els equipaments existents, de caràcter central (Ajuntament, mercat de la Independència, museus, biblioteques, etc.) es troben imbricats amb les altres activitats i ocupant interiors d'illa.

Les alçades d'edificació són molt variables, depenent de l'antiguitat, amplada dels carrers i transgressions als màxims permesos. Les ocupacions també són molt variables, depenent fonamentalment de l'antiguitat de les edificacions i de les dimensions de les illes

B. Eixamples, de trames geometritzades, més regulars i ortogonals, amb carrers i illes tancades de dimensió més uniforme. Comprenen la major part de l'extensió del nucli urbà, si bé són de diferents èpoques i amb diferents usos. Són materialització més o menys fidel dels projectes d'eixample que han existit a Terrassa. Encara que també hi ha havia indústries com l'Anònima (SAPHIL) que ocupava quatre illes de cases de l'eixample de Ca n'Aurell, actualment desapareguda i objecte d'un pla de millora urbana s'ha conservat part de l'antic edifici i s'han construït habitatges, zones verdes i equipaments, i el Vapor Cortès (Il·lustració 1-53) que també esta planificada la seva reconversió però que al final la bombolla immobiliària l'ha deixat sense efecte.

Il·lustració 1-53. Exemple d'illes de l'eixample Nord de Ca n'Aurell

En l'ús residencial i mixt, amb comerços i tallers, predomina la parcel·lació de "casal o l'agrupació d'aquests per a la nova edificació; però fins i tot, les barriades de més recent construcció (Ca n'Anglada, Sant Pere Nord, Poble Nou, Can Boada, la Maurina, Can Palet) han seguit la pauta de la parcel·lació estreta del "casal, en alguns sectors amb illes de menor dimensió i més estretes. La qualitat dels habitatges és inferior en els eixamples més perifèrics, ja que la majoria procedeixen de l'auto-construcció.

Seguint la malla dels eixamples s'han realitzat tot un seguit d'ordenacions volumètriques, per a ús residencial, que es diferencien de l'eixample perquè les edificacions són aïllades i resten les illes obertes, com els polígons d'habitatge públic o els pisos del nord de Ca n'Anglada. Tanmateix les alçades dels edificis dels eixamples, són variables en funció de les amplades dels carrers i de les toleràncies normatives. Les ocupacions de les illes varien segons la seva dimensió, antiguitat i toleràncies normatives.[10]

[10] *on es pot veure l'estructura d'eixample però on les illes són mixtes en quan a usos industrials i residencials. La traça que travessa la primera i la segona illa , correspon al traçat del torrent de Can Boada. Aquestes illes estan programades en un Pla de Millora Urbana en el Pla de 2003 per a ser reparcel·lades , ja que la majoria de les naus*

L'ús industrial en els eixamples determina la dimensió de les illes més grosses. S'identifiquen:

- grans sectors d'ús exclusivament industrial, d'implantació més recent, en illes tancades, i amb parcel·lacions en funcionament.
- illes acabades de dimensió variable, d'ús exclusivament industrial, amb edificació que tanca l'illa i ocupada normalment per una o dues indústries, si són d'implantació antiga, solen ser illes de dimensió més gran (algun antic vapor) i les que tenen instal·lacions sense funcionament o en procés de fraccionament i transformació d'ús.
- Illes o sectors d'àrees industrials, on predomina l'ús industrial, però que coexisteix a cada illa, amb algun front residencial normalment en parcel·lació estreta antiga; moltes d'elles són indústries de gran dimensió (alguns antics vapors) sense funcionar i en l'expectativa de transformació del seu ús.
- La resta d'instal·lacions industrials dels eixamples són de petita dimensió i es troben disperses i molt imbricades en els usos residencials i comercials.
- Els equipaments construïts als eixamples tenen unes pautes de localització relativament diferents, ja que normalment ocupen gran part o tota una illa, amb volumetries singulars i específiques.

C. *Polígons i plans parcials*, són els sectors urbans d'ús fonamentalment residencial i/o industrial, amb equipaments de gran extensió, on l'ordenació de la trama ha estat definida de forma unitària i autònoma per un projecte parcial i específic per a aquell nou sector de la ciutat. Corresponen a les àrees perifèriques dels eixamples, connectades amb aquests per eixos bàsics, de creixement més recent, i que normalment han tingut planejament parcial aprovat, d'iniciativa pública o privada. La seva trama sol ésser geometritzada, regular, ortogonal o no, segons els condicionaments topogràfics en alguns casos. Les edificacions es disposen normalment aïllades, en volumetries específiques o en parcel·les unifamiliars, segons les ordenances pròpies de cada sector, establertes d'acord amb les normes del pla general, o d'acord amb les finalitats pròpies de la promoció pública, quan es volia donar resposta rellevant a necessitats urgents d'habitatges.

D. *Ordenacions especials*, que corresponen a intervencions puntuals, públiques o privades, en general relativament recents, concebudes a través d'un o alguns projectes unitaris, amb finalitats residencials o d'equipament (zona esportiva Abat Marcet, Can Jofresa), localitzades dins la trama dels eixamples, en la seva perifèria, o dintre dels sectors amb planejament parcial, i normalment legalitzades a través de llicència d'obres. La seva ordenació sol trencar la pauta seguida pels sectors de l'entorn, tant pels tipus d'edificació com pels seus paràmetres d'alçada, ocupació, etc.

E. *Perifèries*, són les situacions aïllades i marginals en relació al centre urbà, originades en diferents moments, per parcel·lació de finques rústiques, sense projecte previ, i amb finalitats residencials de primera o segona residència. La seva connexió amb la ciutat és

estan buides. La situació d'aquestes illes no és perifèrica ja que esta al costat de la Rambla i rodejada de serveis públics, CAP, escola de primària, escola de secundària, equipaments comercials, transport públic.

realitzada a través de carreteres i camins rurals. La urbanització i la dotació d'equipaments a aquest sectors és molt recent, els grau d'edificació, en general unifamiliar aïllada o en fileres, permet delimitar uns perímetres que constitueixen uns nuclis de població de suficient entitat per a ser considerats com a sectors diferenciats dins del conjunt del sòl urbà.

El procés de formació de les diverses trames de la ciutat, ha estat fins el 1983 no tan sols desestructurat, sinó també irregular i heterogeni en el temps i en l'espai, i això va ocasionar que romanguessin un considerable nombre d'hectàrees de sòl residencial vacant, constituït pels espais intersticials i els solars buits d'una certa dimensió del conjunt de sòl urbà, que com s'ha vist es van començar a omplir a partir de 1990 i molt especialment a partir de 2001.

Mención a part mereix el creixement a començaments del segle XX en què la burgesia terrassenca mostra la seva pujança amb l'edificació de fàbriques, magatzems (que actuaven com aparador de distribució comercial) i els seus habitatges i d'altra banda els edificis públics amb una gran qualitat arquitectònica i es la mostra del pas del noucentisme per Terrassa, amb obres especialment de l'arquitecte Lluís Muncunill com la Masia Freixa , l'Escola Industrial (UPC), La façana de l'Ajuntament, el vapor Aymerich, Amat i Jover (actualment seu del mNACTEC), el vapor Amat (seu de la Sala Muncunill d'exposicions), el magatzem Farnés, encara que Lluís Muncunill no fou l'únic arquitecte que desenvolupà belles obres arquitectòniques.

Il·lustració 1-54. Diferents obres modernistes de la ciutat

Il·lustració 1-55. Mostra de la barreja d'alçades dels habitatges, alguns s'han reconvertit en habitatges plurifamiliars, altres continuen en el seu estat original. Barris de Can Aurell i el Centre

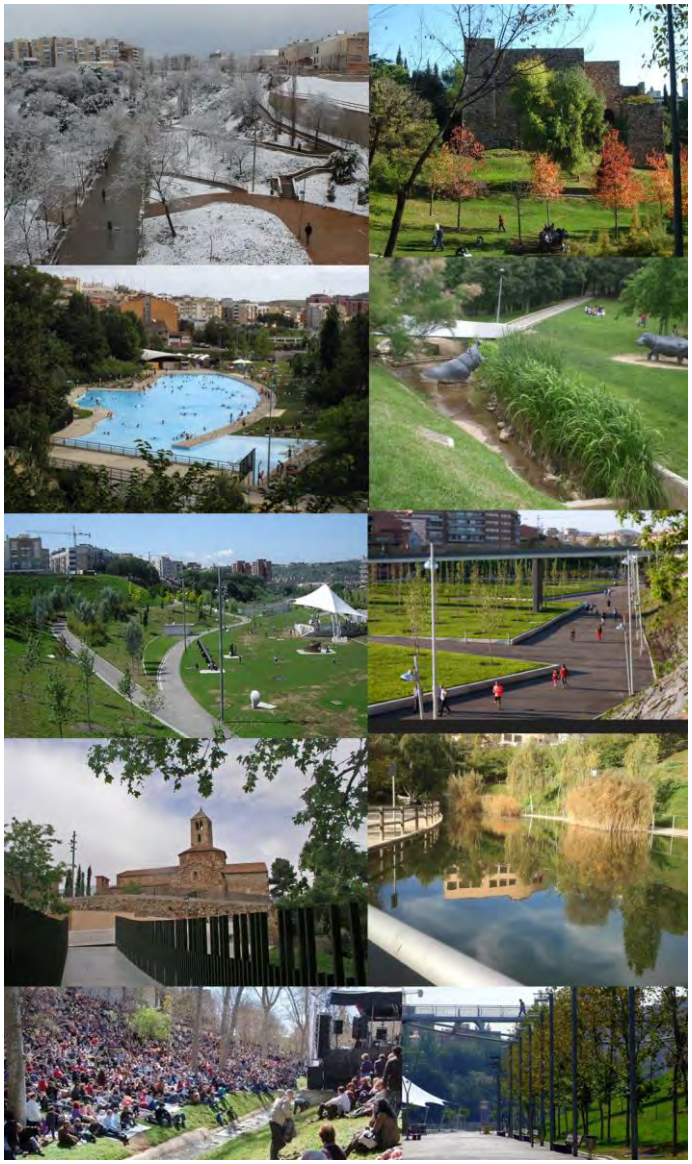

Il·lustració 1-56. Collage d'aspectes del Parc de Vallparadís. Elaboració pròpia

Il·lustració 1-57.- Estat d'urbanització del carrer Santa Cecilia l'any 1981 a Ca n'Anglada

Il·lustració 1-58. Barri de les Arenes

Il·lustració 1-59. Exemples d'auto-construcció.

1.4.5 EL PARC EDIFICATORI I LA DISTRIBUCIÓ DE LA RESIDÈNCA DELS HABITANTS: VARIABLES IMPORTANTS PEL CONEIXEMENT DE LA CIUTAT

Un cop s'ha cobert gairebé el 100% del sòl urbanitzable del municipi (si s'exclouen les àrees de nova expansió del pla de 2003) i gairebé ja s'han reciclat tots els antics espais d'usos industrials situats en les zones cèntriques, només es produiran variacions i transformacions molt puntuals i en zones on les promotores o els particulars puguin obtenir un important valor afegit, com són els carrers amples de l'eixample amb cases unifamiliars de façanes estretes a partir de la unió de varies d'elles.

Després de la bombolla immobiliària Terrassa te un important estoc d'habitatges buits que segons el cens d'habitatges de 2011 es xifrava en un 15,64%, el percentatge més elevat de totes les ciutats grans de la regió metropolitana.

L'evolució del parc edificatori de Terrassa en els tres darrers censos es pot veure en la Taula 4-8

Tipologia	CENS		
	1.991	2.001	2.011
Principals	49.586	63.058	83.249
Secundaris	1.693	2.055	2.544
Buits	8.326	13.760	15.908
Percentatge habitatges buits	14,0%	17,4%	15,6%
Habitants	158.063	174.756	213.697
Habitants/habitatge principal	3,19	2,77	2,57
Total	59.605	78.873	101.701
Règim			
Lloguer	8.618	5.867	11.807
% Lloguer	17,4	9,3	14,2

Taula 1-9.- Parc d'habitatges. Font: INE, censos 1991,2001 i 2011

Ciutat	Total
Barcelona	10,9%
L' Hospitalet de Llobregat,	7,7%
Badalona	9,6%
Terrassa	15,6%
Sabadell	10,9%
Santa Coloma de Gramenet	4,9%
Mataró	11,0%

Taula 1-10.- Percentatge d'habitatges buits. Font: INE, Cens 2011

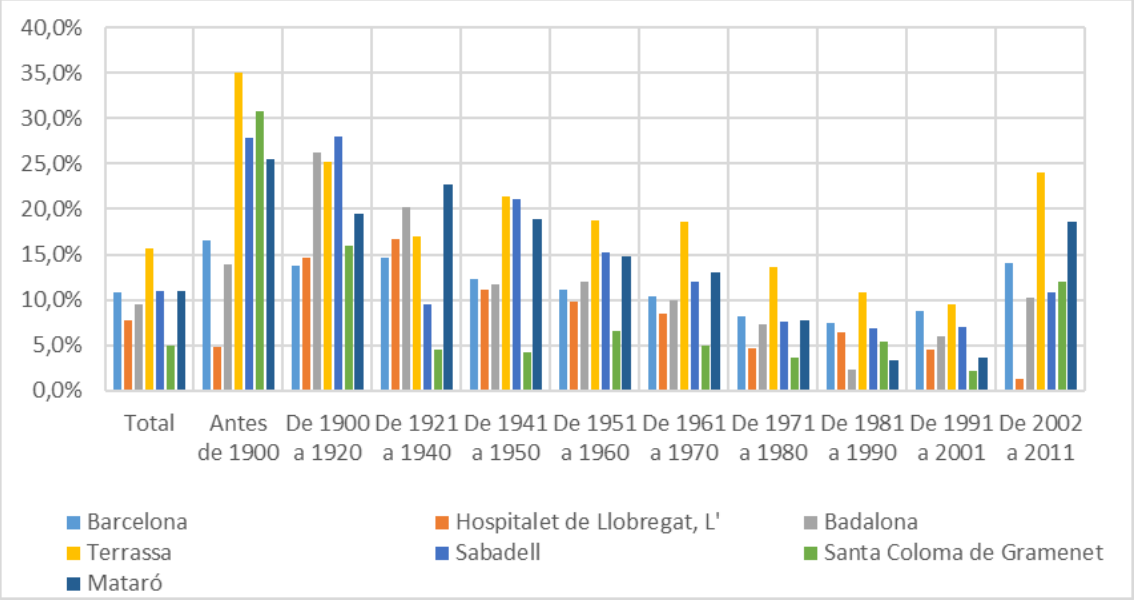

Gràfic 1-3 Percentatge d'habitatges buits segons anys de construcció. Font: INE Cens 2011. Elaboració pròpia

Com es pot veure en el Gràfic 1-3, Terrassa és - exceptuant els habitatges construïts de 1900 a 1920 (Sabadell) i del 1921 a 1940 (Mataró)- la ciutat que té el percentatge d'habitatges buits més alt, especialment els construïts en l'època de la "bombolla" . Això implica que sense guanyar en extensió Terrassa i mantenint un percentatge d'habitatges buits d'un 10%, xifra normal en altres ciutats, ja podria créixer en gairebé 15.000 persones.

Pel que fa a l'antiguitat dels habitatges es pot veure en el Gràfic 1-4 que percentualment Terrassa és la ciutat que té menys habitatges construïts en l'època de 1961 a 1980, en canvi és la que té més habitatges construïts entre 1991 i 2001.

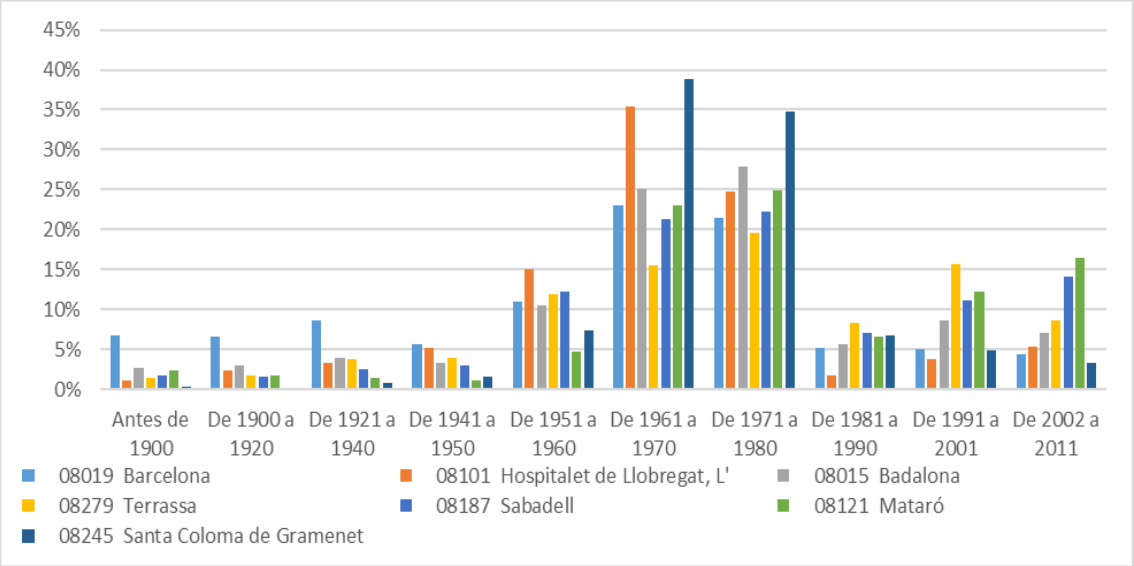

Gràfic 1-4 Percentatge d'habitatges sobre el total segons anys de construcció. Font: INE Cens 2011. Elaboració pròpia

La distribució de les noves construccions (posteriors a l'any 1996), es pot veure a al Mapa 1-6. Donada la conjuntura actual del parc d'habitatges vacants i de crisi econòmica que fa que

la població en els darrers anys sembla que tendeixi a disminuir, és d'esperar una certa estabilitat en el teixit urbà existent i per tant les zones socials o socioeconòmiques poden mantenir-se estable fins que canviï aquesta determinada conjuntura.

La població de la ciutat s'ha estabilitzat a partir de l'any 2012 al voltant dels 215.000 habitants

Any	Població
2011	213.697
2012	215.678
2013	215.055
2014	215.517
2015	215.214

Taula 1-11. Població aprovada pel padró continu per part de l'INE des de 2011. Font: INE. Elaboració pròpia

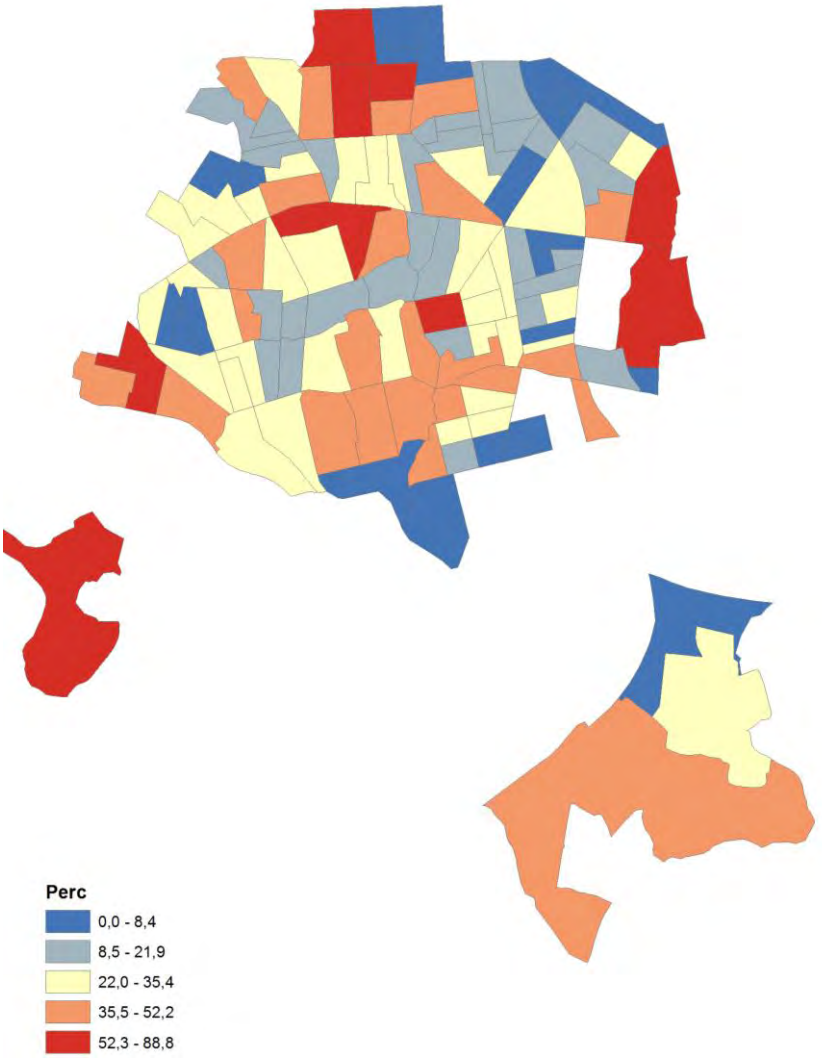

Mapa 1-6. Percentatge construccions posteriors a 1996. Font: Centre Gestió Cadastral. Ajuntament de Terrassa. Elaboració pròpia

La ciutat urbanísticament, com s'ha vist aquest l'annex, es força heterogènia urbanísticament, inicialment amb un predomini d'habitatges unifamiliars de façana estreta, que van essent desplaçats per habitatges plurifamiliars a partir de la unió de diverses cases unifamiliars i aprofitant l'edificabilitat en els carrers amples, les noves promocions d'habitatges corresponents a àrees de millora urbana sobre els antics espais industrials o l'espai alliberat pel soterrament de les vies de ferrocarril.

Una idea de com s'han distribuït els habitatges en l'espai urbà és la densitat de població, aquesta variable implica d'una banda edificació en vertical vs edificacions clàssiques de planta baixa + pis, i la manca d'espais lliures que baixin la densitat per unitat de superfície.

Algunes edificacions altes del centre de la ciutat provenen de finals dels 60's i principis dels 70's on el caos urbanístic va permetre edificacions en alçada en carrers relativament estrets i que destaquen per la seva peculiaritat, no precisament estètica.

Il·lustració 1-60. Substitució d'un conjunt de cases modernistes en un carrer de 9 metres d'amplada per 4 blocs de 13 pisos d'alçada

Les noves promocions intersticials entre espais prèviament construïts esgoten l'edificabilitat i es creen ordenacions volumètriques específiques que generen edificis alts amb amplies zones d'espais lliures al voltant. Aquests increments d'alçada amb la dotació d'espais lliures donen un nou aire a la ciutat , que resultava excessivament compacte encara que fos amb habitatges de poca alçada units a les llargues naus industrials que definien els carrers del centre de la ciutat, especialment dels primers eixamples nord i sud.

Menció a part mereixen els polígons de protecció social del *Ministerio de la Vivienda*, de *l'Obra Sindical del Hogar*, *del Congreso Eucarístico*, o de l'empresa d'habitatges municipals amb col·laboració amb la Caixa d'Estalvis, construccions en alçada de baixa qualitat amb pocs espais lliures i totalment perifèrics.

Per veure la densitat de població s'han emprat dos sistemes un el dels cercles concèntrics cada 100 metres i 4 sectors (NE;SE;SO;NO) amb centre a l'antiga Plaça Major de la Terrassa Medieval, actualment Plaça Vella, i l'altre de dividir tot el terme municipal en una malla de

quadrats de 100 m^2. En ambdós casos s'ha fet la intersecció de les geometries corresponents amb les adreces de la ciutat atribuint-li a cada adreça el nombre d'habitants que tenia l'any 2010, el sumatori de tots els habitants contingut en la unitat geomètrica, hexàgon o sector circular, s'ha dividit per la superfície de la unitat geomètrica corresponent i s'han obtingut els Habitants per Ha.

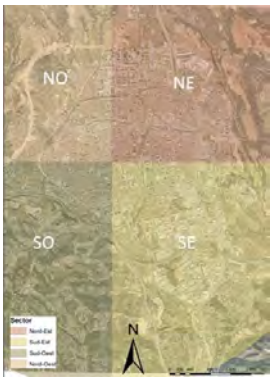

Il·lustració 1-61. Divisió de Terrassa en quatre sectors

Il·lustració 1-62. Sistemes de càlcul de les densitats. A l'esquerra amb una retícula quadrada de 100 m * 100 i a la dreta amb sectors circulars de 100 metres d'amplada. Els punt representen les edificacions i els números, el nombre d'habitants en cadascuna. Elaboració pròpia.

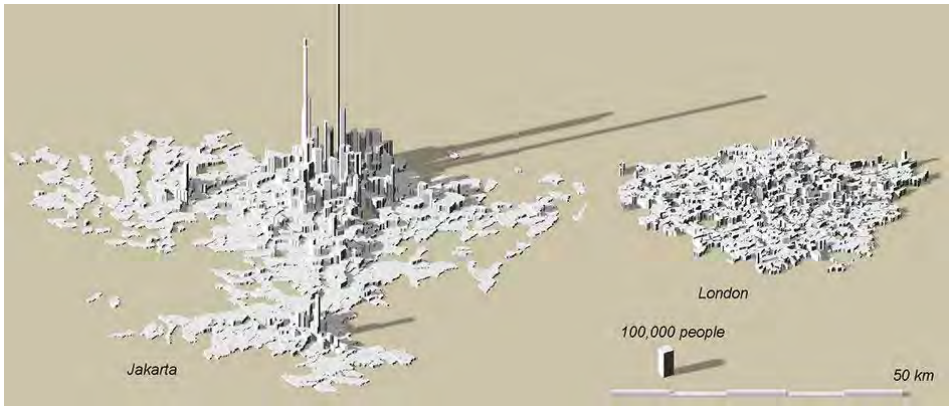

Il·lustració 1-63.- Spatial Distribution of Population in Jakarta and London (represented at the same scale; from 1990 census data)- Font: Alain Bertaud. http://alainbertaud.com/

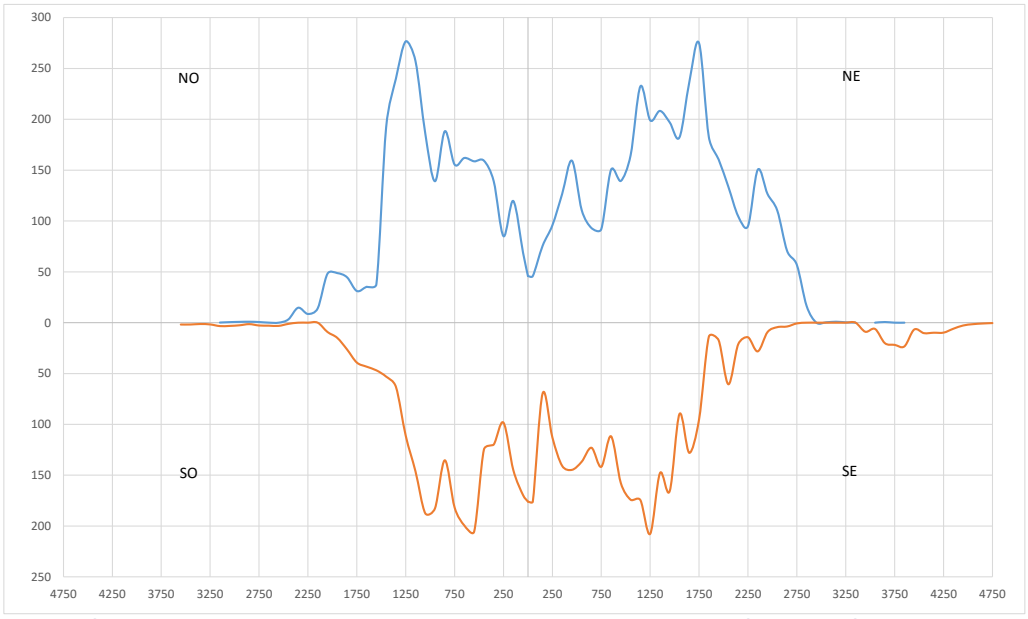

Il·lustració 1-64. Densitat mitjana de cada sector (sectors circulars) en funció de la distància al centre de la Plaça Vella (Centre històric)

En la Il·lustració 1-64 es pot veure la densitat de població en funció de la distància al centre històric, (plaça vella). Si es té en compte que la plaça vella esta situada mes aviat a l'oest del barri del centre (zona més antiga de Terrassa) és pot veure que les densitats màximes de població es troben a 1250 m cap al nord-oest i a 1750 m cap al nord-est, mentre que cap al sud 600 m al sud-oest i a 1250 m. al sud-est, i que la ciutat pràcticament desapareix a 2750 m tant cap a l'est (s'ha de tenir en compte que cap el sud hi ha els nuclis residencials separats del nucli urbà que fa que apareix més població als 3,5 km cap el sud-est) com cap a l'oest

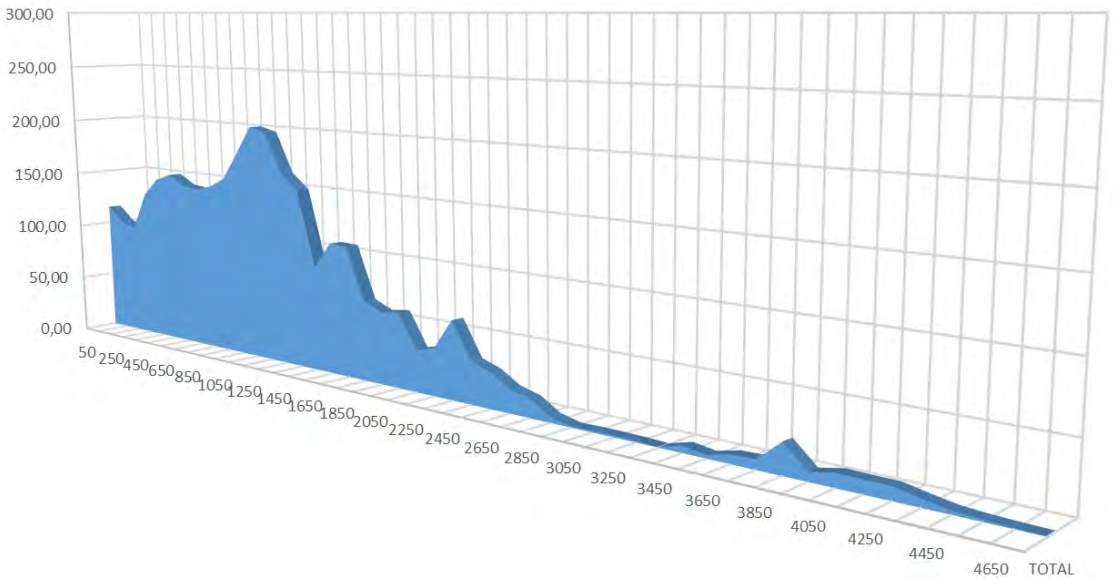

Il·lustració 1-65.- Densitat global en funció de la distància al centre de la Plaça Vella

Sinó es considera la direccionalitat es pot veure la forma a la Il·lustració 1-65 on és veu que en general la zona cèntrica de la ciutat té una baixa densitat de població que es va incrementant fins arribar al seus màxims als 1250 m. per després anar davallant amb els pics dels blocs antics situats a les afores, i als nous que s'han construït en les zones intersticials.

A diferència d'altres ciutats americanes que el centre és poc poblat per l'ús terciari, a Terrassa a part de que en part també es produeix aquest fenomen en el CBD s'ha de tenir en compte que la construcció en general en el barri del centre és la típica de planta baixa i pis o dos pisos, exceptuant algunes edificacions que es van construir a finals dels 60's i principis dels 70's a partir de l'enderroc de varies cases unifamiliars.

Una projecció feta a partir de l'elevació de la quadricula que es mostra en la Il·lustració 1-62, es pot veure en la Il·lustració 1-66, on és pot veure la zona central de la ciutat de densitats de població baixes i com aquesta va pujant a mida que es va allunyant del centre.

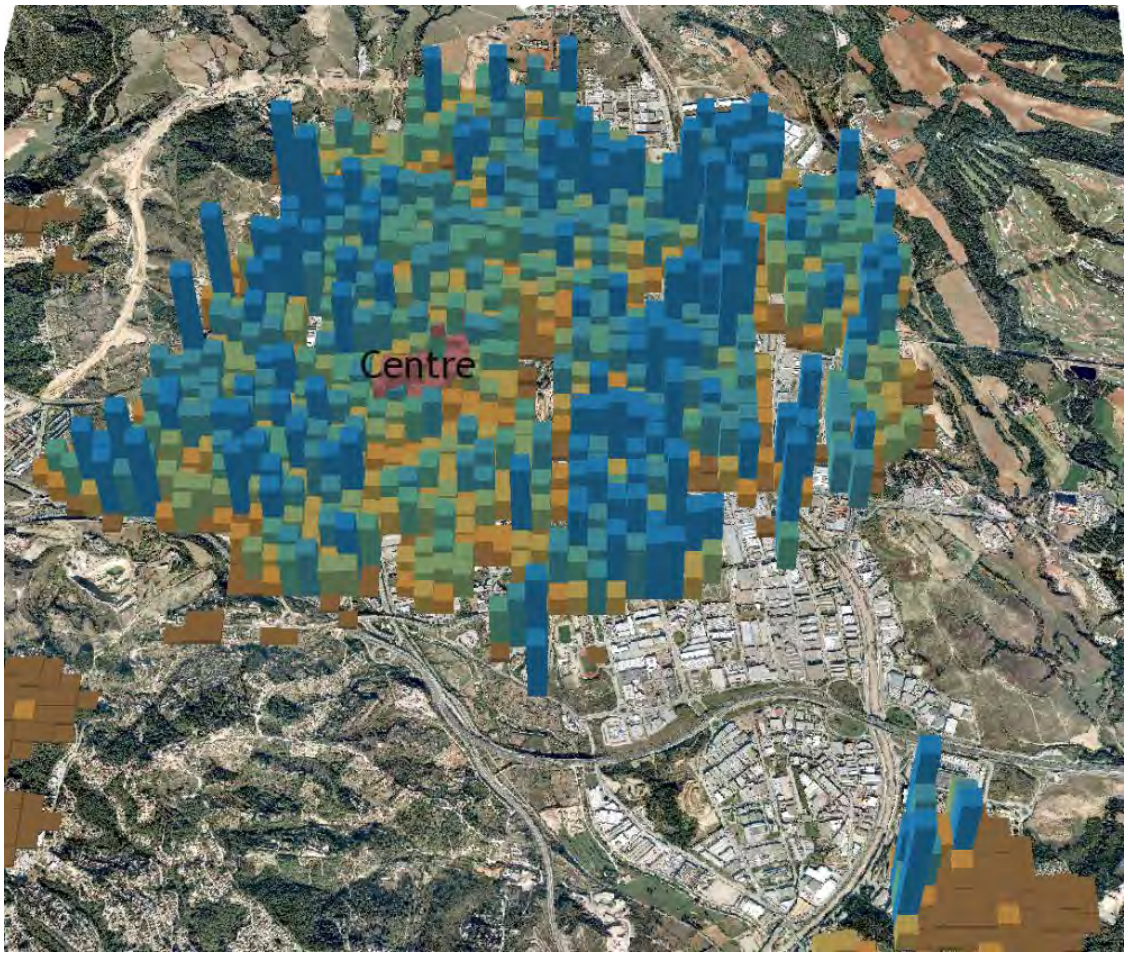

Il·lustració 1-66. Densitat de població en 3D fet amb ArcScene . Elaboració pròpia

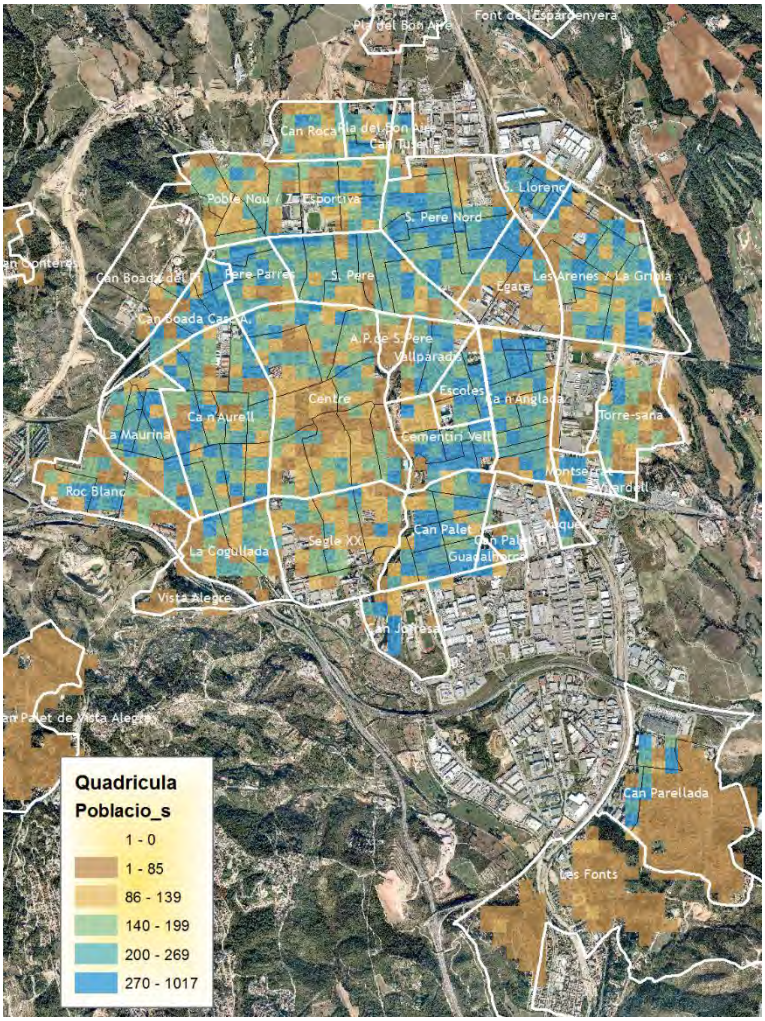

Mapa 1-7.- Densitat total de la població per quadrats de 100*100 m. Elaboració pròpia

Annex II

2 ESTUDIS DEL CENS DE 1981 I DEL PADRÓ CONTINU

2.1 EL CENS DE 1981: UN ESTUDI ARQUEOLÒGIC

Dissortadament, no hi ha microdades de les èpoques en què es van produir fenòmens migratoris massius, per poder analitzar el fenomen, tan sols algunes dades aïllades que s'han esmentat amb anterioritat, algunes vegades força contradictòries, i els relats orals i l'anecdotari que acompanya la història de la immigració. Per posar un exemple d'aquest èxode d'alguns pobles d'Andalusia hi ha el cas d'un poble on va emigrar tot el poble inclòs l'alcalde, i d'un altre que quan es van requerir els joves per la lleva de la població cordovesa de Nueva Carteya, l'alcalde d'aquesta població li va comunicar al Ajuntament de Terrassa que tots els de la lleva estaven domiciliats a Terrassa.

Comunitat estesa als estrangers per grups	Any d'arribada a Terrassa				
	Mode	Mediana	Mitjana	Màxim	Mínim
Catalunya	1975	1955	1959	1981	1901
València	1950	1949	1952	1981	1901
Murcia	1963	1953	1956	1981	1901
Andalusia	1963	1960	1962	1981	1901
Extremadura	1963	1965	1965	1981	1921
Castella - La Manxa	1963	1960	1962	1981	1902
Castella-Lleó	1962	1963	1964	1981	1901
Galicia	1964	1964	1965	1981	1920
Astúries	1973	1967	1972	1981	1901
Cantabria	1972	1960	1965	1981	1907
La Rioja	1951	1963	1964	1981	1922
País Basc	1977	1960	1964	1981	1914
Aragó	1962	1954	1957	1981	1901
Balears	1977	1962	1966	1980	1910
Canàries	1967	1968	1970	1980	1918
Ceuta	1972	1967	1966	1981	1941
Melilla	1962	1963	1963	1981	1919
Madrid	1975	1963	1964	1981	1901
Navarra	1973	1958	1964	1981	1906
Comunitat Europea	1976	1962	1969	1981	1907
Resta Europa	1971	1969	1973	1980	1923
Amèrica del Nord	1966	1966	1969	1980	1915
Amèrica Central	1978	1959	1966	1981	1915
Amèrica del Sud	1979	1967	1973	1981	1913
Àsia	1980	1976	1979	1980	1964
Magrib	1972	1967	1971	1981	1912
Subsaharians	1979	1972	1976	1981	1933
Oceania	1976	1976	1977	1981	1968
Espanyol sense dades	1975	1959	1963	1981	1901
Total	1963	1960	1963	1981	1901

Taula 2-1. Any d'arribada al municipi. Font: Cens 1981. Elaboració pròpia

Per intentar suplir aquesta manca d'informació sistematitzada el conjunt de microdades més antic del que s'ha pogut disposar és el cens de 1981, és a dir de fa 34 anys, procedent del antic Consorci d'Informació i Documentació de Catalunya, que posteriorment va passar a l'Idescat. L'anàlisi d'aquest cens per la seva proximitat temporal a la darrera gran immigració de l'any 1965 (16 anys). Per tant es tracta d'estudiar el procés migratori mitjançant l'estudi de les persones que

quedaven l'any 1981, amb els errors que això pot representar, per aquest motiu s' ha anomenat com a estudi arqueològic.

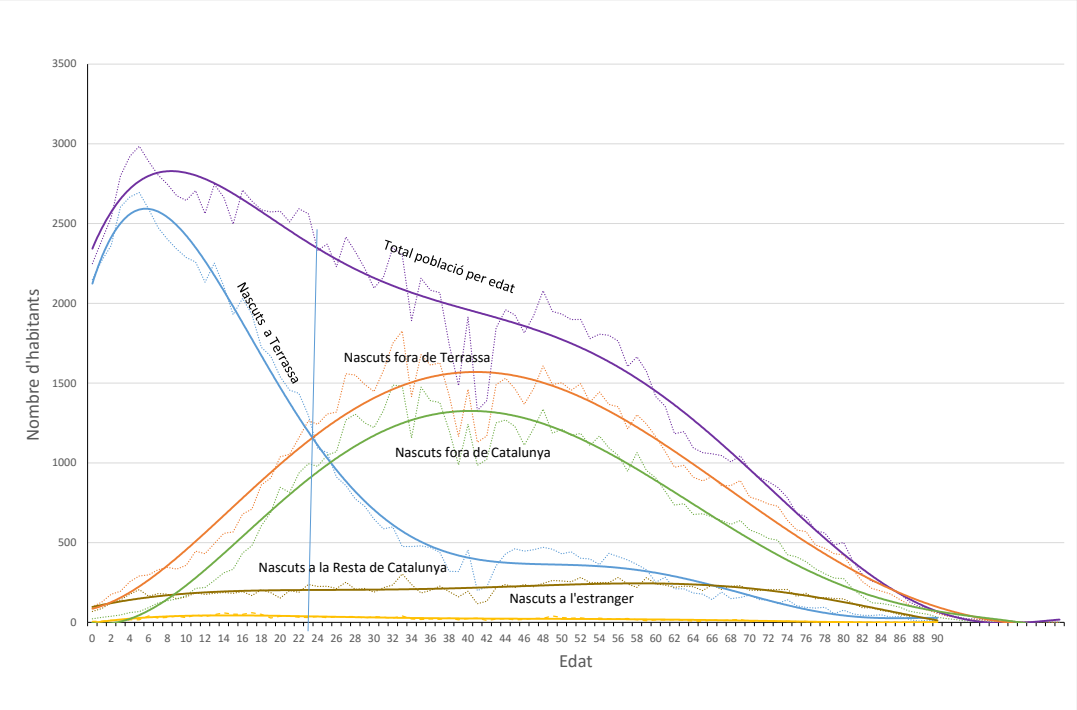

Gràfic 2-1.-Població segons lloc de naixement i edat . Font: Microdades Cens 1981. Elaboració pròpia

En primer lloc s'analitza el lloc de naixement de la població de Terrassa segons la seva edat (Gràfic 2-1), es pot veure que a partir dels 23 anys els nascuts fora de Terrassa ja són majoria, a la vista del gràfic es pot esbrinar que de no haver-hi hagut el fenomen de la migració els nascuts a Terrassa no superarien les 500-1000 persones per edat, per tant la resta són ja fills dels immigrants, ja que corresponen a nascuts a partir de l'any 1958. Per a assegurar més es dividirà la població en dos grups els majors de 25 anys i els de 25 anys o menys.

En primer lloc es pot veure que les comunitats que tenen el percentatge més baix de menors de 26 anys són les que teòricament van emigrar abans, perquè els fills ja són més grans o bé els que acaben d'arribar i estan començant a tenir Pel que fa als nascuts a l'estranger, majoritàriament eren nascuts a països de la comunitat europea, la composició per grups de països és la que es pot veure a la , juntament amb els de totes les comunitats autònomes.

Si s'analitza l'any d'arribada al municipi (Taula 2-1) es pot veure que segons la comunitat la mediana està entre 1950 i 1968

Seguidament s'analitza la procedència de forma gràfica des de la comunitat autònoma fins els municipis més rellevants d'Andalusia.

Il·lustració 2-1. Mapa de la procedència dels majors de 25 anys per comunitats autònomes. Font: Cens 1981. Elaboració pròpia

Il·lustració 2-2. . Mapa de la procedència dels majors de 25 anys per municipis amb més presència a la ciutat procedents d'Andalusia . Font: Cens 1981. Elaboració pròpia

L'avantatge de poder disposar de les microdades permet veure com estaven distribuïts a la ciutat els immigrants, a partir d'analitzar on vivien les persones majors de 25 anys en funció del lloc de naixement l'any 1981.

Per simplificar l'anàlisi En primer lloc s'agruparan les comunitats autònomes de procedència precisament per la seva proximitat o grau d'assimilació en les seccions censals, per aquest motiu es farà una reducció de variables mitjançant la tècnica de l'anàlisi factorial de components principals, tenint com a variables inicials els valors del coeficient d'especialització:

$$CE_i = \frac{PCA_i / \sum PCA}{PT_i / \sum PT}$$

Per a cada una de les comunitats i secció es calcula la variable CE_i, que es el resultat del quocient entre el tant per un de població d'aquesta comunitat autònoma en la secció censal $\left(PCA_i / \sum PCA\right)$ respecte al tant per un de població total que viu a la secció i $\left(PT_i / \sum PT\right)$

Comunitat estesa als estrangers per grups	<=25	>25	Total	% Fins a 25
Terrassa	51.891	20.422	72.313	71,8%
Catalunya (sense Terrassa)	4.341	12.783	17.124	25,4%
València	168	1.948	2.116	7,9%
Murcia	60	981	1.041	5,8%
Andalusia	6.439	37.438	43.877	14,7%
Extremadura	563	2.325	2.888	19,5%
Castella - La Manxa	458	3.305	3.763	12,2%
Castella-Lleó	486	2.668	3.154	15,4%
Galicia	164	869	1.033	15,9%
Astúries	98	193	291	33,7%
Cantabria	12	104	116	10,3%
La Rioja	10	88	98	10,2%
País Basc	64	127	191	33,5%
Aragó	367	3.590	3.957	9,3%
Balears	53	100	153	34,6%
Canàries	26	51	77	33,8%
Ceuta	12	54	66	18,2%
Melilla	82	256	338	24,3%
Madrid	149	345	494	30,2%
Navarra	29	144	173	16,8%
Comunitat Europea	430	348	778	55,3%
Resta Europa	71	29	100	71,0%
Amèrica del Nord	16	10	26	61,5%
Amèrica Central	8	53	61	13,1%
Amèrica del Sud	141	178	319	44,2%
Àsia	16	20	36	44,4%
Magreb	101	300	401	25,2%
Subsaharians	14	18	32	43,8%
Oceania	8	0	8	100,0%
Espanyol sense dades	63	151	214	29,4%
Total	66.340	88.898	155.238	42,7%

Taula 2-2.- Població de Terrassa l'any 1981 segons lloc de naixement. Elaboració pròpia

	Autovalors inicials			Sumes de extracció de carreges al quadrat			Sumes de rotació de carreges al quadrat		
C	Total	% de Variància	% Acumula	Total	% de Variància	% Acumula	Total	% de Variància	% Acumula
1	5,610	26,713	26,713	5,610	26,713	26,713	5,331	25,386	25,386
2	1,910	9,097	35,810	1,910	9,097	35,810	1,920	9,142	34,527
3	1,617	7,700	43,510	1,617	7,700	43,510	1,593	7,587	42,114
4	1,402	6,677	50,187	1,402	6,677	50,187	1,439	6,850	48,965
5	1,206	5,742	55,929	1,206	5,742	55,929	1,393	6,632	55,597
6	1,148	5,465	61,393	1,148	5,465	61,393	1,217	5,796	61,393

Taula 2-3.- Resultat anàlisi factorial amb la rotació Varimax.

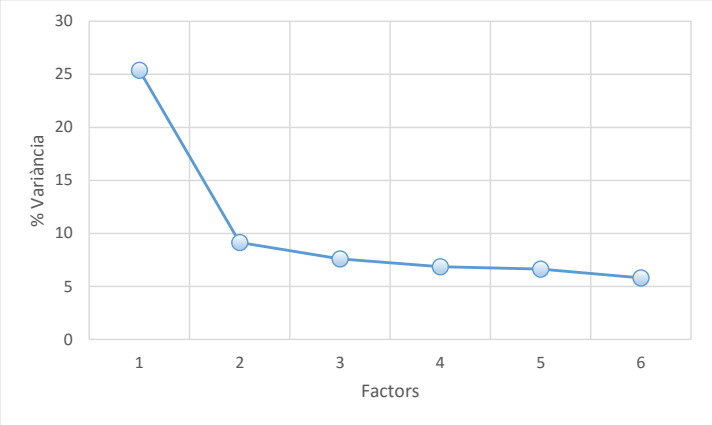

Gràfic 2-2. Gràfic de sedimentació dels factors on es pot veure la importància del primer factor respecte a la resta

	Comunalitat	Component 1	2	3	4	5	6
Andalusia	0,923	-0,926	-0,184	0,095	-0,084	0,092	-0,09
Castella - La Manxa	0,66	-0,805	0,017	0,033	-0,007	-0,082	-0,055
Extremadura	0,692	-0,763	0,272	0,015	0,059	-0,027	0,18
Castella-Lleó	0,754	-0,364	0,733	-0,09	-0,078	-0,177	0,199
Melilla	0,373	-0,335	0,077	0,195	-0,141	0,415	-0,157
Canàries	0,59	-0,283	0,05	0,289	-0,336	-0,071	0,553
Ceuta	0,264	-0,258	0,09	0,389	-0,072	0,166	-0,069
Murcia	0,613	-0,105	0,144	0,755	0,069	0,08	-0,022
Astúries	0,581	-0,084	0,312	-0,533	0,325	0,292	-0,047
Cantabria	0,608	-0,066	-0,08	0,035	0,77	-0,028	-0,047
Galicia	0,577	0,037	0,594	0,115	-0,222	0,296	-0,27
Madrid	0,517	0,128	-0,172	0,481	0,461	0,095	0,134
La Rioja	0,43	0,249	0,249	-0,002	-0,061	-0,55	0,01
Navarra	0,306	0,354	0,112	-0,25	-0,155	-0,239	-0,155
País Basc	0,504	0,402	0,202	-0,22	0,466	-0,166	0,092
Balears	0,732	0,416	0,043	-0,127	0,2	0,164	0,688
Aragó	0,679	0,458	0,662	0,06	0,126	-0,075	0,072
València	0,694	0,566	0,41	0,203	0,022	-0,052	-0,401
Catalunya	0,899	0,92	0,106	-0,085	0,126	-0,128	0,051
Terrassa	0,904	0,932	-0,041	-0,143	0,023	-0,075	0,089
Estranger	0,592	0,215	0,118	0,054	-0,037	0,712	0,142

Taula 2-4. Variància explicada pels factors amb autovalor inicial major que 1 un cop efectuada la rotació Varimax

Per tant s'agrupen les comunitats respecte als valors positius i negatius del primer factor formant el grup 1 amb les comunitats que tenen el primer factor negatiu i el grup 2 amb les que tenen el primer factor positiu.

A la vista del mapa del seccionat de l'any 1981 es pot veure, en primer lloc la grandària de les seccions corresponents al nord de la ciutat, per la manca de construccions en la zona pràcticament en la zona central del nord des de la zona esportiva (piscina, vamp de futbol, atletisme, etc) només hi havia els grups de Sant Eloi al extrem nord-oest i els del Pla del Bon Aire. En general es pot veure en el Mapa 2-2 com la emigració se situa en la perifèria de la ciutat, i més concretament la que no procedeix de la resta de Catalunya, on es poden veure zones on la proporció d'immigració està per sobre del 91%, mentre es en el centre històric i primer eixample de la ciutat la proporció de no nascuts a Catalunya només està entre el 13,7 i el 35% de la població.

Tanmateix si s'analitza el percentatge de persones d'entre 25 i 50 amb estudis universitaris, i és pot veure que en les zones de creixement a partir dels anys 50 el percentatge és inferior al 7% el que representa una baix capital humà de la perifèria.

En la Il·lustració 2-3 en els models LISA es pot veure la distribució de les dues variables estan distribuïdes en zones amb correlacions espacials Alt-Alt i Baix-Baix amb valors I de Moran de 0,77

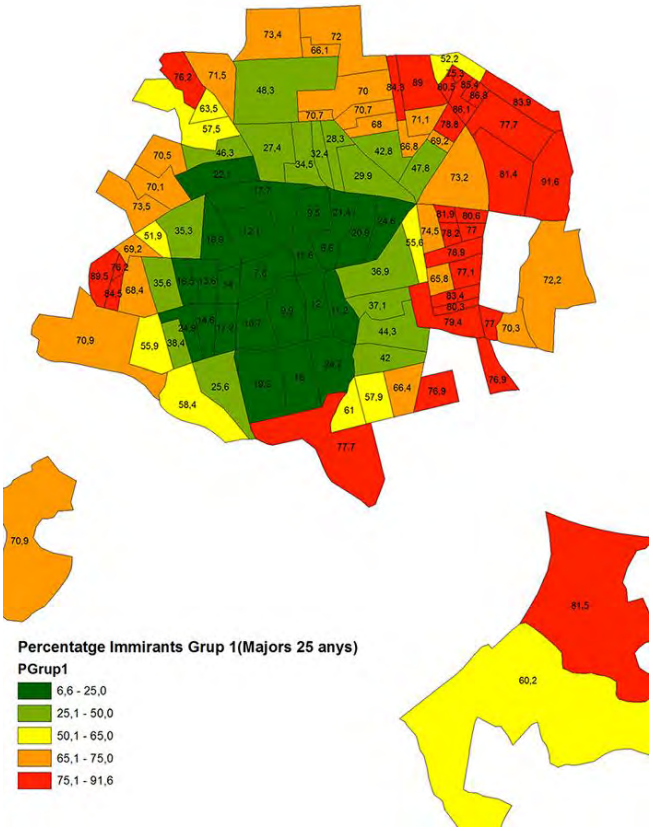

Mapa 2-1,. Percentatge de nascuts en les comunitats del grup 1 majors de 25 anys. Elaboració pròpia

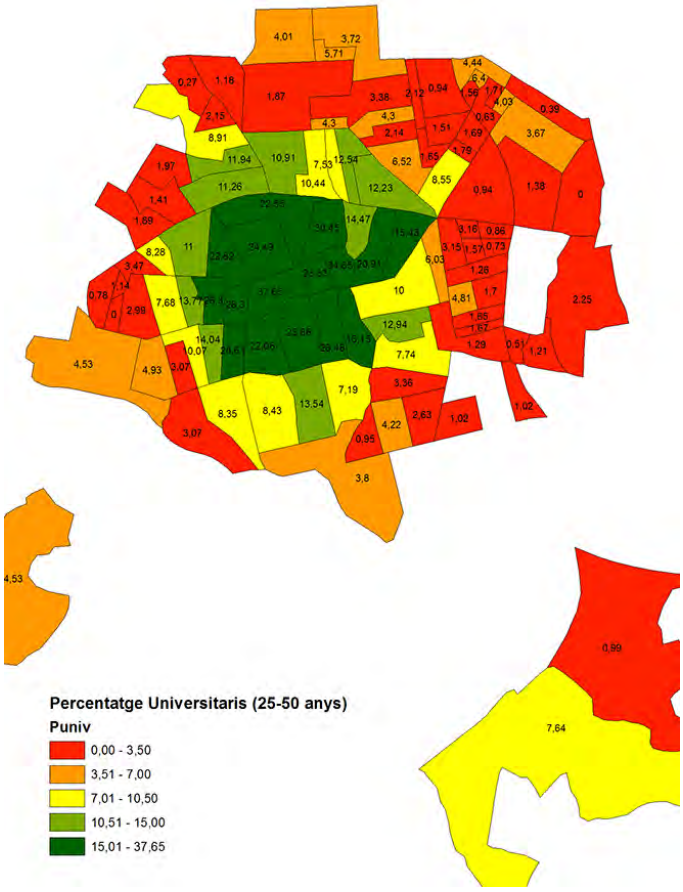

Mapa 2-2,.Percentatge d'universitaris entre 25 i 50 anys. Elaboració pròpia

Si es fa un anàlisi local I de Moran es pot veure com existeix una autocorrelació molt alta entre les zones amb un baix capital humà i també entre les seccions amb un alt grau d'immigració dels anys 60's, el que configura unes zones de baix valor social a l'est i l'oest de la ciutat, mentre es configura un centre totalment marcat.

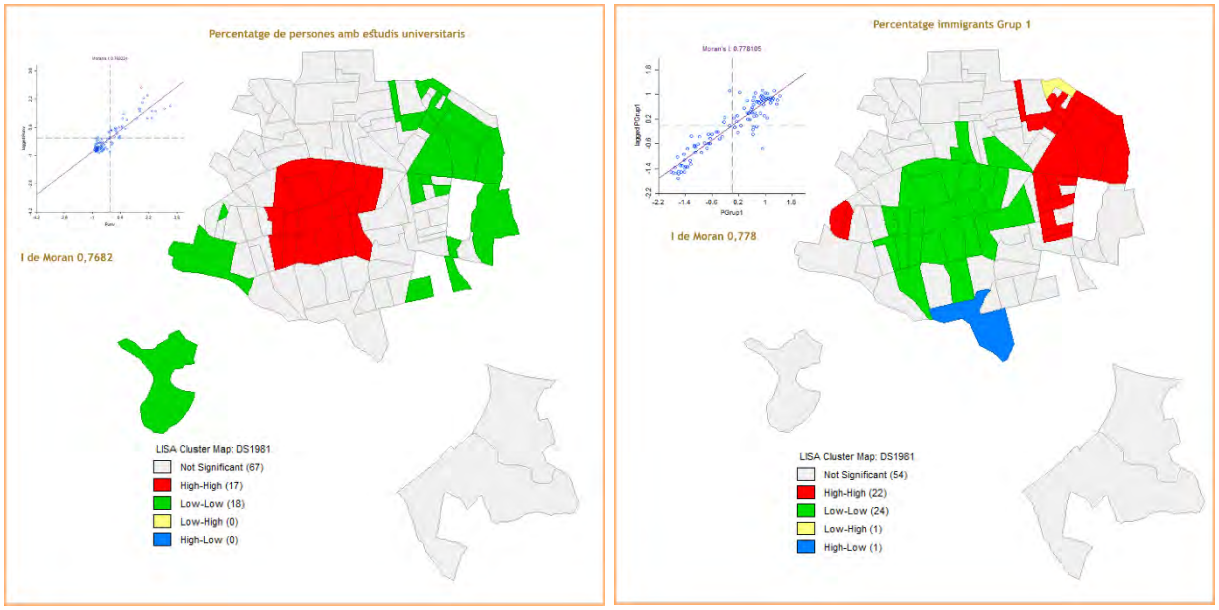

Il·lustració 2-3. Índex local I de Moran per la situació dels universitaris d'entre 25 i 50 anys i dels immigrants del grup 1. Elaborat amb Geoda. Matriu de veïnatge amb ArcMap. Elaboració pròpia

Dades que venen corroborades amb els índex de segregació que es mostren a la Taula 2-5

Nom		No Universitaris	Percentatge immigrants grup 1
Índex de segregació	IS	0.4473	0.4492
Proximitat mitjana entre membres del grup X	xPx	0.9366	0.6490
Índex d'aïllament corregit	Eta2	0.0912	0.2485
índex Delta	DEL	0.3702	0.4242
Índex de concentració absoluta	ACO	0.1297	0.4024
Índex d'agrupament absolut	ACL	0.6835	0.2016
Índex d'aïllament	Pxx	19.703	20.522
Proporció del grup al centre de la ciutat	PCC	0.0512	0.0192
Índex de centralització absoluta	ACE	0.2026	0.1015

Taula 2-5 Índex de segregació de les dues variables. Elaborat amb Geo-Segregation Analyzer. Elaboració pròpia

Un altre tema important és l'estructura d'edats entre 1981 comparada amb la de 1996 (Gràfic 2-3), en aquest cas es pot veure el canvi important de l'estructura d'edats amb una base molt més ampla l'any 1981 que l'any 1996, resultant d'una recent migració jove

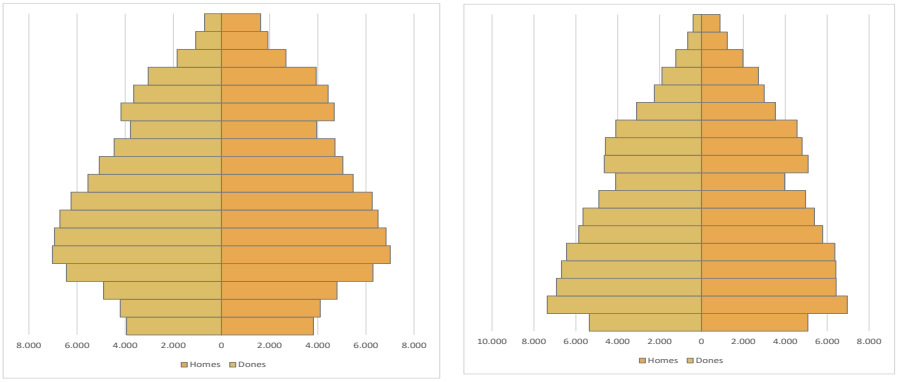

Gràfic 2-3. Piràmides d'edats 1996(esquerra) i 1981.(dreta) Font: Microdades del cens de 1981, Microdades del Qüestionari de població de l'IDESCAT de 1996. Elaboració pròpia

2.2 ESTUDIS DELS MOVIMENTS RESIDENCIALS A PARTIR DEL PADRÓ CONTINU

Les diferències en la renda familiar disponible dins la ciutat és una conseqüència directa de la seva heterogeneïtat des del punt de vista urbanístic (conseqüència de la seva de 0,529història) i des del punt de vista de les diferències socioeconòmiques de la població, per això com més gran sigui la ciutat més probable és que es facin paleses aquestes diferències entre diferents zonificacions que adquiriran un diferent valor social (o més ben dit socioeconòmica)

En el annex 1 es pretenia descriure la descripció que com enuncia Luis Cortes (Cortes, 1995) que qualsevol dels models edificatoris que pugui ser perfilat en la història residencial de les ciutats és producte del desenvolupament històric de l'activitat edificatòria sobre el territori. Qualsevol zona de la ciutat és una exposició que roman i es fruit dels avatars de la seva història urbana, en què concorre l'activitat transformadora de totes les forces socials que han intervingut en la construcció social dels seus espais. Per això és important discernir en cada model el que té d'influència del passat o de situacions ja concloses, i el que és actual.

Això permet seleccionar conseqüentment els components actuals que s'imposen en l'estructuració del parc edificatori i les funcions que compleixen en la totalitat del sistema, amb la precaució que implica considerar que en cada època es desenvolupen models diferents, que a més són habitats per grups socials diferenciat. Ja que el que roman son trames urbanes consolidades que condicionen els possible desenvolupament de renovacions d'aquest parc d'habitatge que va quedant obsolet i que en molts casos no es rentable adequar, especialment quan es tracta de grans blocs d'edificis de l'època dels anys 60's, però també en els habitatges unifamiliars amb famílies amb baixos recursos amb un sòl poc edificable i en zones on el valor social és baix.

Llavors la mobilitat de les persones entre les diferents zones de la ciutat adquireix un valor descriptiu que mereix el seu estudi. La mobilitat de la població és una de les principals variables que afecten la distribució de la població a la ciutat, amb efectes sobre la composició social i demogràfica dels residents d'una àrea determinada, aquesta mobilitat sota determinades condicions pot tenir efectes destacables en la composició de la població dels barris de les ciutats,

sent la mobilitat intramunicipal un dels aspectes menys estudiats de la mobilitat (Bayona & Pujades, 2010). La mobilitat depèn del cicle de vida dels individus, i es troba directament relacionada amb la formació d'una nova llar, amb el mercat de l'habitatge i amb el desig de millorar les condicions residencials (Bayona & Pujades, 2010).

Davant de la perspectiva de la progressiva manca d'informació referent a la població que provenia des de l'Administració central i que es recaptava amb els censos de població, tot i que ja hi va haver una pèrdua important entre els padrons de 1986 i 1991, en ares de la llei de protecció de dades. Una de les poques eines que li queda als Ajuntaments és l'anàlisi de la mobilitat residencial i la seva ubicació en determinades zones geogràfiques dins el seu espai urbà. La interacció entre la persona i l'habitatge on resideix i entre aquest darrer i el seu entorn immediat no és neutre des del punt de vista sociològic o més ben dit socioeconòmic.

2.2.1 FUNCIONAMENT BÀSIC DEL PADRÓ CONTINU

A partir de 1996 s'acaben les renovacions padronals i l'any 1998 comença el funcionament del padró continu, de tal forma que ja el 2001 es realitza el cens de persones i habitatges en base al padró continu però ja no es fa el padró d'habitants. El funcionament del padró continu, en principi, és molt simple, es tracta de enregistrar tots els moviments tant d'altes, baixes i canvis (de residència o de dades personals) que es succeeixen en l'esdevenir del temps, enregistrant-ne el dia en que aquests esdeveniments es produeixen. En el cas dels canvis de municipi, naixements i defuncions es compte amb la col·laboració de l'INE que centralitza la informació. L'Ajuntament que rep un nou ciutadà ho ha de comunicar a l'INE junt amb el lloc de procedència i l'INE després ho comunicarà a aquest municipi per tal de que es Tot i que col·laboració amb altres administracions estatals dificulta determinades operacions, per exemple les relacions que en principi s'establien amb el Ministeri d'Assumptes Exteriors per comunicar les baixes dels emigrants espanyols a altres països , i del Ministeri d'Educació, per establir l'actualització dels nivells d'estudis assolits pels ciutadans. A part d'aquestes errades en el sistema s'ha de tenir en compte que fins l'any 2003 en ple període d'immigració estrangera no es te en compte una realitat tan evident com que els estrangers si abandonen el país ningú ho comunicarà al municipi de procedència, per tant es produeix una inflació en la població estrangera sense permís de residència permanent. Aquest punt es resol en una part de la llei orgànica de 14/2003, de 20 de novembre sobre drets i llibertats dels estrangers residents a Espanya que en l'article 3.1 fa referència a ala caducitat del registre d'empadronament dels Estranger No Comunitaris Sense Autorització de Residència Permanent, d'ara en endavant ENCSARP :

> *«La inscripción en el Padrón Municipal sólo surtirá efecto de conformidad con lo dispuesto en el artículo 15 de esta ley por el tiempo que subsista el hecho que la motivó y, en todo caso, deberá ser objeto de renovación periódica cada dos años cuando se trate de la inscripción de extranjeros no comunitarios sin autorización de residencia permanente. El transcurso del plazo señalado en el párrafo anterior será causa para acordar la caducidad de las inscripciones que deban ser objeto de renovación periódica, siempre que el interesado no hubiese procedido a tal renovación. En este caso, la caducidad podrá declararse sin necesidad de audiencia previa del interesado.»*

En la resolució de 26 de maig de 2005, resol que l'entrada en vigor de la caducitat de les inscripcions no renovades fins el 22 de desembre de 2005 es procedirà a partir d'aquesta data un cop transcorreguts els dos anys i 3 mesos de l'entrada en vigor de la llei anterior.

Tot i la gran quantitat de modificacions que ha patit la resolució de 4 de juliol de 1997, que preveia un funcionament ideal on tot estava informatitzat i amb la col·laboració plena de totes les administracions implicades, que es va materialitzar en intercanvis epistolars via correus de les baixes del municipi de procedència des del municipi de destí i altres incidències pròpies de la mala logística i d'un pla ideat des d'un despatx sense contacte amb la realitat dels 8000 municipis espanyols, tot i les millores registrades a partir del funcionament de programari via internet amb l'IDA-Padrón etc. Encara queden molts problemes, si bé menors, però que fan que la fiabilitat plena del padró d'habitants s'hagi de posar en dubte.

Les problemàtiques associades a l'empadronament, quan es tracta de la mobilitat, es que l'empadronament en un municipi en concret, és fruit d'un acte administratiu de la persona a empadronar, si be legalment a efectes fiscals l'adreça que es considera principal és en la que la persona viu el 50% dels dies de l'any més 1, resulta força difícil demostrar quin és el municipi principal real, això implica que la persona pot tardar un temps important entre el fet de la residència real i el seu empadronament en la nova adreça (especialment en les persones de nacionalitat estrangera). També és possible estar empadronat en un municipi i realment esta residint en un altre per interès ja sia fiscal, o per poder accedir als serveis d'aquell municipi, etc. Així en el cas de Terrassa hi ha un interès en estar empadronat a Matadepera per poder accedir a les escoles públiques d'aquest municipi. Aquests enregistraments selectius generen per part de l'INE unes estadístiques de variacions residencials EVR que l'INE remet als Ajuntaments incorrectes respecte a la realitat però que estan d'acord amb les validacions que pot efectuar l'INE.

Si bé s'ha vist que els canvis residencials entre el municipis d'Espanya mitjançant els EVR no recullen l'empadronament amb finalitats diferents al canvi de municipi de residència habitual, en el cas dels moviments intramunicipals es produeixen els mateixos problemes, retard en el canvi d'empadronament, canvis de residència interessats per obtenir plaça en una determinada escola bressol o col·legi de primària, mitjançant l'empadronament en casa de familiars, amics, etc.

Les dades procedents del padró continu utilitzades tenen la característica que, en comparació a les dades de les EVR, aquests no han estat validats per l'INE. Aquesta faceta, important en els canvis entre municipis per la possibilitat de duplicacions, aquí tenen una menor rellevància, ja que és un mateix Ajuntament qui comptabilitza els canvis interns. Alhora, aquests no estan subjectes als problemes dels canvis residencials entre municipis, ja que fan referència a un mateix Padró de població.

Igual que les EVR, els canvis de residència detectats en el padró estan subjectes a un variable nombre de situacions que no sempre responen a un desplaçament residencial. En primer lloc, recordarem que aquest tipus de fonts ens informen de moviments i no de persones, podent

un mateix individu realitzar més d'un canvi de residència en el mateix any considerat. (Bayona & Pujades, 2010).

2.2.1.1 OPERATIVA BÀSICA

El Flux comença amb una arribada a la ciutat, ja sia per Immigració, Naixement, o senzillament en el cas del padró continu perquè ja hi vivia l'1 de gener de 1997 hi ho fa en una adreça determinada $ADR_{inicial}$. Aquest ciutadà en el període en que resideix en la ciutat -que pot ser tota la vida- pot viure sempre en la mateixa adreça inicial o anar canviant d'adreça ADR_i, essent i el nombre ordinal d'adreça que ha ocupat a la ciutat, i essent el final del cicle la baixa de la ciutat que pot ser per defunció o emigració [11].

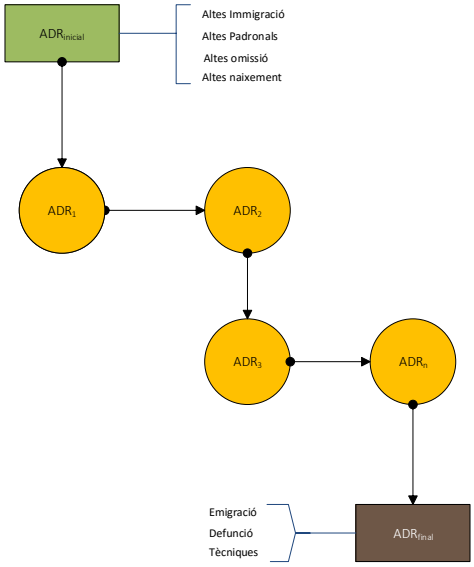

Il·lustració 2-4.- Flux de moviments del padró continu. Elaboració pròpia

Així doncs, amb l'explotació de les dades procedents del padró continu - en el període comprès entre l'1 de maig de 1996 i el 31 de desembre de 2010 - es pot reconstruir, teòricament, quina era la situació de cada persona en cada moment d'aquest període, tenint en compte que l'itinerari d'una persona dins la ciutat està marcada per un moviment d'alta en un lloc determinat, un conjunt indefinit de canvis d'adreça i un moviment de baixa, durant aquest període la persona és l' habitant de la ciutat.

Tots els registres tenen una referència geogràfica concreta amb un identificador únic a nivell de sòl (relacionat amb les coordinades x y) per la qual cosa en cas d'enderrocar aquell habitatge i fer una modificació de l'estructura parcel·laria amb un canvi de numeració les coordenades originals no es perdien tot i que l'adreça concreta (carrer, número, duplicat) desapareguessin.

[11] *Expressament s'han tret els ajustos tècnics de les altes per omissió i les baixes tècniques per que aporten poca o nul·la informació i a més el seu volum es molt menor als grans grups de moviments padronals. Els ENCSARP s'han considerat com a baixes per emigració perquè no es te constància del seu destí o fins i tot potser que continuïn vivint a la ciutat i no hagin fet la renovació*

Tanmateix l'identificador únic inclou la divisió horitzontal, es a dir la pseudo-coordenada z (escala, pis, porta) , tot i que aquí no s'ha utilitzat.

En el període entre 1996 i 2010 s'ha canviat el seccionat varies vegades per adequar-lo els requeriments que te l'INE sobre la dimensió de les seccions censals, no obstant el seccionat que figurarà en tot l'estudi és el de 2001 corresponen al cens, resultat de la interacció de les adreces (coordenades x,y) amb la nova poligonació. En la Taula 2-14 es pot veure Taula 2-14 es pot veure l'increment de les "emigracions" amb l'entrada en funcionament dels ENCSARP, que tal i com s'ha dit abans s'han considerat com a baixes per emigració

En grans números els moviments reflectits en el padró continu són els que es poden veure a la Taula 2-14. El saldo de creixement de població del període van ser 46.434 persones, el que representa un 27,9% de la població a l'inici del període, que es pot dividir en un saldo migratori de 38.854 persones i un moviment natural de la població de 13.303 persones .

Si es diferència entre espanyols i estrangers, el saldo migratori dels estrangers és de 33.272 persones i 5.582 espanyols. I el saldo natural és de 9.059 espanyols i 4.244 estrangers. Les immigracions d'espanyols són superiors a les estrangeres fins el 2001 en el període 2001 -2005 les immigracions espanyoles i estrangeres són similars. En el període 2005 i 2009 les immigracions estrangeres són superiors a les dels espanyols i l'any 2010 tornen a convergir. No obstant les emigracions d'espanyols segueix una línia paral·lela a la de les immigracions arribant els anys 2006 i 2007 a ser superiors les emigracions d'espanyols a les immigracions per tornar l'any 2008 a la tendència anterior.

Per contra les emigracions d'estrangers són pràcticament inexistents fins a entrar en vigor la normativa dels ENCSARP, però el saldo sempre ha sigut positiu.

Els moviments residencials intramunicipals i intermunicipals no han afectat uniformement a tot el teixit urbà, ja que a diferència de altres temps existeix un estoc d'habitatges buits que com s'ha vist a l'Annex 1 des de l'any 1991 no ha parat de créixer i com i que aquest creixement tampoc no és fruit de grans promocions d'habitatges a les afores de la ciutat, tret de quatre molt concretes (Can Roca, La Grípia, Torre-sana i Roc Blanc, sinó que en gran part és fruit de la densificació , els canvis d'ús d'espais industrials, i a l'ocupació de solars intersticials entre la resta de la trama urbana consolidada des de feia anys.

Per tant aquest estoc d'habitatges buits nous i usats genera moltes possibilitats de la progressiva ocupació d'habitatges en funció de l'increment d'utilitat que suposa pels habitants de la pròpia ciutat el canvi d'ubicació i facilita l'arribada de persones procedents de ciutats veïnes buscant un habitatge adequat a les seves aspiracions i al poder adquisitiu de que disposen maximitzant la seva utilitat.

En primer lloc, s'ha de destacar que les dades utilitzades en aquest estudi sobre el padró continu corresponen als registres que hi figuren un cop filtrats els registres incoherents com serien les baixes o canvis d'adreça sense una alta prèvia i altres regles bàsiques de depuració de la lògica del procés d'empadronament. Aquests errors poden procedir de diverses fonts però generalment

pertanyen als primers temps de funcionament de l'aplicació informàtica i es podrien imputar al seu funcionament incorrecte en alguns casos molt particulars, que posteriorment es van solucionar.

Per tant les dades que figuren en l'estudi no tenen perquè coincidir amb les renovacions padronals anuals de l'INE i menys amb el Cens de 2001, que com om sap tampoc va ser un cens notable, degut a la quantitat d'incidències que es van produir en la seva confecció, tant amb els agents padronals com en la demora en la seva confecció que va generar forces tancaments de seccions "en fals", tot i que dins els errors existents no deixa de ser el millor que es té, i tal om sembla, el millor que es tindrà.

2.2.2 SITUACIÓ DE LA SEGREGACIÓ EN LA CIUTAT DESPRÉS DEL DARRER PERIODE MIGRATORI. L'ANY 2010

En aquest punt 3 s'analitzarà com és la situació de la distribució de la població immigrada l'any 2010 dins la ciutat, tal i com s'ha fet per l'any 1981, però la gran diferència és que en aquest cas es pot analitzar no per aproximació utilitzant constructes com és el de que s'analitza la població de 25 anys o més per reconstruir una situació de la immigració succeïda 25 anys abans, sinó que l'anàlisi es fa tenint en compte el padró continu.

En aquest punt no s'analitzaran els fluxos reflectits en el padró continu sinó l'estat final a partir d'una situació inicial (padró de l'any 1996) i el resultat compactat dels fluxos en aquests 14 anys. La situació final s'utilitzarà com a base per analitzar els fluxos anualment en funció dels resultat d'aquests fluxos.

País	Població	%	País	Població	%
Espanya	164.043	97,36%	Resta Àsia	92	0,05%
Marroc	1.830	1,09%	Cuba	84	0,05%
França	602	0,36%	Brasil	79	0,05%
Resta CEE	518	0,31%	Xina	53	0,03%
Argentina	163	0,10%	Veneçuela	51	0,03%
Resta Europa	156	0,09%	Uruguai	50	0,03%
República Dominicana	152	0,09%	Senegal	45	0,03%
Resta Àfrica	117	0,07%	Oceania	18	0,01%
Resta Amèrica	105	0,06%	Bolívia	15	0,01%
Perú	101	0,06%	Equador	11	0,01%
Colòmbia	97	0,06%	Romania	6	0,00%
Xile	93	0,06%	Paraguai	3	0,00%
			Total estrangers	4.441	2,64%
			Total població	168.484	

Taula 2-6 Població segons nacionalitats el 30/12/1996. Elaboració pròpia a partir del padró continu

País	Freqüència	Acum. Estrangers	% s/ Població Total	% acumulat s/Població Total	% s/ Estrangers	% Acum s/Estrangers
Espanya	175.337					
El Marroc	14.839	14.839	7,0%	7,0%	39,6%	39,6%
L'Equador	3.765	18.604	1,8%	8,7%	10,0%	49,6%
Colòmbia	1.752	20.356	0,8%	9,6%	4,7%	54,3%
El Senegal	1.654	22.010	0,8%	10,3%	4,4%	58,7%
L'Argentina	1.513	23.523	0,7%	11,1%	4,0%	62,7%
Rep. Dominicana	1.128	24.651	0,5%	11,6%	3,0%	65,7%
Romania	1.084	25.735	0,5%	12,1%	2,9%	68,6%
El Perú	1.000	26.735	0,5%	12,6%	2,7%	71,3%
El Paraguai	955	28.405	0,4%	13,3%	2,5%	75,7%
La Xina	820	32.946	0,4%	15,5%	2,2%	87,9%
Bolívia	810	29.215	0,4%	13,7%	2,2%	77,9%
França	715	27.450	0,3%	12,9%	1,9%	73,2%
Xile	619	31.518	0,3%	14,8%	1,7%	84,1%
Veneçuela	608	32.126	0,3%	15,1%	1,6%	85,7%
Cuba	605	29.820	0,3%	14,0%	1,6%	79,5%
L'Uruguai	542	30.362	0,3%	14,3%	1,4%	81,0%
El Brasil	537	30.899	0,3%	14,5%	1,4%	82,4%
Resta CEE	1.663	34.609	0,8%	16,3%	4,4%	92,3%
Resta Europa	881	35.490	0,4%	16,7%	2,3%	94,6%
Resta Àfrica	672	36.162	0,3%	17,0%	1,8%	96,4%
Resta Amèrica	832	36.994	0,4%	17,4%	2,2%	98,7%
Resta Àsia	474	37.468	0,2%	17,6%	1,3%	99,9%
Oceania	31	37.499	0,0%	17,6%	0,1%	100,0%
Total Estrangers	37.499					
Total Població	212.836					

Taula 2-7 Població segons nacionalitats el 31 de desembre de 2010. Elaboració pròpia a partir del padró continu

En primer lloc s'ha de tenir en compte que la quantitat de persones de nacionalitat diferent a l'espanyola l'any 1997 era gairebé testimonial tal i com es pot veure en Taula 2-6, de tan sols el 2,64% de la població total i per nacionalitats només en el cas del Marroc hi havia més de 1.000 habitants i més de 500 i menys de 1.000 només França. La situació al final del període és força diferent ja que pels mateixos grups de població el percentatge d'estrangers ha passat del 2,64% al 17,62%,i ja hi ha 8 nacionalitats amb més de 1.000 persones i 17 amb més de 500.

Aquesta primera aproximació sobre l'increment de la segregació espacial dels estrangers, considerats com un bloc homogeni, amaga, però, les diferències entre els diferents països, ja que com s'ha vist a (Martori J. , La segregació residencial a Barcelona, 2006) (Fullaondo, Inserción y lógica residencial de la inmigración extranjera en la ciudad. El caso de Barcelona, 2008) hi ha grups de països que s'integren més fàcilment entre la població autòctona i altres tendeixen més a concentrar-se en unes poques zones de la ciutat (en part també es pot deure a l'assequibilitat a l'accés dels habitatges en funció de la seva renda familiar que els porta a viure en llocs més marginals).

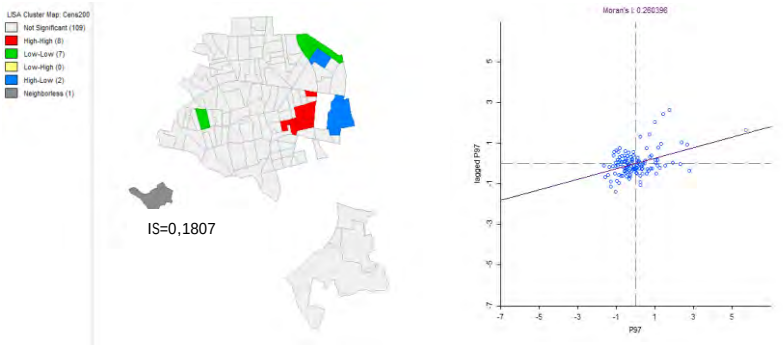

Il·lustració 2-5.- Contrast d'associació espacial LISA a 31/12/1996 amb una I de Moran de 0,1807 i un Índex de segregació dels estrangers de 0,1807. Elaboració Pròpia amb GEODA i Geo-Segregation Analyzer

Si s'analitza la autocorrelació amb el contrast local LISA i l'índex de segregació es pot veure que al incrementar-se el nombre d'estrangers s'incrementa la segregació i l'autocorrelació espacial.

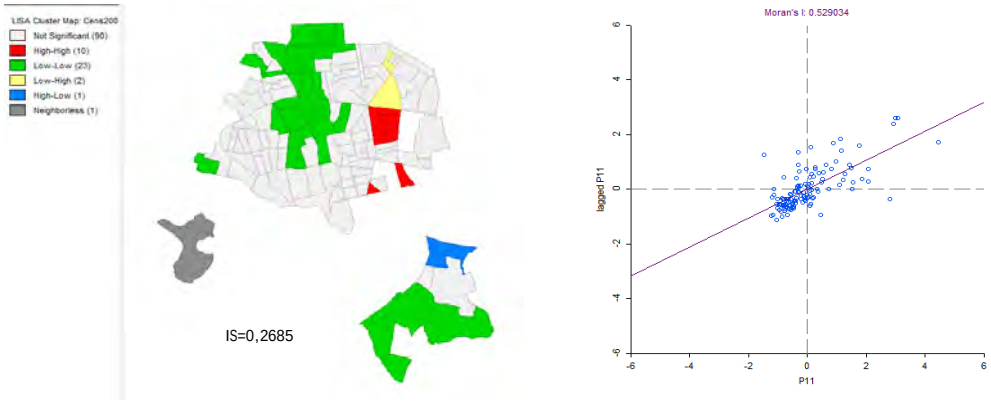

Il·lustració 2-6 Contrast d'associació espacial LISA a 31/12/2010 amb una I de Moran de 0,529 i un IS de 0,2685. Elaboració Pròpia amb GEODA i Geo-Segregation Analyzer

La població a final de 2010 estava distribuïda com es mostra en la Taula 2-7. De tots els països s'han escollit els que a 31 de desembre tinguessin més de 500 persones, que representen un 82,4% de tots els estrangers presents a la ciutat. Pels contrastos d'associació espacial LISA només s'han utilitzat els que tenien més de 1.000 persones en el mateix període que representen més del 2,5% dels estrangers i en total representen un 71,3% de tota la població estrangera.

La resta de països s'han agrupat segons àmbit continental, excepte Europa en què s'han dividit els països que pertanyen a la CEE de la resta.

Codi de país	País	Codi de país	País
A1	Espanya	A13	Brasil, El
A2	França	A14	Colòmbia
A3	Romania	A15	Xile
A4	Resta CEE*	A16	Equador, L'
A5	Resta Europa*	A17	Paraguai, El
A6	Marroc, El	A18	Perú, El
A7	Senegal, El	A19	Uruguai, L'
A8	Resta Àfrica*	A20	Veneçuela
A9	Cuba	A21	Resta Amèrica*
A10	República Dominicana	A22	Xina
A11	Argentina, L'	A23	Resta Àsia*
A12	Bolívia	A24	Oceania*

Taula 2-8. Els 17 països amb més immigrants, Espanya i els grups en que es distribueix la resta de països

En la Taula 2-9 es pot veure com hi ha països que el seu índex de segregació és força més alt com són el Marroc, el Senegal i Xina principalment, però si s'analitza la concentració relativa els països amb valors més alts a part dels esmentats Marroc i Senegal hi ha la República Dominicana i l'Equador això queda referendat pel contrast d'autocorrelació espacial de la I de Moran, i perquè

el seu índex, això no obstant si s'analitza l'índex de centralització el d'Equador no és especialment baix. Tot l'inrevés succeeix amb França , l'Argentina i Colòmbia .

Nom	IS	D(s)	Eta2	DEL	RCO	ACL	SP	RCL	PCC	ACE	I
A2	0,199	0,177	0,001	0,335	-0,124	0,001	10000	0,012	0,112	0,245	0,163
A3	0,29	0,291	0,003	0,407	0,154	0,002	10000	0	0,053	0,17	-0,011
A6	0,431	0,429	0,113	0,523	0,417	0,059	10122	0,177	0,019	0,089	0,358
A7	0,489	0,51	0,018	0,594	0,494	0,008	10021	0,254	0,013	0,067	0,334
A9	0,312	0,301	0,002	0,422	0,115	0,001	10000	0,048	0,045	0,217	0,034
A10	0,342	0,354	0,004	0,483	0,43	0,002	10002	0,059	0,026	0,14	0,233
A11	0,193	0,176	0,002	0,363	0,109	0,002	10001	0,118	0,097	0,295	0,11
A12	0,377	0,389	0,004	0,532	0,349	0,002	10000	0,151	0,044	0,262	0,193
A13	0,31	0,291	0,002	0,424	0,138	0,001	10000	0,09	0,108	0,3	-0,057
A14	0,229	0,242	0,003	0,391	0,187	0,003	10002	0,082	0,058	0,188	0,142
A15	0,332	0,326	0,002	0,43	0,175	0,001	10000	0,039	0,06	0,216	-0,004
A16	0,312	0,328	0,011	0,488	0,421	0,008	10008	0,144	0,04	0,224	0,349
A17	0,379	0,376	0,004	0,519	0,361	0,003	10002	0,27	0,088	0,387	0,271
A18	0,28	0,278	0,002	0,43	0,257	0,002	10000	0,076	0,074	0,283	0,126
A19	0,328	0,313	0,002	0,446	0,138	0,001	10000	0,023	0,041	0,214	0,039
A20	0,348	0,321	0,002	0,458	0,089	0,002	10000	0,106	0,115	0,33	0,098
A22	0,418	0,416	0,005	0,537	0,216	0,002	10001	0,181	0,087	0,345	0,045

Taula 2-9.- Taula dels principals índex de segregació pels països(exclòs Espanya com a grup dominant i les agrupacions de països) . Elaboració pròpia a partir del padró continu per l'any 2010, mitjançant Geo-Segregation Analizer i Geoda (I de Moran)

Descripció	Nom	Descripció	Nom
Segregació	IS	Proximitat espacial	SP
Desigualtat	D(s)	Agregació relativa	RCL
Aïllament corregit	Eta2	Centralització	PCC
Delta de concentració	DEL	Centralització absoluta	ACE
Concentració relativa	RCO	I de Moran	I
Reagrupament absolut	ACL		

Seguidament es fan els contrastos d'associació espacial local Ii de Moran pels països amb una representació de més de 1000 habitants a 31 de desembre de 2010

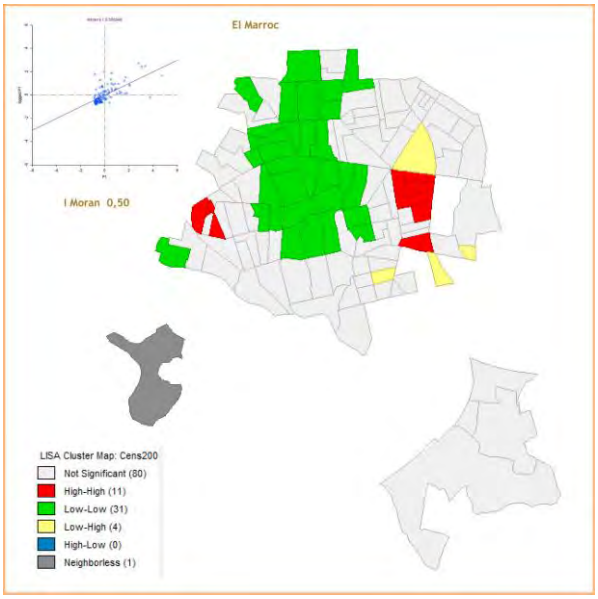
El Marroc
I Moran 0,50
LISA Cluster Map: Cens200
Not Significant (80)
High-High (11)
Low-Low (31)
Low-High (4)
High-Low (0)
Neighborless (1)

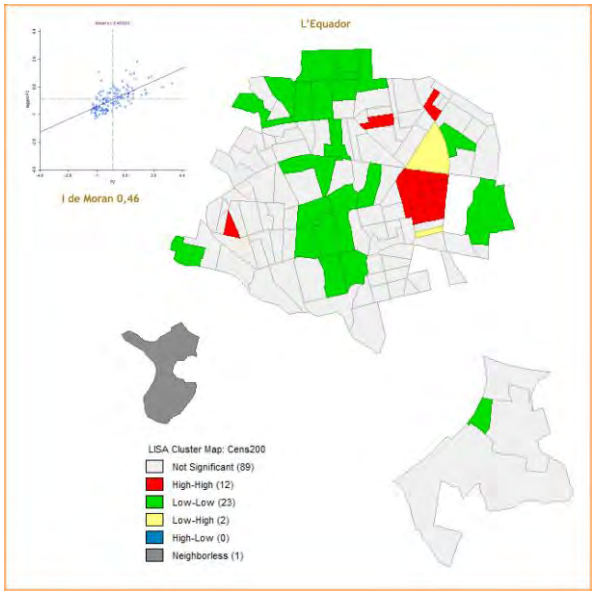
L'Equador
I de Moran 0,46
LISA Cluster Map: Cens200
Not Significant (89)
High-High (12)
Low-Low (23)
Low-High (2)
High-Low (0)
Neighborless (1)

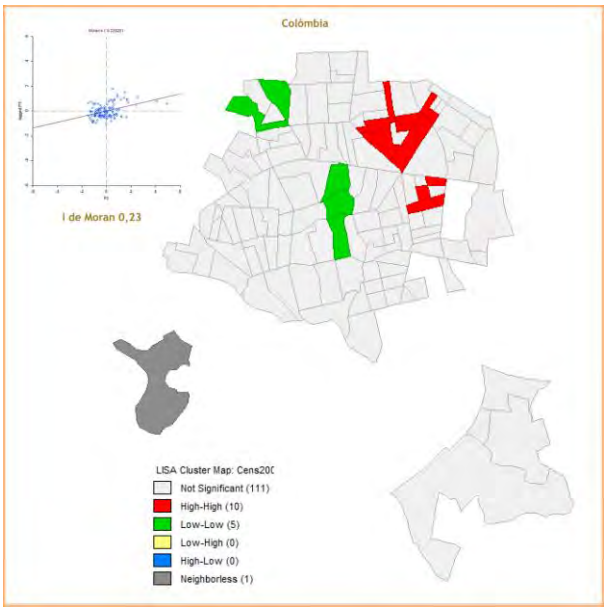
Colòmbia
I de Moran 0,23
LISA Cluster Map: Cens200
Not Significant (111)
High-High (10)
Low-Low (5)
Low-High (0)
High-Low (0)
Neighborless (1)

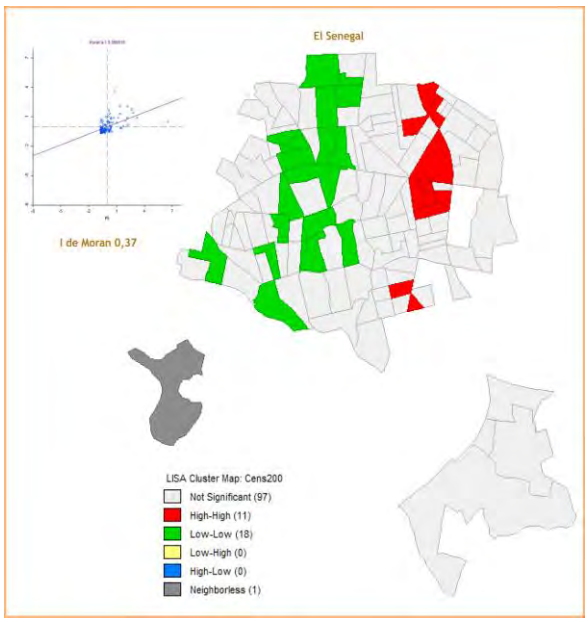
El Senegal
I de Moran 0,37
LISA Cluster Map: Cens200
Not Significant (97)
High-High (11)
Low-Low (18)
Low-High (0)
High-Low (0)
Neighborless (1)

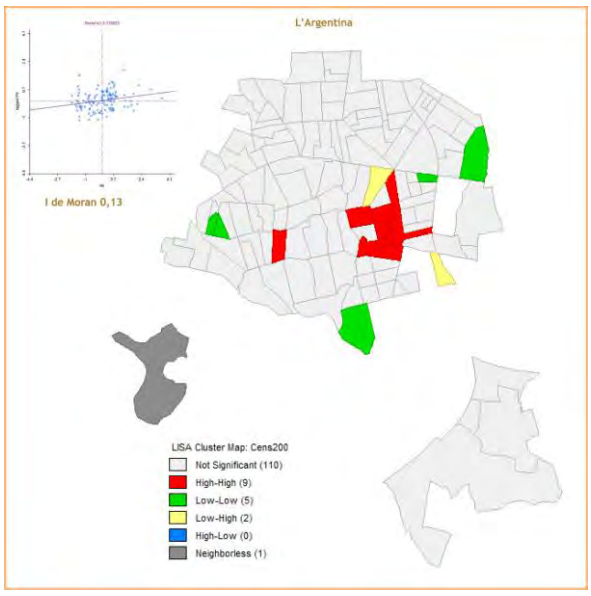
L'Argentina
I de Moran 0,13
LISA Cluster Map: Cens200
Not Significant (110)
High-High (9)
Low-Low (5)
Low-High (2)
High-Low (0)
Neighborless (1)

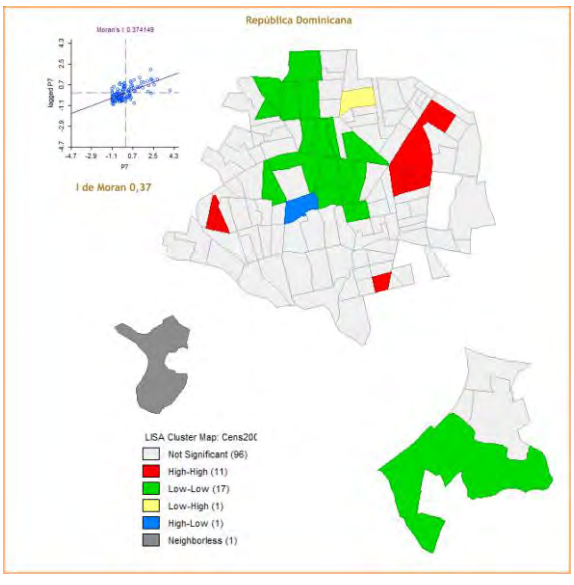
República Dominicana
I de Moran 0,37
LISA Cluster Map: Cens200
Not Significant (96)
High-High (11)
Low-Low (17)
Low-High (1)
High-Low (1)
Neighborless (1)

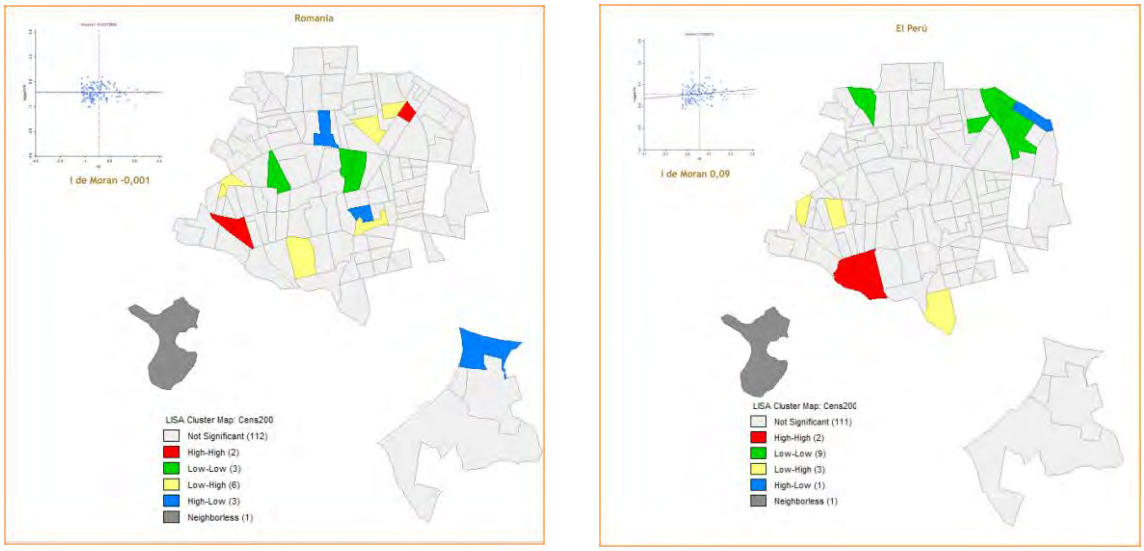

Il·lustració 2-7 Contrast d'associació espacial dels habitants de les 8 nacionalitats amb més presència a Terrassa. Elaboració Pròpia amb GEODA.

I seguidament es presenten els mapes de sobrerepresentació i sobrerepresentació aguda dels països amb una representació de més de 500 habitants a 31 de desembre de 2010

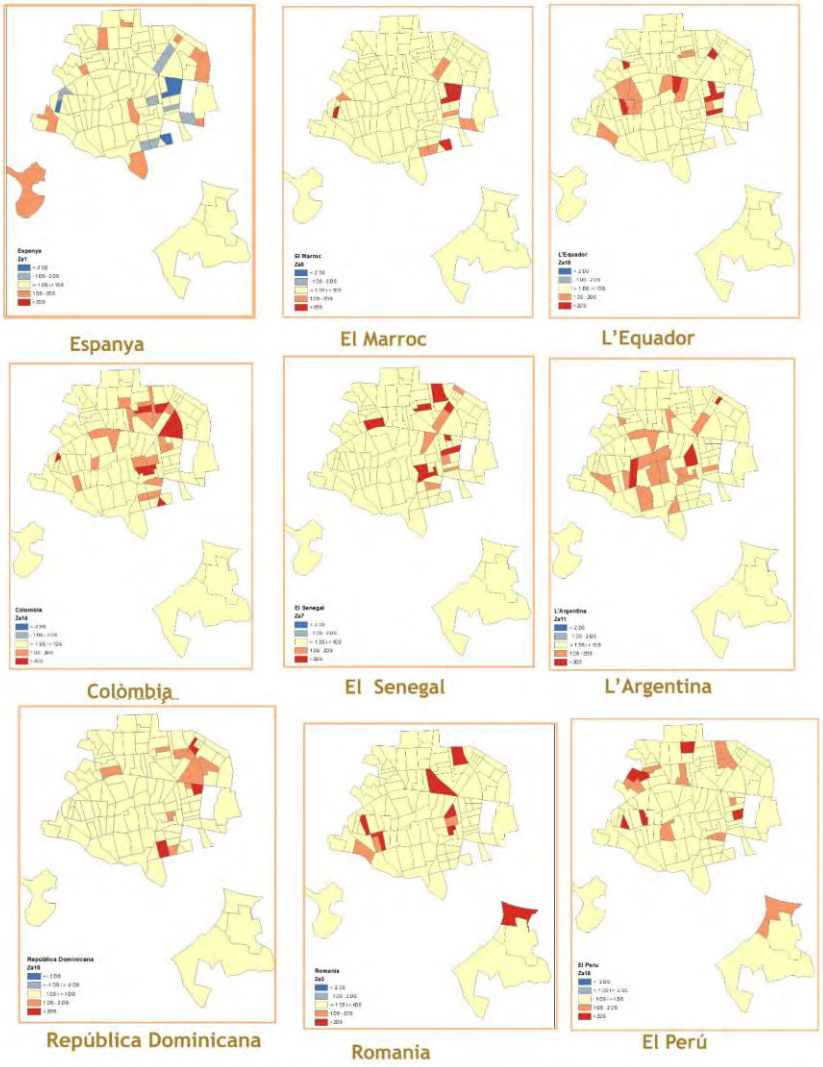

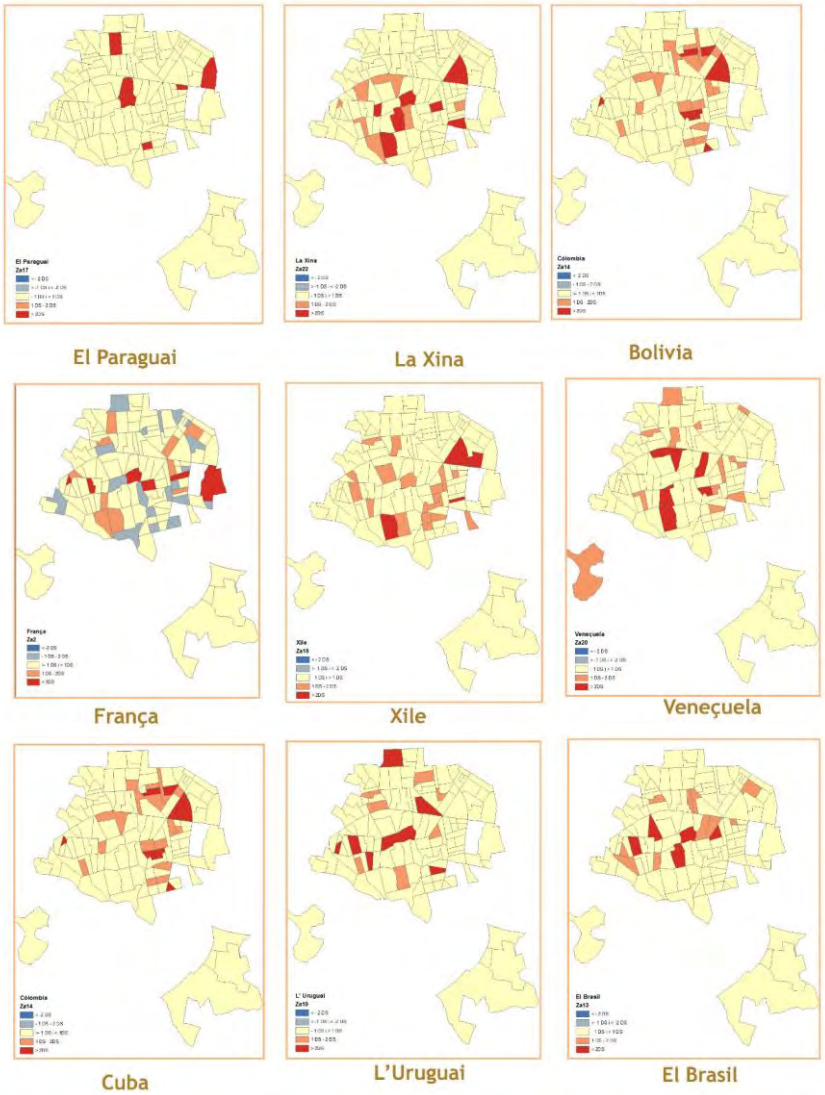

Il·lustració 2-8. Sobrerepresentacions. Elaboració pròpia amb ArcMap

Els contrastos d'associació espacial de la Il·lustració 2-7 dels principals països -segons la seva població el 2010- hi ha països amb una important autocorrelació espacial mentre altres presenten una homogeneïtat de la distribució en la ciutat. Donades les circumstàncies es considera fragmentar el global d'estrangers segons les seves presencia en les diferents zones de la ciutat.

Per simplificar la divisió de països segons la seva presencia en les diferents seccions censals s'escull el sistema més emprat de reducció de dimensions que és l'Anàlisi Factorial per obtenir un conjunt de variables latents en nombre inferior al del nombre de països i que són ortogonals entre si.

Un cop aconseguides aquestes dimensions latents que expliquen un elevat percentatge de la variància total que tenen tots els països, s'utilitzarà el sistema de agrupament (clúster) jeràrquic amb la ponderació dels factors en funció de la variància que explica cadascun dels factors.

Les 24 variables (columnes de la matriu) son els següents països i grups de països que es presenten en la Taula 2-8.

D'altra banda les observacions (files de la matriu) són les seccions censals i les cel·les el percentatge de població de cada país dins la secció.

Si es procedeix a fer l'anàlisi factorial:

Comunalitats

	Inicial	Extracció		Inicial	Extracció
Espanya	1	0,938	Brasil, El	1	0,658
França	1	0,557	Colòmbia	1	0,717
Romania	1	0,478	Xile	1	0,67
Resta CEE	1	0,353	Equador, L'	1	0,7
Resta Europa	1	0,763	Paraguai, El	1	0,549
Marroc, El	1	0,867	Perú, El	1	0,756
Senegal, El	1	0,694	Uruguai, L'	1	0,681
Resta Àfrica	1	0,684	Veneçuela	1	0,614
Cuba	1	0,673	Resta Amèrica	1	0,625
República Dominicana	1	0,685	Xina	1	0,637
Argentina, L'	1	0,666	Resta Àsia	1	0,54
Bolívia	1	0,504			

Taula 2-10. Taula de comunalitats. Elaboració pròpia

Variància total explicada

Component	Autovalors inicials			Sumes de extracció de càrregues al quadrat		
	Total	% de variància	% acumulat	Total	% de variància	% acumulat
1	4,88	21,2	21,2	4,88	21,23	21,23
2	2,35	10,2	31,5	2,36	10,25	31,48
3	1,76	7,7	39,2	1,77	7,68	39,16
4	1,45	6,3	45,5	1,45	6,32	45,48
5	1,22	5,3	50,8	1,23	5,33	50,81
6	1,2	5,2	56	1,2	5,23	56,04
7	1,1	4,8	60,8	1,11	4,8	60,85
8	1,01	4,4	65,3	1,02	4,42	65,27
9	0,98	4,3	69,6			
10	0,89	3,9	73,4			
11	0,79	3,5	76,9			
12	0,73	3,2	80,1			
13	0,72	3,2	83,2			
14	0,63	2,8	86			
15	0,58	2,5	88,5			
16	0,48	2,1	90,6			
17	0,46	2	92,7			
18	0,44	1,9	94,6			
19	0,39	1,7	96,3			
20	0,35	1,6	97,8			
21	0,29	1,3	99,1			
22	0,19	0,9	100			
23	0	0	100			

Taula 2-11.- Extracció de factors amb autovalor superior a 1

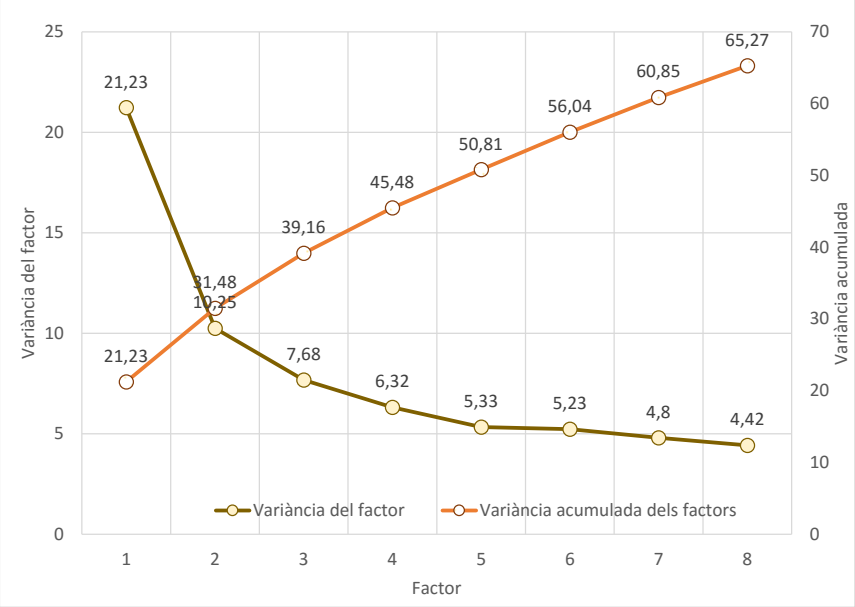

Gràfic 2-4.- Gràfic de sedimentació

En realitat segons el gràfic de sedimentació amb 5 factors ja és suficient ja que la tendència s'estabilitza a partir del 5è factor.

Matriu de components

	Component							
	1	2	3	4	5	6	7	8
Espanya	-,950	-,071	,128	,007	-,017	-,026	,106	-,043
França	-,372	,290	-,393	-,055	-,072	-,154	,267	,277
Resta CEE	-,267	,391	-,156	-,243	,079	,150	-,057	-,117
Veneçuela	-,218	,302	,363	,011	,136	,426	-,102	-,364
Argentina, L'	-,148	,681	,034	-,165	-,132	,022	-,085	,356
Resta Europa	-,115	,480	,057	-,061	,279	-,572	-,327	,024
Brasil, El	-,091	,395	,018	,492	-,094	-,011	-,026	-,491
Cuba	-,015	,164	,638	-,304	,136	-,046	-,343	,089
Uruguai, L'	,016	,177	,009	,576	,292	-,387	,269	,104
Paraguai, El	,027	,402	,012	,488	-,086	,147	-,155	,309
Perú, El	,142	,482	,037	,051	,566	,281	,313	,047
Xile	,152	,014	,559	,308	-,160	,265	,006	,379
Xina	,164	,423	-,144	-,356	-,229	,214	,430	-,025
Resta Amèrica	,185	,548	-,072	-,184	-,348	-,320	,012	-,167
Romania	,282	-,010	,372	-,367	,175	-,068	,231	,192
Resta Àsia	,319	,380	-,352	,047	-,013	,247	-,324	-,034
Bolívia	,519	,111	,147	,222	-,365	,089	,082	,060
Resta Àfrica	,539	,032	-,391	-,063	,410	,189	-,167	,057
Colòmbia	,619	,196	,422	-,070	-,065	-,205	,076	-,247
República Dominicana	,681	-,054	,124	,033	,277	-,094	,317	-,127
Senegal, El	,774	-,145	-,072	-,006	-,038	-,113	-,216	,089
Equador, L'	,783	,099	,041	-,015	-,214	-,048	,156	-,054
Marroc, El	,880	-,106	-,224	-,007	,033	,048	-,164	,038

Mètode d'extracció: anàlisi de components principals. 8 components amb autovalor major que 1

Taula 2-12.- Matriu de valors dels països en cadascun dels eixos

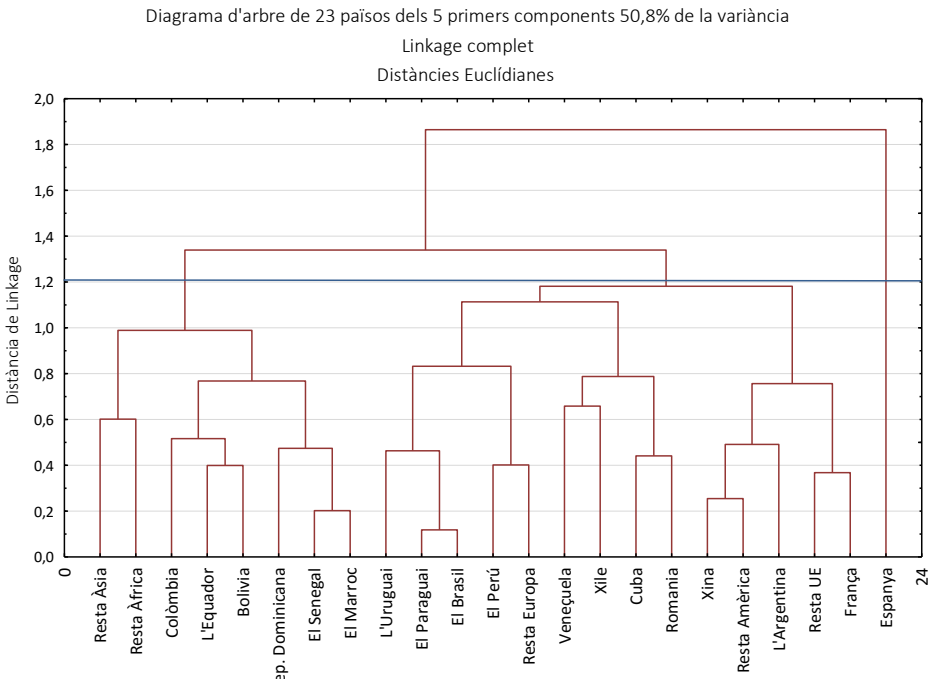

Gràfic 2-5.- Clúster jeràrquic a partir dels 5 primers factors ponderats pel percentatge de la variància que explica cada factor

A la vista del clúster es pot veure gràficament que la solució més òptima per un principi de parsimònia és el que configura tres clústers, dels quals un és Espanya i per tant els estrangers es divideixen en dos grups

Grup 1	Grup 2	Grup 3
Espanya	França	Resta Àsia
	Veneçuela	Bolívia
	Resta UE	Rep Dominicana
	Resta Europa	Resta Àfrica
	Uruguai	Colòmbia
	Argentina	Senegal
	Paraguai	Equador
	Cuba	Marroc
	Perú	
	Xile	
	Romania	
	Xina	
	Resta Amèrica	

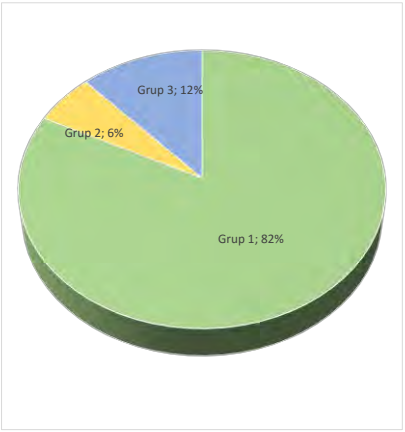

Il·lustració 2-9.- Distribució dels tres grups de països segons el resultat del clúster . Elaboració pròpia

Els tres grups tenen diferent nombre d'elements, dels 212.836 habitants comptabilitzats a 2010 en el padró continu, hi ha 175.337 habitants espanyols (82%) , 12.405 habitants (6%) d'habitants de països del grup 2 i 25.094 habitants de països del Grup 3.

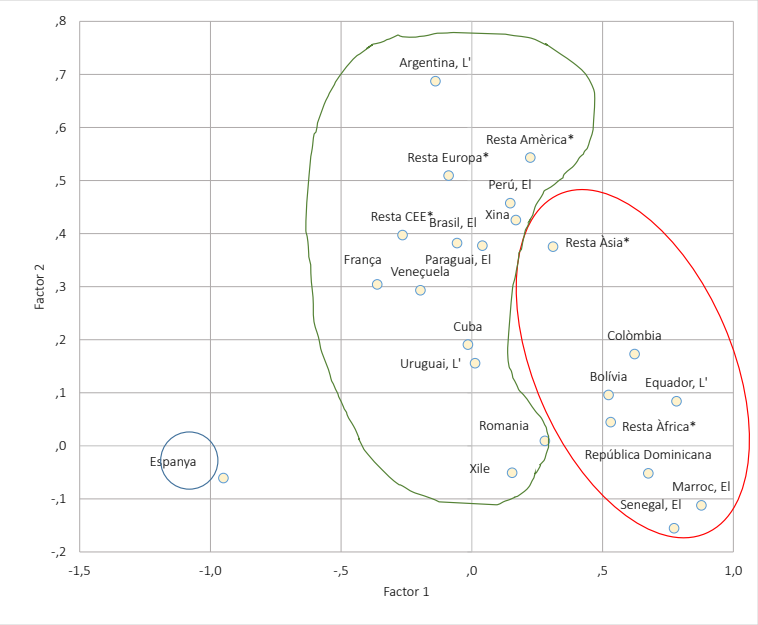

Gràfic 2-6.- Representació dels dos primers eixos, 31,48 % de la variància segons els tres clústers jeràrquics obtinguts

Descripció	Nom	Grup País 2	Grup País 3
Segregació	IS	0,12	0,373
Desigualtat	D(s)	0,112	0,359
Aïllament corregit	Eta2	0,005	0,121
Delta de concentració	DEL	0,31	0,477
Concentració relativa	RCO	0,099	0,421
Reagrupament absolut	ACL	0,017	0,073
Proximitat espacial	SP	10003	10119
Agregació relativa	RCL	0,073	0,144
Centralització	PCC	0,088	0,028
Centralització absoluta	ACE	0,269	0,139
I de Moran	I	0,287	0,55

Taula 2-13. Índex de segregació pels dos grups de països estrangers . Elaboració pròpia amb Geo-Segregation Analyzer i GEODA

Com es pot veure en la Taula 2-13 la formació dels dos grups d'estrangers representen dos pautes ben diferents de pautes residencials el grup 2 està molt menys segregat en tots els indicadors excepte en què ocupen posicions més centrals en l'espai urbà.

2.2.2.1 ÍNDEXS LOCALS SENSE DEPENDÈNCIA ESPACIAL

Anteriorment s'han calculat els índexs locals de dependència espacial, per a la distribució dels tres grups de països, seguidament es calcularan els índexs locals sense dependència espacial ja que a part dels índex globals obtinguts fins ara el Geo-Segregation Analyzer també calcula índexs locals com són els de localització, el de diversitat i la tipologia de Poulsen, tal i com s'han presentat en el capítol 3.

En primer lloc es busca el de la tipologia de Poulsen. La tipologia de Poulsen es el resultat de varis anàlisis de les minories ètniques. El números de la tipologia de Poulsen equivalen a les següents descripcions

Criteri d'identificació de Poulsen		
1	Comunitat d'acolliment aïllada	Percentatge de minories ètniques 20%
2	Comunitat d'acolliment no aïllada	Percentatge de minories ètniques = 20% fins a 50%
3	Enclavament d'assimilació - pluralisme	Percentatge de minories ètniques = 50% fins a 70%
4	Enclavament de barreja de minories	Percentatge de minories ètniques superior al 70% però no hi ha cap grup dominant
5	Enclavament polaritzat	Percentatge de minories ètniques superior al 70%, amb un grup dominant que representa més del 66% del total de la població immigrada
6	Enclavament de polarització extrema (ghetto)	Enclavament polaritzat, on el 30% o més de tots els membres del grup dominant viuen en aquesta àrea

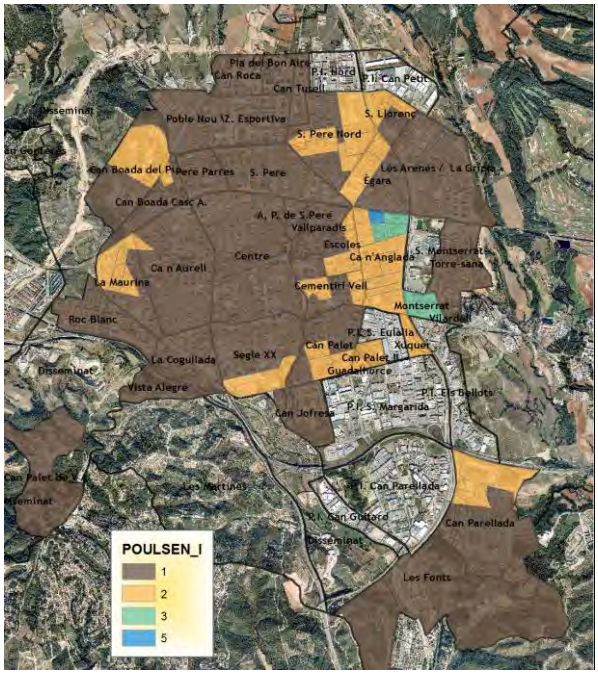

Mapa 2-3.- Tipologia de Poulsen . Elaboració pròpia amb Geo-Segregation Analyzer (Apparicio, Martori, Pearson, Fournier, & & Apparicio, 2014)

Per tant a Terrassa segons aquesta tipologia la que té la puntuació més alta és la secció 202, classificada com a enclavament polaritzat, que curiosament sempre surt arreu, amb una puntuació de 5 és a dir que te un percentatge de minories ètniques superior al 70%, amb un grup dominant que representa més del 66% del total de la població immigrada, aquesta és la tipologia prèvia a la de la qualificació de ghetto. Després destaquen les veïnes de la 202 amb la tipologia 3 igual que els grups de Montserrat que Poulsen classifica de Enclavament de barreja de minories en un percentatge entre el 50 i el 70%.

Si s'analitza el coeficient de localització dels dos grups minoritaris 2 i 3, es pot veure que el grup 3 és al voltant dels pisos de protecció oficial i en alguns llocs d'auto-construcció com `per exemple La Maurina i Sant Pere Nord i és pràcticament residual en el que configura la Terrassa dels anys 30 i en les seccions veïnes amb una tendència espacial a les del nord, mentre el grup 2

es pot veure la poca presencia en les zones en que predomina el grup 3, per la resta està bastant distribuït per la ciutat

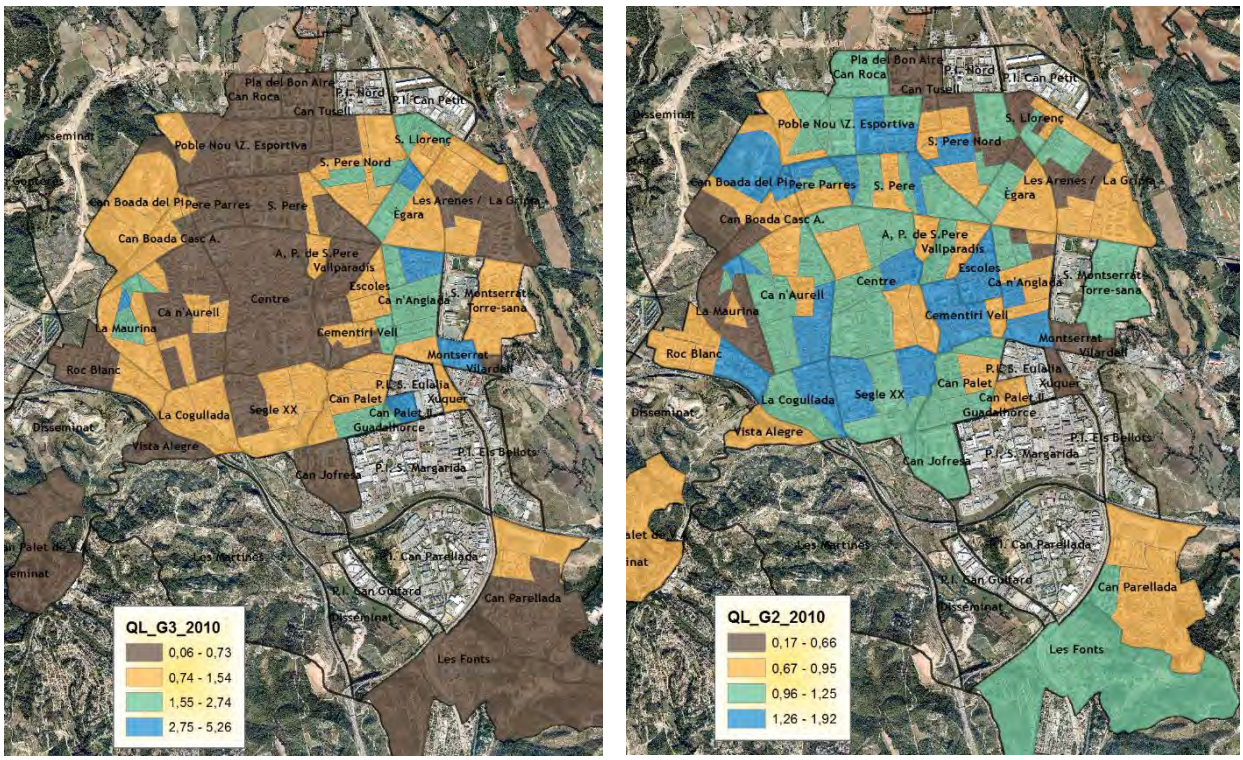

Mapa 2-4.- Índex locals de localització, a l'esquerra el immigrants del grup 3 i a la dreta el immigrants del grup 2. Elaboració pròpia amb Geo-Segregation Analyzer (Apparicio, Martori, Pearson, Fournier, & & Apparicio, 2014)

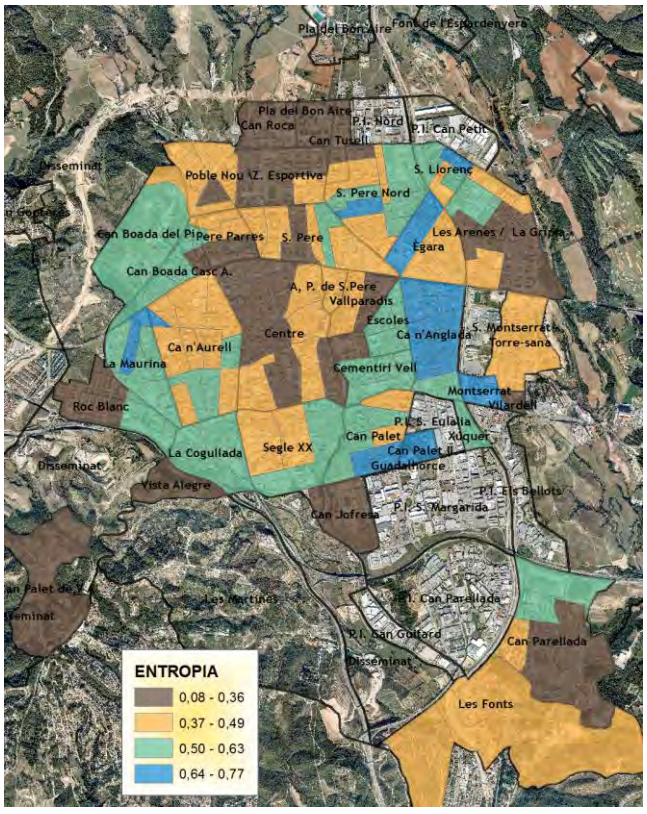

Mapa 2-5.- Índex local d'entropia. Elaboració pròpia amb Geo-Segregation Analyzer (Apparicio, Martori, Pearson, Fournier, & & Apparicio, 2014)

2.2.3 ANÀLISIS DELS FLUXOS DE CANVIS RESIDENCIALS

El resum dels moviment enregistrats en el padró continu es poden veure en la taula següent en aquests 14 anys ha sigut el següent:

Any	Altes Padró	Baixes Padró	Altes Naixement	Baixes Defunció	Altes Immigració	Baixes Emigració	Altes Canvi Adreça	Baixes Canvi Adreça	Increment	Total
1996	166.402	0	0	0	0	0	0	0	166.402	166.402
1997	271	181	1.824	1.225	3.205	1.813	7.118	7.118	2.081	168.483
1998	142	228	1.733	1.314	3.942	2.660	8.764	8.764	1.615	170.098
1999	189	179	1.813	1.373	4.479	2.857	10.300	10.300	2.072	172.170
2000	133	456	2.002	1.365	5.613	3.169	10.045	10.045	2.758	174.928
2001	363	255	2.078	1.356	7.852	3.773	11.517	11.517	4.909	179.837
2002	143	141	2.179	1.423	8.463	4.454	10.826	10.826	4.767	184.604
2003	116	148	2.282	1.414	9.493	5.099	12.986	12.986	5.230	189.834
2004	87	318	2.536	1.439	9.913	5.701	13.761	13.761	5.078	194.912
2005	68	214	2.623	1.502	10.008	5.915	14.606	14.606	5.068	199.980
2006	65	323	2.719	1.424	10.142	8.620	14.762	14.762	2.559	202.539
2007	96	523	2.779	1.542	10.754	7.899	12.853	12.853	3.665	206.204
2008	188	882	2.981	1.496	11.260	7.765	12.663	12.663	4.286	210.490
2009	203	2.023	2.924	1.471	9.023	7.184	14.314	14.314	1.472	211.962
2010	346	2.262	2.725	1.551	8.932	7.316	14.680	14.680	874	212.836
Total	168.812	8.133	33.198	19.895	113.079	74.225	169.195	169.195	212.836	

Taula 2-14.- Resum de moviments padronals entre 1996 i 2010. Font: Padró Continu. Elaboració pròpia

Segons aquesta taula es pot veure que es van produir 187.304 moviments intermunicipals entre immigracions i emigracions i 169.195 canvis de residència intramunicipals que s'analitzaran per separat

2.2.3.1 MIGRACIONS INTERMUNICIPALS O INTERNACIONALS

En el Gràfic 2-8 es pot veure fins l'any 2002 les immigracions d'espanyols eren superiors a la dels estrangers, situació que es reprodueix l'any 2004, tret d'aquests períodes la immigració estrangera ha sigut la majoritària. Pel que fa a les emigracions dels espanyols sempre han estat inferiors a les immigracions, si s'exceptuen els anys 2006 i 2007 , per tant el saldo migratori dels espanyols sempre ha estat positiu excepte aquests dos anys. D'altra banda el saldo migratori dels estrangers sempre ha estat molt positiu, tot i que pateix una baixada molt important a partir de l'any 2005, any en que comença a funcionar el sistema de regularització dels estrangers per la via dels ENCSARP.

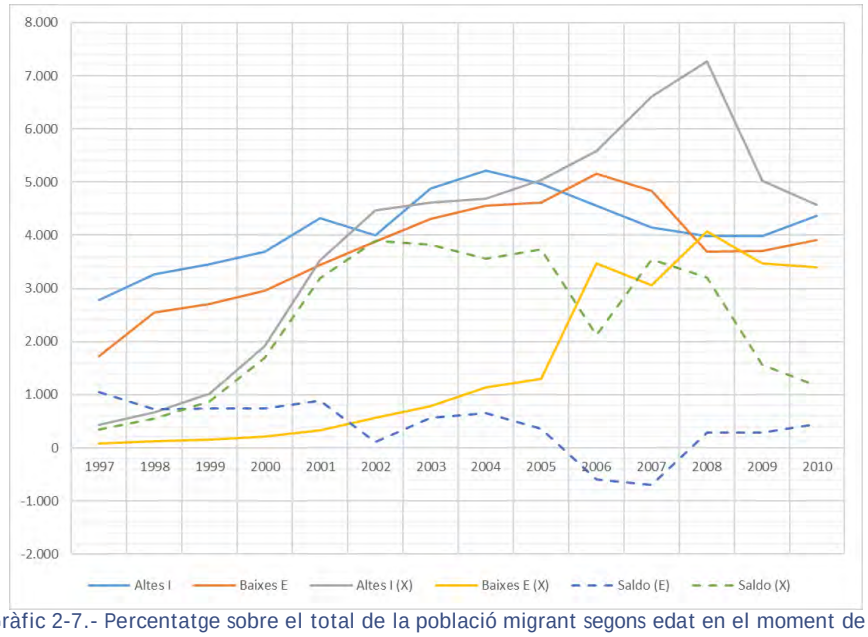

Gràfic 2-7.- Percentatge sobre el total de la població migrant segons edat en el moment de la migració. Elaboració pròpia a partir del padró continu

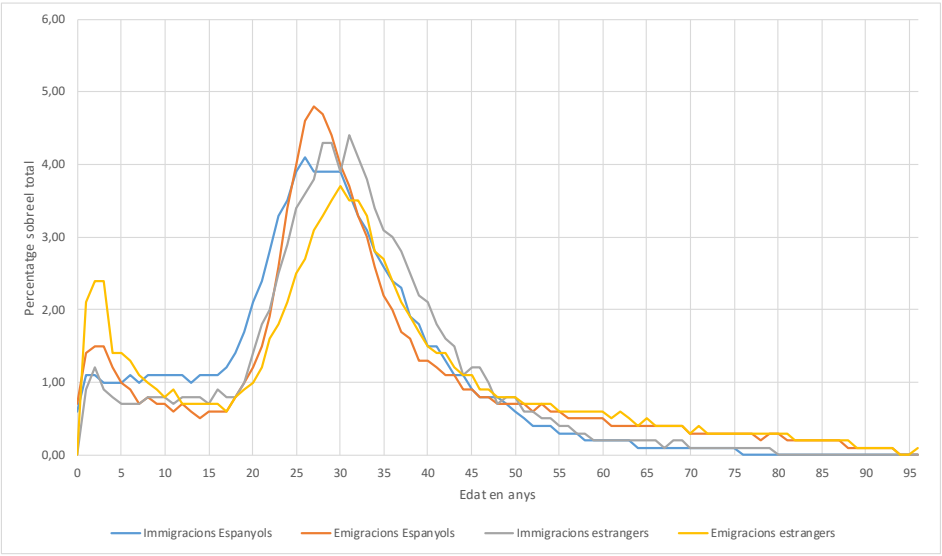

Gràfic 2-8. Moviments migratoris Espanyols i Estrangers. Elaboració pròpia a partir del padró continu

Pel que fa a les edats dels migrants es pot veure en el Gràfic 2-7 2-5 no hi ha grans diferències entre les edats dels migrants siguin espanyols o estrangers, es pot veure que les edats amb més moviments són entre els 20 i 40 anys

En el Gràfic 2-9, es pot veure que el 50,7% dels migrants tenen edats compreses entre 22 i 38 anys, aquest rang d'edats són les que tenen més gradient superior a l'1,9% , essent el màxim les edats compreses entre 27 i 30 anys amb un gradient entre 3,9% i 4% que representen el 11,9% del total.

Per tant el fenomen migratori intermunicipals i internacional no difereixen gaire i són propis de persones joves, alguns acompanyats de nens entre 0 i 5 anys. En el cas dels estrangers es podria aventurar que són persones joves que emigren dels seus països per venir a treballar a la ciutat o

rodalies i els reagrupaments familiars posteriors, mentre en el cas dels espanyols es tractaria de parelles joves que busquen una residència per independitzar-se o per formar una família (noves necessitats d'espai i un nou entorn) tot i que el seu lloc de treball continuï essent el mateix.

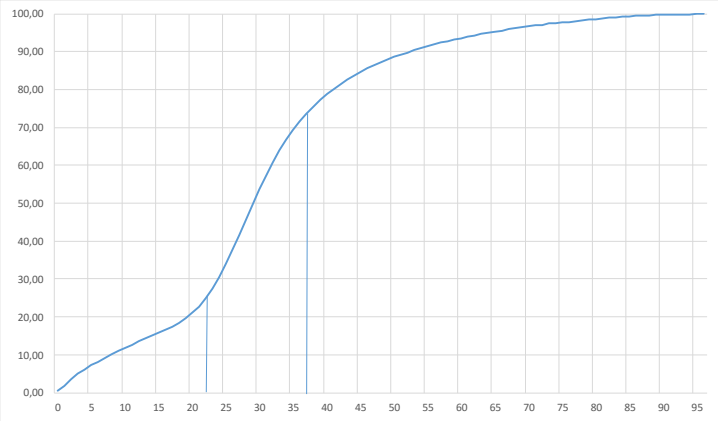

Gràfic 2-9.- Percentatge acumulat sobre el total de la població migrant segons edat en el moment de la migració. Elaboració pròpia a partir del padró continu

Segons proposen Bayona i Pujades (Bayona & Pujades, 2010) es calcula l'índex d'efectivitat migratòria, que resulta ser un indicador de gran senzillesa que relaciona el saldo migratori amb el total de la mobilitat (total fluxos migratoris) i que ens informa sobre el sentit del saldo i la seva intensitat. Aquest indicador, proposat per Shryock (Shryock & Siegel, 1975) respon a la següent formulació per a un grup i

$$IEM_i = \frac{I_i - E_i}{I_i + E_i}$$

Essent I_i les immigracions del grup i, i E_i les emigracions del grup i.

Es calcula aquest índex pels tres grups i el total pels diferents anys en la Taula 2-15, L'índex global IEM per a tots els grups i anys és d'un 20,7%.

En el grup 1 (espanyols) el global és d'un 5,1% - amb dos anys negatius (2006-2007)-, això no obstant fins l'any 2001 estava per sobre del 10% baixant a partir d'aquest any degut a un increment de les emigracions mentre que les immigracions s'han mantingut més o menys amb poques alteracions.

El grup 2 i 3 (estrangers) l'IEM global representa un 43,1% en el grup 2 i 42,6% en el grup 3, com es pot veure els dos grups d'estrangers presenten un IEM similar i molt més alt que el dels espanyols. Això no obstant l'IEM dels estrangers fins l'any 2005 era del 61,3 i el 58%, però després de l'entrada en funcionament dels ENCSARP fan una baixada important en principi molt més alta en el grup 3 per a igualar-se a partir de 2009, probablement per la crisi que afecta a un menor increment de les immigracions i a un increment de les emigracions.

	Grup 1					Grup 2					Grup 3					Total				
Any	A	B	T	S	IEM	A	B	T	S	IEM	A	B	T	S	IEM	A	B	T	S	IEM
1997	2.779	1.728	4.507	1.051	23,3	144	43	187	101	54,0	282	42	324	240	74,1	3.205	1.813	5.018	1.392	27,7
1998	3.269	2.543	5.812	726	12,5	169	49	218	120	55,1	504	68	572	436	76,2	3.942	2.660	6.602	1.282	19,4
1999	3.455	2.710	6.165	745	12,1	272	61	333	211	63,4	752	86	838	666	79,5	4.479	2.857	7.336	1.622	22,1
2000	3.696	2.952	6.648	744	11,2	417	108	525	309	58,9	1.500	109	1.609	1.391	86,5	5.613	3.169	8.782	2.444	27,8
2001	4.329	3.443	7.772	886	11,4	712	131	843	581	68,9	2.811	199	3.010	2.612	86,8	7.852	3.773	11.625	4.079	35,1
2002	3.999	3.885	7.884	114	1,5	1.019	204	1.223	815	66,6	3.445	365	3.810	3.080	80,8	8.463	4.454	12.917	4.009	31,0
2003	4.875	4.310	9.185	565	6,2	1.193	229	1.422	964	67,8	3.425	560	3.985	2.865	71,9	9.493	5.099	14.592	4.394	30,1
2004	5.220	4.562	9.782	658	6,7	1.332	302	1.634	1.030	63,0	3.361	837	4.198	2.524	60,1	9.913	5.701	15.614	4.212	27,0
2005	4.973	4.612	9.585	361	3,8	1.401	336	1.737	1.065	61,3	3.634	967	4.601	2.667	58,0	10.008	5.915	15.923	4.093	25,7
2006	4.563	5.154	9.717	-591	-6,1	1.756	764	2.520	992	39,4	3.823	2.702	6.525	1.121	17,2	10.142	8.620	18.762	1.522	8,1
2007	4.142	4.834	8.976	-692	-7,7	1.879	735	2.614	1.144	43,8	4.733	2.330	7.063	2.403	34,0	10.754	7.899	18.653	2.855	15,3
2008	3.984	3.698	7.682	286	3,7	1.933	926	2.859	1.007	35,2	5.343	3.141	8.484	2.202	26,0	11.260	7.765	19.025	3.495	18,4
2009	3.990	3.710	7.700	280	3,6	1.356	973	2.329	383	16,4	3.677	2.501	6.178	1.176	19,0	9.023	7.184	16.207	1.839	11,4
2010	4.367	3.918	8.285	449	5,4	1.334	978	2.312	356	15,4	3.231	2.420	5.651	811	14,4	8.932	7.316	16.248	1.616	10,0
Total	57.641	52.059	109.700	5.582	5,1	14.917	5.839	20.756	9.078	43,7	40.521	16.327	56.848	24.194	42,6	113.079	74.225	187.304	38.854	20,7

Taula 2-15. Índex d'efectivitat migratòria pels 3 grups i el global. Elaboració pròpia a partir del padró continu

A la vista dels mapes de saldos migratoris es pot veure que els saldos migratoris més alts en el grup 1 corresponen en les seccions de nova construcció i són negatius en les zones en que el saldo migratori és més positiu els països del grup 3, mentre que els del grup 2 són més semblants als del Grup 1, metre que l'IEM és més positiu en les zones de nova construcció i en les de preferència del grup 3, per motius probablement contraris.

2.2.3.2 LA IMMIGRACIÓ ESTRANGERA

A part del saldo migratori dels espanyols el gran increment de població procedeix de la població estrangera dins el marc general de l'arribada massiva d'immigrants que en general ha transformat les ciutats espanyoles en tant aquestes han estat les principals zones d'assentament (Garcia & Fullaondo, 2007) i Terrassa no ha estat una excepció.

Com s'ha vist amb anterioritat, històricament, els fluxos migratoris s'han vist atrets per les grans urbs a causa de que elles concentren les oportunitats econòmiques (Capel, 1997) perquè en elles s'ofereix la possibilitat d'accedir a un mercat immobiliari ampli i divers. D'aquesta manera, el fenomen migratori i la ciutat han guardat una relació intrínseca. En el seu si, i en les èpoques de migracions intensives, com ha estat el període 2001-2007, la immigració representa un factor fonamental en el creixement demogràfic urbà, deixant a l'augment natural de la població en un segon lloc. (Capel, 1997)

Codi de país	País	Flux migratori $I_i + E_i$	Stock a 2010 SM_i	IEM
A6	Marroc, El	27.874	14.839	53,2
A16	Equador, L'	7.644	3.765	49,3
A14	Colòmbia	4.114	1.752	42,6
A7	Senegal, El	3.515	1.654	47,1
A11	Argentina, L'	3.743	1.513	40,4
A10	República Dominicana	2.212	1.128	51
A3	Romania	2.077	1.084	52,2
A18	Perú, El	2.070	1.000	48,3
A17	Paraguai, El	1.939	955	49,3
A22	Xina	2.847	820	28,8
A12	Bolívia	2.034	810	39,8
A2	França	1.024	715	69,8
A15	Xile	1.480	619	41,8
A20	Veneçuela	1.418	608	42,9
A9	Cuba	1.321	605	45,8
A19	Uruguai, L'	1.147	542	47,3
A13	Brasil, El	1.410	537	38,1

Taula 2-16.- Índex d'Eficàcia migratòria dels principals països segons nombre de residents a la ciutat.

L'IEM més anòmal és el corresponent a la Xina, el problema pot ser degut a les particularitats i costums de la comunitat xinesa, i que això no s'hagi traduït en un sobredimensionament dels ENCSARP, perquè aparentment la presència de xinesos és bastant superior al que reflexa l'stock de 2010.

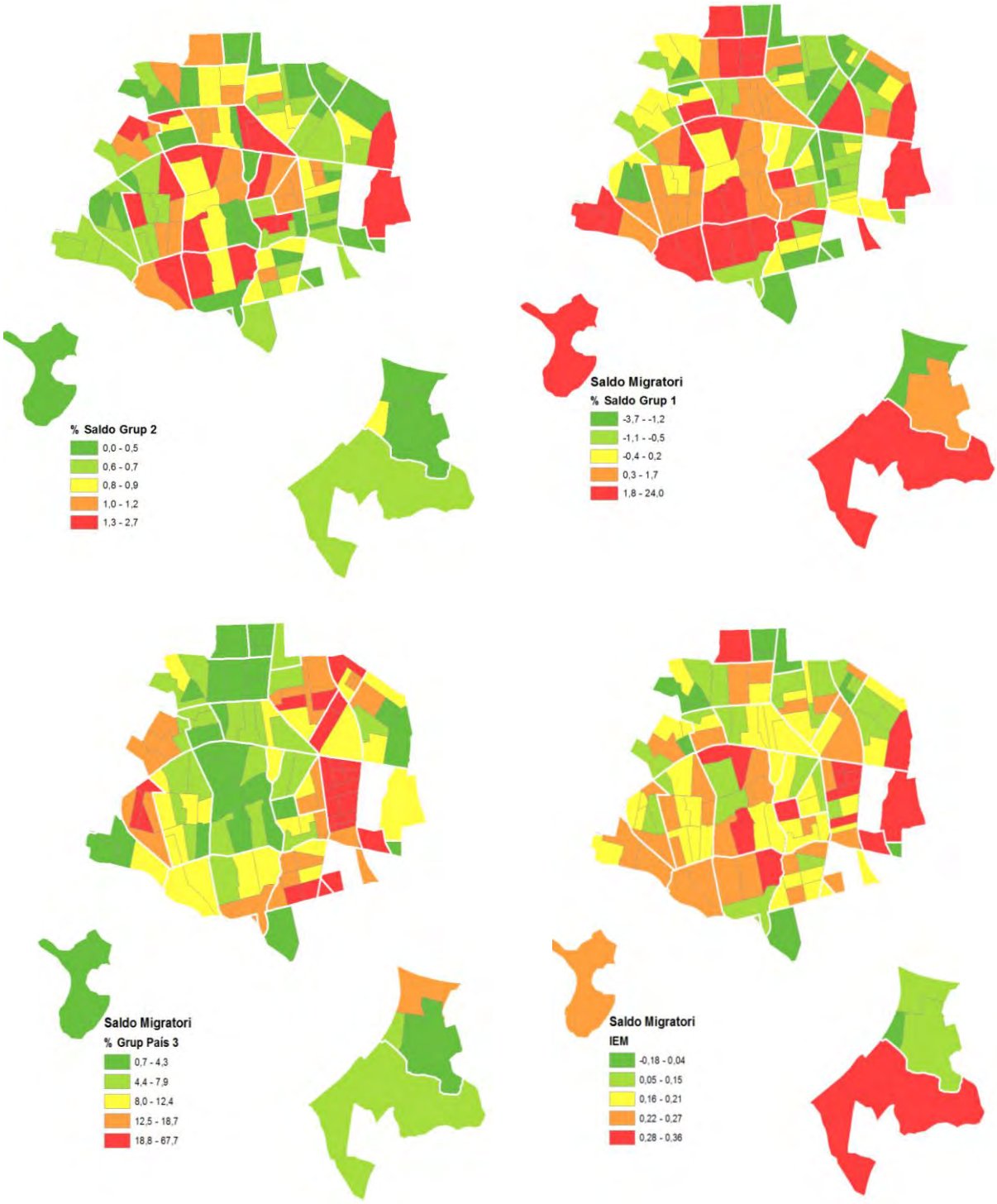

Il·lustració 2-10. Saldos Migratoris per secció censal. Elaboració pròpia

2.2.3.3 PROCEDÈNCIA I DESTÍ DE LES MIGRACIONS INTERMUNICIPALS

Els moviments residencials intermunicipals dels espanyols es produeixen, generalment en distàncies curtes, per tal de classificar els orígens i destins es diferencien 5 àmbits de característiques diferents pel que fa als saldos migratoris com es poden veure a la Taula 2-27

	1		2		3		Total		
	A	B	A	B	A	B	A	B	Saldo
Vallès Occidental	21.899	20.472	1.473	960	2.770	1.856	26.142	23.288	2.854
Resta Regió Metropolitana	20.457	9.359	2.784	1.419	5.402	2.974	28.643	13.752	14.891
Resta de Catalunya	6.104	10.528	531	651	2.055	1.572	8.690	12.751	-4.061
Resta Espanya	8.478	10.795	1.216	835	4.868	3.114	14.562	14.744	-182
Estranger	703	905	8.913	1.974	25.426	6.811	35.042	9.690	25.352

	Total Moviments			Saldo			IEM			
	1	2	3	1	2	3	1	2	3	Total
Vallès Occidental	42.371	2.433	4.626	1.427	513	914	3,4	21,1	19,8	5,8
Resta Regió Metropolitana	29.816	4.203	8.376	11.098	1.365	2.428	37,2	32,5	29,0	35,1
Resta de Catalunya	16.632	1.182	3.627	-4.424	-120	483	-26,6	-10,2	13,3	-18,9
Resta Espanya	19.273	2.051	7.982	-2.317	381	1.754	-12,0	18,6	22,0	-0,6
Estranger	1.608	10.887	32.237	-202	6.939	18.615	-12,6	63,7	57,7	56,7

Taula 2-17.- Moviments migratoris segons procedència /destí per grups de països

	Altes Immigració			Baixes Emigració		
	Nombre	Total Distància	Distància Mitjana	Nombre	Total Distància	Distància Mitjana
Vallès occidental	21.899	191.706	8,75	20.472	163.074	7,97
Resta Regió Metropolitana	20.457	454.831	22,23	9.359	231.075	24,69
Resta de Catalunya	6.104	413.074	67,67	10.528	685.379	65,10
Catalunya	48.460	1.059.611	21,87	40.359	1.079.528	26,75
Resta Espanya	8.478	4.914.767	579,71	10.795	6.363.074	589,45
Estranger	703		0	905		0
Total	57.641			52.059		

Taula 2-18 . Distància mitjana dels moviments intermunicipals segons zona d'origen i destí. Elaboració pròpia

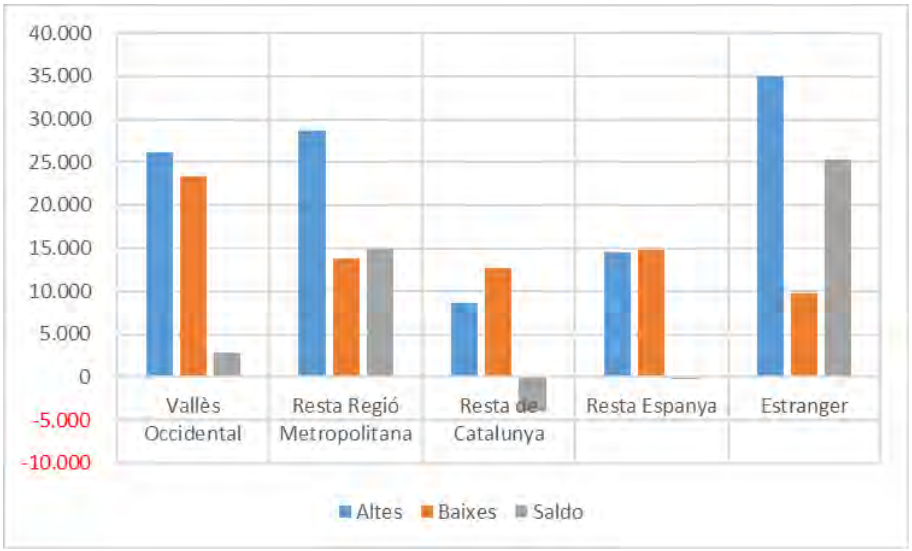

Gràfic 2-10. Moviments migratoris segons procedència /destí

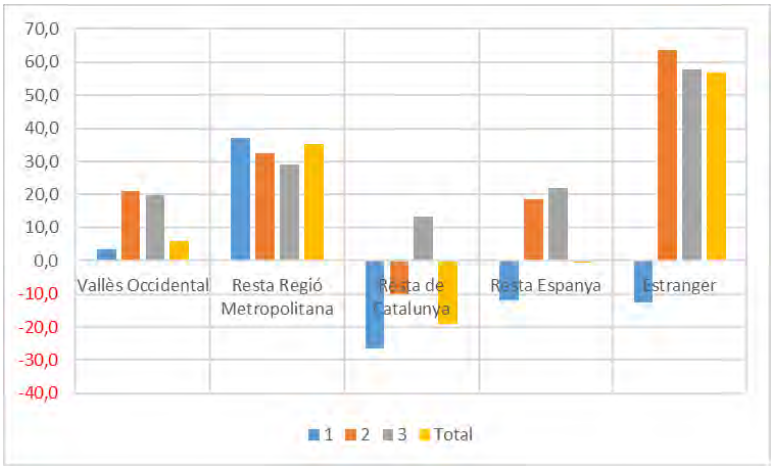

Gràfic 2-11. IEM segons procedència/destí segons grup de països. Elaboració pròpia

Com es pot veure en la Taula 2-18 els moviments migratoris en l'àmbit de Catalunya són molt curts ja que la mitjana és de 23, 3 Km i 27,5 Km per els immigrants i els emigrants respectivament, mentre que a la resta de Espanya son relativament llargs de 575 i 580 Km. Per tant dels fluxos totals de 187.195 persones , 113.196 (un 60%) es produeixen en una mitjana de 25 Km de la ciutat.

Els 12 municipis amb major i menor saldo migratori intermunicipal de persones amb nacionalitat espanyola són els que es poden veure a la Taula 2-14. Els saldos migratoris més negatius es produeixen com ja s'ha esmentat abans amb els municipis limítrofes amb Terrassa i els 7 primeres tenen poblacions inferiors als 9.000 habitants. L'excepció la constitueixen els dos municipis pertanyents al Baix Penedès El Vendrell i Calafell que a part de ser de la província de Tarragona són municipis més grans de 36.000 i 24.000 habitants (població similar a la de Castellar del Vallès) respectivament que disten en línia recta uns 57 Km de Terrassa tot i que per carretera són 69 i 75 Km respectivament.

En el cas dels municipis amb els saldos migratoris més positius són municipis grans i mitjans de la RMB, exceptuant Badia del Vallès que té poc menys de 14.000 habitants. La ciutat de Barcelona és la que té el saldo migratori més positiu però l'IEM

Els municipis on l'eficiència migratòria (IEM) és més gran són Santa Coloma de Gramenet, l'Hospitalet, Badalona i Barcelona ciutat que és la ciutat amb que Terrassa té el saldo migratori més positiu, mentre on és més negativa és a El Pont de Vilomara, Castellgalí (ambdós del Bages) i Vacarisses que és el municipi amb el saldo migratori més negatiu.

Els 12 municipis amb major i menor saldo migratori intermunicipal de persones amb nacionalitat espanyola són els que es poden veure en la Taula 2-19. Els saldos migratoris més negatius es produeixen com ja s'ha esmentat abans amb els municipis limítrofes amb Terrassa i els 7 primeres tenen poblacions inferiors als 9.000 habitants. L'excepció la constitueixen els dos municipis pertanyents al Baix Penedès El Vendrell i Calafell que a part de ser de la província de Tarragona són municipis més grans de 36.000 i 24.000 habitants (població similar a la de Castellar del Vallès) respectivament que disten en línia recta uns 57 Km de Terrassa tot i que per carretera són 69 i 75 Km respectivament.

En el cas dels municipis amb els saldos migratoris més positius són municipis grans i mitjans de la RMB, exceptuant Badia del Vallès que té poc menys de 14.000 habitants. La ciutat de Barcelona és la que té el saldo migratori més positiu però l'IEM no és el més elevat.

Els municipis on l'eficiència migratòria (IEM) és més gran són Santa Coloma de Gramenet, l'Hospitalet, Badalona i Barcelona ciutat que és la ciutat amb que Terrassa té el saldo migratori més positiu, mentre on és més negativa és a El Pont de Vilomara, Castellgalí (ambdós del Bages) i Vacarisses que és el municipi amb el saldo migratori més negatiu.

Municipi	Població 2010	Total Fluxos	Saldo Mig	IRFD Altes	IRFD Baixes	IEM
Vacarisses (Barcelona)	6.017	4.021	-1.789	103,7	97,4	-0,445
Viladecavalls (Barcelona)	7.323	5.798	-1.170	103	98,8	-0,202
Matadepera (Barcelona)	8.606	4.745	-751	119,6	115,5	-0,158
Ullastrell (Barcelona)	1.892	985	-345	110,4	104,7	-0,35
Rellinars (Barcelona)	727	837	-311	106,2	100,2	-0,372
El Pont De Vilomara I Rocafort	3.760	442	-280	96,7	94,7	-0,633
Castellbell I El Vilar (Barcelona)	3.731	678	-256	97,9	93,2	-0,378
El Vendrell (Tarragona)	36.068	722	-216	99,7	99,3	-0,299
S Vicenç De Castellet	8.688	439	-185	96	94,7	-0,421
Calafell (Tarragona)	24.423	538	-170	101	98,4	-0,316
Castellar Del Vallès (Barcelona)	23.129	1.060	-116	103,2	101,3	-0,109
Castellgalí (Barcelona)	1.958	199	-115	100,4	100,4	-0,578
Total	126.322	20.464	-5.704	109,1	101,2	-0,279
Montcada I Reixac (Barcelona)	33.656	462	200	98,8	95,7	0,433
Ripollet (Barcelona)	37.151	726	268	97,7	95,5	0,369
S Cugat Del Vallès (Barcelona)	81.745	1.704	276	109,8	109,7	0,162
Barberà Del Vallés (Barcelona)	31.688	1.167	379	99,9	98,3	0,325
Badia Del Vallès (Barcelona)	13.703	854	410	97,4	95	0,48
Cerdanyola Del Vallès	58.407	1.365	639	102,8	98,4	0,468
Rubí (Barcelona)	73.591	5.839	807	100,2	94,7	0,138
Santa Coloma De Gramenet	120.060	1.187	821	100,7	94,5	0,692
L'Hospitalet De Llobregat	258.642	1.610	942	101	96,3	0,585
Badalona (Barcelona)	218.886	1.734	972	99,6	99,4	0,561
Sabadell (Barcelona)	207.338	9.766	2.800	99	98,3	0,287
Barcelona (Barcelona)	1.619.337	14.776	7.342	105,7	105,6	0,497
Total	2.754.204	41.190	15.856	102,4	100,2	0,385

Taula 2-19.- Moviments totals intermunicipals segons grup de països i zona d'origen i destí. Elaboració pròpia

2.2.3.3.1 VALLÈS OCCIDENTAL

Seguidament es detallen els saldos migratoris dins el Vallès Occidental per poblacions, diferenciant entre espanyols i estrangers, ja que com s'ha vist anteriorment el comportament es similar entre els del grup dos i tres en aquest tipus de moviment geogràfic

en el quadre es pot observar que el màxim nombre de moviments migratoris i el saldo més positiu de Terrassa és amb la seva veïna Sabadell, seguit de Rubí, Cerdanyola i Sant Cugat, és a dir amb les ciutats més grans del Vallès occidental i alhora més properes. Per contra els saldos més negatius es presenten amb els pobles de l'hinterland de Terrassa, com són Vacarisses, Viladecavalls, Matadepera, Ullastrell i Rellinars, segurament també cercant com en el cas dels migrants de la Regió Metropolitana (exceptuant el cas de Matadepera) una millor relació qualitat de vida/ preu.

El cas de Matadepera, és un cas a part, la majoria dels habitants de Matadepera pertanyen a les classes altes i mitja-altes de Terrassa, que van a buscar la qualitat de vida al peu mateix de la Muntanya de Sant Llorenç en residències de luxe, no és estrany que Matadepera tingui una de les rendes per càpita, sinó la que més, d'Espanya. De tal forma que correspondria a la zona alta de la ciutat que esta en seu extrem nord-est i que te una divisió administrativa municipal pròpia, però en la majoria dels aspectes no deixa de ser un apèndix de la ciutat.

Població	Immigrants		Emigrants		Total moviments			Saldo			IEM		
	ESP	EST	ESP	EST	ESP	EST	TOT	ESP	EST	TOT	ESP	EST	TOT
Sabadell	6.286	1.254	3.483	933	9.769	2.187	11.956	2803	321	3124	28,7	14,7	26,1
Rubí	3.323	1.028	2.516	605	5.839	1.633	7.472	807	423	1230	13,8	25,9	16,5
Cerdanyola Del Vallès	1.003	247	364	91	1.367	338	1.705	639	156	795	46,7	46,2	46,6
S Cugat Del Vallès	990	525	714	186	1.704	711	2.415	276	339	615	16,2	47,7	25,5
Badia Del Vallès	632	33	222	17	854	50	904	410	16	426	48	32	47,1
Barberà Del Vallés	773	112	394	93	1.167	205	1.372	379	19	398	32,5	9,3	29
Ripollet	497	186	229	88	726	274	1.000	268	98	366	36,9	35,8	36,6
Montcada I Reixac	332	109	131	49	463	158	621	201	60	261	43,4	38	42
Sta Perpetua De Mogoda	191	55	125	19	316	74	390	66	36	102	20,9	48,6	26,2
Palau De Plegamans	79	7	57	2	136	9	145	22	5	27	16,2	55,6	18,6
Sentmenat	73	6	52	3	125	9	134	21	3	24	16,8	33,3	17,9
Castellbisbal	206	34	188	31	394	65	459	18	3	21	4,6	4,6	4,6
Polinyà	86	19	67	21	153	40	193	19	-2	17	12,4	-5	8,8
S Quirze Del Vallès	878	138	883	122	1.761	260	2.021	-5	16	11	-0,3	6,2	0,5
S Llorenç Savall	69	1	83	1	152	2	154	-14	0	-14	-9,2	0	-9,1
Castellar Del Vallès	471	68	588	68	1.059	136	1.195	-117	0	-117	-11	0	-9,8
Rellinars	263	13	574	21	837	34	871	-311	-8	-319	-37,2	-23,5	-36,6
Ullastrell	320	26	665	28	985	54	1.039	-345	-2	-347	-35	-3,7	-33,4
Matadepera	1.997	105	2.748	127	4.745	232	4.977	-751	-22	-773	-15,8	-9,5	-15,5
Viladecavalls	2.314	162	3.484	155	5.798	317	6.115	-1170	7	-1163	-20,2	2,2	-19
Vacarisses	1.116	115	2.905	156	4.021	271	4.292	-1789	-41	-1830	-44,5	-15,1	-42,6
Total	21.899	4.243	20.472	2.816	42.371	7.059	49.430	1427	1427	2854	3,4	20,2	5,8

Taula 2-20.- Moviments migratoris de Terrassa amb La resta del Vallès occidental. Elaboració pròpia

2.2.3.3.2 RESTA DE LA REGIÓ METROPOLITANA DE BARCELONA

Pel que fa a la resta de la Regió Metropolitana de Barcelona en la Taula 2-21 es pot veure com ja s'ha avançat anteriorment com són les grans ciutats del Barcelonès i el Baix Llobregat amb les que Terrassa te el saldo més positiu i el negatius (de poca importància comparats amb els municipis veïns de la ciutat) són generalment municipis més petits i principalment del Maresme i el Garraf.

Població	Altes Immigració		Baixes Emigració		Total moviments			Saldo			IEM		
	ESP	EST	ESP	EST	ESP	EST	TOT	ESP	EST	TOT	ESP	EST	TOT
Barcelona	11.075	4.365	3.720	2.048	14.795	6.413	21.208	7.355	2.317	9.672	49,7	36,1	46
L'Hospitalet De Ll.	1.278	689	334	368	1.612	1.057	2.669	944	321	1.265	58,6	30,4	47
Badalona	1.354	426	381	243	1.735	669	2.404	973	183	1.156	56,1	27,4	48,1
Sta C.de Gramenet	1.005	366	183	189	1.188	555	1.743	822	177	999	69,2	31,9	57,3
Cornellà De Ll.	297	154	98	74	395	228	623	199	80	279	50,4	35,1	44,8
S Boi De Llobregat	258	98	127	51	385	149	534	131	47	178	34	31,5	33,3
Mollet Del Vallès	275	86	138	58	413	144	557	137	28	165	33,2	19,4	29,6
El Prat De Llobregat	229	88	109	53	338	141	479	120	35	155	35,5	24,8	32,4
Esplugues De LL.	176	56	64	33	240	89	329	112	23	135	46,7	25,8	41
S Adrià De Besos	217	32	93	27	310	59	369	124	5	129	40	8,5	35
Granollers	159	153	127	66	286	219	505	32	87	119	11,2	39,7	23,6
S Andreu De La Barca	165	53	85	20	250	73	323	80	33	113	32	45,2	35
S Feliu De Llobregat	132	71	77	29	209	100	309	55	42	97	26,3	42	31,4
Viladecans	155	48	79	29	234	77	311	76	19	95	32,5	24,7	30,5
Martorell	133	103	93	52	226	155	381	40	51	91	17,7	32,9	23,9
S Joan Despí	134	27	61	13	195	40	235	73	14	87	37,4	35	37
Molins De Rei	105	32	45	14	150	46	196	60	18	78	40	39,1	39,8
Gavà	120	54	65	37	185	91	276	55	17	72	29,7	18,7	26,1
S Vicenç Dels Horts	110	33	69	13	179	46	225	41	20	61	22,9	43,5	27,1

Població	Altes Immigració		Baixes Emigració		Total moviments			Saldo			IEM		
	ESP	EST	ESP	EST	ESP	EST	TOT	ESP	EST	TOT	ESP	EST	TOT
Castelldefels	155	101	128	68	283	169	452	27	33	60	10	19,5	13
Mataró	149	233	146	182	295	415	710	3	51	54	1	12,3	8

Begues	3	0	11	2	14	2	16	-8	-2	-10	-57,1	-100	-62,5
Gelida	30	7	40	7	70	14	84	-10	0	-10	-14,3	0	-11,9
Pineda De Mar	30	20	44	16	74	36	110	-14	4	-10	-18,9	11,1	-9,1
Cabrils	7	2	15	5	22	7	29	-8	-3	-11	-36,4	-42,9	-37,9
Mediona	9	3	23	0	32	3	35	-14	3	-11	-43,8	100	-31,4
S Ant. de Vilamajor	12	8	30	1	42	9	51	-18	7	-11	-42,9	77,8	-21,6
S Pere de Vilamajor	13	1	25	2	38	3	41	-12	-1	-13	-31,6	-33,3	-31,7
S Pol De Mar	12	1	23	3	35	4	39	-11	-2	-13	-31,4	-50	-33,3
S. M. Palautordera	13	11	36	1	49	12	61	-23	10	-13	-46,9	83,3	-21,3
Subirats	2	0	13	2	15	2	17	-11	-2	-13	-73,3	-100	-76,5
Collbató	17	1	31	1	48	2	50	-14	0	-14	-29,2	0	-28
Torrelles De LL.	11	2	25	3	36	5	41	-14	-1	-15	-38,9	-20	-36,6
S A. De Llavaneres	10	5	23	8	33	13	46	-13	-3	-16	-39,4	-23,1	-34,8
S Sadurní D'Anoia	25	10	44	12	69	22	91	-19	-2	-21	-27,5	-9,1	-23,1
S Esteve Sesrovires	23	9	51	4	74	13	87	-28	5	-23	-37,8	38,5	-26,4
Palafolls	7	2	36	0	43	2	45	-29	2	-27	-67,4	100	-60
Canyelles	12	0	39	1	51	1	52	-27	-1	-28	-52,9	-100	-53,8
Cubelles	56	16	91	10	147	26	173	-35	6	-29	-23,8	23,1	-16,8
L'Ametlla Del Vallès	35	2	67	2	102	4	106	-32	0	-32	-31,4	0	-30,2
Tordera	55	10	85	12	140	22	162	-30	-2	-32	-21,4	-9,1	-19,8
Sitges	48	16	79	27	127	43	170	-31	-11	-42	-24,4	-25,6	-24,7
Malgrat De Mar	24	10	57	21	81	31	112	-33	-11	-44	-40,7	-35,5	-39,3
Olesa De Montserrat	222	36	287	24	509	60	569	-65	12	-53	-12,8	20	-9,3
Vilanova I La Geltrú	135	58	214	59	349	117	466	-79	-1	-80	-22,6	-0,9	-17,2
Total	20.457	8.186	9.359	4.393	29.816	12.579	42.395	11.098	3.793	14.891	37	30,2	35

Taula 2-21.- Moviments migratoris de Terrassa amb La resta de la Regió Metropolitana. Elaboració pròpia

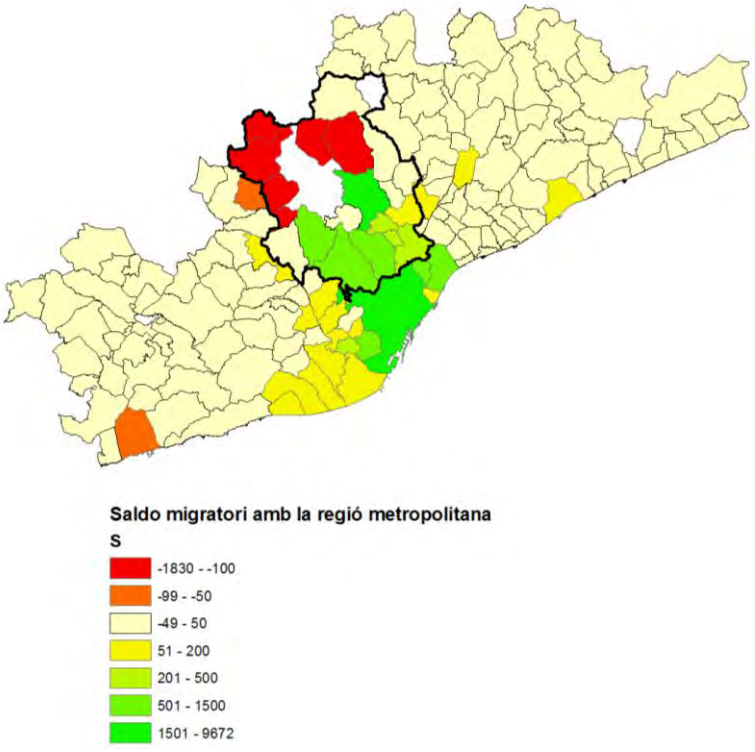

Mapa 2-6. Saldo migratori amb la regió metropolitana. Elaboració pròpia

2.2.3.3.3 MOVIMENTS DINS DE CATALUNYA

En els diferents mapes de la Il·lustració 2-11, es pot veure com les immigracions provenen principalment de la zona que uneix Barcelona amb Terrassa i les emigracions a part de en la mateixa zona, es pot veure com es distribueixen entre els municipis costers, pel que fa al saldo es pot veure en el darrer mapa el detall on es concentren els saldos més positius i més negatius

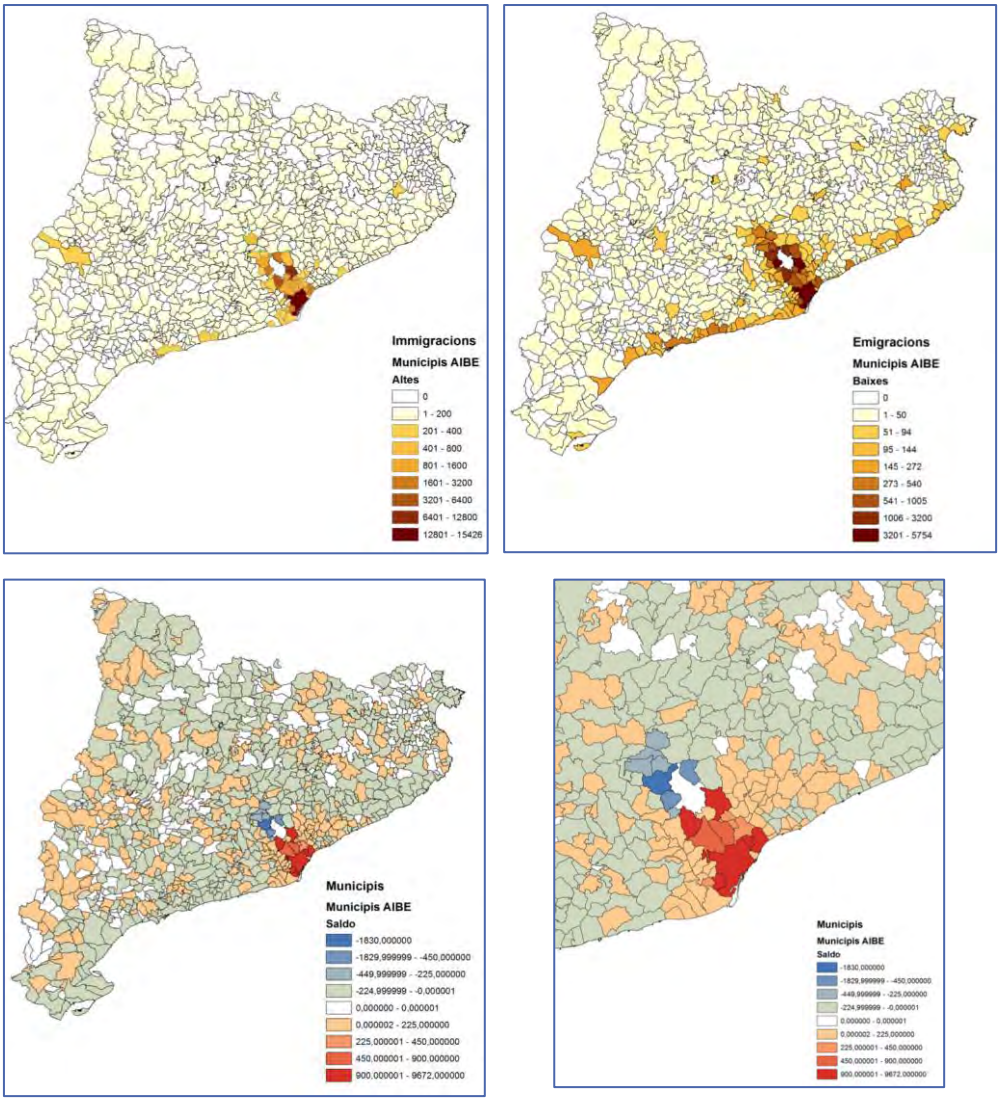

Il·lustració 2-11 . Moviments intermunicipals en l'àmbit de Catalunya. Elaboració pròpia

2.2.3.4 CANVIS DE RESIDÈNCIA INTRAMUNICIPALS

Del total de canvis residencials els cavis dins el mateix municipi han representat en els darrers 14 anys un 43,9% de tots els canvis de residència, es per tant una part molt important de la mobilitat residencial

Any	Moviments						Percentatge s/ població			
	Immigrants	Emigrants	Total Inter	Intram	% IIntra Total	Població	Immigrants	Emigrants	Intermunicipals	Intramunicipals
1997	3.205	1.813	5.018	7.118	58,7%	168.483	1,9	1,1	3,0	4,2
1998	3.942	2.660	6.602	8.764	57,0%	170.098	2,3	1,6	3,9	5,2
1999	4.479	2.857	7.336	10.300	58,4%	172.170	2,6	1,7	4,3	6,0
2000	5.613	3.169	8.782	10.045	53,4%	174.928	3,2	1,8	5,0	5,7
2001	7.852	3.773	11.625	11.517	49,8%	179.837	4,4	2,1	6,5	6,4
2002	8.463	4.454	12.917	10.826	45,6%	184.604	4,6	2,4	7,0	5,9
2003	9.493	5.099	14.592	12.986	47,1%	189.834	5,0	2,7	7,7	6,8
2004	9.913	5.701	15.614	13.761	46,8%	194.912	5,1	2,9	8,0	7,1
2005	10.008	5.915	15.923	14.606	47,8%	199.980	5,0	3,0	8,0	7,3
2006	10.142	8.620	18.762	14.762	44,0%	202.539	5,0	4,3	9,3	7,3
2007	10.754	7.899	18.653	12.853	40,8%	206.204	5,2	3,8	9,0	6,2
2008	11.260	7.765	19.025	12.663	40,0%	210.490	5,3	3,7	9,0	6,0
2009	9.023	7.184	16.207	14.314	46,9%	211.962	4,3	3,4	7,6	6,8
2010	8.932	7.316	16.248	14.680	47,5%	212.836	4,2	3,4	7,6	6,9
Total	113.079	74.225	187.304	169.195	47,5%					

Taula 2-22. Moviments intermunicipals i intramunicipals en el període 1997-2010. Elaboració pròpia a partir del padró continu

Es pot observar que els moviments es van incrementant des de 1997 fins a 2010, en part degut al procés migratori d'aquests anys, però també a l'increment de canvis de residència intramunicipal que han passat des del 4,2% al 6,9% de la població (arribant fins al 7,3% els anys 2005 i 2006), com es veurà més endavant degut a la major rati de canvis de residència de la població estrangera especialment la del grup 3 (veure Gràfic 2-13)

Gràfic 2-12.- Nombre de canvis intramunicipals segons anys i grup de país. Elaboració pròpia segons padró continu

Les motivacions dels canvis de residència intramunicipals se suposa que no difereixen gaire dels intermunicipals dins la regió metropolitana. Ja que el lloc de treball pot no ser rellevant si la relació entre lloc de treball i d'habitatge no suposa un cost molt important en hores perdudes que no compensi la diferència de preus entre un habitatge equivalent en les dues ubicacions.

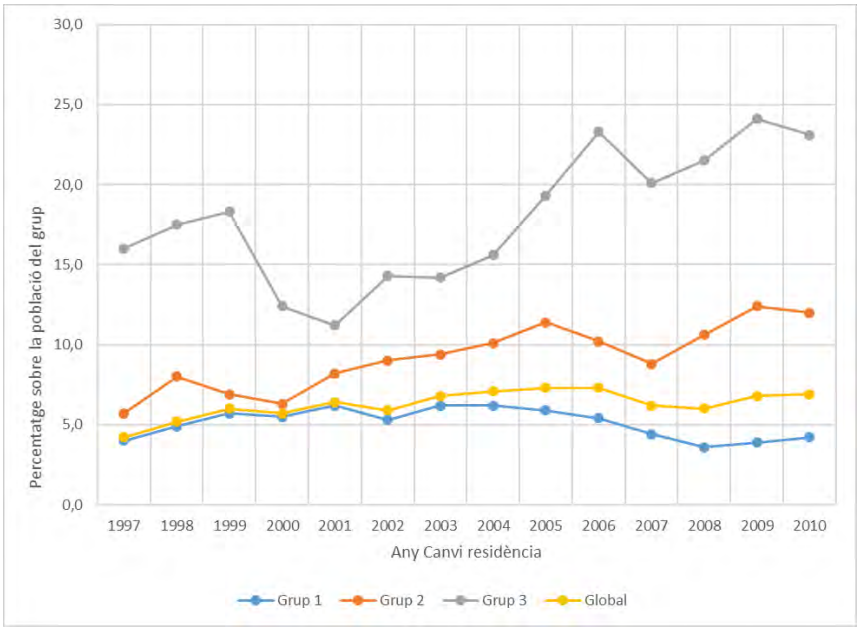

Gràfic 2-13.- Nombre de canvis intramunicipals segons anys i grup de país, en percentatge sobre la població de cada grup. Elaboració pròpia segons padró continu

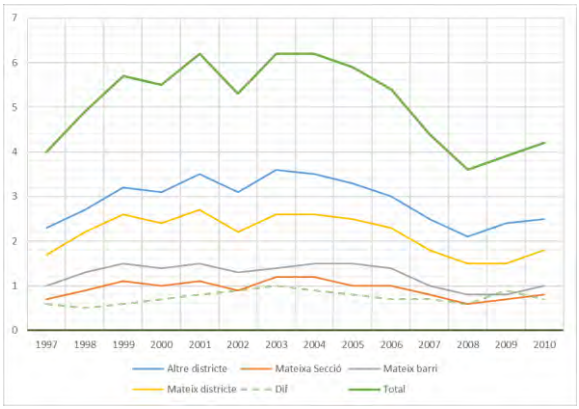

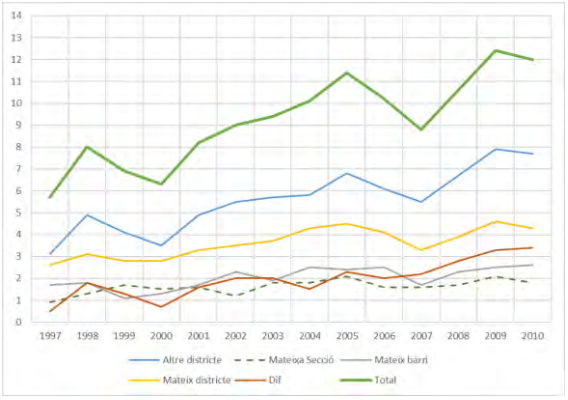

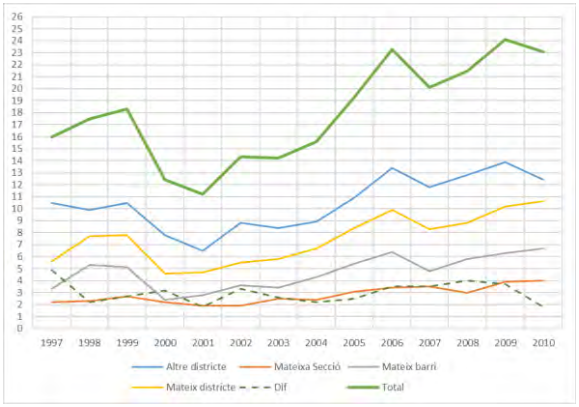

Gràfic 2-14. Canvis de residència intermunicipal per 100 habitants dels grups de països 1 (Espanya), 2 i 3. Elaboració pròpia

Pel que fa a l'edat dels que decideixen canviar la residència dins el mateix municipi, la forma és molt similar a la del migrant intermunicipals

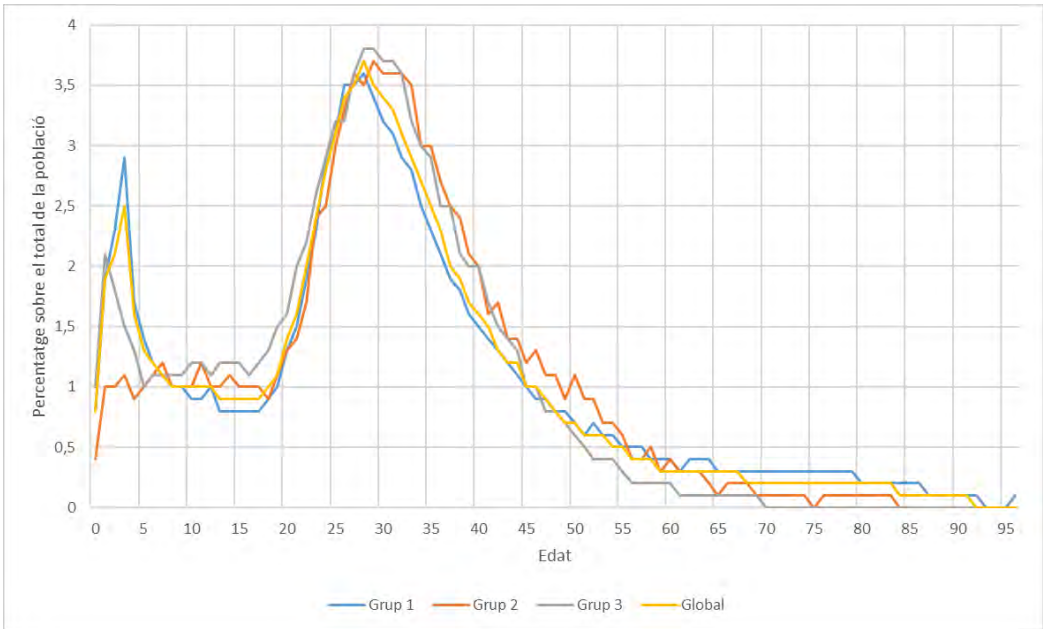

Gràfic 2-15.- Percentatge sobre el total de la població que canvia de residència dins el mateix municipi segons edat en el moment del cavi. Elaboració pròpia a partir del padró continu

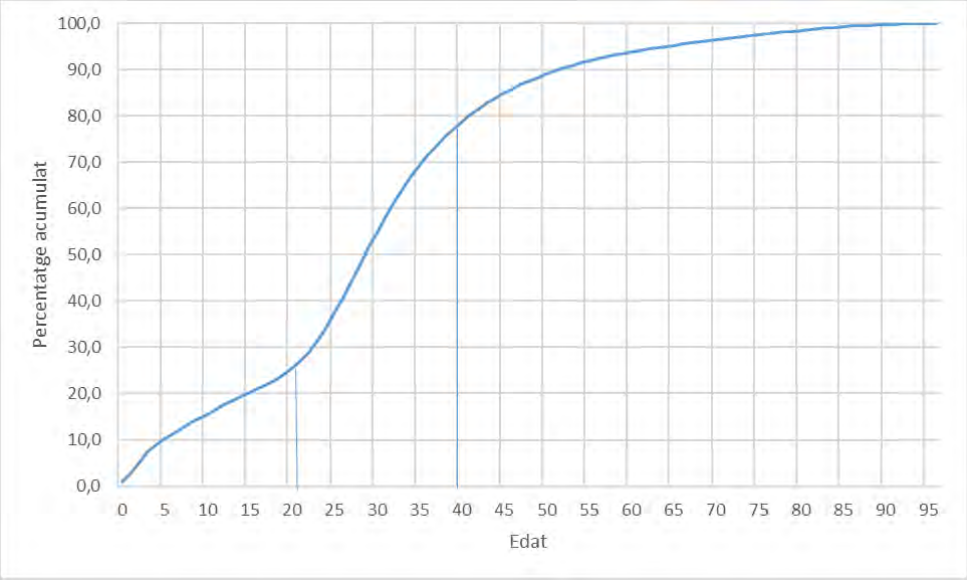

Gràfic 2-16.- Percentatge acumulat sobre el total de la població que canvia de residència dins el mateix municipi segons edat en el moment del canvi. Elaboració pròpia a partir del padró continu

En el Gràfic 2-16 es pot veure que el 51,7% dels migrants tenen edats compreses entre 21 i 40 anys, aquest rang d'edats són les que tenen més gradient superior a l'1,6% , essent el màxim les edats compreses entre 26 i 30 anys amb un gradient entre 3,4% i 3,7% que representen el 14,1% del total.

Per tant el fenomen migratori intermunicipals i internacional no difereix gaire del intramunicipal com aquells es tracta de persones joves, algunes acompanyades de nens entre 0 i 5 anys

2.2.3.4.1 COEFICIENT D'INTERACCIÓ DELS MOVIMENTS INTRAMUNICIPALS

Per analitzar la interacció espacial entre unitats territorials s'utilitzarà el coeficient d'interacció (Pujadas & Prats, 2008) (Roca, 2001 (b)) (Smart, 1974) (González, 2016) (Bayona & Pujades, 2010), que relaciona els fluxos de sortida i entrada entre dues unitats territorials, es un indicador que mostra les relacions migratòries existents entre barris[12] de la ciutat. (ja que les seccions censals és un nombre excessiu).La seva formulació és la següent:

$$CI = \frac{M_{ij}^2}{(Sortides_i) + (Entrades_j)} + \frac{M_{ji}^2}{(Sortides_j) + (Entrades_i)}$$

M_{ij}= Moviments amb origen a la unitat i i destí a la unitat j
M_{ji}= Moviments amb origen a la unitat j i destí a la unitat i
$Sortides_i$ = Total sortides de la unitat i
$Entrades_i$ = Total entrades en la unitat i
$Sortides_j$ = Total sortides de la unitat j
$Entrades_j$ = Total entrades en la unitat j

Encara que tot l'estudi es realitzi a nivell de secció censal, en aquest cas s'utilitzarà el barri per evitar una matriu de 127*127 i un minifundi d'informació que podria confondre més que aclarir

Codi	Nom	Habitants 2001	Superfície Ha	Densitat	Seccions	Destí	Origen	Saldo	Total Movs.	IEM	Num. CI > 0l,15
B01	Can Parellada	5.744	114,85	50,01	3	3.683	4.560	-877	8.243	-10,6	6
B02	Les Fonts	1.330	201,17	6,61	1	1.062	700	362	1.762	20,5	2
B03	Can Jofresa	1.645	28,86	57	1	716	1.099	-383	1.815	-21,1	2
B04	Guadalhorce	1.359	2,97	457,58	1	1.014	1.402	-388	2.416	-16,1	2
B05	Can Palet II	996	6,90	144,35	1	1.119	1.559	-440	2.678	-16,4	3
B06	Xúquer	878	8,01	109,61	1	792	1.151	-359	1.943	-18,5	3
B07	Montserrat	1.175	11,25	104,44	1	2.131	2.398	-267	4.529	-5,9	3
B08	Vilardell	927	3,81	243,31	1	397	646	-249	1.043	-23,9	2
B09	Torre-sana	3.300	74,02	44,58	2	3.121	1.993	1.128	5.114	22,1	6
B10	Arenes / Grípia	10.276	79,96	128,51	6	10.537	9.064	1.473	19.601	7,5	9
B11	S. Llorenç	4.517	20,82	216,95	5	3.766	4.656	-890	8.422	-10,6	5
B12	S. Pere Nord	14.507	71,42	203,12	9	14.148	15.462	-1.314	29.610	-4,4	17
B13	Egara	3.516	44,40	79,19	3	4.287	4.600	-313	8.887	-3,5	5
B14	Ca n'Anglada	11.433	56,14	203,65	11	14.922	17.954	-3.032	32.876	-9,2	16
B15	Escoles	4.382	20,61	212,62	3	4.186	4.572	-386	8.758	-4,4	8
B16	Cementiri Vell	5.141	35,42	145,14	5	6.065	5.542	523	11.607	4,5	8
B17	Centre	13.147	135,88	96,75	9	13.968	11.444	2.524	25.412	9,9	13
B18	Vallparadís	4.173	25,00	166,92	2	3.072	3.292	-220	6.364	-3,5	6
B19	A. P.de S. Pere	445	8,42	52,85	1	472	428	44	900	4,9	1
B20	S. Pere	10.503	61,94	169,57	6	8.998	9.029	-31	18.027	-0,2	12
B21	Can Tusell	1.892	13,80	137,1	1	989	1.483	-494	2.472	-20	2
B22	P. del Bon Aire	2.901	16,30	177,98	2	1.178	1.801	-623	2.979	-20,9	4
B23	Can Roca	1.539	21,93	70,18	1	3.045	1.386	1.659	4.431	37,4	5
B24	Poble Nou / Zona Esp.	9.607	94,72	101,43	8	9.282	7.302	1.980	16.584	11,9	10

[12] El problema dels barris de Terrassa

Codi	Nom	Habitants 2001	Superfície Ha	Densitat	Seccions	Destí	Origen	Saldo	Total Movs.	IEM	Num. Cl > 0l,15
B25	Pere Parres	4.149	23,92	173,45	3	3.631	3.548	83	7.179	1,2	7
B26	Can Boada	9.356	70,56	132,6	5	7.521	8.441	-920	15.962	-5,8	10
B27	Ca n'Aurell	14.960	94,41	158,46	11	13.064	13.054	10	26.118	0	13
B28	La Maurina	7.083	43,72	162,01	7	7.335	8.053	-718	15.388	-4,7	7
B29	La Cogullada	4.037	42,15	95,78	2	3.643	3.802	-159	7.445	-2,1	6
B30	Segle XX	4.561	76,81	59,38	4	5.097	4.395	702	9.492	7,4	7
B31	Can Palet	10.483	50,48	207,67	8	10.755	11.023	-268	21.778	-1,2	15
B32	Roc Blanc	4.452	48,01	92,73	3	3.728	2.698	1.030	6.426	16	5
B43	Can Palet de V. Alegre	1.011	75,38	13,41	1	1.471	658	813	2.129	38,2	1

Taula 2-23.- Estadístiques per barris. Elaboració pròpia

En el cas dels barris de Terrassa hi ha una gran heterogeneïtat en el nombre d'habitants, dels 33 barris , 11 estan composats només per una secció censal i van entre 498 1.892 habitants, hi ha 10 seccions entre 2.901 a 4.517 habitants formats per entre 2 i 5 seccions, 3 barris entre 5.000 i 8.000 habitants i 9 entre 9.356 i 14.960 habitants.

El Coeficient d'interacció es molt sensible a la població de la unitat estudiada ja que una unitat amb baixa població respecte amb una alta població a part de que els moviments entre les dues unitats es necessàriament petit per qüestió de probabilitats , pel que fa als denominadors un es baix i l'altre és alt, el que fa que els denominadors són molt més alts que els numeradors el que genera un Coeficient d'interacció molt baix.

En el cas estudiat s'han tingut en compte només les unitats que tenen 9 o mes unitats d'interacció, que són també les més poblades, amb el coeficient d'interacció superior al 0,15%. Que són els que es representaran gràficament.

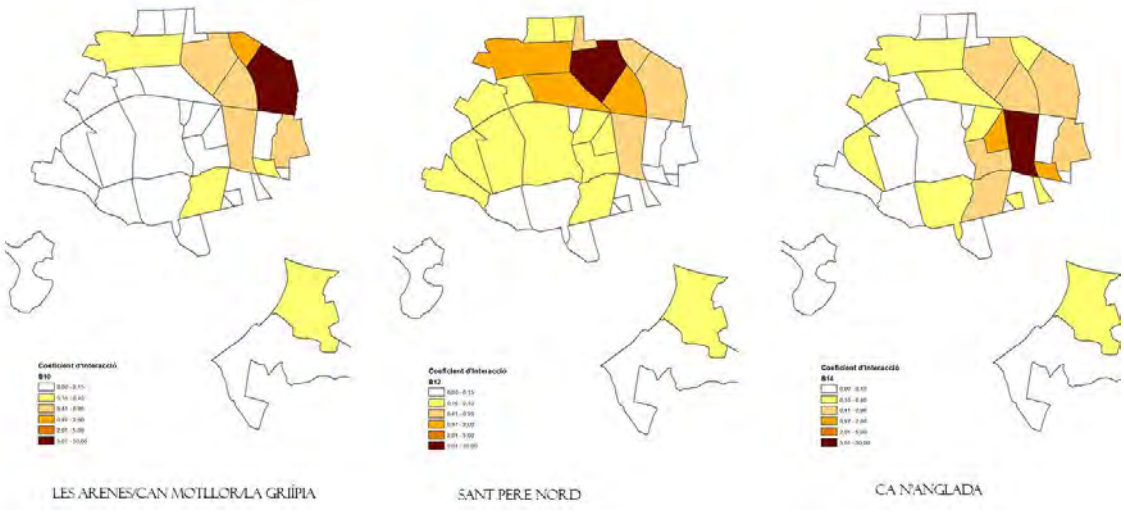

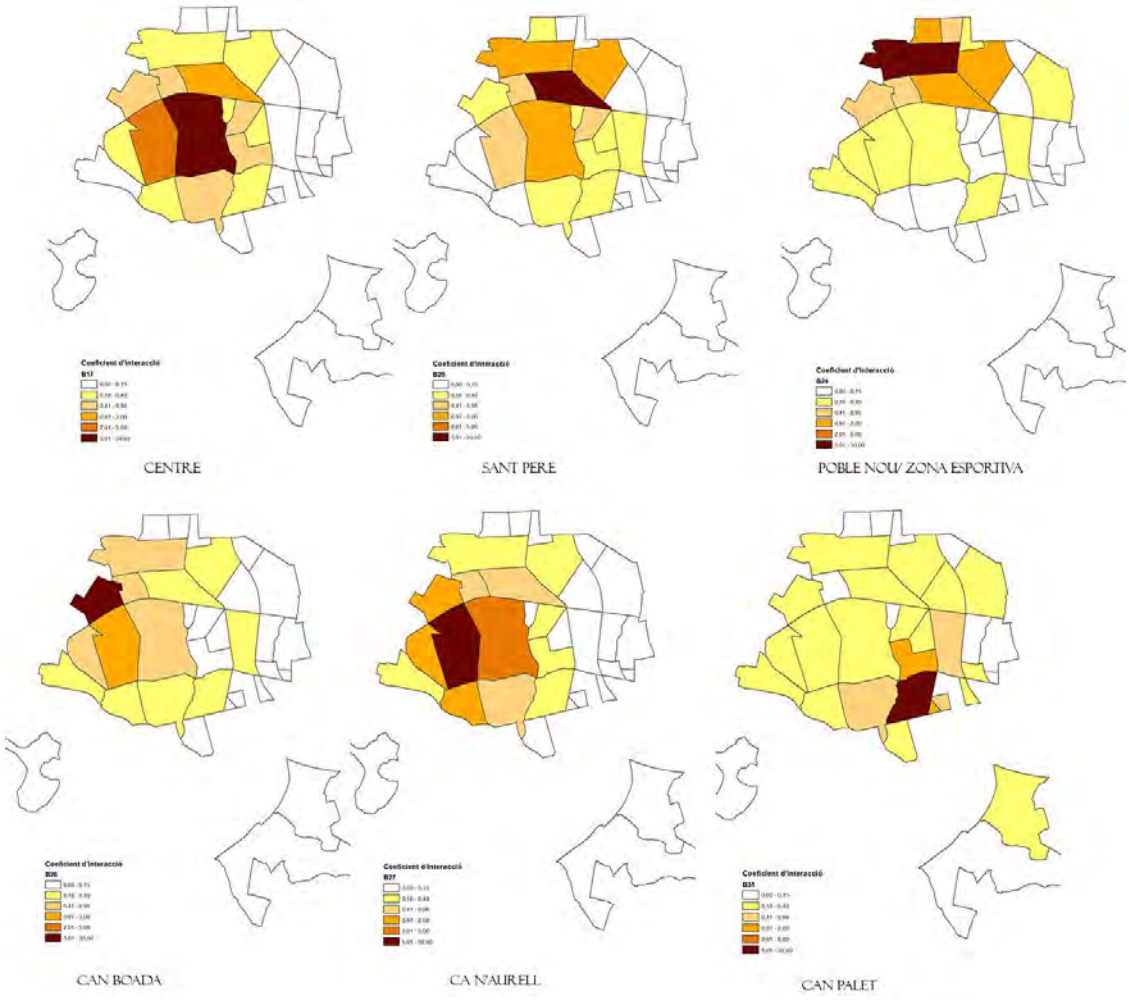

Il·lustració 2-12.- Mapes de coeficients d'interacció en els barris més importants. Elaboració pròpia

Com es pot veure en els mapes previs el Coeficient d'Interacció com en el cas presentat a (Bayona & Pujades, 2010) es pot constatar que les interaccions més altes es produeixen, en principi dins el mateix barri, i a continuació en els barris més propers, la qual cosa implica desplaçaments curts.

	Canvis residència s/Població	Mateixa Secció	Mateix barri	Mateix districte
Grup 1	5,1%	18,4%	24,3%	42,7%
Grup 2	10,2%	17,0%	21,5%	38,5%
Grup 3	19,7%	15,8%	26,6%	42,4%

Taula 2-24 Mobilitat residencial interna segons àmbit de proximitat a la residència original. Elaboració pròpia a partir del padró continu

Si s'analitzen els moviments a nivell de detall per grups de població es pot veure que difereix poc entre els grups ja que la mobilitat residencial dins la mateixa secció censal està entre 15,8 del grup 3 al 18,4% en el grup 1, mentre els que preferiblement es mouen dins el mateix barri és el grup 3 amb el 26,6% del total de moviments i dins el mateix districte també és el grup 1 amb un 42,7%, però en cap cas les diferències són especialment significatives.

El fet que el percentatge dins el mateix districte sigui molt superior al del mateix barri, cosa que no passa a Barcelona (Bayona, 2006), es deu possiblement el problema esmentat anteriorment de que gairebé el 33.3% dels barris estan representats per una sola secció censal. Per tant globalment ho ha poca diferència entre secció i barri.

Seguidament s'analitza l'IEM per barris juntament amb el saldo migratori intramunicipal entre els diferents barris

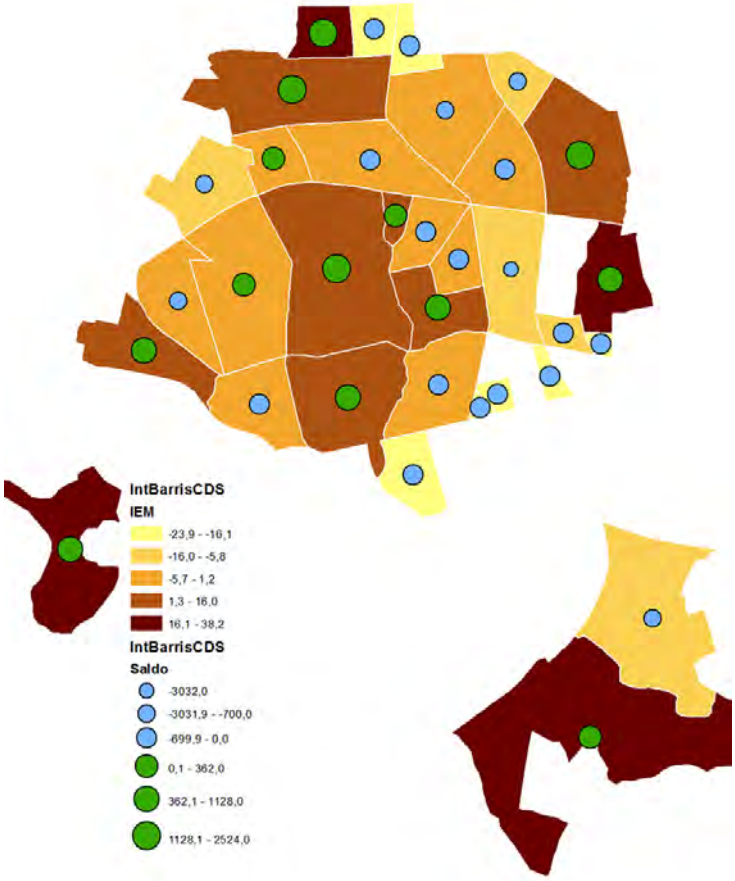

Mapa 2-7. Distribució dels canvis de residència IEM i Saldos Migratoris. Elaboració pròpia

Amb l'anàlisi conjunt dels mapes de CI i els d'IEM és pot veure si la interacció s'ha produït bàsicament per despoblament de la població que hi vivia o per l'increment de població per l'absorció de la població procedent d'altres barris. Ja que es tracta d'un joc de suma 0.

2.2.4 DISTRIBUCIÓ DEL CREIXEMENT DINS DE LA CIUTAT

A la vista del La classificació de les 127 seccions es farà en primer lloc veient el comportament que han tingut els ciutadans espanyols ja que es el grup extrem en l'anàlisi factorial, i s'entén que tenen, en general, més informació sobre la ciutat. Així segons l'afinitat o no per a anar-hi a residir, les seccions es divideixen en cinc grups:

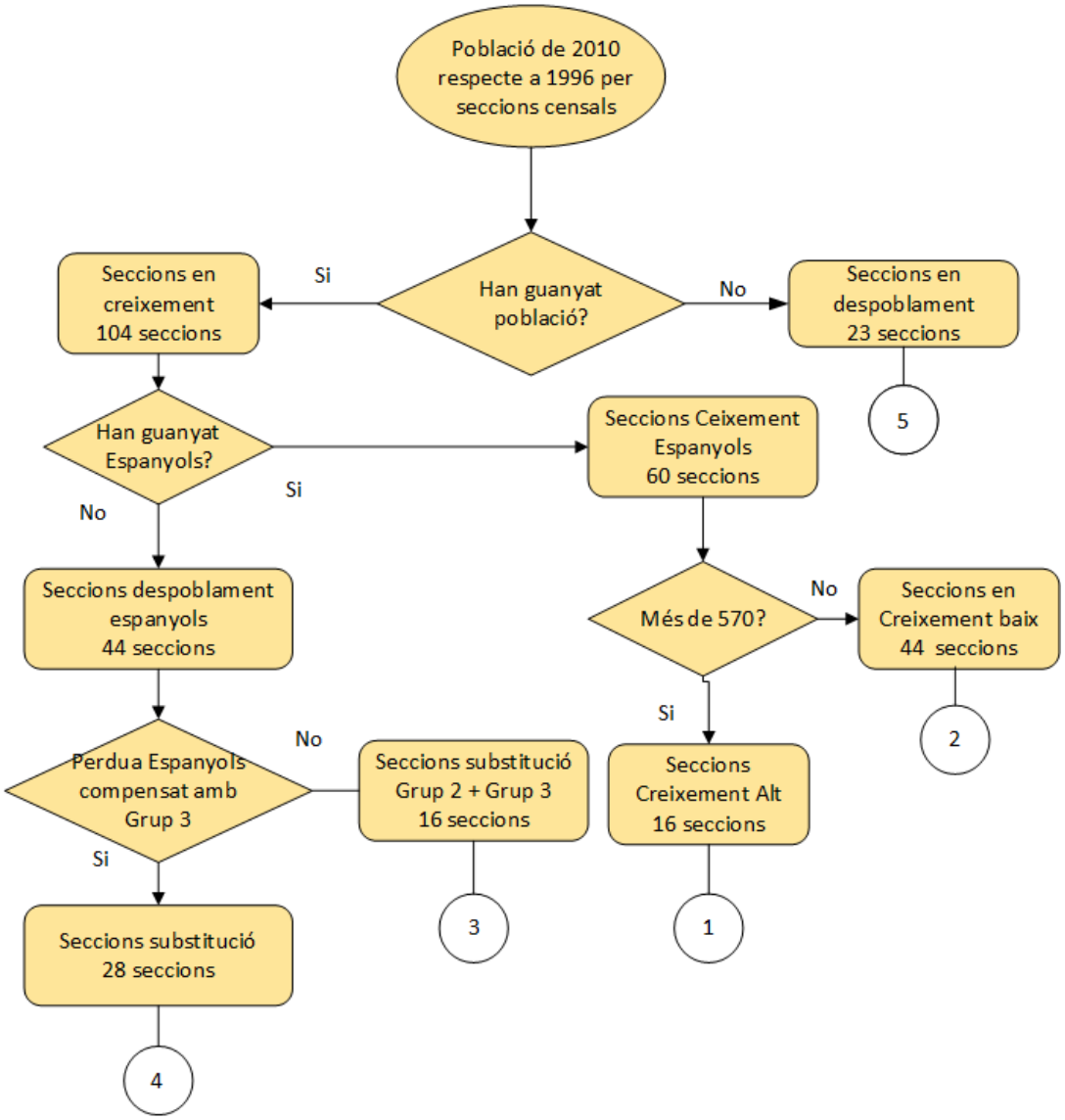

Gràfic 2-17.- Fluxos de definició de 5 grups de seccions segons el saldo final i la seva composició. Elaboració pròpia

Concepte	Grup	Tipologia					
		1	2	3	4	5	Total
Població 1996	1	16.607	53.873	22.403	37.131	32.265	162.279
	2	232	717	288	419	323	1.979
	3	246	659	380	638	221	2.144
	Total	17.085	55.249	23.071	38.188	32.809	166.402
Població 2010	1	39.008	63.064	18.398	30.436	24.431	175.337
	2	2.377	4.490	1.611	2.390	1.537	12.405
	3	1.896	6.113	3.462	10.351	3.272	25.094
	Total	43.281	73.667	23.471	43.177	29.240	212.836
Saldo Migratori	1	6.492	2.279	-849	-844	-1.496	5.582
	2	1.618	3.238	1.198	1.885	1.139	9.078
	3	1.939	6.007	3.481	9.943	2.824	24.194
	Total	10.049	11.524	3.830	10.984	2.467	38.854
Saldo Canvis de Residència	1	11.452	4.884	-3.539	-6.392	-6.405	0
	2	261	112	-26	-255	-92	0
	3	117	155	-306	-351	385	0
	Total	11.830	5.151	-3.871	-6.998	-6.112	0
Moviment Natural	1	4.601	2.599	560	981	318	9.059
	2	41	58	29	41	23	192
	3	234	896	582	1.847	493	4.052
	Total	4.876	3.553	1.171	2.869	834	13.303
Ajustos Tècnics	1	-144	-571	-177	-440	-251	-1.583
	2	225	365	122	300	144	1.156
	3	-640	-1.604	-675	-1.726	-651	-5.296
	Total	-559	-1.810	-730	-1.866	-758	-5.723
IRFDB		122,0	115,6	109,7	98,3	91,8	108,1

Taula 2-25.- Divisió en 5 grups segons el creixement de les seccions i els components de canvis de residència que l'han ocasionat. Elaboració pròpia

Grup	Procedència/Destí	Tipologia seccions					
		1	2	3	4	5	Total
1	Vallès occidental	2693	529	-514	-507	-774	1427
	Resta Regió Metropolitana	4566	3870	694	1290	678	11098
	Resta de Catalunya	-540	-1433	-685	-1000	-766	-4424
	Resta Espanya	-202	-641	-317	-569	-588	-2317
	Estranger	-25	-46	-27	-58	-46	-202
	Total	6492	2279	-849	-844	-1496	5582
2	Vallès occidental	139	129	84	106	55	513
	Resta Regió Metropolitana	314	484	149	247	171	1365
	Resta de Catalunya	-15	-27	-12	-58	-8	-120
	Resta Espanya	69	156	30	88	38	381
	Estranger	1111	2496	947	1502	883	6939
	Total	1618	3238	1198	1885	1139	9078
3	Vallès occidental	143	326	125	165	155	914
	Resta Regió Metropolitana	293	669	381	768	317	2428
	Resta de Catalunya	18	164	67	164	70	483
	Resta Espanya	88	306	271	830	259	1754
	Estranger	1397	4542	2637	8016	2023	18615
	Total	1939	6007	3481	9943	2824	24194

Taula 2-26.- Saldos migratoris segons àmbits de procedència/destí segons grups de països. Elaboració pròpia

A la vista del Gràfic 2-17 i la Taula 2-20 és pot veure com es divideixen les seccions en tipologies en funció del seu creixement i la configuració dels grups de països que les composen. Així es poden classificar les 127 seccions en 5 grups que es veuran a continuació.

Seccions tipus 1 (Creixement Alt) : Són 16 seccions, el creixement net total és molt important d'un 253,3% . Més del 50% del creixement es produeix per canvis de residència intramunicipal dels espanyols i pel saldo migratori del mateix grup, absorbeixen el 54,6% del creixement total de la ciutat. Respecte els saldos migratoris són bàsicament procedents de la RMB i el Vallès Occidental i és el tipus de secció en que hi ha hagut menys creixement del grup 3 entre els espanyols i són les que . Es tracta de les zones de nova construcció.

Seccions tipus 2 (Creixement Baix) : Són 16 seccions. La pèrdua d'espanyols és bàsicament per canvi de residència intramunicipal i per saldo migratori als mateixos àmbits que en el tipus anterior. Aquests saldos negatius són compensats per moviments migratoris del grup de països 2 i 3 procedents de l'estranger.

Seccions tipus 5 (Substitució per dos grups): Són 44 seccions tenen un creixement net de població de 19.135 persones dels que el 48% son espanyols (9.191 habitants) , procedents bàsicament de canvis de residència intramunicipals, i immigrants espanyols procedents de la regió metropolitana, el 19,7% del grup 2 i el 28,5% del grup 3 procedents, principalment, directament de l'estranger.

Seccions tipus 4 (Substitució per grup 3): Són 28 seccions que si be tenen un creixement net de població hi ha una disminució en el nombre d'habitants espanyols similar a la de les seccions de tipus 2 (6.695 habitants) . Aquests saldos negatius son compensats pels dos grups d'estrangers (11.684 persones) , però tan sols en nombre d'estrangers del grup 3 (9.713 habitants) ja es compensa la pèrdua d'espanyols

Seccions tipus 5 (Despoblament) : Són 23 seccions. Les seccions d'aquest grup perden 3.246 habitants espanyols (i un 10% del total de població) , bàsicament perquè hi ha un saldo negatiu de 6.112 habitants per canvi de residencia intramunicipal, principalment d'espanyols(6405 habitants) i un saldo migratori de 1.496 persones amb destí a tots els àmbits menys a la RMB. El saldo de canvis intramunicipals és negatiu en tots els grups de països i la principal font de saldo migratori procedent de l'estranger.

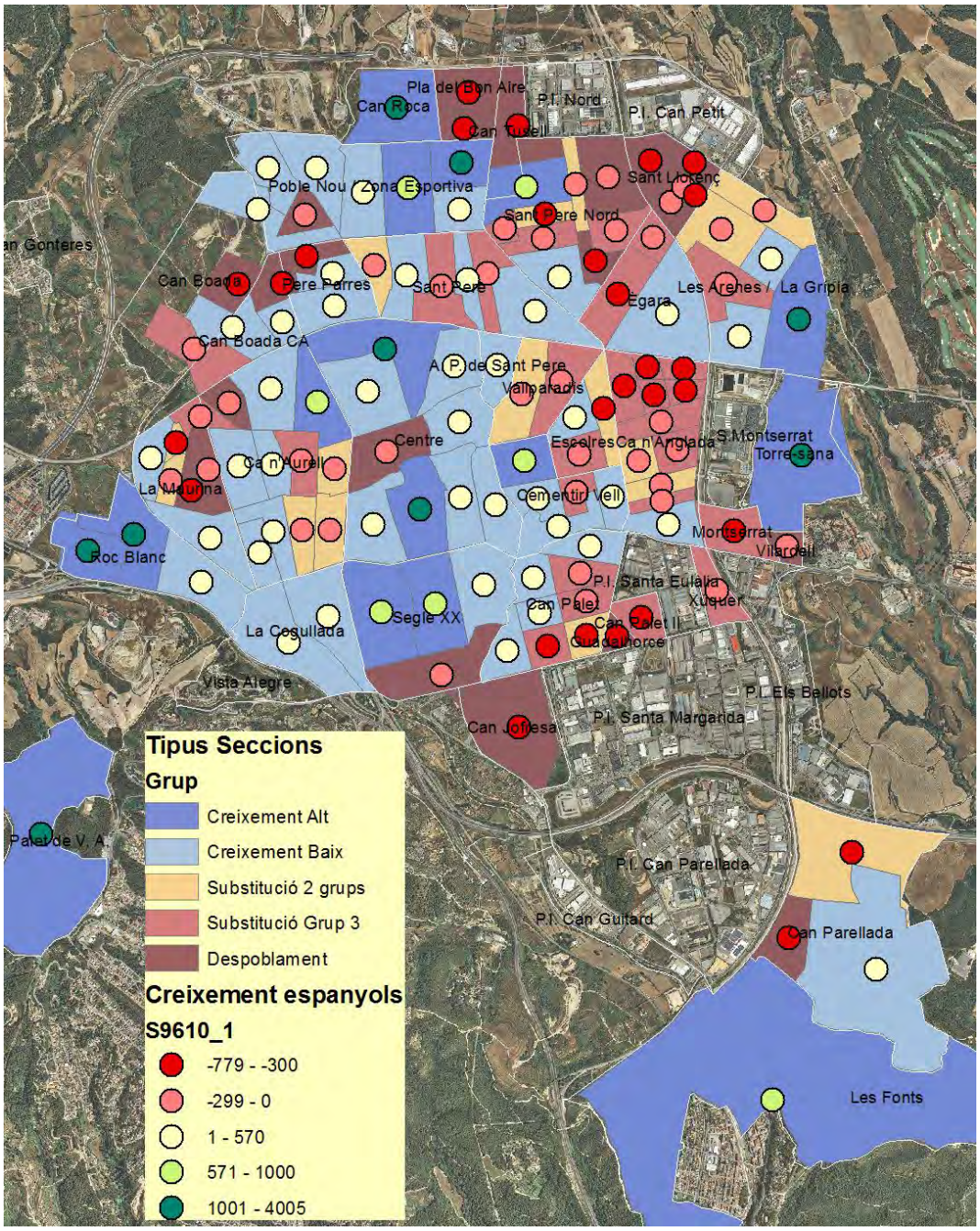

Mapa 2-8.- Mapa de tipologia de seccions segons creixement i composició del creixement, i increment del nombre d'espanyols. Elaboració pròpia

Com s'ha vist anteriorment si s'apliquen els tres índex locals sense dependència espacial sobre el mapa de tipologia de seccions, es pot veure que les seccions més destacades pel seu grau de segregació són les que tenen la tipologia de Poulsen > 1 l'índex local de localització del grup 3 QL_G3 > 1,55 i l'entropia superior a 0,64 i que s'han emmarcat en el Mapa 2-7

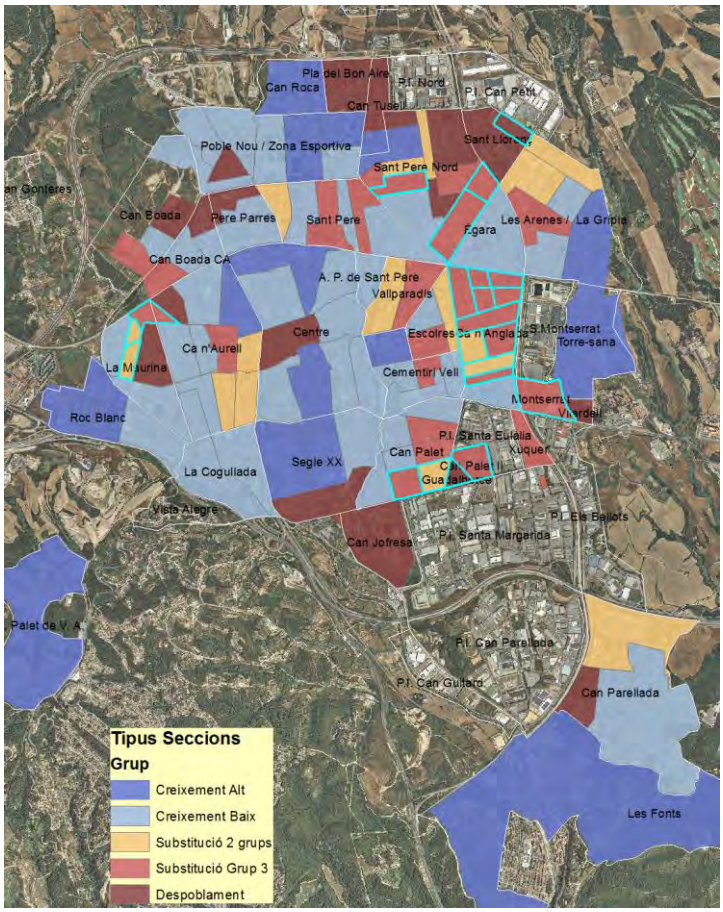

Mapa 2-9.- Seccions amb tipologia de Poulsen > 1 el QL_G3 > 1,55 i l'entropia superior a 0,64 . Elaboració pròpia

Són bàsicament totes les seccions de substitució per grup 3, dues en despoblament i cinc de les que s'han classificat com a substitució per estrangers en general.

2.2.5 EXEMPLES DE TRES TIPUS DE SECCIONS, CREIXEMENT, DESPOBLAMENT I SUBSTITUCIÓ

Seguidament s'estudiaran amb més detall les seccions més significatives dels tipus 1,2 i 4. que es definiran com a :

1. Seccions amb un increment net de població important en que s'incrementa la població de cadascun dels grups de població, molt especialment els del grup 1, al que s'anomenarà seccions en creixement
2. Seccions que han perdut població espanyola però no dels altres dos grups, però que l'increment dels altres grups no cobreix la pèrdua del grup 1, aquest grup s'anomenarà seccions en despoblament
4. Seccions que han perdut població espanyola però que la pèrdua ha estat compensada bàsicament per població procedent dels grup de països 3, encara que en part també amb els del grup 2 essent el resultat total de creixement. A aquest grup se l'anomenarà grup de substitució.

Seccions creixement					Seccions que es despoblen					Seccions amb substitució del Grup 3					
DS	IG1	IG2	IG3	IGT	DS	IG1	IG2	IG3	IGT	DS	IG1	IG2	IG3	IGT	IG1+IG3
606	4.005	234	120	4.125	611	-507	13	57	-437	212	-306	52	922	668	616
105	2.342	250	143	2.485	308	-520	61	56	-403	202	-779	49	1.266	536	487
214	2.265	265	374	2.639	502	-424	11	23	-390	204	-557	86	807	336	250
519	2.224	193	115	2.339	518	-396	14	36	-346	614	-292	31	470	209	178
422	1.608	90	27	1.635	310	-528	81	103	-344	205	-299	84	449	234	150
517	1.354	104	50	1.404	510	-625	121	267	-237	208	-170	42	304	176	134
424	1.265	61	31	1.296	620	-307	30	83	-194	203	-408	46	541	179	133
423	1.032	70	59	1.091	511	-386	114	114	-158	603	-298	90	414	206	116
108	1.010	123	77	1.087	215	-162	5	5	-152	602	-276	108	316	148	40
120	960	82	29	989	313	-266	45	75	-146	201	-411	104	450	143	39
307	896	142	89	985	618	-238	37	61	-140	314	-395	96	422	123	27
306	765	121	125	890	317	-488	46	315	-127	316	-428	61	445	78	17
309	759	71	104	863	619	-242	7	110	-125	207	-312	25	328	41	16
524	726	95	40	766	101	-180	58	18	-104	604	-404	104	416	116	12
610	616	95	134	750	612	-334	76	195	-63	420	-293	33	292	32	-1
414	574	149	133	707	521	-334	134	140	-60	410	-323	37	318	32	-5

Taula 2-27. Taula definitiva de seccions de tracte especial per ser paradigmàtiques dels successos que s'ha produït a la ciutat entre 1986 i 2010. Elaboració pròpia

En aquest apartat s'estudiarà com ha estat l'evolució de tres seccions censals categoritzades com a "Creixement", "Despoblament" i "Substitució", per veure com han sigut les seves dinàmiques demogràfiques que les ha portat a ser categoritzades prèviament amb aquests qualificatius. Per a l'anàlisi s'utilitzarà una metodologia que consisteix en:

- Història de les persones empadronades a la secció a 31 de desembre de 1996,
    - Persones que continuaran vivint en la mateixa secció l'any 2010
    - Persones que han emigrat a altres municipis
    - Persones que s'han mort
    - Persones que s'han canviant d'adreça a una altra secció censal de la ciutat
- Història de les persones empadronades a la secció a 31 de desembre de 2010
    - Persones que ja hi vivien l'any 1996
    - Persones que han nascut a la secció
    - Persones que han immigrat a la secció
    - Persones que s'han canviat d'adreça des d'una altra secció
        - Persones que ja estaven empadronades l'any 1996 en una altra secció
        - Persones que han immigrat en aquest període a una altre secció i s'han canviat d'adreça a aquesta secció
        - Persones que han nascut en una altra secció i s'han canviat d'adreça a la secció (se suposa que amb els seus progenitors)
- Queden excloses de l'estudi les persones de "curta estada" , com per exemple que s'han canviat d'adreça a la secció i després han tornat a canviar marxant de la secció, ambdós moviments posteriors a 31 de desembre de 1996 i anteriors al 31 de desembre de 2010. O bé els que han immigrat a la secció i després han emigrat o s'han canviat de residencia en el període.

L'anàlisi seria l'equivalent a fer la història de vida feta l'any 2010 de les persones que viuen al barri i preguntar-li la seva procedència i alhora preguntar-li a qui vivia l'any 1996 des de la

perspectiva de 2010 dels canvis que han sofert en aquest període. Ignorant els que no estaven empadronats l'any 1996 o els que no ho estaven al 2010.

En el detall del resum de cadascuna de les seccions, les dades venen amb un codi i una petita descripció, la descripció completa, però, és la que es descriu a continuació:

Codi	Descripció
1	Persones empadronades a Terrassa en la secció a 31/12/1996
2	Persones del grup anterior que romanen en la mateixa secció a 31/12/2010
3	Persones que s'han donat de baixa per motius de duplicitat, errors d'empadronament, etc. S'anomenen normalment baixes tècniques
4	Persones que pertanyen al concepte 1 han mort en el període 1996-2010
5	Persones que pertanyen al concepte 1 han canviat de residència a un altre municipi en el període 1996-2010
6	Persones que pertanyent al concepte 1 han fixat la residència a una altra secció de la ciutat
7	Persones que quedarien del concepte 1 a la secció l'any 2010 si no hagués vingut a viure-hi ningú més
8	Persones empadronades a Terrassa en una secció diferent a 31/12/1996 que vindran a viure a la secció d'estudi mitjançant un canvi de residència
9	Persones nascudes a la ciutat entre 1996 i 2010, les que no pertanyen a la secció d'estudi s'incorporaran a la secció d'estudi per un canvi de residència
10	Persones procedents d'un altre municipi que quan arriben fixen la residencia a la secció d'estudi
11	Persones procedents d'un altre municipi que quan arriben fixen la residencia a una secció diferent a la d'estudi i després s'incorporaran via canvi de residència
12	Resum de les persones que han fixat la residencia en la secció d'estudi que procedien d'un altre municipi entre 1996 i 2010
13	Persones que pertanyen al concepte 10 i que han fixat la seva residencia en aquesta secció per canvi de residència
14	Total de persones que han fixat la residència en la secció d'estudi entre 1996 i 2014 segons el grup de seccions de procedència
15	Habitants totals a la secció d'estudi a 31/12/2010
16	Persones que han romàs a la secció en els catorze anys entre 1996 i 2010
17	Immigrants posteriors a 31/12/1996 que s'han incorporat a Terrassa i tenen fixada la seva residència en la secció d'estudi a 31/12/2010
18	Persones que han nascut a la secció d'estudi entre 1996 i 2010
19	Persones que han fixat la residència en la secció d'estudi però que provenien d'una altre secció en la qual estaven empadronats el 31/12/1996 o bé que han nascut a una altra secció entre 1996 i 2010

2.2.5.1 SECCIÓ EN CREIXEMENT

Entre les seccions en creixement, s'analitzarà la que ha tingut un creixement més elevat en els darrers 14 anys, es tracta de una de les seccions del barri conegut com "Les Arenes-Can Motllor-La Grípia" que és la que s'anomenarà secció d'estudi i correspon al districte 6 i secció censal 6.

Com es pot veure en les fotografies de 2002 i 2012 en la Il·lustració 2-14, la secció concreta d'estudi és la translúcida blanca mentre que la resta del barri és la translúcida marró, aquesta darrera correspon en part a l'antic nucli de les Arenes, un dels primers barris d'auto-construcció de la ciutat, tal i com es pot veure en la Il·lustració 2-13 en la de la trama que toca a la Riera de les Arenes en la part sud-oest del barri . La part nova (translúcida en blanc en la Il·lustració 2-14) està orientada al torrent de la Grípia i es pot veure també la seva evolució especialment a la part més a la dreta on està el Real Club de Golf del Prat i entremig el parc planejat en el POUM de 2003, es per tant una zona de qualitat natural important amb molta zona verda i a més al sud de la secció es va construir l'estació de RENFE Terrassa-Est, per tant ben comunicada per ferrocarril amb Barcelona i amb la via de l'avinguda del Vallés que transcorre al costat de la Riera de les Arenes amb totes les comunicacions de sortida de Terrassa amb vehicle privat.

Il·lustració 2-13.- Imatge de les trames del barri. Imatge Bing Maps

Il·lustració 2-14. Barri l'any 2002 i l'any 2012. Elaboració pròpia a partir de Google Earth Pro.

El creixement urbanístic i la dotació d'equipaments s'ha fet palès en la fotografia comparativa entre 2002 i 2010, el creixement demogràfic es port resumir en grans trets en la

Taula 2-28 6-23 en què es pot veure que la secció ha crescut demogràficament en 4.359 persones, amb una població final de 5.549 persones.

Secció: 606	Població			
	Grup 1	Grup 2	Grup 3	Total
1.996	1.178	12	0	1.190
2.010	5.183	246	120	5.549
Saldo	4.005	234	120	4.359
Total persones estudiades	5.803	254	120	6.177

Taula 2-28.- Resum de l'evolució demogràfica de la secció. Elaboració pròpia

El nombre de persones sobre les que s'ha fet la pseudo "història de vida" és de 6.177 que són les persones que en un moment o altre han viscut en aquesta secció, si s'elabora una rati de persones que han viscut a la secció dividit per persones que viuen actualment a la secció que s'anomenarà volatilitat de la secció:

$$\text{Volatilitat de la secció} = \frac{\text{Habitants que han viscut a la secció}}{\text{Habitants que hi viuen al final del període}}$$

Aquest rati seria 1 en el cas de que la secció no hagués variat en absolut durant tot el període i tendirà a infinit en el cas de que en la secció ja no hi visqui ningú o bé que els habitants que hi ha viscut fossin infinits, la qual cosa pel plantejament d'aquesta rati aplicada a seccions existents és impossible.

En aquest cas la rati de volatilitat de la secció és de 1,11, és a dir com és molt proper a 1 implica una alta estabilitat.

De les 1.190 persones que habitaven aquesta secció l'any 1996, l'any 2010 només quedaven 562 és a dir només un 47,8% el que implica una arribada de 4.987 nous habitants, dels quals 2.322 persones són persones provinents d'altres municipis (un 46,6% dels nous habitants) dels quals 1.785 procedien de la Regió Metropolitana. La resta de la població, a part dels naixements en la pròpia secció (864 nens), procedeix de canvis de intramunicipals (1.801) Els conceptes que s'utilitzaran en les taules de "historia de vida" de les seccions en estudi:

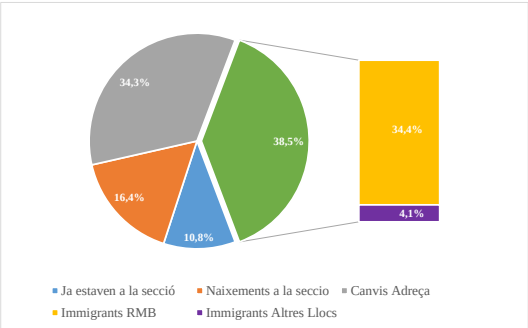

Gràfic 2-19. - Canvis de Residencia a la secció 606 segons tipologia de les seccions de procedència

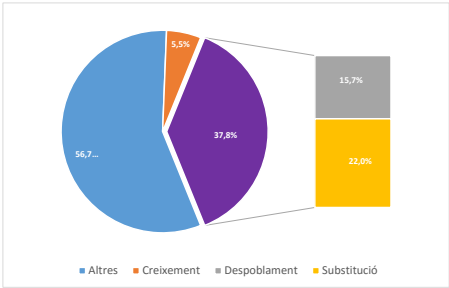

Gràfic 2-18.- Distribució de la procedència de la població l'any 2002

Codi	Concepte	Àmbit/Local-Nacional	Població Grup 1	Grup 2	Grup 3	Total
Padró 1996 i moviments secundaris del padró en els catorze anys						
1	Altes Padró		1.178	12	0	1.190
2	Altes Padró 1996 que queden a la secció 606 a 2010		558	4	0	562
3	Baixes Padró		20	0	0	20
4	Baixes Defunció		89	0	0	89
5	Baixes Emigració	Vallès Occidental	95	1	0	96
		Resta RMB	22	1	0	23
		Resta Catalunya	74	0	0	74
		Resta Espanya	55	1	0	56
		Estranger	3	0	0	3
6	Baixes Canvis Adreça	Creixement	55	2	0	57
		Despoblament	6	1	0	7
		Substitució	22	0	0	22
		Altres	179	2	0	181
7	Total		558	4	0	562
Padró a 2010 i moviments secundaris al padró en els catorze anys						
8	Empadronats 1996	Creixement	70	0	0	70
		Despoblament	263	1	1	265
		Substitució	353	1	3	357
		Altres	901	6	0	907
9	Nascuts a Terrassa	Creixement	26	0	3	29
		Despoblament	18	0	0	18
		Substitució	35	0	5	40
		Altres	112	2	1	115
		Estudi	852	7	5	864
10	Altes Immigració Secció d'estudi	Vallès Occidental	843	31	16	890
		Resta RMB	732	46	27	805
		Resta Catalunya	60	6	5	71
		Resta Espanya	100	15	5	120
		Estranger	2	63	19	84
11	Altes immigració a altres seccions que han vingut a aquesta	Vallès Occidental	120	2	3	125
		Resta RMB	90	8	8	106
		Resta Catalunya	15	1	1	17
		Resta Espanya	31	5	6	42
		Estranger	2	48	12	62
12	Total immigrants segons procedència	Vallès Occidental	963	33	19	1.015
		Resta RMB	822	54	35	911
		Resta Catalunya	75	7	6	88
		Resta Espanya	131	20	11	162
		Estranger	4	111	31	146
13	Immigrants procedents d'un canvi d'adreça dins de la ciutat	Creixement	58	2	4	64
		Despoblament	17	1	4	22
		Substitució	30	18	11	59
		Altres	153	43	11	207
14	Total	Creixement	154	2	7	163
		Despoblament	298	2	5	305
		Substitució	418	19	19	456
		Altres	1.166	51	12	1.229
		Estudi	2.589	168	77	2.834
		Total Creixement	4.625	242	120	4.987
15	Població Final		5.183	246	120	5.549

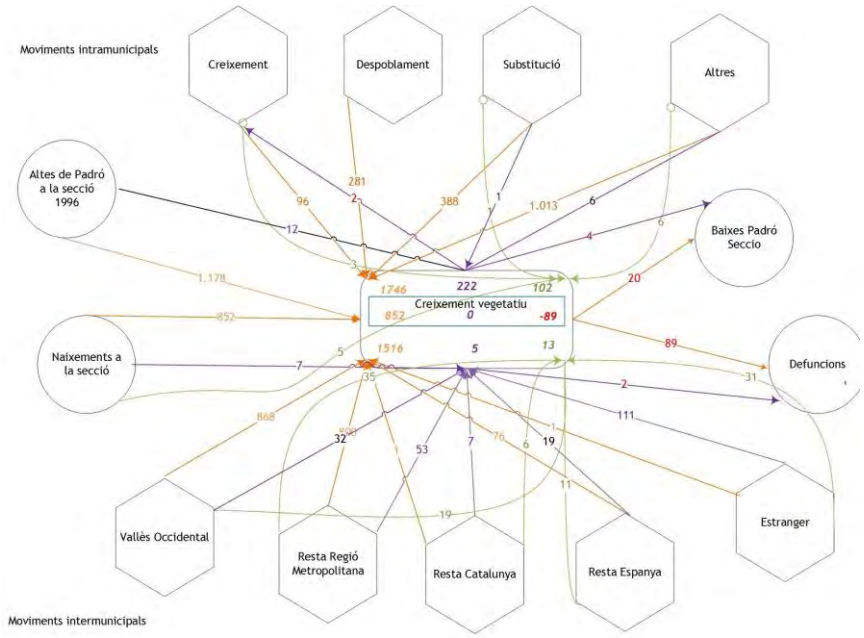

		Població			
Codi		Grup 1	Grup 2	Grup 3	Total
1	Altes Padró	1.178	12	0	1.190
3	Baixes Padró	-20	0	0	-20
4	Defuncions	-89	0	0	-89
5	Emigrants	-249	-3	0	-252
6	Canvis a una altre secció	-262	-5	0	-267
17	Immigrants	1.995	225	102	2.322
18	Naixements a la secció	852	7	5	864
19	Canvis Adreça	1.778	10	13	1.801
20	Total	5.183	246	120	5.549

Taula 2-29.- Resum de la història de vida dels habitants de la secció 606. Elaboració pròpia

Es definirà també una rati de retenció de la secció que serà el nombre d'habitants que han viscut els catorze anys a la mateixa secció:

$$\text{Retenció de la secció} = \frac{\text{Habitants que han viscut tot el període a la secció} * 100}{\text{Habitants que hi vivienal inici del període}}$$

La retenció de població és de 558 persones de les 1.190 persones finals un 46,9 %

Es pot veure en la Taula 2-29 l'existència d'un saldo natural altament positiu de 775 (864 naixements i 89 defuncions), el saldo migratori amb altres municipis és molt positiu de 1.746 persones i especialment es important el canvi de residencia dins mateix de la ciutat amb un saldo positiu de 1516 persones.

En el saldo migratori es pot veure que bàsicament el saldo és positiu en tots els grups de països, però quantitativament el més important és el dels espanyols (1.746 persones procedents a parts iguales al Vallès Occidental, i la RMB que representen en ambdós orígens un 3,5 i un 3% de tots els immigrants procedents d'aquests àmbits geogràfics) inferiors al 0,7% del total.

Concepte	Àmbit/Local-Nacional	Població				%	Població de base	Immigrants 1996-2010
		Grup 1	Grup 2	Grup 3	Total			
Saldo Migratori	Vallès Occ.	868	32	19	919	3,46%	26.568	Immigrants entre 1996 i 2010
	Resta RMB	800	53	35	888	3,06%	29.048	
	Resta Catalunya	1	7	6	14	0,16%	8.803	
	Resta Espanya	76	19	11	106	0,72%	14.721	
	Estranger	1	111	31	143	0,40%	35.706	
	Total	1.746	222	102	2.070	1,80%	114.846	
Saldo Canvis de Residencia Intra municipal	Creixement	41	-2	3	42	0,10%	43.281	Població 2010
	Despoblament	275	0	1	276	1,32%	20.942	
	Substitució	366	1	8	375	1,59%	23.524	
	Altres	834	6	1	841	0,67%	125.089	
	Total	1.516	5	13	1.534	0,72%	212.836	

Taula 2-30.- Canvis de residència intra i intermunicipals

Dels moviments intramunicipals, tot i que la major quantitat procedent del grup "calaix de sastre" corresponent a la tipologia Altres en valor relatiu a 1,6 a 1,3 % corresponen a les seccions que perden població o en les que es produeix el fenomen de la substitució

Resumint en les seccions de creixement que coincideixen amb les noves promocions, algunes tardanes del pla original del 1983 i altres ja corresponents a plans parcials entre 1983 i 2003 el creixement de la població s'ha fet internament a expenses de les seccions que s'han qualificat de en despoblament i en substitució, i per immigrants preferentment de tota la regió metropolitana (a parts pràcticament iguals entre el Vallès Occidental i la resta de la Regió)

Il·lustració 2-15. Ubicació i entorn de la secció d'estudi amb la perspectiva de la zona verda

Finalment s'analitzarà la diferencia entre el valors de l'habitatge en la zona entre els anys 2005 i 2006 a partir de taxacions hipotecàries i el del 2015 de preus d'oferta d'habitaclia. Per veure si hi ha hagut una devaluació més o menys pronunciada en funció del tipus de secció de que es tracti.

Abans de tot, però, al tenir taxacions de dos anys que es trobaven al mig de la bombolla immobiliària i per tant els preus de taxació seran molt més alts que els actuals, també convé considerar la diferència entre les taxacions realitzades l'any 2005 i 2006, per avaluar les diferències dels testimonis, d'ambdós anys.

A partir d'una base de dades de 1.556 taxacions corresponents als anys 2005 i 2006 i "a grosso modo", és a dir, ajustant a un model de regressió independentment de la localització, la qual cosa seria totalment reprovable si es tractes de taxacions legals, només a efectes de veure la importància del factor any de taxació en la regressió hedònica plantejada, s'observa que les taxacions de l'any 2006 són de mitjana 495 €/m^2

Regressió lineal múltiple per avaluar el valor del preu de l'habitatge a partir de característiques del propi habitatge (Mètode hedònic) però es tracta de una regressió global com si Terrassa fos isotròpica a nivell de preus d'habitatge que evidentment no ho és.

Coeficients a

Model		Coeficients no estandarditzats		Coeficients estandarditzats		
		B	Error estàndard	Beta	t	Sig.
1	(Constant)	2771,298	36,656		75,602	0,000
	N. Dorm	-30,585	10,943	-,055	-2,795	,005
	N. Banys	13,811	18,382	,017	,751	,453
	Qualitat Bona	381,938	30,733	,203	12,428	,000
	Qualitat Baixa	103,132	74,195	,022	1,390	,165
	Antiguitat	-10,328	,629	-,348	-16,425	,000
	Taxació 2006	495,060	13,036	,595	37,977	,000
	Superfície	-1,834	,410	-,098	-4,473	,000
	Calefacció	27,393	8,519	,055	3,215	,001

a. Variable dependent: Preu per m2

Resum del model

R	R quadrat	R quadrat ajustat	Error estàndard de la estimació
,793	,629	,627	254,112

Si es fa per la proba t de comparació de mitjanes per mostres independents surt que la diferència mitjana entre les taxacions fetes a 2005 i 2006 es clarament significativa i estableix un interval de diferència d'entre 489,9 i 554, 4 euros de diferència per m^2

	Any Taxació	N	Mitjana	Desv Std	Mitjana de l'error std
Preu/m^2	2005	772	2341,14	239,019	8,602
	2006	784	2863,28	390,297	13,939

	Proba de Levene de qualitat de variàncies		proba t para la igualtat de mitjanes						
								95% de interval de confiança de la diferencia	
Preu/m^2	F	Sig.	t	gl	Sig. (bilateral)	Diferència de mitjanes	Diferencia de error estàndard	Inferior	Superior

S'assumeixen variàncies iguals	143,94	0	-31,765	1554	0	-522,142	16,438	-554,384	-489,9
No s' assumeixen variàncies iguals			-31,877	1301,3	0	-522,142	16,38	-554,276	-490

Il·lustració 2-16.- Taxacions Catsa 2005 i 2006

Si es tenen en compte nomes les taxacions de la secció 606 surten 33 taxacions amb el següent resultat:

606	Any Taxació	Taxacions	Mitjana	Màxim	Mediana	Mínim	Desviació estàndard
Valor	2005	12	2377,5	2645	2362	2082	174,3
€/m2	2006	21	2867,2	3420	2827	2328	351,8

Com es pot veure la diferència entre les taxacions de 2005 i 2006 correspon exactament al valor estimat general i les medianes i les mitjanes són molt similars per tant s'acceptarà com a valor de taxació estàndard el de la mitjana de l'any 2005 que és de 2.378 €/m^2 Un cop triat 30 valors corresponents a habitaclia amb el criteri de ser els mes recents i que es poden ubicar en la zona de la secció 606 (dins del barri de les Arenes- Can Motllor i La Grípia) pel carrer, o pel carrer i el número el resultat és el següent:

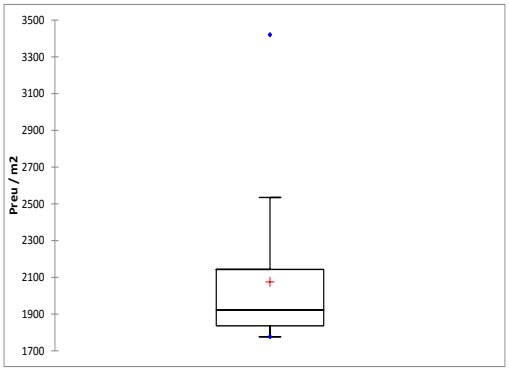

Estadística Habitaclia	VM^2 (1)	VM^2 (2)
Taxacions	29	28
Mínim	1.777	1.777
Màxim	3.420	2.662
Mediana	1.923	1.919
Mitjana	2.074	2.026
Desv. Std	357	251

1 Amb Outlier 2 Sense

A la vista del boxplot es pot veure que el valor màxim es tracta d'un outlier i per tant es traurà de la mostra.

Com es pot veure en l'estadístic 2 un cop tret l'outlier la diferencia entre la mitjana i la mediana a baixat i la desviació estàndard també, per tant s'acceptarà com a valor el de la mitjana, és a dir, 1.923 €/m^2, un valor que representa un 80% de la taxació a 2005 o un 67% de la de 2006.

Segons habitaclia la mitjana del valor de l'habitatge a Terrassa actualment és de 1.433 €/m^2 i segons el global de les taxacions de 2005 el valor mitjà era de 2.378 €/m^2, e adir que es pot considerar que segons aquestes dades el valor mitjà de l'habitatge és actualment un 60% del valor de 2005, per tant el sector de la secció 606 ha aguantat millor el preu que la mitjana de la ciutat.

Segons el ministeri de foment el valor de la mitjana de les taxacions de Terrassa en habitatges de més de dos anys d'antiguitat el quart trimestre de 2005 va ser de 2038,3 €/m2 (818 taxacions) i el quart trimestre de 2014 va ser de 1.124 €/m2 (127 taxacions), el valor actual és el 60% del de 2005, que correspon a la mateixa quantitat que la ratio entre les taxacions de 2005 i els valors d'Habitaclia de 2015

2.2.5.2 SECCIÓ EN DESPOBLAMENT

Si s'observa el mapa de la Il·lustració 2-17 es poden veure gran quantitat de contrastos es poden veure els contrastos entre seccions adjacents, on zones de creixement estan al costat de zones en despoblament, la secció on el despoblament és més acusat quantitativament és la secció 611 que correspon al Barri de Can Tusell, que és el darrer bloc d'habitatges públic construït a la ciutat l'any 1984 i que com les dues seccions veïnes 502 i 518 que corresponen al polígon del Pla de Bon Aire corresponen a ADIGSA. Però curiosament les tres seccions estan rodejades de seccions en creixement i que corresponen en gran part a sectors de nou desenvolupament, ja que aquests polígons quedaven aïllats al nord de la ciutat de la resta de la mateixa, per camps. En aquesta zona es pot veure en el barri de Can Roca un bloc de polígons socials que data de 1969 i que evidentment estava totalment aïllat.

Com es pot veure a la fotografia aèria(Il·lustració 2-18) els dos barris en despoblament (Pla del Bon Aire seccions 5/02 i 5/18 i Can Tusell 6/11) estan rodejades de seccions en creixement d'habitatges nous construïts a partir de 1998. Una diferència important entre el polígon del Pla del Bon Aire i Can Tusell, és l'estructura de la propietat, perquè si bé en el primer pràcticament el 95% són de propietat en el cas del segon el percentatge baixa a poc menys d'un 75%

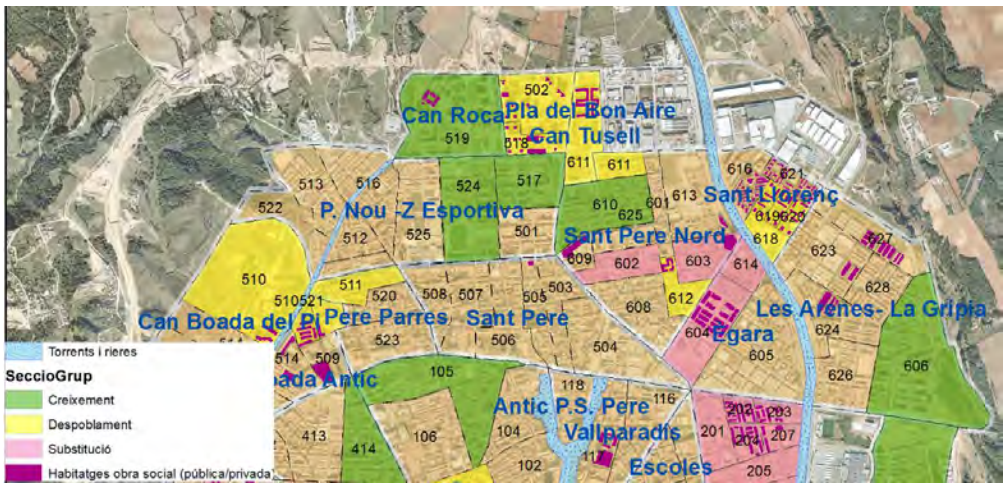

Il·lustració 2-17.- Tipus de seccions en la zona nord de la ciutat

	Propietat per compra totalment pagada	Propietat per compra però amb pagaments pendents	En propietat per herència o donació	En lloguer	Cedida gratuïtament o a un preu baix	Altra forma
Pla del Bon Aire	75,00%	20,10%	0,70%	1,80%	0,50%	1,90%
Can Tusell	34,70%	39,90%	2,20%	20,90%	0,70%	1,70%

Taula 2-31.- Estructura de la propietat del Pla del Bon Aire i Can Tusell. Font: Cens 2001. Elaboració pròpia

Il·lustració 2-18. Can Roca, Zona Esportiva (residencial), Pla del Bon Aire i Can Tusell . Elaboració pròpia

Com es pot veure a la Il·lustració 2-19 diferència del polígon del Pla del Bon Aire que consta d'11 blocs de 13 pisos i 8 de 10, el barri de Can Tusell esta constituït per baixos més 3 pisos. Ocupant una extensió de sòl molt més gran que l'anterior i on hi ha molts menys habitatges, com

s'ha dit anteriorment és el darrer barri del Ministerio de la Vivienda a Terrassa i actualment està sota la tutela d'ADIGSA. La construcció d'ambdós barris és molt senzilla i te importants dèficits com era bastant generalitzat en totes les promocions similars.

Curiosament en el barri esta ubicada l'església evangèlica més gran de Catalunya que fou inaugurada per l'ex-president d'Estats Units, Jimmy Carter l'any 2010.

Demogràficament, el barri ha perdut 437 habitants entre 1996 i 2010 el que representa un 20,9% de la població inicial

Secció: 611	Població			
	Grup 1	Grup 2	Grup 3	Total
1.996	2.023	25	44	2.092
2.010	1.516	38	101	1.655
Saldo	-507	13	57	-437
Total persones estudiades	2.640	60	123	2.823

Taula 2-32. Resum inicial i final general de la secció 611

Es pot veure que la volatilitat de la secció ha estat de un 1,7, és a dir, més alta que la secció anterior

Il·lustració 2-19. A la fotografia de dalt es pot veure el Polígon de Can Tusell i a la de baix, a la dreta Can Tusell i a l'esquerra el Pla del Bon Aire, ambdós barris amb les seccions que s'han tipificat com "en despoblament". Al mig la Carretera de Matadepera.

Codis	Concepte	Àmbit/Local-Nacional	Població Grup 1	Grup 2	Grup 3	Total
Padró 1996 i moviments secundaris del padró en els catorze anys						
1	Altes Padró		2.023	25	44	2.092
2	Altes Padró 1996 que queden a la secció 606 a 2010		899	3	22	924
3	Baixes Padró		54	1	3	58
4	Baixes Defunció		124	2	2	128
5	Baixes Emigració	Vallès Occidental	123	6	3	132
		Resta RMB	51	3	1	55
		Resta Catalunya	68	4	0	72
		Resta Espanya	97	0	2	99
		Estranger	5	1	0	6
6	Baixes Canvis Adreça	Creixement	174	4	1	179
		Despoblament	47	0	1	48
		Substitució	46	0	2	48
		Altres	335	1	7	343
7	Total		899	3	22	924
Padró a 2010 i moviments secundaris al padró en els catorze anys						
8	Empadronats 1996	Creixement	32	0	0	32
		Despoblament	36	0	0	36
		Substitució	48	0	1	49
		Altres	151	1	9	161
9	Nascuts a Terrassa	Creixement	4	0	0	4
		Despoblament	9	0	0	9
		Substitució	6	0	3	9
		Altres	9	0	4	13
		Estudi	123	0	7	130
10	Altes Immigració Secció d'estudi	Vallès Occidental	72	2	1	75
		Resta RMB	33	7	10	50
		Resta Catalunya	22	0	1	23
		Resta Espanya	40	2	1	43
		Estranger	0	12	14	26
11	Altes immigració a altres seccions	Vallès Occidental	8	0	1	9
		Resta RMB	10	2	1	13
		Resta Catalunya	6	0	3	9
		Resta Espanya	8	4	3	15
		Estranger	0	5	20	25
12	Total immigrants segons procedència	Vallès Occidental	80	2	2	84
		Resta RMB	43	9	11	63
		Resta Catalunya	28	0	4	32
		Resta Espanya	48	6	4	58
		Estranger	0	17	34	51
13	Immigrants procedents d'un canvi d'adreça dins de la ciutat	Creixement	8	0	2	10
		Despoblament	3	1	0	4
		Substitució	9	1	13	23
		Altres	12	9	13	34
14	Total	Creixement	116	2	3	121
		Despoblament	81	8	10	99
		Substitució	85	1	18	104
		Altres	212	12	27	251
		Estudi	123	12	21	156
		Total	617	35	79	731
15	Població Final		1.516	38	101	1.655

Taula 2-33.- Resum detallat de les "Histories de vida" de la secció 611

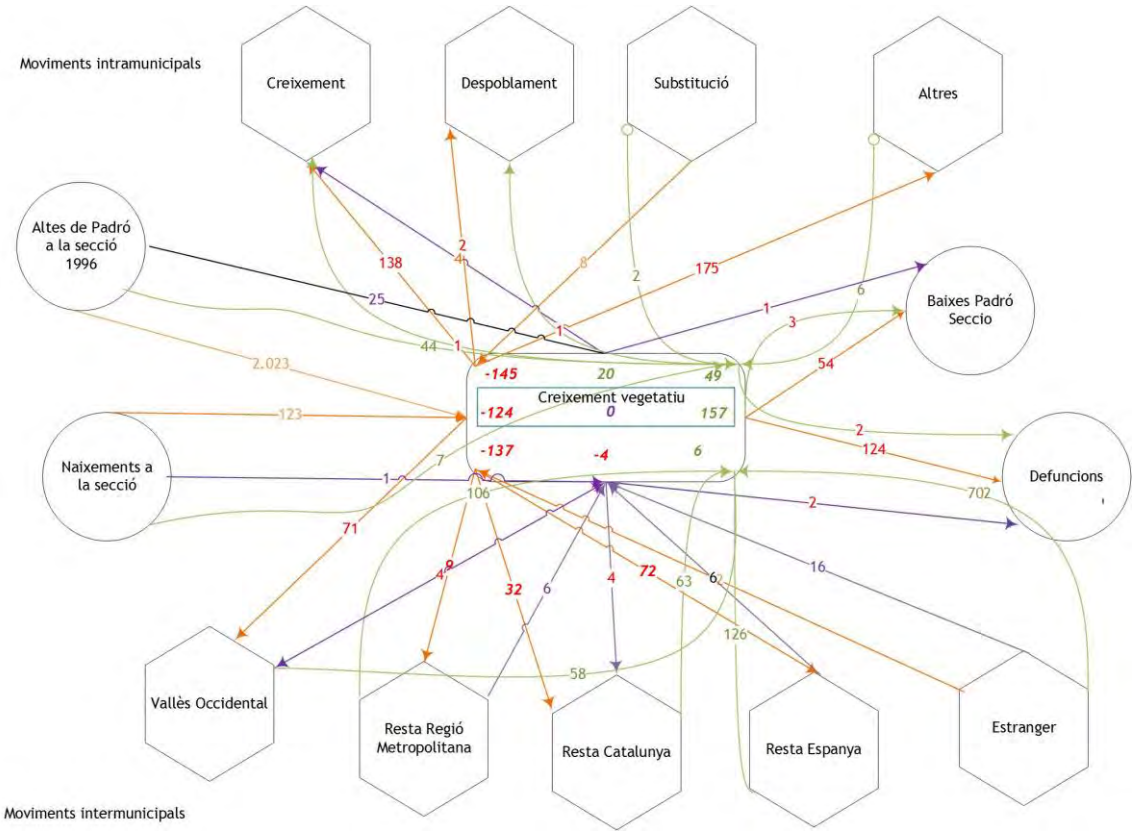

Codis		Població			
		Grup 1	Grup 2	Grup 3	Total
1	Altes Padró	2.023	25	44	2.092
3	Baixes Padró	-54	-1	3	-58
4	Defuncions	-124	-2	-2	-128
5	Emigrants	-344	-14	-6	-364
6	Canvis a una altre secció	-602	-5	-11	-618
17	Immigrants	199	34	55	288
18	Naixements a la secció	123	0	7	130
19	Canvis Adreça	295	1	17	313
20	Total	1.516	35	79	731

Taula 2-34.- Resum detall moviments de la secció 611

Es pot veure en la Taula 2-34 es pot veure que al marge d'un saldo natural pràcticament inexistent (130 naixements i 128 defuncions), el saldo migratori amb altres municipis és negatiu en 76 persones i especialment es important el canvi de residencia dins mateix de la ciutat amb un saldo negatiu de 299 persones.

La retenció de la secció és de 924 persones de les 2.092 persones inicials, és a dir, d'un 44,2% molt similar a la de la secció anterior que era d'un 46,%, és a dir en ambdues seccions és menys de la mitat de la gent la que ha romàs en la mateixa secció els catorze anys.

En el saldo migratori es pot veure que bàsicament el saldo negatiu és dels espanyols (-145 persones i van dirigits pràcticament a parts iguales al Vallès Occidental, Resta de Catalunya (fora de la RMB) i a la Resta d'Espanya, essent simbòlics els saldos amb la RMB i amb l'Estranger. El saldo migratori dels països dels grups 2 i 3, són poc importants encara que positius.

En la es pot veure que relativament el saldo migratori més negatiu és amb la resta de Catalunya i amb la Resta d'Espanya, essent positiu, encara que insignificant amb la RMB. Tampoc es veu una tendència clara de substituir la població autòctona per procedent d'altres països només s'han incrementat en 45 persones. Pel que fa als canvis de residència intramunicipal relativament es molt superior a les seccions en creixement i al grup d'altres, essent insignificant a altres seccions en despoblament o en substitució.

Concepte	Àmbit/Local-Nacional	Població				%	Població de base	
		Grup 1	Grup 2	Grup 3	Total			
Saldo Migratori	Vallès Occ.	-43	-4	-1	-48	-0,18%	26.568	Immigrants 1996-2010
	Resta RMB	-8	6	10	8	0,03%	29.048	
	Resta Catalunya	-40	-4	4	-40	-0,45%	8.803	
	Resta Espanya	-49	6	2	-41	-0,28%	14.721	
	Estranger	-5	16	34	45	0,13%	35.706	
	Total	-145	20	49	-76	-0,07%	114.846	
Saldo Canvis de Residencia Intra municipal	Creixement	-138	-4	-1	-143	-0,33%	43.281	Població 2010
	Despoblament	-2	0	-1	-3	-0,01%	20.942	
	Substitució	8	0	2	10	0,04%	23.524	
	Altres	-175	0	6	-169	-0,14%	125.089	
	Total	-307	-4	6	-305	-0,14%	212.836	

Taula 2-35 . Saldos de canvi de residència de la secció 611

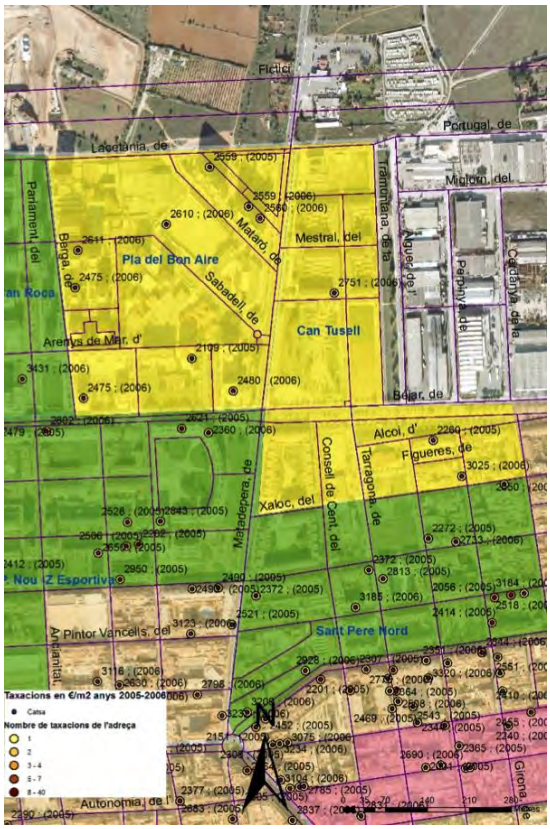

Il·lustració 2-20.- Taxacions anys 2005-2006 zona Can Tusell i Pla del Bon Aire

Pel que fa al preu dels habitatges, s'ha de destacar la poca quantitat tant de taxacions com de testimonis d'habitaclia del barri de Can Tusell (1 habitatge en cadascun), per aquest motiu i degut a la proximitat i a les característiques de l'habitatge i a la tendència de despoblament s'ha estès l'estudi als pisos del Pla del Bon Aire, on tampoc hi ha massa testimonis, però es pot arribar

a 12 taxacions i 27 testimonis d'oferta d'habitaclia El preu de l'habitatge a la zona a partir de taxacions fetes els anys 2005 i 2006 (la diferencia entre les taxacions de 2005 i 2006 a Terrassa està entre 300 i 500 €/m^2

611-502 -518	Any Taxació	Taxacions	Mitjana	Màxim	Mediana	Mínim	Desviació estàndard
Valor	2005	3	2.309,3	2.559	2.260	2.109	229,0
€/m2	2006	9	2.616,2	3.025	2.560	2.475	176,9

Taula 2-36. Taxacions CATSA de la zona els anys 2005 i 2006

Recollint els testimonis d'oferta de la zona s'obté una mitjana de 1.016 €/m^2, que representa un 44% del valor de les taxacions de 2005, és a dir, una davallada del 56%

Estadística Habitaclia	Vm^2
Taxacions	27
Mínim	812
Màxim	1.312
Mediana	1.000
Mitjana	1.016
Desv. Estàndard	118

Per tant en aquest cas es pot veure, amb les reserves de la manca de mostra tot i la homogeneïtat dels testimonis, una davallada molt més forta que la secció 606 tipificada com "en creixement" en que la davallada era d'un 20%.

2.2.5.3 SECCIÓ EN SUBSTITUCIÓ

A part dels moviment migratoris originats per la cerca d'una millor qualitat de vida/preu dels habitants dels municipis veïns, amb l'aparició del boom de la construcció es crea una demanda de ma d'obra poc qualificada i es generen dos noves situacions socials que causaran conseqüències a llarg termini en la economia espanyola, d'una banda es produeix un efecte crida de ma d'obra procedent de països africans, especialment del Marroc i el Senegal i de països sud-americans que venen a cobrir aquesta necessitat de mà d'obra. D'altra banda es produeix un abandonament escolar per cobrir aquests llocs de treball ben pagats que generaran els actuals ninis amb l'arribada del punxament de la bombolla immobiliària, punt de partida de la crisi actual. L'arribada de treballadors estrangers genera una altra vegada problemes d'habitatge per la poca solvència econòmica i es torna a les situacions d'amuntagament, "llits calents", etc

Després de la mostra de la secció que ha crescut més en aquests 14 anys i la que s'ha despoblat més, seguidament es veurà el cas de la secció 202 on el volum de substitució ha estat més elevat. En aquesta secció s'ha substituït pràcticament la totalitat dels habitants d'aquests habitatges pels nouvinguts. Aquesta secció és la que sociològicament resulta més interessant i apunta directament als estudis de l'Escola de Chicago i als processos definits com de invasió successió.

Il·lustració 2-21.- Ubicació de la secció d'estudi en el Barri

El resum demogràfic en aquests catorze anys ha estat el següent:

Secció: 202	Població			
	Grup 1	Grup 2	Grup 3	Total
1.996	1.324	21	22	1.367
2.010	545	70	1.288	1.903
Saldo	-779	49	1.266	536
Total persones estudiades	1.587	89	1.303	2.979

Taula 2-37.- Resum de l'evolució de la secció 202 amb un canvi total de la majoria dels habitants

La volatilitat de la secció ha estat de 1,56, és a dir més baixa que l'anterior perquè la secció en realitat ha crescut tot i que el nombre d'espanyols hagi baixat en 779 persones.

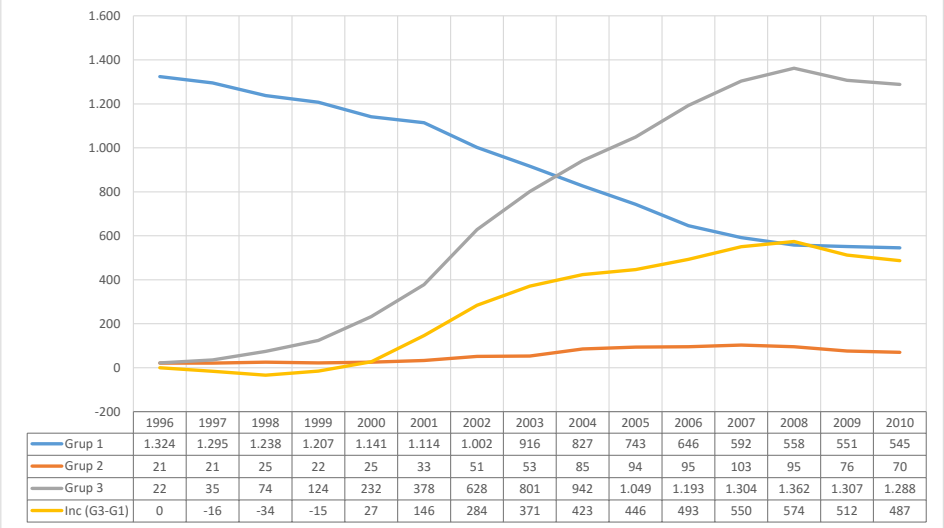

	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Grup 1	1.324	1.295	1.238	1.207	1.141	1.114	1.002	916	827	743	646	592	558	551	545
Grup 2	21	21	25	22	25	33	51	53	85	94	95	103	95	76	70
Grup 3	22	35	74	124	232	378	628	801	942	1.049	1.193	1.304	1.362	1.307	1.288
Inc (G3-G1)	0	-16	-34	-15	27	146	284	371	423	446	493	550	574	512	487

Gràfic 2-20. Evolució amb el temps dels tres grups de població

A la vista de la Taula 2-37 es pot veure que la secció a perdut 779 espanyols i s'ha incrementat en 1.266 persones de països del grup 3 i 49 persones del grup 2 amb un creixement

total de 536 persones. Aquesta secció l'any 1981 tenia 1.695 habitants, es a dir entre 1981 i 1996 havia perdut 328 habitants.

La primera dada que resulta significativa de 779 espanyols en la secció censal només 282 han viscut els 14 anys en la secció els altres fins als 545 finals procedeixen de la immigració o d'altres seccions, és a dir, només s'han quedat a la seva residència un 21,3 % del nombre inicial.

Com es pot veure en el Gràfic 2-20, el veritable procés de substitució (increment de la pendent).

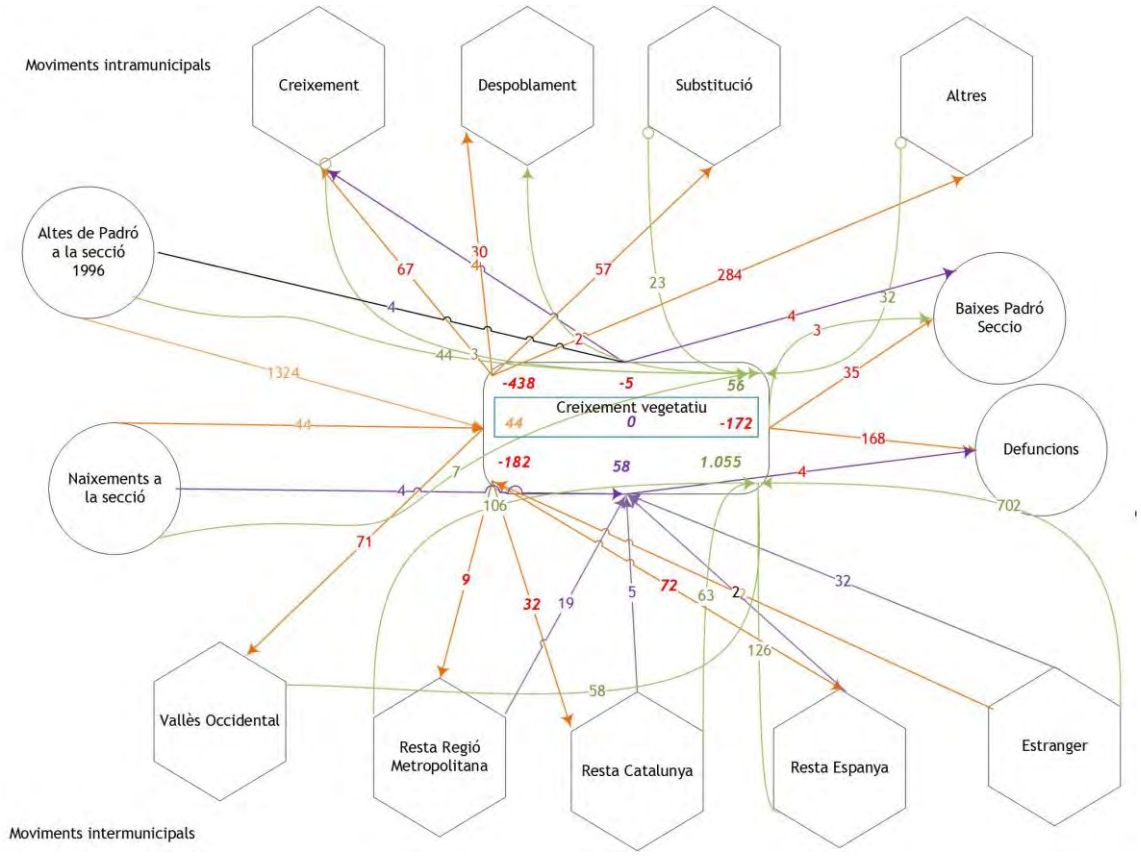

Padró 1996 i moviments secundaris del padró en els catorze anys						
Codis	Concepte	Àmbit/Local-Nacional	Població			
			Grup 1	Grup 2	Grup 3	Total
1	Altes Padró		1.324	21	22	1.367
2	Altes Padró 1996 que queden a la secció 202 a 2010		282	2	7	291
3	Baixes Padró		35	4	2	41
4	Baixes Defunció		168	4	0	172
5	Baixes Emigració	Vallès Occidental	101	2	0	103
		Resta RMB	36	1	0	37
		Resta Catalunya	45	0	0	45
		Resta Espanya	98	1	1	100
		Estranger	2	1	4	7
6	Baixes Canvis Adreça	Creixement	79	1	1	81
		Despoblament	46	0	4	50
		Substitució	95	0	3	98
		Altres	337	5	0	342
7	Total		282	2	7	291
Padró a 2010 i moviments secundaris al padró en els catorze anys						
8	Empadronats 1996	Creixement	8	0	2	10
		Despoblament	16	0	1	17
		Substitució	29	0	4	33
		Altres	47	0	14	61
9	Nascuts a Terrassa	Creixement	4	0	2	6
		Despoblament	0	0	1	1
		Substitució	9	0	22	31
		Altres	6	1	18	25
		Estudi	44	4	157	205
10	Altes Immigració Secció d'estudi	Vallès Occidental	28	2	43	73
		Resta RMB	23	10	73	106
		Resta Catalunya	13	2	46	61
		Resta Espanya	21	1	67	89
		Estranger	4	21	458	483
11	Altes immigració a altres seccions	Vallès Occidental	2	0	15	17
		Resta RMB	4	10	33	47
		Resta Catalunya	0	3	17	20
		Resta Espanya	5	2	60	67
		Estranger	0	12	248	260
12	Total immigrants segons procedència	Vallès Occidental	30	2	58	90
		Resta RMB	27	20	106	153
		Resta Catalunya	13	5	63	81
		Resta Espanya	26	3	127	156
		Estranger	4	33	706	743
13	Immigrants procedents d'un canvi d'adreça dins de la ciutat	Creixement	1	3	23	27
		Despoblament	1	0	22	23
		Substitució	2	5	175	182
		Altres	7	19	153	179
14	Total	Creixement	41	5	70	116
		Despoblament	40	10	97	147
		Substitució	53	7	247	307
		Altres	81	21	252	354
		Estudi	48	25	615	688
		Total	263	68	1.281	1.612
15	Població Final		545	70	1.288	1.903

L'anàlisi demogràfic de la secció en aquest catorze anys :

Codis		Població			
		Grup 1	Grup 2	Grup 3	Total
1	Altes Padró	1.324	21	22	1.367
3	Baixes Padró	-35	-4	-2	-41
4	Defuncions	-168	-4	0	-172
5	Emigrants	-282	-5	-5	-292
6	Canvis a una altre secció	-557	-6	-8	-571
17	Immigrants	100	63	1.060	1.223
18	Naixements a la secció	44	4	157	205
19	Canvis Adreça	119	1	64	184
20	Total	545	70	1.288	1.903

Taula 2-38.- Grans grups de moviments secció 202. Elaboració pròpia

En la Taula 6-33, es pot veure que la immigració directa a la secció o via altre seccions via canvis residencials intramunicipals. La població espanyola bàsicament deixa la secció per anar a viure a altres llocs de la ciutat i a les baixes per emigració a altres municipis del Vallès Occidental.

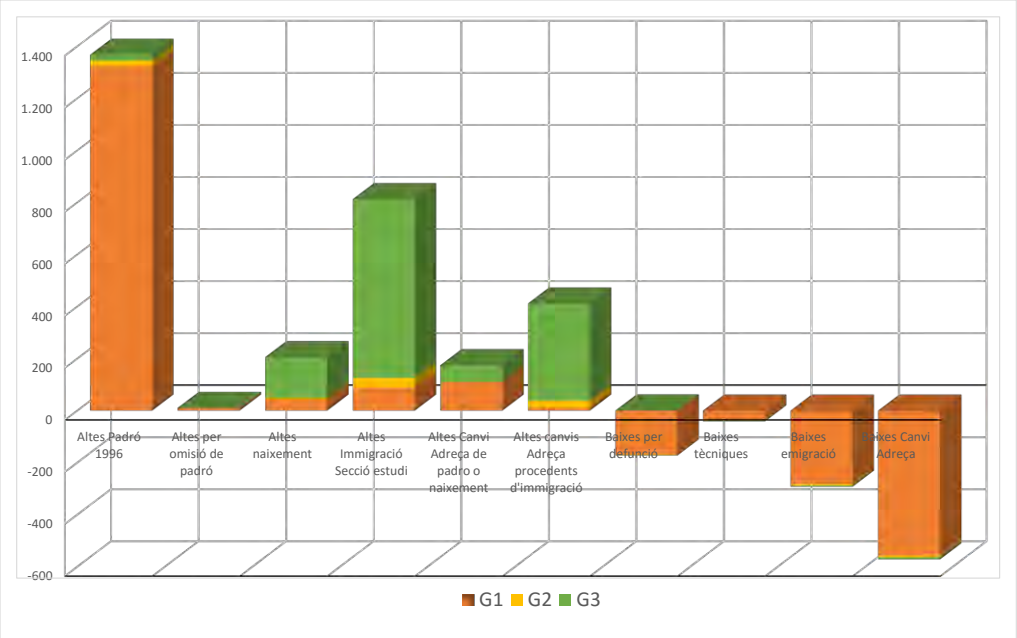

Gràfic 2-21.- Components del creixement . Elaboració pròpia

Com es pot veure en el Gràfic 2-22 un 75% de la població estrangera es del Marroc, concretament en aquest cas el 50,6% i els espanyols són el 28,6% . En general entre Ca n'Anglada i el barri d'Ègara (a la dreta de la riera) hi viuen 4.488 marroquins que representen el 30% del total de Terrassa, i el 28% de la població de tots dos barris.

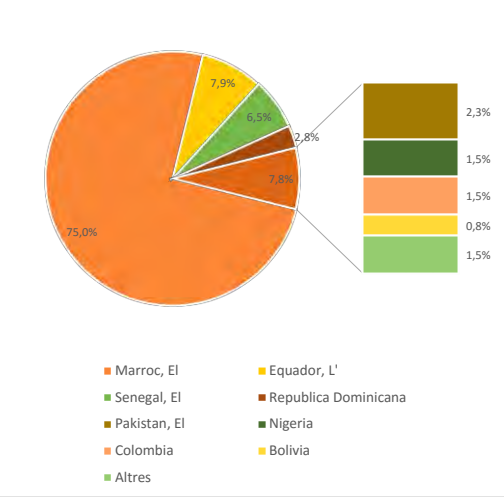

Gràfic 2-22.- Composició de la població estrangera

Il·lustració 2-22.- Origen de l'estigmatització del barri de Ca n'Anglada

A partir de l'any 1999, any en que dissortadament es va estigmatitzar al barri amb els incidents xenòfobs que es van produir a la festa major del barri i que van ocupar primera plana de tots els diaris i televisions. De fet la única plaça del barri es va convertir en un verdader plató de televisió amb totes les televisions nacionals.

La situació d'aquests blocs d'habitatges està en un elevat grau de degradació per patologies estructurals (bàsicament aluminosi) i manca de manteniment, actualment s'està procedint a l'esponjament del barri a partir de l'enderrocament dels blocs de pisos per incrementar l'espai lliure i els seus habitants estan essent reallotjats en altres habitatges públics ja siguin de compra o de lloguer, un cop desestimat el seu reallotjament en el mateix barri a partir de l'edificació de nous habitatges a l'avinguda del Vallès

Un altre dels problemes de barri és la densificació de la zona nord, la zona amb més immigració amb densitats de 357 a 870 habitants per Ha. La zona de baixa densitat central correspon a la plaça del barri i la de la punta sud-oest a l'altra plaça, però que evidentment no descongestiona en absolut el barri, la densitat del sud e s baixa perquè tret de algunes edificacions que toquen a l'avinguda de Barcelona de nova promoció, moltes deshabitades o inacabades per efectes de la bombolla, la resta són casetes unifamiliars de plata baixa i pis. L'altra zona de baixa densitat és el front a l'Avinguda del Vallés perquè correspon a illetes.

A efectes de descongestionar la zona nord s'ha procedit a partir del març de 2014 a l'enderroc dels blocs tal i com mostra la Il·lustració 2-23, on a la foto superior de l'esquerra es veu la volumetria fins el primer enderroc i a la foto inferior esquerra el projecte final, a la foto de la dreta és veu tot el projecte que, com s'ha comentat abans no s'executarà perquè no es construiran els blocs amb front a l'avinguda del Vallès i la Riera de les Arenes, i en la banda esquerra al centre cívic del barri.

Mapa 2-10 Mapa de densitat totals de població per Ha segons nombre de persones que viu a cada hexàgon de 0,9 Ha. Elaboració pròpia

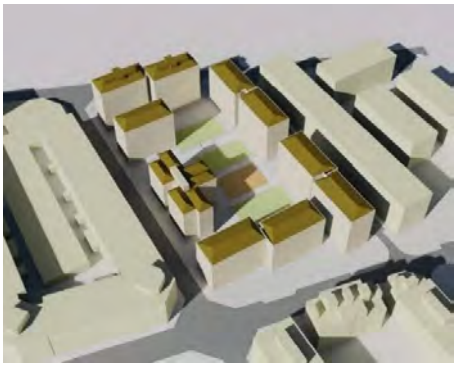

Il·lustració 2-23. Esponjament de la secció censal

En el Mapa 2-9 es pot veure la composició del barri i com el percentatge de població marroquina (en números blancs) és màxima en aquesta secció i a les tres veïnes en què el percentatge de població immigrada és superior al 50% el percentatge baixa cap a l'oest en el límit amb l'avinguda de Barcelona i cap el Sud , però en general en la zona el total de població immigrada és del 44,5%.

Com s'ha vist anteriorment en el cens de l'any 1981 aquesta secció tenia 1.695 habitants, i l'any 1996 en tenia 1.367 es a dir entre 1981 i 1996 havia perdut 328 habitants. Tenint en compte que aquests blocs es van entregar els anys 1968 i 1969, l'any 1981 tenien 12 o 13 anys.

La piràmide de població l'any 1981 tal i com es pot veure a la figura Il·lustració 2-24 no era una piràmide envellida, ans al contrari, només tenia més de 65 anys el 5% de la població i el 73,5% de les dones tenia entre 15 i 40 anys, és a dir estava en edat fèrtil, per tant la tendència al despoblament entre 1981 i 1996 tindria com a hipòtesi més prioritària la cerca d'un habitatge en millors condicions ja sia com a habitatge o com a entorn ambiental. En el cas de l'any 2010, es veu que els 545 espanyols que resten a la secció estan notablement envellitsCom que no es pot avaluar la retenció en la secció entre ambdós fotografies demogràfiques, es pot apreciar l'envelliment de la població

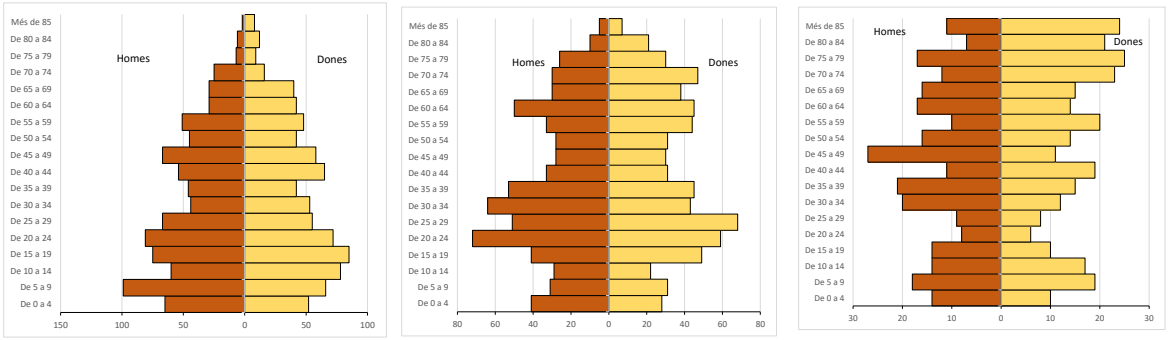

Il·lustració 2-24.- Piràmides de població a l'esquerra la de 1981 al mig la de 1996 i a la dreta el Grup 1 de 2010

Si comparem les tres situacions separades per quinze anys aproximadament dels espanyols de la secció és pot veure una primera fase d'envelliment entre 1981 i 1996 i una molt gran de 1996 a 2010. Per tant es pot deduir que qui s'ha quedat a la secció són d'edats avançades, mentre que els joves han marxat de la secció i per tant la piràmide per la part de baix no creix.

El creixement natural de la població és

	Grup 1	Grup 2	Grup 3	Total
Moviment natural	-124	0	157	33
Moviment migratori	-182	58	1.055	931
Canvis residència	-438	-5	56	-387

Taula 2-39.- Resum dels principals moviments

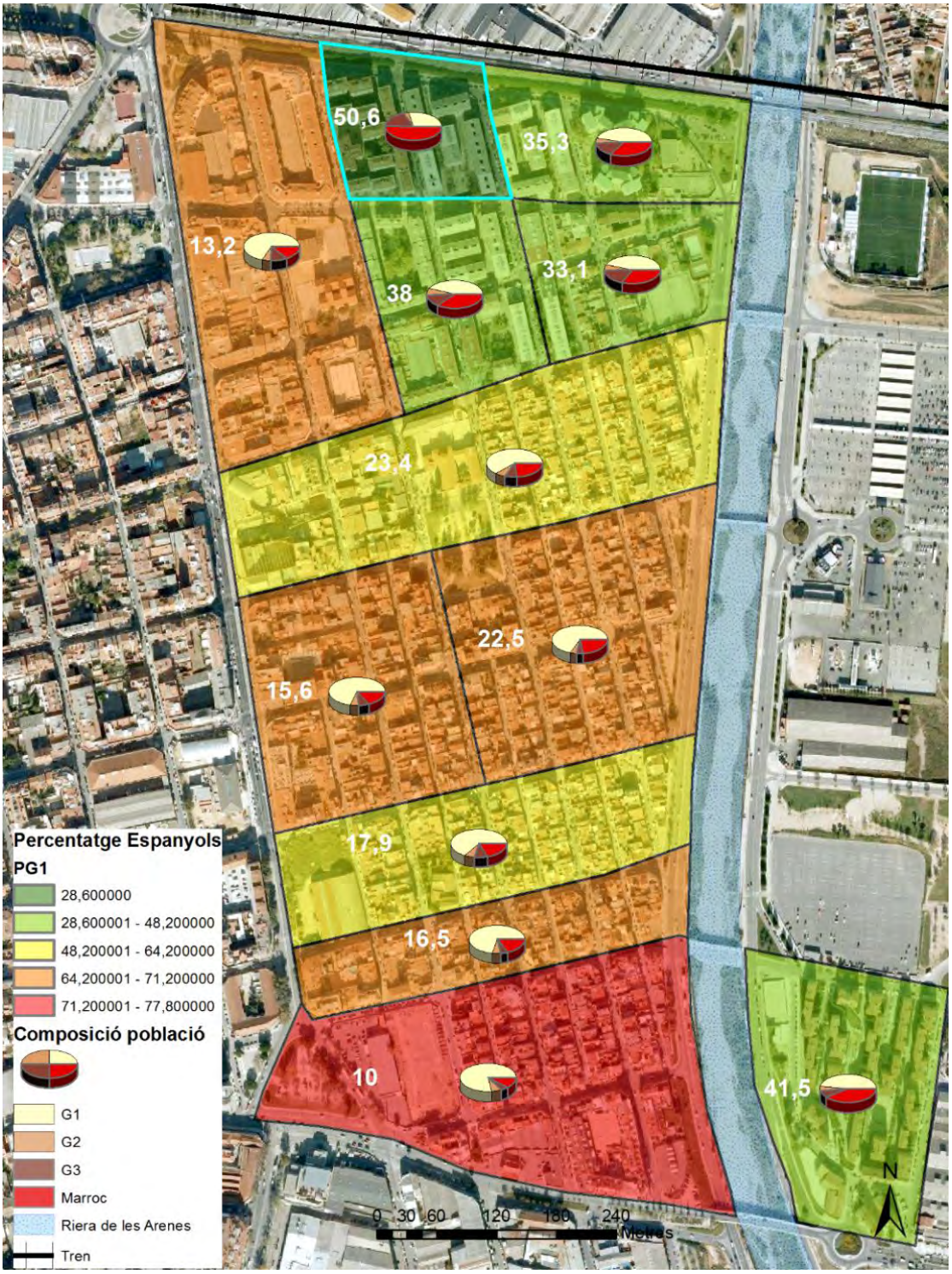

Mapa 2-11.- Composició població a Ca n'Anglada i Montserrat (l'altra banda de la riera). Els números blancs es el percentatge de marroquins. Elaboració pròpia

El creixement natural de la població general, és positiu però pel que fa al grup 1 és molt negatiu resultat de 44 naixements i 168 defuncions, una mostra més del alt grau d'envelliment dels espanyols que s'han quedat a la secció, que contrasta amb el saldo positiu dels pertanyents al grup

3 amb 157 naixements i cap defunció. Això implica un possible conflicte generacional a part del cultural que de fet s'han produït.

Àmbit/Local-Nacional	Grup 1	Relatiu	Població base 2010
Creixement	-67	-0,15%	43.281
Despoblament	-30	-0,14%	20.942
Substitució	-57	-0,24%	23.524
Altres	-284	-0,23%	125.089
Total	-438	-0,21%	212.836

Taula 2-40.- Canvis de residència intramunicipals relatius a la població de les seccions

Pel que fa el moviment migratori, veure la Taula 2-41 i a la Taula 2-40, al igual que en el cas del creixement natural ambdós grups tenen signes molt diferents, si bé el dels espanyols es negatiu (182 persones) i principalment es dirigeix al Vallès Occidental i a la resta d'Espanya el saldo del grup 3 es molt positiu (1.055) persones 702 provinents directament de l'estranger i 353 venen des de territori Espanyol especialment 106 de la RMB i 126, de la resta d'Espanya (especialment d'Almeria), no obstant provenen també del Vallès Occidental i de la Resta de Catalunya.(58 i 63 respectivament).

Els moviments intramunicipals tenen el mateix signe que els migratoris, però en el cas dels espanyols és molt més important, són 438 persones les que han canviat de residència(Taula 2-40), donada la diferent magnitud poblacional del àmbit de les seccions es pot veure que tot i que un 68,4% canvia a seccions tipificades com a "Altes" tot i que relativament tot i la menor magnitud - només 57- és important al moviment cap a altres seccions tipificades igualment de "substitució" essent relativament inferiors però de magnitud igual a les seccions en despoblament i a en creixement,

Entre les persones del grup 3, encara que anecdòtic hi ha un sol saldo de canvi residencial intramunicipal, i és a seccions en despoblament., el grup 2 te moviments poc significatius tenint un saldo migratori positiu i un saldo de canvi residencial intramunicipal negatiu, però en magnituds molt inferiors a les del grup 1 i 3

Concepte	Àmbit/Local-Nacional	Població				%	Població de base	
		Grup 1	Grup 2	Grup 3	Total			
Saldo Migratori	Vallès Occidental	-71	0	58	-13	-0,05%	26.568	Immigrants 1996-2010
	Resta RMB	-9	19	106	116	0,40%	29.048	
	Resta Catalunya	-32	5	63	36	0,41%	8.803	
	Resta Espanya	-72	2	126	56	0,38%	14.721	
	Estranger	2	32	702	736	2,06%	35.706	
	Total	-182	58	1.055	931	0,81%	114.846	
Saldo Canvis de Residencia Intra municipal	Creixement	-67	-1	3	-65	-0,15%	43.281	Població 2010
	Despoblament	-30	0	-2	-32	-0,15%	20.942	
	Substitució	-57	0	23	-34	-0,14%	23.524	
	Altres	-284	-4	32	-256	-0,20%	125.089	
	Total	-438	-5	56	-387	-0,18%	212.836	

Taula 2-41.- Resum de moviments de canvi de residència segons àmbits . Elaboració pròpia

La rati de retenció de la secció ha estat d'un 21,3%, és a dir, aproximadament la mitat de les dues seccions anteriors , només 1 de cada 5 ha mantingut la residencia en la secció en el període 1996 i 2010.

El resultat d'aquest progrés des substitució és fa palès en la piràmide d'edats resultant l'any 2010, on es pot veure que la població autòctona només és majoritària a partir dels 60 anys

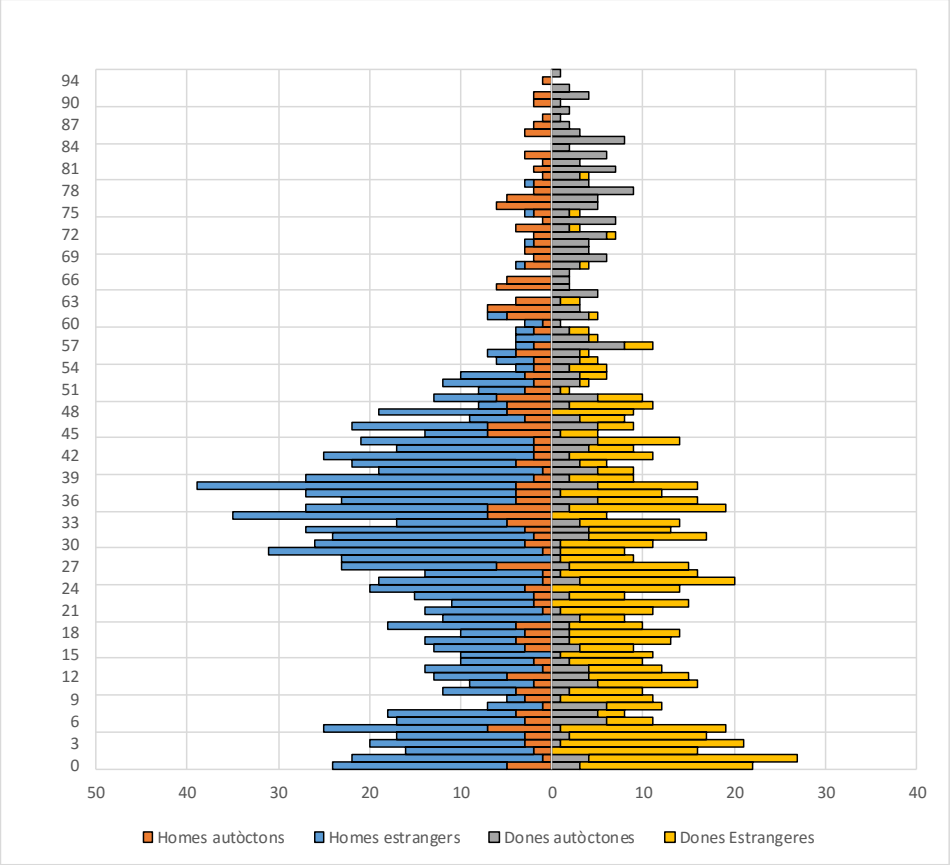

Il·lustració 2-25.- Piràmide d'edats secció 202. Elaboració pròpia

Pel que fa al preu dels habitatges en la secció, el resultat és desolador, precisament i a partir de la conversa amb un taxador immobiliari expert en la zona, que curiosament també va ser alumne del màster de l'any 2005, ho posava com a exemple de l'efecte de la bombolla immobiliària en què es venia tot i a qualsevol preu. Les taxacions de la zona es poden veure en la Il·lustració 2-26 es van fer 43 taxacions entre l'any 2005 i 2006, curiosament és la segona secció on es van produir més taxacions juntament amb la secció 214, una secció de les tipificades com "en creixement", i després d'una secció en despoblament la 510 en que és van fer 46 taxacions.

Il·lustració 2-26, Taxacions CATSA 2005 i 2006 de la secció 202. Elaboració pròpia

El resum de les taxacions es pot veure a la Taula 6-37. una característica diferencial és que l'evolució dels preus entre 2005 i 2006 la diferència és menor – només de 358,9 €

202	Any Taxació	Taxacions	Mitjana	Màxim	Mediana	Mínim	Desviació estàndard
Valor	2005	23	2218,0	2528	2226	1891	165,7
€/m2	2006	20	2576,9	2841	2605	2323	170,7

Taula 2-42. Taxacions CATSA dels anys 2005 i 2006 en la secció 202

Agafant 20 mostres d'habitatges d'Habitaclia de la secció 202 (veure exemples en la Il·lustració 2-27) s'obté una mitjana de 553,4 amb una mediana de 545 i una desviació estàndard de 49,6, que implica una distribució molt homogènia al voltant de la mitjana.

Si com en els anteriors casos es fa la comparació amb les taxacions de CATSA de 2005 els habitatges s'han devaluat en un 75%, és a dir actualment el seu valor es una quarta part de la de fa 10 anys.

Resumint, en aquest cas es pot veure que el despoblament o el procés de substitució implica una davallada molt més important de preus que en el cas de les seccions en creixement.

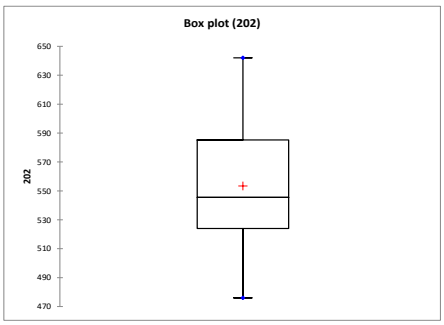

Gràfic 2-23.- Boxplot de les mostres d'Habitaclia

Estadística Habitaclia	VM2
Taxacions	20
Mínim	476
Màxim	642
Mediana	545
Mitjana	553,4
Desv. Std	49,6

Taula 2-43.- Estadística d'Habitaclia

	Pis San Damià, 259 Superfície: 70 m^2 Habitacions: 3 Banys: 1 Valor Oferta Habitaclia: 35.000 € Valor €/ m^2 :500
	Pis Passatge Concòrdia, 3 porta D Superfície: 58 m^2 Habitacions: 3 Banys: 1 Valor Oferta Habitaclia: 28.000 € Valor €/ m^2 : 483
	Pis Passatge Concòrdia Superfície: 67 m^2 Habitacions: 2 Banys: 1 Valor Oferta Habitaclia: 38.000 € Valor €/ m : 573
	Passeig Vint-i-dos de Juliol Superfície: 65 m^2 Habitacions: 4 Banys: 1 Valor Oferta Habitaclia: 32.000 € Valor €/ m :492

Il·lustració 2-27.- Algunes ofertes d'Habitaclia a la secció 202 en data 27/5/2015. Elaboració pròpia

Per confirmar aquestes tendències de polarització del preu de l'habitatge en funció de la secció en els darrers anys, s'agafen dos seccions més en creixement la 105 i la 108 que pertanyen al barri del centre, donada la diversitat de tipologies i antiguitats del barri només s'ha tingut en compte les taxacions de pisos construïts a partir de 2000, evitant les cases (predominants en el centre) aquesta tria s'ha fet tant en els testimonis d'Habitaclia com en les taxacions de CATSA, de fet pràcticament s'han comparat promocions d'habitatges de les AMU de la Plaça Nova (108) i del front de RENFE(105)

105 - 108	Any Taxació	Taxacions	Mitjana	Màxim	Mediana	Mínim	Desviació estàndard
Valor	2005	24	2.623,00	3.534	2.538	2.206	314
€/m2	2006	15	3.218,00	3.811	3.167	2.629	309

Taula 2-44.- Taxacions CATSA de les seccions 105 i 108, seccions en creixement del centre

En aquest cas les diferències entre les taxacions de 2005 i 2006 arriben a un màxim de 629 €/m^2

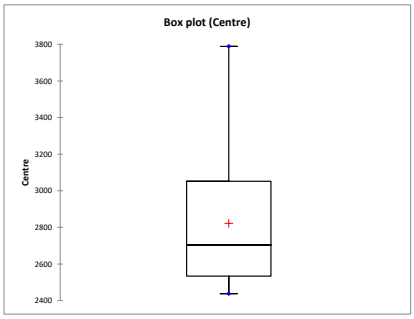

Gràfic 2-24.- Boxplot de Preus d'oferta d'Habitaclia de les seccions 105 i 108 a 27/5/2015

Estadística Habitaclia	Euros/m^2
Taxacions	23
Mínim	2.438
Màxim	3.789
Mediana	2.704
Mitjana	2.821,5
Desv. Std	352

Taula 2-45.- Preus d'oferta d'Habitaclia de les seccions 105 i 108 a 27/5/2015

Tot i que la distribució dels habitatges és asimètrica, es pot veure que la mediana i la mitjana estan molt properes i per tant es pot acceptar la mitjana com a mesura de centralitat, tanmateix la desviació estàndard es molt similar que en les taxacions de CATSA.

La mitjana d'habitaclia és superior a la de l'any 2005 i representa un 15% de davallada respecte a les de 2.006. Resumint s'ha pogut comprovar que la davallada del preu de l'habitatge ho tan sols no ha estat homogènia sinó que ha estat molt heterogènia en funció de la ubicació i de l'evolució demogràfica de la secció censal.

El fet que l'habitatge és la unitat de l'espai urbà on la persona es localitza respecte al seu entorn socioeconòmic i cultural i que el preu del mateix es una barrera que treballa com a frontera a les aspiracions de canvis de residencia, l'efecte que s'han produït en els darrers anys pot accentuar la heterogeneïtat socioeconòmica de la ciutat i per tant la seva anisotropia pel que fa a la ubicació de la població en funció del seu potencial poder adquisitiu.

ÍNDEX

1 Història de terrassa i del seu creixement _____ 1-480

1.1 Introducció _____ 1-480

1.2 L'emplaçament _____ 1-483

1.2.1 El marc geogràfic _____ 1-486

1.2.2 Relleu _____ 1-487

1.2.3 La hidrologia _____ 1-490

1.3 Des dels primers nuclis de població fins a finals del segle xix _____ 1-497

1.3.1 Poblat ibèric d'Egosa (600-200 a.C.) _____ 1-497

1.3.2 Municipi flavi d'Ègara (29 a.C) _____ 1-498

1.3.3 L'Ègara visigoda (segle V) _____ 1-499

1.3.4 Invasió sarraïna (716 d.c.- 801 d.c.) _____ 1-500

1.3.5 Des del castell de Terrassa fins l'edat moderna _____ 1-500

1.3.6 De l'edat moderna fins l'edat contemporània _____ 1-503

1.3.7 Terrassa de vila a ciutat industrial (final del segle XIX) _____ 1-507

1.4 Ultim terç del segle XIX fins a l'actualitat _____ 1-508

1.4.1 L'activitat econòmica _____ 1-508

1.4.2 Creixement demogràfic _____ 1-515

1.4.3 Les idees al voltant de com ha de ser la ciutat. els plans d'ordenació i el creixement __ 1-518

1.4.4 El creixement real _____ 1-549

1.4.5 El parc edificatori i la distribució de la residènca dels habitants: variables importants pel coneixement de la ciutat _____ 1-562

2 Estudis del Cens de 1981 i del padró continu _____ 2-571

2.1 El cens de 1981: un estudi arqueològic _____ 2-571

2.2 Estudis dels moviments residencials a partir del padró continu _____ 2-578

2.2.1 Funcionament bàsic del padró continu _____ 2-579

2.2.2 Situació de la segregació en la ciutat després del darrer periode migratori. l'any 2010 2-583

2.2.3 Anàlisis dels fluxos de canvis residencials _____ 2-596

2.2.4 Distribució del creixement dins de la ciutat _____ 2-613

2.2.5 Exemples de tres tipus de seccions, Creixement, Despoblament i Substitució ____ 2-618

ÍNDEX _____ 2-648

ÍNDEX DE TAULES

Taula 1-1 Creixement de la vila de Terrassa entre 1717 i 1900. Dades procedents dels censos Centre Estudis Demogràfics. Població de fet Elaboració pròpia 1-507

Taula 1-2.- Distribució dels treballadors segons activitats econòmiques. Font: Elaborat a partir de les xifres d'afiliats a la CNS. CNS i Memòries de la Cambra de Comerç. Citat a Duocastella, "Estudio socio-económico y de planificación de servicios sociales". ISPA, 1967, p. 58 1-511

Taula 1-3 Evolució de l'activitat econòmica en el període de crisi 1975-1983. Font: CEP i INSS. Elaborat i citat a F. Solé, J. Serra i M. Mestres a "Terrassa 2001" p. 93 1-514

Taula 1-4.- Assalariats segons activitats. Font: Anuari Estadístic de Terrassa any 2012. Elaboració pròpia 1-515

Taula 1-5.- Evolució del creixement demogràfic el segle XX fins l'última aprovació del padró Continu. Font Dades: Centre estudis demogràfics de la població de dret dels censos 1900-1991, de 1996 a 2015 dades aprovades del padró continu per l'INE. Elaboració pròpia 1-516

Taula 1-6. Creixement de la ciutat segons zones, concretament la distribució en districtes anteriors a 1991. Mapa 1-4 1-517

Taula 1-7. Creixement de la ciutat segons zones amb l'índex 100 per l'any 1991 1-518

Taula 1-8 Plans generals d'ordenació de la ciutat de terrassa 1878-2004 1-523

Taula 1-9.- Parc d'habitatges. Font: INE, censos 1991,2001 i 2011 1-562

Taula 1-10.- Percentatge d'habitatges buits. Font: INE, Cens 2011 1-562

Taula 1-11. Població aprovada pel padró continu per part de l'INE des de 2011. Font: INE. Elaboració pròpia 1-564

Taula 2-1. Any d'arribada al municipi. Font: Cens 1981. Elaboració pròpia 2-571

Taula 2-2.- Població de Terrassa l'any 1981 segons lloc de naixement. Elaboració pròpia 2-574

Taula 2-3.- Resultat anàlisi factorial amb la rotació Varimax. 2-574

Taula 2-4. Variància explicada pels factors amb autovalor inicial major que 1 un cop efectuada la rotació Varimax 2-575

Taula 2-5 Índex de segregació de les dues variables. Elaborat amb Geo-Segregation Analyzer. Elaboració pròpia 2-577

Taula 2-6 Població segons nacionalitats el 30/12/1996. Elaboració pròpia a partir del padró continu 2-583

Taula 2-7 Població segons nacionalitats el 31 de desembre de 2010. Elaboració pròpia a partir del padró continu 2-584

Taula 2-8. Els 17 països amb més immigrants, Espanya i els grups en que es distribueix la resta de països 2-585

Taula 2-9.- Taula dels principals índex de segregació pels països(exclòs Espanya com a grup dominant i les agrupacions de països) . Elaboració pròpia a partir del padró continu per l'any 2010, mitjançant Geo-Segregation Analizer i Geoda (I de Moran) 2-586

Taula 2-10. Taula de comunalitats. Elaboració pròpia 2-590

Taula 2-11.- Extracció de factors amb autovalor superior a 1 _____ *2-590*

Taula 2-12.- Matriu de valors dels països en cadascun dels eixos _____ *2-591*

Taula 2-13. Índex de segregació pels dos grups de països estrangers . Elaboració pròpia amb Geo-Segregation Analyzer i GEODA _____ *2-593*

Taula 2-14.- Resum de moviments padronals entre 1996 i 2010. Font: Padró Continu. Elaboració pròpia 2-596

Taula 2-15. Índex d'efectivitat migratòria pels 3 grups i el global. Elaboració pròpia a partir del padró continu _____ *2-599*

Taula 2-16.- Índex d'Eficàcia migratòria dels principals països segons nombre de residents a la ciutat._ 2-599

Taula 2-17.- Moviments migratoris segons procedència /destí per grups de països _____ *2-601*

Taula 2-18 . Distància mitjana dels moviments intermunicipals segons zona d'origen i destí. Elaboració pròpia _____ *2-601*

Taula 2-19.- Moviments totals intermunicipals segons grup de països i zona d'origen i destí. Elaboració pròpia _____ *2-603*

Taula 2-20.- Moviments migratoris de Terrassa amb La resta del Vallès occidental. Elaboració pròpia _ 2-604

Taula 2-21.- Moviments migratoris de Terrassa amb La resta de la Regió Metropolitana. Elaboració pròpia 2-605

Taula 2-22. Moviments intermunicipals i intramunicipals en el període 1997-2010. Elaboració pròpia a partir del padró continu _____ *2-607*

Taula 2-23.- Estadístiques per barris. Elaboració pròpia _____ *2-611*

Taula 2-24 Mobilitat residencial interna segons àmbit de proximitat a la residència original. Elaboració pròpia a partir del padró continu _____ *2-612*

Taula 2-25.- Divisió en 5 grups segons el creixement de les seccions i els components de canvis de residència que l'han ocasionat. Elaboració pròpia _____ *2-615*

Taula 2-26.- Saldos migratoris segons àmbits de procedència/destí segons grups de països. Elaboració pròpia _____ *2-615*

Taula 2-27. Taula definitiva de seccions de tracte especial per ser paradigmàtiques dels successos que s'ha produït a la ciutat entre 1986 i 2010. Elaboració pròpia _____ *2-619*

Taula 2-28.- Resum de l'evolució demogràfica de la secció. Elaboració pròpia _____ *2-622*

Taula 2-29.- Resum de la història de vida dels habitants de la secció 606. Elaboració pròpia _____ *2-624*

Taula 2-30.- Canvis de residència intra i intermunicipals _____ *2-625*

Taula 2-31.- Estructura de la propietat del Pla del Bon Aire i Can Tusell. Font: Cens 2001. Elaboració pròpia 2-629

Taula 2-32. Resum inicial i final general de la secció 611 _____ *2-630*

Taula 2-33.- Resum detallat de les "Histories de vida" de la secció 611 _____ *2-631*

Taula 2-34.- Resum detall moviments de la secció 611 _____ *2-632*

Taula 2-35 . Saldos de canvi de residència de la secció 611 _____ *2-633*

Taula 2-36. Taxacions CATSA de la zona els anys 2005 i 2006 _____ *2-634*

Taula 2-37.- Resum de l'evolució de la secció 202 amb un canvi total de la majoria dels habitants ____ *2-635*

Taula 2-38.- Grans grups de moviments secció 202. Elaboració pròpia 2-638
Taula 2-39.- Resum dels principals moviments 2-641
Taula 2-40.- Canvis de residència intramunicipals relatius a la població de les seccions 2-643
Taula 2-41.- Resum de moviments de canvi de residència segons àmbits . Elaboració pròpia 2-643
Taula 2-42. Taxacions CATSA dels anys 2005 i 2006 en la secció 202 2-645
Taula 2-43.- Estadística d'Habitaclia 2-645
Taula 2-44.- Taxacions CATSA de les seccions 105 i 108, seccions en creixement del centre 2-647
Taula 2-45.- Preus d'oferta d'Habitaclia de les seccions 105 i 108 a 27/5/2015 2-647

ÍNDEX DE GRÀFICS

Gràfic 1-1 Nombre de focs/habitants entre 1350 i 1787. Font: Salvador Cardús. Elaboració pròpia 1-503
Gràfic 1-2.- Creixement de la població entre 1900 i 2015. Font Dades: Centre estudis demogràfics de la població de dret dels censos 1900-1991, de 1996 a 2015 dades aprovades del padró continu per l'INE. Elaboració pròpia 1-516
Gràfic 1-3 Percentatge d'habitatges buits segons anys de construcció. Font: INE Cens 2011. Elaboració pròpia 1-563
Gràfic 1-4 Percentatge d'habitatges sobre el total segons anys de construcció. Font: INE Cens 2011. Elaboració pròpia 1-563
Gràfic 2-1.-Població segons lloc de naixement i edat . Font: Microdades Cens 1981. Elaboració pròpia 2-572
Gràfic 2-2. Gràfic de sedimentació dels factors on es pot veure la importància del primer factor respecte a la resta 2-574
Gràfic 2-3. Piràmides d'edats 1996(esquerra) i 1981.(dreta) Font: Microdades del cens de 1981, Microdades del Qüestionari de població de l'IDESCAT de 1996. Elaboració pròpia 2-578
Gràfic 2-4.- Gràfic de sedimentació 2-591
Gràfic 2-5.- Clúster jeràrquic a partir dels 5 primers factors ponderats pel percentatge de la variància que explica cada factor 2-592
Gràfic 2-6.- Representació dels dos primers eixos, 31,48 % de la variància segons els tres clústers jeràrquics obtinguts 2-593
Gràfic 2-7.- Percentatge sobre el total de la població migrant segons edat en el moment de la migració. Elaboració pròpia a partir del padró continu 2-597
Gràfic 2-8. Moviments migratoris Espanyols i Estrangers. Elaboració pròpia a partir del padró continu 2-597
Gràfic 2-9.- Percentatge acumulat sobre el total de la població migrant segons edat en el moment de la migració. Elaboració pròpia a partir del padró continu 2-598
Gràfic 2-10. Moviments migratoris segons procedència /destí 2-601
Gràfic 2-11. IEM segons procedència/destí segons grup de països. Elaboració pròpia 2-602
Gràfic 2-12.- Nombre de canvis intramunicipals segons anys i grup de país. Elaboració pròpia segons padró continu 2-607

Gràfic 2-13.- Nombre de canvis intramunicipals segons anys i grup de país, en percentatge sobre la població de cada grup. Elaboració pròpia segons padró continu 2-608
Gràfic 2-14. Canvis de residència intermunicipal per 100 habitants dels grups de països 1 (Espanya), 2 i 3. Elaboració pròpia 2-608
Gràfic 2-15.- Percentatge sobre el total de la població que canvia de residència dins el mateix municipi segons edat en el moment del cavi. Elaboració pròpia a partir del padró continu 2-609
Gràfic 2-16.- Percentatge acumulat sobre el total de la població que canvia de residència dins el mateix municipi segons edat en el moment del canvi. Elaboració pròpia a partir del padró continu 2-609
Gràfic 2-17.- Fluxos de definició de 5 grups de seccions segons el saldo final i la seva composició. Elaboració pròpia 2-614
Gràfic 2-18.- Distribució de la procedència de la població l'any 2002 2-622
Gràfic 2-19. - Canvis de Residencia a la secció 606 segons tipologia de les seccions de procedència 2-622
Gràfic 2-20. Evolució amb el temps dels tres grups de població 2-635
Gràfic 2-21.- Components del creixement . Elaboració pròpia 2-638
Gràfic 2-22.- Composició de la població estrangera Il·lustració 2-22.- Origen de l'estigmatització del barri de Ca n'Anglada 2-639
Gràfic 2-23.- Boxplot de les mostres d'Habitaclia 2-645
Gràfic 2-24.- Boxplot de Preus d'oferta d'Habitaclia de les seccions 105 i 108 a 27/5/2015 2-647

ÍNDEX D'IL·LUSTRACIONS

Il·lustració 1-1. La Seu d'Ègara després de la darrera restauració 1-482
Il·lustració 1-2 Detalls de les pintures interiors de les tres esglésies esmentades. Elaboració pròpia 1-482
Il·lustració 1-3. Terme municipal de Terrassa i municipis limítrofs. Font: Cartografia i Ortofoto ICC i Ajuntament de Terrassa. Elaboració pròpia 1-483
Il·lustració 1-4. Superposició del terme Municipal de Terrassa en l'entorn metropolità 1-486
Il·lustració 1-5.- Visió amb el Google Earth de l'entorn de Terrassa 1-487
Il·lustració 1-6.- Turó de la Carlina 944 m. 1-488
Il·lustració 1-7.- Castellsapera. a 932 m. d'alçada 1-488
Il·lustració 1-8 . Perfil del terme municipal de Terrassa en direcció Nord-Sud. Font: Google Earth. Elaboració pròpia 1-489
Il·lustració 1-9.- Perfil del terme municipal de Terrassa en direcció Oest a Est en la línia de màxima amplada del espai urbanitzat que passa pel centre de la ciutat. Font: Google Earth. Elaboració pròpia 1-490
Il·lustració 1-10. Detall dels torrents i rieres de Terrassa en la seva zona urbana 1-492
Il·lustració 1-11.- . Zones més afectades per les riuades 1-493
Il·lustració 1-12. Efectes de la riuada sobre els barris obrers d'auto-construcció. Imatges de desolació. Fotos exposició Riuades 1962. Elaboració pròpia 1-494

Il·lustració 1-13. La riera de les Arenes al seu pas pels grups de Sant Llorenç obra de recent construcció. La obra pública social també es va situar en llocs poc adients. Els blocs s'eleven sobre la riera com si fossin un illot _____ 1-494
Il·lustració 1-14. Diverses imatges de la Rambla, i de la via del tren un cop l'aiguat s'havia emportat el pont _____ 1-495
Il·lustració 1-15. Destrosses a les Indústries de la Rambla, aquí es pot veure l'actual MNATEC, una joia arquitectònica del modernisme industrial _____ 1-495
Il·lustració 1-16. Vista nocturna de l'esperó de Sant Pere, a l'esquerra queda el Torrent Monner i a la dreta el de Vallparadís. En primer pla queden el grup de les esglésies de Sant Pere on s'han trobat les restes. Foto: Manel Marquès. Publicada a Flickr _____ 1-497
Il·lustració 1-17 Pedestal epigràfic dedicat per la ciutat a l'emperador Antoninus Pius _____ 1-498
Il·lustració 1-18. Reconstrucció hipotètica de la Catedral / Dibuix Francesc Riart-Museu de Terrassa __ 1-500
Il·lustració 1-19. Illa de cases entre el carrer Cremat, el carrer Gabatxons, el Raval de Montserrat i la Plaça Vella (la Plaça Major de l'antiga vila de Terrassa) _____ 1-501
Il·lustració 1-20. Torre de l'homenatge del Terracium Castellum. Avui en dia coneguda com la Torre del Palau _____ 1-501
l·lustració 1-21. Plànol de Terrassa del segle XV. Segons l'historiador Salvador Cardús (Cardús S. , 1960) 1-501
Il·lustració 1-22, Probable distribució de la Terrassa medieval _____ 1-502
Il·lustració 1-23.- Castell cartoixa de Vallparadís _____ 1-502
Il·lustració 1-24. Alineació de solars al Carrer Major de Sant Pere al segle XVI. (Cardús S. , 1960) _____ 1-504
Il·lustració 1-25. Pont de Sant Pere A finals del segle XIX i en l'actualitat. _____ 1-505
Il·lustració 1-26. Mule Jenny _____ 1-508
Il·lustració 1-27.- Cases d'en Mauri. Conjunt de cases situades al carrer Sant Cristòfol. Edificis protegits pel pla de protecció._____ 1-519
Il·lustració 1-28.- Evolució de les trames urbanes, detall dels primers eixamples, sobre el mapa actual Elaboració pròpia_____ 1-519
Il·lustració 1-29. Eixample nord "de la Creu Gran" de la ciutat cap a l'estació del tren. Elaboració pròpia 1-521
Il·lustració 1-30. S'enderroquen "les cases del Castell", últims vestigis del Castell-Palau medieval (1881) Font: Arxiu Tobella _____ 1-522
Il·lustració 1-31.- Pla de reforma i eixample de Terrassa, redactat pel mestre d'obres Miquel Coret el 1878. El plànol ha sigut pintat per diferenciar la trama existent de la projectada. Elaboració pròpia _____ 1-526
Il·lustració 1-32.- Barrera arquitectònica del Torrent de Vallparadís abans de fer el pont de passeig l'any 1890. Fons Ragon-AMAT_____ 1-527
Il·lustració 1-33. Construcció del pont de passeig, des de la mateixa ubicació que la Il·lustració 4-7 ___ 1-527
Il·lustració 1-34.- . Pont del Passeig vist per sota amb les ampliacions corresponents. Elaboració pròpia 1-527
Il·lustració 1-35.- El pla d'eixample d' Antoni Pascual _____ 1-528
Il·lustració 1-36.- Pla General de Reformade Coll i Bacardi per a l'ordenació de torrent de Vallparadís _ 1-529

Il·lustració 1-37. Mur de contenció de la casa Salvans. Obra de Lluís Muncunill, tal i com apareix en el projecte de Coll i Bacardí _____ *1-529*

Il·lustració 1-38. Passarel·la actual entre les esglésies de Sant Pere i el barri de Vallparadís sobre el torrent Moner _____ *1-530*

Il·lustració 1-39. Projecte general de reforma i avantprojecte d'eixample . autor Vinyals (1919). Font: Arxiu Tobella _____ *1-531*

Il·lustració 1-40.- Pla Melcior Vinyals de 1933. Primer pla aprovat de Terrassa , Reorientat i retocat per a una millor comprensió respecte a la orientació nord-sud. Elaboració pròpia _____ *1-532*

Il·lustració 1-41. Pla General Vinyals (1933) reformat per l'arquitecte Pratmarsó. AMAT _____ *1-534*

Il·lustració 1-42.- Pla Baldrich (Baldrich, 1951) _____ *1-535*

Il·lustració 1-43, Superposició de la superfície construïda l'any 1949 i la zonificació Baldrich. _____ *1-538*

Il·lustració 1-44.- Projecte de l'autopista de Vallparadís. _____ *1-538*

Il·lustració 1-45.- Ordenació d'un centre cívic i comercial en el sector nord de Terrassa. (Baldrich, 1951) 1-539

Il·lustració 1-46.- Pla General aprovat l'any 1965. Joan Baca _____ *1-541*

Il·lustració 1-47. Evolució dels creixements de la ciutat de Terrassa des de 1500 a 1965. Font: Diverses. Elaboració pròpia _____ *1-550*

Il·lustració 1-48. Evolució dels creixements de la ciutat de Terrassa des de 1975 a 2015. Font: Diverses. Elaboració pròpia _____ *1-551*

Il·lustració 1-49. Foto aèria 1926. Es pot veure, la catedral, la Torre del Palau, la Masia Freixa la barreja de naus industrials(vapors) i cases angleses i els camps de Ca n'Aurell _____ *1-552*

Il·lustració 1-50.- Dibuix de les illes sobre l'ortofoto del vol americà de 1946. Font. ICC. Elaboració pròpia _ 1-553

Il·lustració 1-51.- Dibuix de les illes sobre l'ortofoto 1956. Font. ICC. Elaboració pròpia _____ *1-554*

Il·lustració 1-52.- Situació aproximada de la construcció a 1975. Font. Cadastre. Elaboració pròpia ___ *1-555*

Il·lustració 1-53. Exemple d'illes de l'eixample Nord de Ca n'Aurell _____ *1-557*

Il·lustració 1-54. Diferents obres modernistes de la ciutat _____ *1-559*

Il·lustració 1-55. Mostra de la barreja d'alçades dels habitatges, alguns s'han reconvertit en habitatges plurifamiliars, altres continuen en el seu estat original. Barris de Can Aurell i el Centre _____ *1-560*

Il·lustració 1-56. Collage d'aspectes del Parc de Vallparadís. Elaboració pròpia _____ *1-560*

Il·lustració 1-57.- Estat d'urbanització del carrer Santa Cecilia l'any 1981 a Ca n'Anglada _____ *1-561*

Il·lustració 1-58. Barri de les Arenes _____ *1-561*

Il·lustració 1-59. Exemples d'auto-construcció. _____ *1-561*

Il·lustració 1-60. Substitució d'un conjunt de cases modernistes en un carrer de 9 metres d'amplada per 4 blocs de 13 pisos d'alçada _____ *1-565*

Il·lustració 1-61. Divisió de Terrassa en quatre sectors _____ *1-566*

*Il·lustració 1-62. Sistemes de càlcul de les densitats. A l'esquerra amb una retícula quadrada de 100 m * 100 i a la dreta amb sectors circulars de 100 metres d'amplada. Els punt representen les edificacions i els números, el nombre d'habitants en cadascuna. Elaboració pròpia.* _____ *1-566*

Il·lustració 1-63.- Spatial Distribution of Population in Jakarta and London (represented at the same scale; from 1990 census data)- Font: Alain Bertaud. http://alainbertaud.com/ 1-566
Il·lustració 1-64. Densitat mitjana de cada sector (sectors circulars) en funció de la distància al centre de la Plaça Vella (Centre històric) 1-567
Il·lustració 1-65.- Densitat global en funció de la distància al centre de la Plaça Vella 1-567
Il·lustració 1-66. Densitat de població en 3D fet amb ArcScene . Elaboració pròpia 1-568
Il·lustració 2-1. Mapa de la procedència dels majors de 25 anys per comunitats autònomes. Font: Cens 1981. Elaboració pròpia 2-573
Il·lustració 2-2. . Mapa de la procedència dels majors de 25 anys per municipis amb més presència a la ciutat procedents d'Andalusia . Font: Cens 1981. Elaboració pròpia 2-573
Il·lustració 2-3. Índex local I de Moran per la situació dels universitaris d'entre 25 i 50 anys i dels immigrants del grup 1. Elaborat amb Geoda. Matriu de veïnatge amb ArcMap. Elaboració pròpia 2-577
Il·lustració 2-4.- Flux de moviments del padró continu. Elaboració pròpia 2-581
Il·lustració 2-5.- Contrast d'associació espacial LISA a 31/12/1996 amb una I de Moran de 0,1807 i un Índex de segregació dels estrangers de 0,1807. Elaboració Pròpia amb GEODA i Geo-Segregation Analyzer 2-584
Il·lustració 2-6 Contrast d'associació espacial LISA a 31/12/2010 amb una I de Moran de 0,529 i un IS de 0,2685. Elaboració Pròpia amb GEODA i Geo-Segregation Analyzer 2-585
Il·lustració 2-7 Contrast d'associació espacial dels habitants de les 8 nacionalitats amb més presència a Terrassa. Elaboració Pròpia amb GEODA. 2-588
Il·lustració 2-8. Sobrerepresentacions. Elaboració pròpia amb ArcMap 2-589
Il·lustració 2-9.- Distribució dels tres grups de països segons el resultat del clúster . Elaboració pròpia 2-592
Il·lustració 2-10. Saldos Migratoris per secció censal. Elaboració pròpia 2-600
Il·lustració 2-11 . Moviments intermunicipals en l'àmbit de Catalunya. Elaboració pròpia 2-606
Il·lustració 2-12.- Mapes de coeficients d'interacció en els barris més importants. Elaboració pròpia 2-612
Il·lustració 2-13.- Imatge de les trames del barri. Imatge Bing Maps 2-621
Il·lustració 2-14. Barri l'any 2002 i l'any 2012. Elaboració pròpia a partir de Google Earth Pro. 2-621
Il·lustració 2-15. Ubicació i entorn de la secció d'estudi amb la perspectiva de la zona verda 2-625
Il·lustració 2-16.- Taxacions Catsa 2005 i 2006 2-627
Il·lustració 2-17.- Tipus de seccions en la zona nord de la ciutat 2-629
Il·lustració 2-18. Can Roca, Zona Esportiva (residencial), Pla del Bon Aire i Can Tusell . Elaboració pròpia 2-629
Il·lustració 2-19. A la fotografia de dalt es pot veure el Polígon de Can Tusell i a la de baix, a la dreta Can Tusell i a l'esquerra el Pla del Bon Aire, ambdós barris amb les seccions que s'han tipificat com "en despoblament". Al mig la Carretera de Matadepera. 2-630
Il·lustració 2-20.- Taxacions anys 2005-2006 zona Can Tusell i Pla del Bon Aire 2-633
Il·lustració 2-21.- Ubicació de la secció d'estudi en el Barri 2-635
Gràfic 2-22.- Composició de la població estrangera Il·lustració 2-22.- Origen de l'estigmatització del barri de Ca n'Anglada 2-639

Il·lustració 2-23. Esponjament de la secció censal _____ *2-640*

Il·lustració 2-24.- Piràmides de població a l'esquerra la de 1981 al mig la de 1996 i a la dreta el Grup 1 de 2010 _____ *2-641*

*Il·lustració 2-25.- Piràmide d'edats secció 202. Elaboració pròpia*_____ *2-644*

*Il·lustració 2-26, Taxacions CATSA 2005 i 2006 de la secció 202. Elaboració pròpia*_____ *2-645*

Il·lustració 2-27.- Algunes ofertes d'Habitaclia a la secció 202 en data 27/5/2015. Elaboració pròpia _ *2-646*

ÍNDEX DE MAPES

Mapa 1-1.- Terrassa 2012. Elaboració pròpia a partir de la foto aèria de Google Earth pro i ArcMap. Amb la superposició de torrents i rieres. Elaboració pròpia _____ *1-485*

Mapa 1-2.- Rieres i torrents principals de Terrassa. Font: Rieres i Torrents del terme de Terrassa /Autor: Joaquim Verdaguer _____ *1-489*

Mapa 1-3. Mapa actual de barris de la ciutat. Font: Ortofoto ICC 2014, Ajuntament de Terrassa. Elaboració pròpia _____ *1-496*

*Mapa 1-4.- Distribució de la ciutat en districtes abans de 1991. Elaboració pròpia*_____ *1-517*

*Mapa 1-5.- Terrassa 1878. Font: Pla de reforma i eixample Miquel Curet. Elaboració pròpia*_____ *1-524*

*Mapa 1-6. Percentatge construccions posteriors a 1996. Font: Centre Gestió Cadastral. Ajuntament de Terrassa. Elaboració pròpia*_____ *1-564*

*Mapa 1-7.- Densitat total de la població per quadrats de 100*100 m. Elaboració pròpia*_____ *1-569*

Mapa 2-1,. Percentatge de nascuts en les comunitats del grup 1 majors de 25 anys. Elaboració pròpia 2-576

*Mapa 2-2,.Percentatge d'universitaris entre 25 i 50 anys. Elaboració pròpia*_____ *2-576*

*Mapa 2-3.- Tipologia de Poulsen . Elaboració pròpia amb Geo-Segregation Analyzer (Apparicio, Martori, Pearson, Fournier, & & Apparicio, 2014)*_____ *2-594*

*Mapa 2-4.- Índex locals de localització, a l'esquerra el immigrants del grup 3 i a la dreta el immigrants del grup 2. Elaboració pròpia amb Geo-Segregation Analyzer (Apparicio, Martori, Pearson, Fournier, & & Apparicio, 2014)*_____ *2-595*

*Mapa 2-5.- Índex local d'entropia. Elaboració pròpia amb Geo-Segregation Analyzer (Apparicio, Martori, Pearson, Fournier, & & Apparicio, 2014)*_____ *2-595*

Mapa 2-6. Saldo migratori amb la regió metropolitana. Elaboració pròpia _____ *2-605*

Mapa 2-7. Distribució dels canvis de residència IEM i Saldos Migratoris. Elaboració pròpia _____ *2-613*

Mapa 2-8.- Mapa de tipologia de seccions segons creixement i composició del creixement, i increment del nombre d'espanyols. Elaboració pròpia _____ *2-617*

Mapa 2-9.- Seccions amb tipologia de Poulsen > 1 el QL_G3 > 1,55 i l'entropia superior a 0,64 . Elaboració pròpia _____ *2-618*

Mapa 2-10 Mapa de densitat totals de població per Ha segons nombre de persones que viu a cada hexàgon de 0,9 Ha. Elaboració pròpia _____ *2-640*
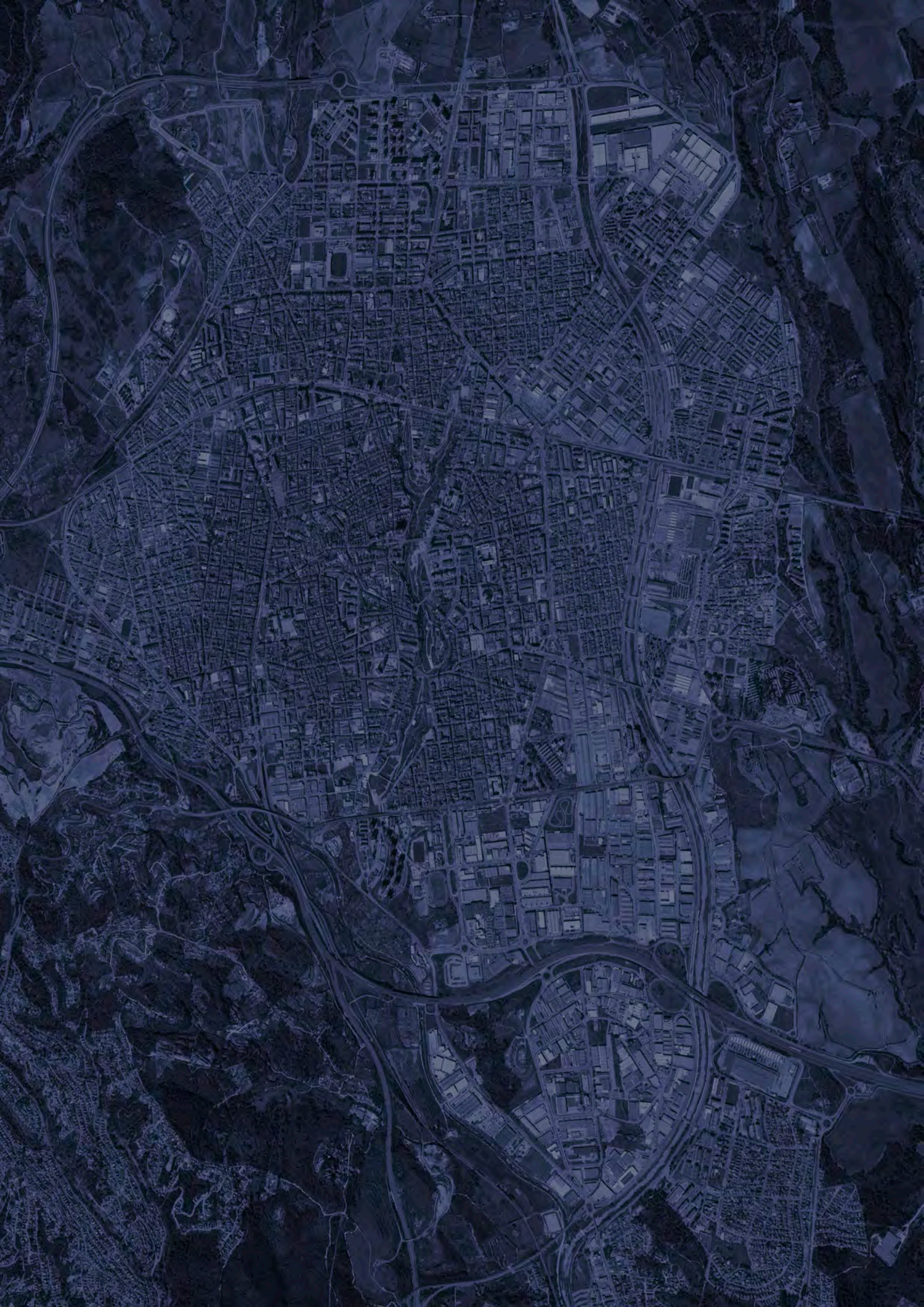
Mapa 2-11.- Composició població a Ca n'Anglada i Montserrat (l'altra banda de la riera). Els números blancs es el percentatge de marroquins. Elaboració pròpia _____ *2-642*